

విజయ దీపిక

(వివిధ పోటీ పరీక్షల కోసం బహుళైచ్ఛిక ప్రశ్నలు, వ్యాసాలు మరియు
స్ఫూర్తిదాయక కథనాలు - బి.సి. సంక్షేమ శాఖ నుండి)

VOLUME 1 - NUMBER 9

మార్చి, 2023.

Telangana
Socio Economic
Outlook 2023

TELANGANA
BUDGET
2023-2024

BUDGET

Economic Survey
2022-2023

ChatGPT Bard AI
OpenAI Google

INTERNATIONAL YEAR OF
MILLETS
2023

కరెంట్ అఫైర్స్ మాస పత్రిక

టి.ఎస్.బి.సి.స్టడీ సర్కిల్స్, హైదరాబాద్. (టి.ఎస్.బి.సి.ఇ.ఎస్.డి.టి.సి)

విజయ దీపిక

(కరెంట్ అఫైర్స్ మాస పత్రిక)

సంపుటి:

మార్చి, 2023

సంచిక:

Volume: 1

Number: 9

ఎడిటర్ ఇన్ చీఫ్ :

కె. ఆలోక్ కుమార్

డైరెక్టర్, టి.ఎస్.బిసి స్టడీ సర్కిల్స్, హైదరాబాద్.

ప్రచురణకర్త: టి.ఎస్. బి.సి. స్టడీ సర్కిల్స్, హైదరాబాద్.

పరిచయం

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో బి.సి విద్యార్థుల తల్లిదండ్రుల వార్షిక ఆదాయం రూ. 5,00,000/- మించని అర్హులైన నిరుద్యోగ గ్రాడ్యుయేట్లు మరియు పోస్ట్-గ్రాడ్యుయేట్లకు ఉచితంగా 12 బి.సి స్టడీ సర్కిల్స్ మరియు 50 స్టడీ సెంటర్స్ ధ్వారా UPSC, స్టాఫ్ సెలక్షన్ కమిషన్, బ్యాంకింగ్ సర్వీసెస్, RRB, DSC మరియు స్టేట్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ నిర్వహించే గ్రూప్-1,2,3,4 లతో పాటు వివిధ పోటీ పరీక్షలకు ఉచిత కోచింగ్ ఇవ్వబడును.

అందించే కోర్సులు

క్ర.సంఖ్య	కోచింగ్ కార్యక్రమాలు
1.	UPSC (సివిల్ సర్వీసెస్ ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ ప్రోగ్రామ్)
2.	గ్రూప్ - I, II, III & IV మరియు ఫౌండేషన్ కోర్సు
3.	సబ్-ఇన్స్పెక్టర్ ఆఫ్ పోలీస్/పోలీస్ కానిస్టేబుల్స్/ఎక్సైజ్ కానిస్టేబుల్స్
4.	జిల్లా. ఎంపిక కమిటీ/REIS/జూనియర్ లెక్కరద్దు
5.	RRB/SSC/బ్యాంక్ P.Os./బ్యాంక్ క్లర్క్స్
6.	నైపుణ్య అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు

LOCATION OF TS BC STUDY CIRCLES

క్ర. సంఖ్య	జిల్లా పేరు	ఏర్పడిన సంవత్సరం	చిరునామా
1	వరంగల్	1994	లక్ష్మర్ బజార్, హన్మకొండ - 506001.
2	హైదరాబాద్	1996	సైదాబాద్, హైదరాబాద్ - 500059.
3	మహబూబ్ నగర్	1997	మెట్టుగడ్డ, మహబూబ్ నగర్ - 509001.
4	నిజామాబాద్	2010	పాత BSNL బిల్డింగ్ సుభాష్ నగర్, నిజామాబాద్ - 503001.
5	ఆదిలాబాద్	2010	తిరుమల పెట్రోల్ పంప్ దగ్గర, ఆదిలాబాద్ - 504001.
6	కరీంనగర్	2010	మాసేరు డ్యామ్ రోడ్, కరీంనగర్ - 505001.
7	ఖమ్మం	2010	ఎస్టీఆర్ సర్కిల్, బై పాస్ రోడ్, ఎస్సీ హాస్టల్స్ పక్కన, ఖమ్మం - 507001.
8	నల్గొండ	2013	శ్రీనగర్ కాలనీ, నల్గొండ - 508001.
9	సంగారెడ్డి	2013	వెలుగు ఆఫీస్ క్యాంపస్, బైపాస్ రోడ్, సంగారెడ్డి - 502103.
10	సిద్దిపేట	2015	డి.ఇ.ఓ. ఆఫీస్ పక్కన, నసర్పూరా, సిద్దిపేట్ - 502103.
11	జోగులాంబ గద్వాల	2018	TTN బిల్డింగ్, 1వ రైల్వే గేట్ దగ్గర, గద్వాల - 509125.
12	రాజన్న సిరిసిల్ల	2022	సర్దార్ నగర్, ప్రభుత్వ కళాశాల గ్రౌండ్ దగ్గర, రాజన్న సిరిసిల్ల-505301

ఈ “విజయ దీపిక మాస పత్రిక” యొక్క ఉద్దేశం అన్ని రకాల పోటీ పరీక్షల గురించి అవగాహన కల్పించడం.

K.ALOKE KUMAR
DIRECTOR
TS BC STUDY CIRCLES,
(TSBCESDTC),
HYDERABAD.

విషయ సూచిక		
క్ర.సంఖ్య	విషయం	పేజీ నెం.
I	కవర్ స్టోరీలు	
a	కవర్ స్టోరీ - 1 - తెలంగాణ బడ్జెట్ 2023-24	7
b	కవర్ స్టోరీ - 2 - తెలంగాణ సామజిక, ఆర్థిక సర్వే 2022-23 (Telangana Socio Economic Outlook 2022-23)	21
c	కవర్ స్టోరీ - 3 - కేంద్ర బడ్జెట్ 2023-24	27
d	కవర్ స్టోరీ - 4 - భారత ఆర్థిక సర్వే 2023 ముఖ్యాంశాలు	35
e	కవర్ స్టోరీ - 5 - బడ్జెట్ సంబంధించిన ముఖ్యమైన పదాలు.. వాటి వివరణ..	41
f	కవర్ స్టోరీ - 6 - కృతిమ మేధో విప్లవం: Chat GPT : అద్భుత ఆవిష్కరణ.. మానవ మేధో మనుగడకు ముప్పా..?	43
	కవర్ స్టోరీ - 7 - Millets - అంతర్జాతీయ చిరుధాన్యాల సంవత్సరం - 2023	51
II	ప్రత్యేక కథనాలు (Special Stories)	
a	విటమిన్లు	57
III	మార్చి నెల జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ దినోత్సవాలు వివరాలు	
a	అంతర్జాతీయ దినోత్సవాలు , జాతీయ దినోత్సవాలు	62
b	వివిధ జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ దినోత్సవాలు వివరాలు	63
IV	మార్చి, 2023 నెల కరెంటు అఫైర్స్	
a	అంతర్జాతీయ అంశాలు	66
b	జాతీయ అంశాలు	69
e	రాష్ట్ర అంశాలు	72
c	ఆర్థిక అంశాలు	76
g	శాస్త్ర సాంకేతిక విషయాలు	79
h	అవార్డ్స్	84
f	క్రీడలు	87
d	వ్యక్తులు - ప్రదేశాలు	87

విషయ సూచిక		
క్ర.సంఖ్య	విషయం	పేజీ నెం.
VII	జనరల్ స్టడీస్	
a	భారత రాజ్యాంగము మరియు రాజనీతి శాస్త్రము	91
b	భారత దేశ భౌగోళిక శాస్త్రం	94
c	భారతదేశ చరిత్ర	99
d	భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ	103
e	జనరల్ సైన్స్	107
f	అరిథ్మెటిక్	111
g	రిజనింగ్	115
h	సామాజిక శాస్త్రం	120
i	జనరల్ నాలెడ్జి	122
j	తెలంగాణ భౌగోళికశాస్త్రం	125
k	తెలంగాణ ఆర్థికవ్యవస్థ	129
l	తెలంగాణ స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం	134
m	తెలంగాణ చరిత్ర, సంస్కృతి, కళలు	137
n	తెలంగాణ ప్రభుత్వ పథకాలు	141
VII	విజయ గాథలు	144
VIII	రాబోయ్ పోటీ పరీక్షల నోటిఫికేషన్లు	146
IX	టి.ఎస్. బి.సి. స్టడీ సర్కిల్స్ సోషల్ మీడియా లింక్ లు	148

TELANGANA STATE BC STUDY CIRCLES

- **ASK** - Always Seek Knowledge.
- **NOW** - No Opportunity Wasted.
- **FAIL** - First Attempt In Learning.
- **FOCUS** - Following One Course Until Successful.
- **ACTION** - Always Complete the Immediate Objective Now.
- **GREAT** - Get Really Excited About Today.
- **GOALS** - Golden Opportunities Allowing Large Successes.
- **GUTS** - Great Urge To Succeed.
- **PEACE** - Pursue Excellence And Cherish Everyday.
- **TOTAL** - Taking Ourselves To Another Level.

K. ALOKE KUMAR
DIRECTOR,
TS BC STUDY CIRCLES,
HYDERABAD.

కవర్ స్టోరీ: 1 – తెలంగాణ బడ్జెట్ 2023-24

బడ్జెట్లో ఏమున్నదంటే..

'ముసలవ్వలకు రక్షణ ఉన్నది, పసి పిల్లలకు పోషణ ఉన్నది,
బడి పిల్లలకు శిక్షణ ఉన్నది, ఉన్నత విద్యకు ఉపకారం ఉన్నది,
యువతకు ఉద్యోగ కల్పన ఉన్నది. ఆరిపోని కరెంటు వెలుగులున్నాయి,
నదీ జలాలను ఎత్తిపోసిన విజయాలున్నాయి,
మత్తడి దుంకుతున్న చెరువుల తళతళలున్నాయి,
చెరువులో చేప పిల్లల మిలమిలలున్నాయి, జలరాసుల గలగలున్నాయి,
ధాన్య రాసుల కళకళలున్నాయి, రైతుల ముఖాల మీద చిరునవ్వులున్నాయి,
గొర్ర మందల అరుపులున్నాయి, గొల్ల కుర్ల కండ్ల మెరుపులున్నాయి.
నేతన్నకు భరోసా ఉన్నది, గీతన్నకు కులాసా ఉన్నది,
దళితబంధు ఆచ్చే దిలాసా ఉన్నది, ఆకువచ్చని అడవులున్నాయి,
మజ్జా ఊపిరి పోసుకున్న వక్రీ జాతులున్నాయి,
కాలువ్యం మీద కదనం ఉన్నది, పర్యావరణ సమతుల్యం ఉన్నది,
పేదంటి ఆడజడ్డల పెండ్లి వందిర్లున్నాయి, వారి తల్లిదండ్రుల కండ్లలో ఆనంద
బాష్పాలున్నాయి,
కంటివెలుగు కాంతి ఉన్నది, ప్రతి హృదయంలో శాంతి ఉన్నది,
కొత్త దవాఖానలున్నాయి, జిల్లాకో మెడికల్ కాలేజీ ఉన్నది,
పెరిగిన బెట్లు ఉన్నాయి, చికిత్స మార్గం ఉన్నది, ఆరోగ్య భాగ్యం ఉన్నది,
సబ్బండ వర్ణాల సంక్షేం ఉన్నది, సకల జనుల సౌభాగ్యమున్నది,
సమీకృత, సమిష్టి శిత, సమగ్ర, సుస్థిర అభివృద్ధి ఉన్నది '

అని బడ్జెట్ ప్రవేశపెడుతూ మంత్రి హాల్-శరావు వివరించారు.

సంక్షేమం, వ్యవసాయం అగ్ర ప్రాధాన్యాలగా తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 2023 - 24 బడ్జెట్ను ప్రవేశపెట్టింది. సుమారు ఇరవై శాతం నిధులను సబ్బండ్ల వర్గాల సంక్షేమానికి కేటాయించింది. ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ, మైనార్టీ సంక్షేమ శాఖలకు నిధులు పెంచింది. వ్యవసాయానికి సింహభాగం నిధులు దక్కాయి. రైతుబంధు, రుణమాఫీ, వ్యవసాయ విద్యుత్తుకు నిధుల కేటాయింపులో పెద్దపీట వేసింది. పేదల గృహ నిర్మాణానికి అత్యంత ప్రాధాన్యం ఇచ్చింది. బడ్జెట్లో నిధులను కేటాయించడంతో పాటు బడ్జెట్ వెలుపల నిధులతో రెండు పడక గదుల ఇళ్ల నిర్మాణం చేయనుంది. రానున్న ఆర్థిక సంవత్సరానికి రూ.2,90,396 కోట్ల భారీ బడ్జెట్ను రాష్ట్ర ఆర్థిక శాఖ మంత్రి హరీశ్ రావు శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టారు. ఈ ఏడాది చివర్లో శాసనసభ ఎన్నికల నేపథ్యంలో ఈ బడ్జెట్ ప్రాధాన్యం సంతరించుకుంది. కొత్త పథకాల జోలికి పోకున్నా ప్రస్తుతం అమలవుతున్న అన్ని సంక్షేమ పథకాలను కొనసాగిస్తూ నిధులను కేటాయించింది. 2018 ఎన్నికల హామీల అమలు

లక్ష్యంగా రూ.90 వేల లోపు రుణాలను మాఫీ చేసేందుకు వీలుగా నిధులను కేటాయించింది. దీంతో పాటు అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు నిధుల వాటాను పెంచింది.

సాగు నీటి శాఖకు రూ.26,885 కోట్లు

తెలంగాణ ఆవిర్భావం తర్వాత సాగునీటికి అధిక ప్రాధాన్యం ఇస్తున్న రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మరోసారి ఆ రంగానికి పెద్దపీట వేసింది. 2023 - 24వ ఆర్థిక సంవత్సరానికి ఏకంగా రూ.26,885 కోట్లు కేటాయించింది. ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరం సవరించిన బడ్జెట్ కేటాయింపుల కంటే ఇది సుమారు రూ.6 వేల కోట్లు అదనం. అయితే ఇందులో అధిక మొత్తం ఇప్పటికే తీసుకున్న రుణాలకు తిరిగి చెల్లించే అసలు, వడ్డీకే పోనుంది. దీంతోపాటు ఇతర నిర్వహణ వ్యయం పోనూ భారీ, మధ్య తరహా ప్రాజెక్టులు, చిన్న నీటి వనరుల పనుల కోసం సుమారు రూ.పదివేల కోట్లు మాత్రమే ఖర్చు చేయడానికి అవకాశం ఉంటుందని అంచనా. దీన్నిబట్టి చూస్తే బ్యాంకులు, వివిధ ఆర్థిక సంస్థల నుంచి తీసుకునే రుణాలపైనే పలు ప్రాజెక్టుల నిర్మాణ పనుల పురోగతి ఆధారపడి ఉండనుంది. మొత్తం నిధుల్లో కాళేశ్వరానికే సింహభాగం కేటాయించారు. రూ.26,885 కోట్లలో రూ.15,200 కోట్లు (సుమారు 60%) దానికే ఖర్చు చేయనున్నట్లు సర్కారు పేర్కొంది. అయితే, అందులో రూ.12,500 కోట్లు ఇప్పటి వరకు కాళేశ్వరం కార్పొరేషన్ ద్వారా తీసుకున్న రుణానికి వడ్డీతో పాటు అసలు తిరిగి చెల్లించడానికి వెచ్చించనున్నారు. వాస్తవంగా కాళేశ్వరం ఎత్తిపోతల పథకం ద్వారా రోజూ ఎత్తిపోసే రెండు టీఎంసీల నీటిని ఆయకట్టుకు సరఫరా చేసేలా పనులు పూర్తిచేయడానికి మరో రూ.పది వేల కోట్ల వరకు అవసరం. ఈ ప్రాజెక్టులో

భాగంగా సింగూరు వద్ద చేపట్టిన బసవేశ్వర, నంగమేశ్వర ఎత్తిపోతల పథకాలున్నాయి. ఈ రెండింటికీ నాబార్డు ద్వారా రుణం కోసం ప్రయత్నించినా ఇంకా కొలిక్కి రాలేదు. అదనపు టీఎంసీ పనికి మంజూరైన రుణం విడుదల కావాల్సి ఉంది. ప్రస్తుత కేటాయింపులో నిర్వహణ వ్యయం పోనూ ఈ పనుల కోసం మిగిలింది రూ.2,650 కోట్లు మాత్రమే. అందుకే కేటాయింపుల్లో ఈ మొత్తాన్నే చూపారు.

నీటి పారుదల అభివృద్ధి కార్పొరేషన్ రుణాలకు రూ.3,200 కోట్లు

సీతారామ ఎత్తిపోతల, దేవాదుల, కంతనపల్లి, శ్రీరామసాగర్ వరద కాలువ ప్రాజెక్టుల కోసం తెలంగాణ నీటిపారుదల అభివృద్ధి కార్పొరేషన్ ద్వారా సర్కారు బ్యాంకులు, ఆర్థిక సంస్థల నుంచి రుణం తీసుకుంది. ఇందులో దేవాదుల, వరద కాలువల తాలూకూ రుణానికి అసలు తిరిగి చెల్లించడం ప్రారంభించడంతో పాటు, మిగిలిన ప్రాజెక్టుల రుణాలకు వడ్డీ చెల్లించాల్సి ఉంది. ఇందుకోసం బడ్జెట్లో రూ.3,200 కోట్లు కేటాయించారు.

చెరువుల పునరుద్ధరణకు పెద్దపీట

ఇక మధ్య తరహా ప్రాజెక్టుల పూర్తికి ఈ బడ్జెట్లో రూ.335 కోట్లు కేటాయించారు. దీంతో పెండింగ్లో ఉన్న పలు ప్రాజెక్టులు పూర్తయ్యే అవకాశం ఉంది. అలాగే చెరువుల పునరుద్ధరణ, బాగుకు కూడా ప్రభుత్వం అధిక ప్రాధాన్యం ఇచ్చి రూ.1,300 కోట్లు కేటాయించింది. నిర్వహణకు రూ.380 కోట్లు ఇచ్చింది.

సొంతింటికి బడ్జెట్లో రూ.12 వేల కోట్ల కేటాయింపు

సొంతిల్లు లేని పేదలకు కలల లోగిలిని సాకారం చేసేందుకు ఆర్థిక తోడ్పాటును అందించాలని

ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. సొంత జాగా ఉంటే అందులో ఇల్లు కట్టుకునేందుకు ఆర్థిక సాయం అందించనున్నట్లు తెలిపింది. ఇందుకుగాను బడ్జెట్లో భారీగా రూ.12 వేల కోట్లు కేటాయించింది. అర్హులైన పేదలకు ఒక్కో ఇంటికి రూ.3 లక్షల చొప్పున ఆర్థిక సాయం అందించనున్నట్లు ప్రతిపాదించింది. 2023 - 24 ఆర్థిక సంవత్సరంలో నాలుగు లక్షల ఇళ్ల యూనిట్లలో నియోజకవర్గానికి మూడు వేల మంది చొప్పున రాష్ట్రంలోని 119 నియోజకవర్గాల్లో 3.57 లక్షల మందికి చేయూత లభిస్తుంది. మిగతా 43 వేల యూనిట్లు ముఖ్యమంత్రి కోటా పరిధిలో ఉంటాయి.

♦2020 మార్చి 8న ప్రవేశపెట్టిన రాష్ట్ర బడ్జెట్లోనే సొంత స్థలం ఉన్న లక్ష మందికి ఆర్థిక సాయం అందించనున్నట్లు ప్రభుత్వం పేర్కొంది. అప్పుడు ఒక్కో ఇంటికి రూ.5 లక్షలుగా పేర్కొంది. 2021లో ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెట్లో ఈ సాయాన్ని రూ.3 లక్షలుగా కుదించింది. కార్మిక శాఖకు రూ.542 కోట్లు.

కార్మిక శాఖకు ప్రభుత్వం రూ.542.18 కోట్లు కేటాయించింది. ఇందులో నిర్వహణ వ్యయం కింద రూ.410.37 కోట్లు చూపించింది. ఈఎస్ఐలో మందుల కొనుగోళ్లకు రూ.83.73 కోట్లు, వైద్య ఖర్చుల తిరిగి చెల్లింపుల కింద రూ.10 కోట్లు పేర్కొంది. ప్రగతి పద్దు కింద కేటాయించిన నిధుల్లో ఉపాధి కల్పన సేవలు రూ.1.35 కోట్లు, మల్లేపల్లి ఐటీఐకి రూ.50 లక్షలు, ఐటీఐల అభివృద్ధికి రూ.4 కోట్లు, ఐటీఐ విద్యార్థులకు నైపుణ్య శిక్షణ కింద రూ.కోటి, స్కీల్ డెవలప్ మెంట్ మిషన్ కింద రూ.2 కోట్లు చూపించింది. పారిశ్రామిక అవసరాలకు తగినట్లుగా ఐటీఐలను అభివృద్ధి చేసేందుకు, మౌలిక సదుపాయాల కల్పనకు స్వల్పంగానే నిధులు కేటాయించింది.

ఐటీకి రూ.365 కోట్లు

రాష్ట్రంలో రూ.365.54 కోట్లను ఐటీ రంగానికి ప్రభుత్వం కేటాయించింది. ఐటీ మాలిక సదుపాయాల అభివృద్ధికి రూ.150 కోట్లు, వీహెచ్ కు రూ.7.95 కోట్లు, టీ-హెచ్ కు రూ.2 కోట్లు ఇచ్చింది. స్టేట్ ఇన్స్టిట్యూట్స్ సెల్ కు నిధులు రూ.5 కోట్ల నుంచి రూ.8.88 కోట్లకు పెరిగాయి. తెలంగాణ నైపుణ్యభివృద్ధి కేంద్రం (టాస్కో)కు రూ.16 కోట్ల నుంచి రూ.17.89 కోట్లకు నిధుల్ని పెంచింది. సాఫ్ట్ నెట్ కు రూ.22.86 కోట్లు, టీ-ఎలక్ట్రానిక్స్ కు రూ.8 కోట్లు, టీ-వర్క్ కు రూ.5 కోట్లు, టీ-ఫైబర్ గ్రిడ్ కు రూ.7 కోట్లు, టీ-ఫండ్ కు రూ.4 కోట్లు కేటాయించింది.

ఉపాధి హామీకి నిధుల పెంపు

వల్లెలకు మళ్లీ కాసుల పంట పండింది. బడ్జెట్ లో **పంచాయతీరాజ్, గ్రామీణాభివృద్ధి శాఖకు రూ.31,426 కోట్లను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కేటాయించింది.** కొత్త పథకాలు లేకున్నా ఉన్న వాటికే నిధులను పెంచింది. 'పల్లె ప్రగతి' పథకానికి రూ.3,360 కోట్లు కేటాయించగా, గ్రామీణ రహదారుల మరమ్మతులకు కూడా నిధులను భారీగా పెంచారు. కేంద్ర ప్రభుత్వం గ్రామీణ ఉపాధి హామీ పథకానికి నిధులను తగ్గించగా రాష్ట్ర బడ్జెట్ లో మాత్రం పెంచారు. పల్లె ప్రగతి పనులకు బిల్లుల మంజూరులో జాప్యాన్ని నివారించేందుకు ఈ (2023 - 24) ఆర్థిక సంవత్సరం నుంచి రాష్ట్ర ప్రభుత్వ వాటాతో పాటు, ఆర్థిక సంఘం నిధులను నేరుగా స్థానిక సంస్థల బ్యాంకు ఖాతాల్లో జమ చేసేందుకు వెసులుబాటు కల్పించారు. ఆసరా పంచనకు కేటాయించిన రూ.12 వేల కోట్లు, మిషన్ భగీరథకు ఇచ్చిన రూ.600 కోట్లను కలిపితే మొత్తంగా ఈ శాఖకు కేటాయింపు రూ.44,026 కోట్లకు పెరిగింది.

◆ మిషన్ భగీరథ పథకానికి నిరుద్యోగ పోలిస్తే రూ.80 కోట్లు పెంచి బడ్జెట్ లో రూ.600 కోట్లు కేటాయించారు. జిల్లా పరిషత్లకు రూ.256 కోట్లు, మండల పరిషత్లకు రూ.187 కోట్లు, గ్రామ పంచాయతీలకు రూ.366 కోట్ల గ్రాంట్లతో పాటు గౌరవ వేతనాలు, కేంద్ర పథకాలకు వాటాగా మొత్తం రూ.2,830 కోట్లను కేటాయించింది. గ్రామ పంచాయతీల భవనాల నిర్మాణానికి రూ.300 కోట్లు కేటాయించారు.

◆ ఉపాధి హామీ పథకానికి ప్రభుత్వం రూ.1,648 కోట్లను ఇచ్చింది. గత బడ్జెట్ లో రూ.1,460 కోట్లు కేటాయించగా, ఈసారి రూ.188 కోట్ల నిధులు పెరిగాయి. ప్రధాన మంత్రి కృషి సింఛాయ్ యోజన, రూర్బన్ పథకం, గ్రామీణ జీవనోపాధి మిషన్, గ్రామాల్లో నైపుణ్యశిక్షణ కోసం దీన్ దయాళ్ ఉపాధ్యాయ గ్రామీణ కౌశల్య యోజనకు రూ.408 కోట్ల నిధులు కేటాయించింది. స్వచ్ఛభారత్ గ్రామీణ మిషన్ కు 97.51 కోట్లు ఇచ్చింది.

◆ ఆసరా పంచనకు గత బడ్జెట్ లో రూ.11,726.19 కోట్లను ఇవ్వగా ఈసారి ఆ మొత్తాన్ని రూ.12 వేల కోట్లకు పెంచింది. రూ.271.81 కోట్ల మేరకు అదనంగా నిధులు సమకూరనున్నాయి. ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరంలో ప్రభుత్వం ఆసరాలో 57 ఏళ్ల వారికి పంచన ఇస్తోంది. దీనిని లెక్కలోకి తీసుకొని కొత్త వారి కోసం అధికంగా నిధులను ఇచ్చారు.

◆ గ్రామీణ పేదరిక నిర్మూలన సంస్థ పరిధిలోని స్వయం సహాయక బృందాలకు వడ్డీలేని రుణాల పథకానికి రూ.1500 కోట్లు కేటాయించారు. రుణాల రేటు రికవరీతో పాటు ఎస్ హెచ్ జీల ఉత్పత్తులు, వివిధ వ్యాపారాలకు మంచి డిమాండ్ ఉంటోంది. **గ్రామాల్లో ప్రస్తుతం 4.3 లక్షల స్వయం సహాయక బృందాల్లో 46.68 లక్షల మంది సభ్యులున్నారు.**

వ్యవసాయానికి రూ. 26 వేల కోట్లకు పైగా కేటాయింపులు

రాష్ట్ర బడ్జెట్లో రైతులపై వరాల వర్షం కురిసింది. సాగు విస్తీర్ణం, దిగుబడుల పెంపు కోసం సాయం చేసే పథకాలకు ప్రభుత్వం అధిక ప్రాధాన్యమిచ్చింది. రైతుబంధు, రుణమాఫీ, రైతుబీమా పథకాలకు భారీగా నిధులు కేటాయించింది. ఈ మూడు పథకాల్లోనూ రైతు కుటుంబాల వారికి నేరుగా బ్యాంకు ఖాతాల్లో డబ్బులు జమవుతాయి. **మొత్తం రైతులందరికీ లబ్ధి చేకూర్చేందుకు రైతుబంధు పథకానికి రికార్డు స్థాయిలో రూ.15,075 కోట్లు కేటాయించారు. 2022 - 23 బడ్జెట్లో కంటే దాదాపు రూ.వెయ్యి కోట్లు పెంచారు.** గతేడాది వానాకాలంలో ఈ పథకం కింద 65 లక్షల మంది రైతులకు ఎకరానికి రూ.5 వేల చొప్పున వారి బ్యాంకు ఖాతాలో జమచేయగా వచ్చే వానాకాలంలో 70 లక్షల మందికి పైగా రైతులుంటారని నిధులు పెంచినట్లు తెలుస్తోంది. ఏటా వానాకాలం, యాసంగి (రబీ) సీజన్లలో ఎకరానికి రూ.5 వేల చొప్పున మొత్తం కలిపి రూ.10 వేలను ఇవ్వడానికి ఈ నిధులు

కేటాయించారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అమలుచేస్తున్న **అన్ని శాఖల పథకాలను విడివిడిగా గమనిస్తే దళిత బంధు తరవాత అత్యధిక నిధులు కేటాయించిన రెండో** | **₹ ౧౫,౦౭౫ > ± ఊరికై + < ఊ " * ° + ~ .** ఈ పథకం వల్ల వ్యవసాయ భూమి ఉన్న ప్రతి ఒక్కరికీ లబ్ధి చేకూరుతున్నందున దీనికి నిధుల కేటాయింపులో అధిక ప్రాధాన్యమిచ్చారు.

రుణ మాఫీకి రూ.6,385 కోట్లు

గత శాసనసభ ఎన్నికల సందర్భంగా 2018 డిసెంబరు 11 నాటికి బ్యాంకులో రూ.లక్ష వరకూ పంటరుణం బాకీ ఉంటే మాఫీ చేస్తామని అప్పట్లో తెరాస (ప్రస్తుత భారాస) హామీ ఇచ్చింది. అధికారంలోకి వచ్చిన తరవాత ఇప్పటికే రెండు దఫాలుగా రూ.37 వేల వరకూ బాకీ ఉన్న రైతుల రుణాల మాఫీకి ప్రభుత్వం బ్యాంకులకు నిధులు చెల్లించింది. తాజా బడ్జెట్లో రూ.6,385 కోట్లు కేటాయించింది. ఈ సొమ్మునంతా ప్రభుత్వం బ్యాంకులకు విడుదల చేస్తే రూ.90 వేల వరకూ బకాయి ఉన్న రైతులందరి పంటరుణాలు మాఫీ అవుతాయని ప్రభుత్వ అంచనా. రూ.90 వేల నుంచి రూ.లక్ష వరకూ బాకీ ఉన్నవారి రుణాల మాఫీకి అవసరమైన నిధుల గురించి బడ్జెట్లో ప్రస్తావించలేదు.

◆ భూమి ఉన్న రైతుల్లో 18 నుంచి 59 ఏళ్ల వయసు గల రైతులందరికీ రూ.5 లక్షల జీవిత బీమా కల్పించడానికి ఏటా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఎల్బీసీకి ప్రీమియం చెల్లిస్తోంది. రైతు బీమా పేరుతో అమలు చేస్తున్న ఈ పథకానికి బడ్జెట్లో రూ.1,589 కోట్లు కేటాయించింది. ఏదైనా కారణంతో రైతు మరణిస్తే నామినీకి రూ.5 లక్షలను ఎల్బీసీ అందజేస్తుంది.

యంత్రాలకు రూ.500 కోట్లు..

◆ కూలీల కొరతను అధిగమించేందుకు వ్యవసాయ యంత్రాలను రాయితీపై ఇవ్వడానికి రూ.500 కోట్లను కేటాయించారు.

◆ రాష్ట్రంలో వంట నూనెల కొరతను దృష్టిలో పెట్టుకుని పామాయిల్ ఉత్పత్తి లక్ష్యంగా ఆయిల్ సెంట్రాల్ సాగుకు రాయితీల పద్దు కింద ప్రత్యేకంగా రూ.వెయ్యి కోట్లు కేటాయించింది. రాష్ట్రంలో మరే వంట సాగుకు విడిగా ఇంత భారీగా రాయితీ నిధులు కేటాయించలేదు.

◆ సహకార శాఖకు గత బడ్జెట్ లో రూ.129 కోట్లు పెట్టగా ఈసారి రూ.141.19 కోట్లు ఉంది. వీటిలో ఈ శాఖ ఉద్యోగుల జీతభత్యాలు, శిక్షణ కార్యక్రమాలకే ఎక్కువగా ఖర్చు చేయనున్నారు. ప్రాథమిక వ్యవసాయ సహకార సంఘాలకు ఈ శాఖ పద్దులో ప్రత్యేకంగా నిధులేమీ ప్రత్యేకించలేదు.

◆ గొర్రెల పంపిణీ పథకం అమలుకు రాష్ట్ర గొర్రెలు, మేకలు అభివృద్ధి సమాఖ్య గతంలో జాతీయ సహకార అభివృద్ధి సంస్థ నుంచి తీసుకున్న రుణాన్ని తిరిగి చెల్లించేందుకు రూ.757.89 కోట్లు కేటాయించారు.

మొత్తం బడ్జెట్ లో వైద్య శాఖకు కేటాయింపులు 4.87 శాతం

వైద్య ఆరోగ్య శాఖకు నిధుల భాగ్యం ఇనుమడించింది. గతేడాది (2022 - 23) బడ్జెట్ కేటాయింపులతో పోల్చితే.. ఈ ఏడాది (2023 - 24) దాదాపు రూ.923.67 కోట్లను ప్రభుత్వం అధికంగా కేటాయించింది. ప్రగతి పద్దు (జీతభత్యాలు మినహా అభివృద్ధి పనులకు కేటాయించిన మొత్తం) మాత్రమే పరిశీలిస్తే.. గతేడాది కంటే రూ.823.93 కోట్ల నిధులను అధికంగా పెంచడం విశేషం. మొత్తం బడ్జెట్ కేటాయింపులు పరిశీలిస్తే గతేడాది వైద్యశాఖకు 4.3 శాతం నిధులు కేటాయించగా ఈ ఏడాది 4.87 శాతానికి పెరగడం ఆహ్వానించదగిన పరిణామమేనని

నిపుణులు అంటున్నారు. ప్రభుత్వ వైద్యంలో మౌలిక సదుపాయాల కల్పనకు ఈ బడ్జెట్ లో ప్రభుత్వం పెద్దపీట వేసింది. రాష్ట్రంలో కొత్తగా నెలకొల్పునున్న వైద్య కళాశాలల కోసం రూ.1,000 కోట్లను కేటాయించింది. హైదరాబాద్ నలువైపులా గచ్చిబౌలి, ఎల్బీనగర్, ఆల్వాల్, ఎర్రగడ్డల్లో రూ.2,679 కోట్లతో నిర్మించనున్న 4 సూపర్ స్పెషాలిటీ ఆసుపత్రుల ద్వారా కొత్తగా 4,200 వడకలు అందుబాటులోకి రానున్నాయి. ఈ సూపర్ స్పెషాలిటీ ఆసుపత్రుల నిర్మాణాలకు అవసరమైన నిధులను బ్యాంకుల నుంచి అప్పు రూపంలో తీసుకోనున్నారు. దీనికి అవసరమైన మ్యాచింగ్ గ్రాంట్ నిధుల కోసం రూ.500 కోట్లను ప్రభుత్వం కేటాయించింది. గత ఏడాది డిసెంబరులో కొత్తగా ప్రారంభించిన 'కేసీఆర్ పాస్టికాహార కిట్' పథకాన్ని ప్రస్తుతం ఆదిలాబాద్, భద్రాద్రి కొత్తగూడెం, జయశంకర్ భూపాలపల్లి, జోగులాంబ గద్వాల, కుమురంభీం ఆసిఫాబాద్, ములుగు, నాగర్ కర్నూల్, వికారాబాద్ జిల్లాల్లో అమలు చేస్తుండగా ఈ ఏడాది అన్ని జిల్లాల్లోనూ విస్తరించనున్నారు. ఈ పథకానికి బడ్జెట్ లో రూ.200 కోట్లు కేటాయించారు. దీనివల్ల రాష్ట్రంలోని నాలుగు లక్షల మంది గర్భిణులకు ప్రయోజనం చేకూరనుంది. ఆరోగ్యశ్రీ పథకానికి రూ.1,101.00 కోట్లు కేటాయించారు.

మెట్రో ప్రాజెక్టులకు రూ.2500 కోట్లు

మెట్రోరైలు ప్రాజెక్టులకు రాష్ట్ర బడ్జెట్ లో పెద్దపీట వేశారు. గత బడ్జెట్ కంటే అధికంగా నిధులను ప్రతిపాదించారు. 2023 - 24 ఆర్థిక సంవత్సరానికి మూడు ప్రాజెక్టులకూ కలిపి రూ.2500 కోట్లు కేటాయించినట్లు బడ్జెట్ పద్దుల్లో చూపించారు. హైదరాబాద్ మెట్రోరైలు సంస్థ ఏర్పడినప్పటి నుంచి ఇవే అత్యధిక కేటాయింపులు. నష్టాల్లో ఉన్న హైదరాబాద్ మెట్రో రైలు సంస్థ (హెచ్ఎంఆర్ఎల్)కు రూ.1500 కోట్లు, పాతబస్తీలో మెట్రో పనులు

ప్రారంభించేందుకు రూ.500 కోట్లు, విమానాశ్రయ మెట్రో (హెచ్ఎంఎల్)కు రూ.500 కోట్లను ఇవ్వాలని నిర్ణయించారు. గత బడ్జెట్లో ఈ మూడు ప్రాజెక్ట్ లకు రూ.2377.35 కోట్లను ప్రతిపాదించిన సంగతి తెలిసిందే.

విమానాశ్రయ మెట్రో..

రాయదుర్గం నుంచి శంషాబాద్ విమానాశ్రయం వరకు 31 కి.మీ. మెట్రో మార్గానికి 2 నెలల క్రితం ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ శంకుస్థాపన చేశారు. దీనికి ఈ బడ్జెట్లో రూ.500 కోట్ల కేటాయింపుతో టెండర్లు పిలిచి పనులు మొదలెట్టే అవకాశం ఉంది.

పాతబస్తీ మెట్రో..

మెట్రో తొలి దశలో అలైన్మెంట్ వివాదాలతో ఆగిన ఎంజీబీఎస్ - ఫలక్ నుమా వరకు 5.5 కి.మీ. మెట్రోకు ఈ బడ్జెట్లో రూ.500 కోట్లు కేటాయించారు. పనులు పూర్తి చేయడానికి రూ.2 వేల కోట్ల దాకా అవుతుందని అంచనా. గత బడ్జెట్లోనూ రూ.500 కోట్లు కేటాయించినా నిధులు మంజూరు కాలేదు.

హైదరాబాద్ మెట్రో రైలు సంస్థకు..

మెట్రో తొలిదశ 69.2 కి.మీ. ప్రాజెక్ట్ ను తమ సొంత నిధులతో ఎల్ అండ్ టీ హైదరాబాద్ మెట్రో సంస్థ నిర్మించి నిర్వహిస్తోంది. దీనికి ఈ బడ్జెట్లో రూ.1,500 కోట్లను ప్రతిపాదించారు.

దళిత బంధు పథకానికి రూ.17,700 కోట్లు

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రతిష్ఠాత్మకంగా చేపట్టిన దళితబంధు పథకానికి బడ్జెట్లో భారీగా రూ.17,700 కోట్లు కేటాయించింది. వచ్చే ఆర్థిక సంవత్సరంలో దాదాపు 1.77 లక్షల మందికి లబ్ధి చేకూర్చాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. 118 అసెంబ్లీ నియోజకవర్గాల్లో

ఒక్కో నియోజకవర్గంలో 1,500 మందికి రూ.10 లక్షల చొప్పున యూనిట్లు మంజూరు చేయనుంది. ప్రస్తుత (2022 - 23) ఆర్థిక సంవత్సరంలో తొలుత నియోజకవర్గానికి 1,500 మంది లబ్ధిదారులకు మంజూరు లక్ష్యంగా ప్రభుత్వం రూ.17,700 కోట్లు కేటాయించింది. అనంతరం ఈ లక్ష్యాన్ని నియోజకవర్గానికి 500 మందికి తగ్గిస్తూ బడ్జెట్ అంచనాలను రూ.11 వేల కోట్లకు పరిమితం చేసింది. ఈ పథకం కింద లబ్ధిదారుల ఎంపికలో ఎమ్మెల్యేల సిఫారసులు అక్కర్లేదని హైకోర్టు ఇటీవల స్పష్టం చేసిన నేపథ్యంలో దీనిపై స్పష్టత ఇవ్వాలని, విధివిధానాలను జారీ చేయాలని ప్రభుత్వానికి ఎస్సీ

సంక్షేమశాఖ లేఖ రాసింది. ఇప్పటివరకు ప్రభుత్వం నుంచి స్పష్టత రాలేదు. దీంతో ఈ ఏడాది ఎంపిక నిలిచిపోయింది. ఈ ఏడాది కేటాయించిన రూ.17,700 కోట్లలో రూ.2 వేల కోట్లను విడుదల చేసినప్పటికీ.. రూపాయి కూడా ఖర్చు చేసే పరిస్థితి లేకుండా పోయింది.

సంక్షేమ శాఖలన్నింటికీ కలిపి రూ.33,416 కోట్లు

రాష్ట్రంలో బడుగు, బలహీన, వెనుకబడిన వర్గాలు, దళితులు, మైనార్టీల సంక్షేమానికి ప్రభుత్వం బడ్జెట్లో అధిక ప్రాధాన్యమిచ్చింది. ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరంతో పోల్చితే ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ, మైనార్టీ సంక్షేమ శాఖలకు 2023 - 24 బడ్జెట్లో నిధుల కేటాయింపులను పెంచింది. ఉపకార వేతనాలు, స్వయం ఉపాధి పథకాలు, కల్యాణలక్ష్మి/షాద్ ముబారక్ పథకాలకు ప్రాధాన్యమిచ్చింది. దళితబంధు పథకానికి రూ.17,700 కోట్లు కేటాయించింది. సంక్షేమ వర్గాల బడ్జెట్లో ఈ ఒక్క పథకానికే చేసిన కేటాయింపులు దాదాపు సగం ఉండటం గమనార్హం. ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ, మైనార్టీ సంక్షేమ శాఖలకు కలిపి

రూ.33,416.79 కోట్లను సర్కారు కేటాయించింది. ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరంతో పోల్చితే ఇది దాదాపు రూ.1,950 కోట్లు అధికం.

పెరిగిన కల్యాణలక్ష్మి కేటాయింపులు

కల్యాణలక్ష్మి పథకానికి ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరంలో రూ.2,750 కోట్లు కేటాయించగా వచ్చే ఏడాదికి రూ.3,210 కోట్లకు ప్రభుత్వం పెంచింది. పేదంటి ఆడపిల్లల వివాహానికి కల్యాణలక్ష్మి, షాద్ ముబారక్ కింద ప్రభుత్వం రూ.1,00,116 చొప్పున ఆర్థిక సాయం అందిస్తోంది. ఇప్పటివరకు 12 లక్షల మందికి మంజూరైంది. 2023 - 24 సంవత్సరానికి ఎస్సీ సంక్షేమశాఖకు రూ.500 కోట్లు, ఎస్టీ సంక్షేమ శాఖకు రూ.260 కోట్లు, **బీసీ సంక్షేమ శాఖకు రూ.2,000 కోట్లు**, మైనార్టీ సంక్షేమ శాఖకు రూ.450 కోట్లు కేటాయించింది.

♦ **ఎంబీసీ, బీసీ కార్పొరేషన్లకు రూ.300 కోట్ల చొప్పున నిధులిచ్చింది. వీటిలో బీసీ ఫెడరేషన్లకు కలిపి రూ.51.30 కోట్లు కేటాయించింది. గీత కార్మికుల సంక్షేమానికి రూ.30 కోట్లు ఇచ్చింది.**

గురుకులాలకు రూ.2,289 కోట్లు

సంక్షేమ గురుకుల సొసైటీలకు కేటాయింపులు పెద్దగా పెరగలేదు. అత్యధికంగా 329 గురుకుల విద్యాలయాలున్న **బీసీ సొసైటీకి రూ.397.50 కోట్లు** ఇవ్వగా ఎస్సీ గురుకులాలకు రూ.1,145.86 కోట్లు, గిరిజన గురుకులాలకు రూ.522.8 కోట్లు, మైనార్టీ గురుకులాలకు రూ.222.92 కోట్లు ఇచ్చారు.

విదేశీ విద్య పథకానికి రూ.273 కోట్లు

విదేశీ విద్య పథకానికి అన్ని సంక్షేమ శాఖల్లోనూ నిధుల కేటాయింపులు పెరిగాయి. మైనార్టీ విద్యార్థుల నిధులను రూ.100 కోట్ల నుంచి రూ.118 కోట్లకు, **బీసీల కోసం మహాత్మా జ్యోతిబా ఫులే విదేశీ విద్య పథకానికి రూ.60 కోట్ల నుంచి రూ.70.80 కోట్లకు పెంచింది.** ఎస్సీలకు అంబేద్కర్ విదేశీ విద్య పథకం కింద రూ.20 కోట్లు పెంచి రూ.65 కోట్లు కేటాయించింది. ఎస్టీలకు రూ.20 కోట్లు ఇవ్వనుంది.

బోధన రుసుములు, ఉపకారానికి రూ.2,850 కోట్లు

ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ, మైనార్టీ, ఈబీసీ, దివ్యాంగ విద్యార్థులకు బోధన రుసుములు, ఉపకార వేతనాలకు నిధులు పెరిగాయి. పోస్టుమెట్రిక్ ఉపకార వేతనాలకు దాదాపు రూ.400 కోట్లు పెరిగాయి. సంక్షేమ శాఖలన్నింటికీ కలిపి మొత్తం రూ.2,850.37 కోట్లు కేటాయించారు.

ఎస్సీ సంక్షేమ శాఖకు రూ.605.26 కోట్లు, ఎస్టీ సంక్షేమ శాఖకు రూ.369.66 కోట్లు, మైనార్టీ సంక్షేమ శాఖకు రూ.306.8 కోట్లు ఇచ్చింది.

విద్యుత్తుకు బడ్జెట్లో రూ.12,715 కోట్ల కేటాయింపు

విద్యుత్ రంగానికి సర్కారు ఈ దఫా కేటాయింపులు పెంచింది. ఇంధన శాఖ పద్దు కింద వచ్చే ఆర్థిక సంవత్సరానికి (2023 - 24) బడ్జెట్లో రూ.12,715.20 కోట్లు కేటాయించింది. గత బడ్జెట్లో సవరణ కేటాయింపులు రూ.12,198 కోట్లు కాగా, ఈసారి అదనంగా రూ.516.50 కోట్లు ఇచ్చింది. మొత్తం కేటాయింపుల్లో రూ.11,500 కోట్లు వచ్చే ఆర్థిక సంవత్సరంలో సాగుకు ఉచితంగా, ఇతర వర్గాలకు తక్కువ ఛార్జీలకు సరఫరా చేస్తున్న కరెంటుగానూ రాయితీలకు, ఎత్తిపోతల పథకాలు,

మిషన్ భగీరథ వధకానికి వినియోగిస్తున్న విద్యుత్తుగానూ ఛార్జీల పద్దు కింద ఖర్చు చేయనున్నట్లు పేర్కొంది. డిస్కంలకు గతంలో వాటిల్లిన నష్టాలను భరించేందుకు రూ.500 కోట్లు కేటాయిస్తున్నట్లు తెలిపింది. మొత్తంగా గత బడ్జెట్ తో పోలిస్తే రాయితీలకు రూ.వెయ్యి కోట్లు అదనంగా కేటాయింపులు చేసింది.

పట్నం పరిధివిస్తేలా..

పురపాలకలు, నగరపాలక సంస్థల్లో మౌలిక సదుపాయాలకు ప్రత్యేక టీయూఎఫ్ ఐడీసీ ద్వారా రూ.300 కోట్లను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అందుబాటులోకి తీసుకురానుంది. 2023 - 24 ఆర్థిక సంవత్సరంలో రూ.11,082 కోట్లను పురపాలనకు కేటాయించింది. ఇందులో రూ.7,176 కోట్లను ప్రగతిపద్దు కింద, రూ.3,906 కోట్లు నిర్వహణ వద్దు కింద కేటాయించారు. వరంగల్, కరీంనగర్ స్టార్డ్ సిటీలకు రూ.200 కోట్ల చొప్పున కేటాయించగా అమృత్ కింద పట్టణాల అభివృద్ధికి రూ.150 కోట్లను ప్రతిపాదించారు. మిషన్ భగీరథ అర్బన్ కు రూ.1,000 కోట్ల కేటాయింపులు దక్కాయి. పట్టణాల్లో సమీకృత శాకాహార, మాంసాహార మార్కెట్లకు రూ.400 కోట్లు, వైకుంఠధామాల నిర్మాణానికి రూ.100 కోట్లు ప్రతిపాదించారు. పట్టణాల్లో స్వయం సహాయక సంఘాలకు వడ్డీలేని రుణాలు రూ.300 కోట్లు ఇవ్వనున్నారు.

ప్రచారం హోరెత్తాలి..

తెలంగాణ సమాచార, పౌరసంబంధాల శాఖకు భారీగా నిధులు పెరిగాయి. 2022 - 23 ఆర్థిక సంవత్సరంలో రూ. 174.71 కోట్లు కేటాయించగా ఈ ఏడాది దానిని రూ. 1,026.71 కోట్లకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పెంచింది. ఈ ఏడాది కేటాయింపుల్లో పత్రికల్లో ప్రచారానికి రూ.337 కోట్లు,

అవుట్ డోర్ ప్రచారానికి రూ.337 కోట్లు, ఎలక్ట్రానిక్ మీడియాలో ప్రచారానికి రూ.326 కోట్లు నిర్దేశించింది. ఈ మూడు విభాగాల్లోనే కేటాయింపులు రూ.1,000 కోట్లు అయ్యాయి. **గతంలో ఈ మూడు విభాగాలకు కలిపి కేటాయింపులు రూ.148 కోట్లను మాత్రమే ప్రభుత్వం కేటాయించింది. ఈసారి రూ.852 కోట్లు పెరిగాయి.** కొత్త బడ్జెట్ లో జర్నలిస్టుల సంక్షేమ నిధికి రూ.10 కోట్లు, చలనచిత్ర ప్రోత్సాహకాలకు రూ.4 కోట్లు, తెలంగాణ ప్రెస్ అకాడమీకి రూ.48 లక్షలు, నాటక సమాజానికి సాయంగా రూ.30 లక్షలను కేటాయించింది.

ప్రజా పంపిణీకి ఉదారంగా..

రాష్ట్ర వార్షిక బడ్జెట్ లో పౌరసరఫరాల శాఖకు రూ.3,117 కోట్ల నిధులు కేటాయించారు. గత ఏడాది కంటే ఈసారి అదనంగా రూ.1,259 కోట్ల నిధులు కేటాయించారు. అత్యధికంగా రూపాయికి కిలో సబ్సిడీ బియ్యానికి రూ.1,879 కోట్ల నిధులు ఇవ్వనున్నారు. **రాష్ట్రంలో 91.64 లక్షల ఆహార భద్రత కార్డులు ఉన్నాయి.**

పరిశ్రమలకు వెన్నుదన్ను..

తెలంగాణ పారిశ్రామికవేత్తలకు ఇకపై నిర్ణీత నమయానికి ప్రోత్సాహకాలు, రాయితీలు అందనున్నాయి. పరిశ్రమల శాఖ బడ్జెట్ 2022 - 23 కంటే ఈసారి మరో 15 శాతం పెరిగింది. నిరుడు ఇందుకు కేటాయింపులు రూ.3,496 కోట్లు ఉండగా ఈసారి రూ.4,037 కోట్లకు చేరాయి. కేటాయించిన మొత్తంలో రూ.3,520 కోట్ల నిధుల (85 శాతం)ను రాయితీలు, ప్రోత్సాహకాలకు ఇచ్చింది. తెలంగాణ నిర్మిస్తున్న ఔషధనగరి, నిమ్స్, కాకతీయ మెగా జౌళిపార్కు, ఎలక్ట్రానిక్స్ ఉత్పత్తి సమూహాలతో పాటు వచ్చే అయిదేళ్లలో 70 కొత్త పారిశ్రామిక వాడలను ఏర్పాటు చేయాలని నిర్ణయించింది.

చేనేతకు చేయూత

చేనేత, జొలి శాఖకు ప్రభుత్వం కొత్త బడ్జెట్లో నిధులను స్వల్పంగా పెంచింది. 2022 - 23 బడ్జెట్లో చేనేతకు రూ.460 కోట్ల మేర కేటాయింపులు జరపగా ఇప్పుడు రూ.468 కోట్లను కేటాయించింది. ఇందులో **బతుకమ్మ చీరల పథకానికి రూ.400 కోట్లు**, నేతన్నల బీమా పథకానికి రూ.50 కోట్లను కేటాయించింది. రాష్ట్రంలో నేతన్నలకు బీమాను ప్రభుత్వం అమలు చేస్తోంది. ఎవరైనా కార్మికులు మరణిస్తే వారి కుటుంబాలకు రూ.5 లక్షల పరిహారం అందుతుంది.

సీఎం ప్రత్యేక అభివృద్ధి నిధికి రూ.10,348 కోట్లు

బడ్జెట్లో ముఖ్యమంత్రి ప్రత్యేక అభివృద్ధి నిధి (ఎస్డీఎఫ్)కి భారీగా కేటాయింపులు చేశారు. గత ఏడాది ఈ పద్దు రూ.2 వేల కోట్లు కాగా ఈసారి రూ.10,348 కోట్లకు పెంచారు. అలాగే నియోజకవర్గ అభివృద్ధి కార్యక్రమం (సీడీపీ) కింద తాజా బడ్జెట్లో రూ.800 కోట్లు కేటాయించారు. సీడీపీ కింద ఎమ్మెల్యేలకు, ఎమ్మెల్సీలకు ఏటా రూ.5 కోట్లు వంతున ప్రభుత్వం మంజూరు చేస్తోంది. సీఎం ఎస్డీఎఫ్ నుంచి నిధుల మంజూరుకు ముఖ్యమంత్రికి విచక్షణాధికారం ఉంటుంది. ఆయన పలు సందర్భాల్లో జిల్లాలు, నియోజకవర్గాల్లో సభలు, సమావేశాలకు వెళ్లినప్పుడు ప్రత్యేక నిధులను ప్రకటిస్తున్నారు. ఈ ఏడాది శాసనసభ ఎన్నికలు జరగనున్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో సీఎం విస్తృతంగా జిల్లాల్లో పర్యటించి.. సభలు, సమావేశాలు నిర్వహించనున్నారు. ఈ సందర్భంగా ఆయన ఆయా నియోజకవర్గాలపై వరాల జల్లు కురిపించే అవకాశం ఉంది. దీనికి అనుగుణంగా ఎస్డీఎఫ్ నిధుల కేటాయింపు జరిగినట్లు తెలుస్తోంది.

సీఎం ఈ నిధులను ప్రకటిస్తే ఆయా నియోజకవర్గాల ఎమ్మెల్యేల ఆధ్వర్యంలో పనులు జరుగుతాయి. జిల్లాలకు నిధులు కేటాయిస్తే కలెక్టర్ల ఆధ్వర్యంలో వాటిని వినియోగిస్తారు.

విద్యా రంగానికి

రూ.19,093 కోట్లు కేటాయింపు

రాష్ట్రంలో విద్యా శాఖకు కేటాయింపులు ఈసారి రూ.3 వేల కోట్లు పెరిగాయి. గత ఏడాది బడ్జెట్లో రూ.16,063 కోట్లు కేటాయించగా తాజా బడ్జెట్లో అది రూ.19,093 కోట్లకు చేరింది. **గతేడాదితో పోలిస్తే కేటాయించిన మొత్తం 19 శాతం పెరిగినా మొత్తం బడ్జెట్లో విద్యాశాఖ వాటా మాత్రం తగ్గుతూ వస్తోంది.** 2014 - 15లో బడ్జెట్లో విద్యాశాఖకు 10.80 శాతం కేటాయించగా 2019 - 20 నాటికి 6.77 శాతానికి తగ్గింది. తాజా బడ్జెట్లో అది **6.57 శాతానికి** పడిపోయింది. తాజాగా పెరిగిన రూ.3,050 కోట్లలో రూ.500 కోట్లు వర్చిటీల్లో మౌలిక వసతుల కల్పనకు కేటాయించారు. ఈసారి కేంద్ర ప్రభుత్వం కొత్తగా పీఎంశ్రీ అనే పథకం కింద మండలానికి రెండు చొప్పున ప్రభుత్వ బడులను పూర్తిస్థాయిలో అభివృద్ధి చేయనుంది. అందుకే ఈసారి సమగ్ర శిక్షాభియాన్కు కేంద్ర, రాష్ట్ర వాటా కింద మొత్తం రూ.1,100 కోట్లు చూపారు. అందులో రాష్ట్ర వాటా 40 శాతం భరించాల్సి ఉంటుంది. ఇది గత బడ్జెట్తో పోల్చుకుంటే దాదాపు రూ.301 కోట్లు అధికం. మధ్యాహ్న భోజనం కార్మికుల గౌరవ వేతనం రూ.1,000 నుంచి రూ.3 వేలకు పెంచడంతో మరో రూ.108 కోట్లు అధికంగా చెల్లించాల్సి ఉంటుంది. ఉపాధ్యాయులకు పదోన్నతులు ఇస్తున్న నేపథ్యంలో వారి వేతనాలు పెరగనున్నాయి. బడ్జెట్లో 85 శాతం సిబ్బంది వేతనాలకే ఖర్చవుతున్నాయి.

విశ్వవిద్యాలయాలకు రూ.500 కోట్లు

రాష్ట్రంలోని విశ్వవిద్యాలయాల్లో మౌలిక వసతుల కల్పనకు ప్రభుత్వం బడ్జెట్లో రూ.500 కోట్లు కేటాయించింది. రాష్ట్ర ఆవిర్భావం తర్వాత తొలిసారిగా 2017 - 18లో ఎనిమిది విశ్వవిద్యాలయాలకు రూ.420 కోట్లు, 2018 - 19లో రూ.210 కోట్లు కేటాయించింది. అందులో విడుదల చేసింది మాత్రం సగానికి మించలేదు. జేఎన్టీయూహెచ్ తమకు ఒక్కరికే రూ.500 కోట్లు కావాలని నిధులు కావాలని ప్రతిపాదించింది. ఓయూ, కాకతీయ కూడా రూ.200 కోట్ల చొప్పున కోరాయి. చివరకు అన్ని వర్సిటీలకు రూ.500 కోట్లు బడ్జెట్లో కేటాయించారు. గత బడ్జెట్లోనే కోఠి మహిళా కళాశాలను వర్సిటీగా ఉన్నతీకరిస్తామని, అందుకు రూ.100 కోట్లు కేటాయిస్తున్నామని చెప్పిన సర్కారు ఇప్పటివరకు ఒక్క రూపాయి కూడా విడుదల చేయలేదు. తాజా బడ్జెట్లో మళ్లీ రూ.100 కోట్లు కేటాయిస్తూ ప్రకటించింది.

బడ్జెట్లో రహదారులు - భవనాలకు రూ.6,859 కోట్లు

రహదారుల మరమ్మతులకు ప్రభుత్వం బడ్జెట్ కేటాయింపుల్లో ప్రాధాన్యం ఇచ్చింది. గతంలో మండలాల నుంచి జిల్లా కేంద్రాలకు రెండు వరసల, ఇతర లింకు రోడ్ల నిర్మాణాలు చేపట్టగా చాలాచోట్ల గుంతలు పడ్డాయి. దీంతో ఈసారి వాటి నిర్వహణపై సర్కారు దృష్టిపెట్టింది. 2023 - 24 బడ్జెట్లో రహదారులు, భవనాల శాఖకు రోడ్ల కోసం రూ.6,859 కోట్లు కేటాయించింది. దీనిలో మరమ్మతులు, నిర్వహణకు రూ.2,500 కోట్లు, కొత్త నిర్మాణాలకు రూ.2,075 కోట్లు చూపించారు. ఇందులోనూ మండలాల నుంచి జిల్లా కేంద్రాలకు కొన్నిచోట్ల నిర్మించాల్సిన రహదారులకు రూ.200 కోట్లు ఉన్నాయి. రైల్వే అండర్, ఓవర్ బ్రిడ్జిల నిర్మాణానికి రూ.400 కోట్లు కేటాయించారు.

'ఇజయ దీపిక' ఫిబ్రవరి, 2023

సచివాలయ నిర్మాణానికి రూ.400 కోట్లు

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం హైదరాబాద్లో నిర్మిస్తున్న బీఆర్ అంబేద్కర్ సచివాలయ నిర్మాణానికి రూ.400

కోట్లు కేటాయించింది. గత బడ్జెట్లోనూ ఇంతే మొత్తం ఇచ్చింది.

పర్యాటక, సాంస్కృతిక శాఖలకు రూ.1,117 కోట్లు

పర్యాటక, సాంస్కృతిక, యువజన సర్వీసుల శాఖలకు బడ్జెట్లో రూ.1,117 కోట్ల నిధులు దక్కాయి. వీటిలో అత్యధికంగా పర్యాటక శాఖకు ప్రభుత్వం కేటాయించింది. కాళేశ్వరం సర్కూట్ టూరిజం అభివృద్ధికి రూ.750 కోట్లు ఇచ్చింది. గత సంవత్సరం కూడా రూ.750 కోట్లు కేటాయించినా ఖర్చు చేయలేదు. కాళేశ్వరం సర్కూట్ టూరిజం అభివృద్ధికి ఇటీవల టెండర్లు పిలిచారు. దీంతో రానున్న ఆర్థిక సంవత్సరంలో ఈ జల పర్యాటక ప్రాజెక్టు ముందుకెళ్లే అవకాశం ఉంది. బేగంపేటలో బుద్ధవనం ప్రాజెక్టుకు రూ.61 లక్షలు, నాగార్జునసాగర్లోని బుద్ధవనం ప్రాజెక్టుకు రూ.38.15 లక్షలు కేటాయించారు.

పోలీసు శాఖ ప్రగతి పద్దు

రూ.474.85 కోట్లు

ప్రగతి పద్దు కింద పోలీసు శాఖకు బడ్జెట్లో రూ.474.85 కోట్లు కేటాయించారు. గత బడ్జెట్ (2022 - 23)లో రూ.1,104.85 కోట్లు కేటాయించగా ఈసారి కేటాయింపులు తగ్గాయి. ఇందుకు ప్రధాన కారణం పోలీసు భవనాలు, రిసెప్షన్ కేంద్రాలు వంటి మౌలిక వసతుల కల్పన దాదాపు పూర్తికావడంతో వాటికి ప్రత్యేకంగా నిధులు కేటాయించాల్సిన అవసరం తప్పింది. కొత్త పోలీస్ స్టేషన్లు, క్వార్టర్ల నిర్మాణానికి నిధులను రూ.323 కోట్ల నుంచి రూ.100 కోట్లకు తగ్గించారు.

నిఘా విభాగానికి పెంపుదల..

శిక్షణకు ప్రాధాన్యం

నిఘా విభాగం బడ్జెట్ను రూ.67.95 కోట్ల నుంచి రూ.72.37 కోట్లకు పెంచారు. ప్రస్తుతం 17 వేల పోలీసు ఉద్యోగాల నియామకాలు జరుగుతుండటంతో వారి శిక్షణను దృష్టిలో ఉంచుకొని అవసరమైన నిధులు పెంచారు. ఎస్పీ కార్యాలయాల భవనాల నిర్మాణానికి రూ.20.48 కోట్ల నుంచి రూ.35.84 కోట్లకు, ఎస్పెలకు శిక్షణ ఇచ్చే పోలీసు అకాడమీ బడ్జెట్ను రూ.2.48 కోట్ల నుంచి రూ.5.34 కోట్లకు, పోలీసు శిక్షణ కళాశాల బడ్జెట్ రూ.10 లక్షల నుంచి రూ.55 లక్షలకు, శిక్షణార్థులకు ఇచ్చే స్టైపెండ్ రూ.2.62 కోట్ల నుంచి రూ.3.07 కోట్లకు పెంచారు.

అటవీ శాఖకు రూ.1,471 కోట్లు

రాష్ట్ర బడ్జెట్లో అటవీశాఖకు ప్రభుత్వం రూ.1,471.22 కోట్లు కేటాయించింది. నిర్వహణ పద్దు కింద రూ.1,337 కోట్లు, ప్రగతి పద్దు కింద వివిధ పథకాల ద్వారా రూ.134.22 కోట్లు చూపింది. గత సంవత్సర కేటాయింపులు రూ.1,410.36 కోట్లతో పోలిస్తే ఈసారి నిధులు కొంతమేర పెరిగాయి.

వివిధ పథకాల నిధుల్లో- అటవీకరణ పనులకు రూ.5 కోట్లు, జూపార్క్ లకు రూ.10 కోట్లు, ములుగులో అటవీ కళాశాలకు రూ.100 కోట్లు, అడవుల్లో అగ్నిప్రమాదాల నివారణకు రూ.4.33 కోట్లు, టైగర్ రిజర్వులకు రూ.5.50 కోట్లు, వన్యప్రాణుల ఆవాస ప్రాంతాలకు రూ.1.50 కోట్లు, మిగిలినవి ఇతర పథకాలకు కేటాయించారు. 'కంపా' (కాంపన్యేటర్ అఫారెస్టేషన్ ఫండ్) పథకానికి రూ.810 కోట్లకు ప్రతిపాదనలు పంపగా రూ.807 కోట్లు చూపారు.

ఫారెస్ట్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా నివేదిక - 2021 ప్రకారం రాష్ట్రంలో వచ్చదనం 7.70 శాతం పెరిగింది. ఇది 5.13 లక్షల ఎకరాలకు సమానం. రాష్ట్రంలో 26 పెద్దపులులు, 341 చిరుతపులులు ఉన్నట్లు బడ్జెట్లో ప్రభుత్వం వెల్లడించింది.

క్రీడలకు రూ.134.80 కోట్లు

తెలంగాణ రాష్ట్ర బడ్జెట్లో ఈ సారి క్రీడా రంగానికి కేటాయింపులు పెరిగాయి. 2023 - 24 ఆర్థిక సంవత్సరానికి గాను సోమవారం ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెట్లో క్రీడలకు రూ.134.80 కోట్లు కేటాయించారు. 2022 - 23 (రూ.81.01 కోట్లు)తో పోలిస్తే ఈ సారి రూ.53.79 కోట్లు పెంచారు. బడ్జెట్లో తొలిసారిగా తెలంగాణ క్రీడా ప్రాంగణాల కోసం రూ.45 కోట్లు కేటాయించారు.

ఆ రెండేళ్లు బడ్జెట్ ప్రతిపాదనలకు

మించి ఖర్చు

రాష్ట్రం ఏర్పడిన నాటి నుంచి (2023 - 24 బడ్జెట్తో కలిపి) ఇప్పటివరకూ 10 బడ్జెట్లు ప్రవేశపెట్టారు. 2014 - 15 నుంచి 2021 - 22 వరకు 8 బడ్జెట్లలో 2016 - 17, 2019 - 20 ఆర్థిక సంవత్సరాల్లో ప్రతిపాదనలను మించి నిధులను ఖర్చు చేశారు.

అప్పులు.. రూ.4.86 లక్షల కోట్లు

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వచ్చే ఏడాది తీసుకునే కొత్త రుణాలతో కలిపి మొత్తం అప్పులు రూ.4,86,302.61 కోట్లకు చేరతాయని బడ్జెట్ లో వెల్లడించింది. 'ద్రవ్య బాధ్యత బడ్జెట్ నిర్వహణ' (ఎఫ్ఆర్బీఎం) పరిధిలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నేరుగా తీసుకున్న రుణాలను బడ్జెట్ లో చూపుతుంది. ఇవి (2022 - 23)లో రూ.3,22,993 కోట్లుంటే 2023 - 24లో రూ.35 వేల కోట్లు అదనంగా పెరిగి రూ.3,57,059 కోట్లకు చేరనున్నాయి. ఇవి కాక వివిధ ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలు తీసుకున్న రుణాలకు పూచీకత్తు ఇచ్చినవి బడ్జెట్ వెలుపల అదనంగా ఉంటాయి. వాటితో కలిపితే మొత్తం రూ.4.86 లక్షల కోట్లకు చేరతాయి. వచ్చే ఏడాదిలో రాష్ట్ర జనాభా 4 కోట్లు ఉంటుందనే అంచనాతో లెక్కిస్తే.. ఒక్కొక్కరిపై తలసరి రుణభారం రూ.1,21,575 ఉంటుందని అనధికార అంచనా. 2020 - 21లో రాష్ట్ర స్థూల ఉత్పత్తి విలువ (జీఎస్ డీపీ)లో అప్పులు 25.4 శాతం కాగా వచ్చే ఏడాదికి 23.8 శాతానికి తగ్గుతుందని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తెలిపింది. కానీ ఈ శాతం తగ్గినట్లు చూపినా ఎఫ్ఆర్బీఎం పరిధిలో తీసుకున్న అప్పుల సొమ్ము మాత్రం 2020 - 24 మధ్య నాలుగేళ్లలో రూ.2,44,019 కోట్ల నుంచి రూ.3,57,059 కోట్లకు పెరుగుతోంది. జీఎస్ డీపీ విలువ పెరిగినందునే అప్పుల శాతం తగ్గినట్లు కనిపిస్తోంది తప్ప తీసుకున్న అప్పులు మాత్రం నాలుగేళ్ల వ్యవధిలో రూ.2.44 లక్షల కోట్ల నుంచి రూ.3.57 లక్షల కోట్లకు చేరాయి. ఇవి కాకుండా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ పూచీకత్తుతో ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలు తీసుకున్న రుణాల్లో కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టు సంస్థవి రూ.66,854 కోట్లు, మిషన్ భగీరథకు రూ.23,364.38 కోట్లు, రాష్ట్ర గృహ నిర్మాణ సంస్థవి

రూ.7,435.89 కోట్లు, విద్యుత్ పంపిణీ సంస్థ (డిస్కో)లవి రూ.6,300 కోట్లు, విద్యుత్ ఆర్థిక సంస్థవి రూ.2,917 కోట్లు, ఇలా వివిధ సంస్థలవి ఉన్నాయి. వివిధ రకాల అభివృద్ధి పథకాలకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఈ సంస్థల ద్వారా రుణాలను తీసుకుంటోంది. వీటిలో కొన్ని సంస్థలు వాటికి వచ్చే ఆదాయంతోనే తిరిగి అప్పులు చెల్లించాలి. ఉదాహరణకు కరెంటు బిల్లుల ద్వారా వచ్చే ఆదాయంతో డిస్కోలు అప్పులను తిరిగి చెల్లిస్తాయి.

♦ ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరానికి (2022 - 23) రాష్ట్ర స్థూల ఉత్పత్తి (జీఎస్ డీపీ)ని ప్రస్తుత ధరల్లో రూ.13,27,495 కోట్లుగా ప్రభుత్వం అంచనా వేసింది. గత ఏడాది కంటే 15.6 శాతం వృద్ధి రేటును రాష్ట్రం సాధించింది.

వివిధ పథకాలకు బడెట్ కేటాయింపులు (రూ.కోట్లలో)	
పథకం	కేటాయింపులు
రైతు బీమా	1589
పల్లె ప్రగతి	3360
పట్టణ ప్రగతి	1474
వీర్యం సభిడి	3,000
ఆరోగ్యశ్రీ	1101
కేసీఆర్ కిట్	443
ఉద్యోగుల ఆరోగ్య పథకం	362
విమానాశ్రయానికి మెట్రో	500
పాత బస్టికి	
మెట్రో అనుసంధానం	500
వడ్డీలేని రుణాలు	1500
హరితహారం	932
కాశేశ్వరం పర్యాటకం	750
కల్యాణలక్ష్మి/షాదీ ముబారక్	
బీసీ	2,000
ఎస్సీ	500
ఎస్టీ	260
మైనార్టీ	450

శాఖల వారీగా బడ్జెట్ కేటాయింపులు (రూ.కోట్లలో)

శాఖ	కేటాయింపులు	రెవెన్యూ	
అర్థిక	49,749	ఆహార పౌరసరఫరాల సంస్థ	3,117
పంచాయతీరాజ్, గ్రామీణాభివృద్ధి	31,426	ఉన్నత విద్య	3,001
సీటిపారుదల	26,885	మైనార్టీ సంక్షేమం	2,200
వ్యవసాయం, సహకారం	26,831	మహిళా, శిశు సంక్షేమం	
రోడ్డు-భవనాలు	22,260	సీనియర్ సిటిజన్స్	2,131
షెడ్యూల్డు కులాల అభివృద్ధి	21,022	పశు సంవర్ధక-మత్స్యశాఖ	2,071
ప్రాథమిక విద్య- సెక్రటేరియట్	16,092	న్యాయశాఖ	1,665
విద్యుత్	12,727	రవాణా శాఖ	1,644
వైద్య, ఆరోగ్య, కుటుంబ సంక్షేమశాఖ	12,161	సాధారణ పరిపాలన శాఖ	1,491
ప్రణాళిక విభాగం	11,495	పర్యావరణ-అటవీ-సాంకేతికత	1,471
పురపాలన, పట్టణాభివృద్ధి	11,372	యువత, పర్యాటక, సాంస్కృతిక	1,117
హోం శాఖ	9,599	కార్మిక, ఉపాధి కల్పన	542
వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమం	6,229	ఐటీ-కమ్యూనికేషన్స్	366
పరిశ్రమలు-వాణిజ్యం	4,037	లెజిస్లేచర్	168
గిరిజన సంక్షేమం	3,965	మొత్తం	2,90,396

తెలంగాణ బడ్జెట్ సమగ్ర స్వరూపం (అంకెలు రూ.కోట్లలో)

అంశం	2021-22	2022-23 సవరించిన అంచనా	2023-24 బడ్జెట్ అంచనా
1. రెవెన్యూ రాబడులు	1,27,468.59	1,75,802.18	2,16,566.97
కేంద్ర పన్నుల్లో వాటా	18,720.54	19,668.15	21,470.84
పన్ను ఆదాయం	91,271.38	1,10,592.28	1,31,028.65
పన్నేతర ఆదాయం	8,857.42	15,291.53	22,808.31
గ్రాంట్లు	8,619.26	30,250.22	41,259.17
2. పెట్టుబడులపై రాబడులు	55,598.70	54,582.37	55,277.68
బహిరంగ మార్కెట్ రుణాలు	45,716.00	44,970.00	40,615.68
కేంద్రం నుంచి రుణాలు	214.14	3,852.00	4,102.00
ఇతర రుణాలు	1,278.53	1,500.00	1,500.00
డిపాజిట్లు తదితరాలు	3,772.89	4,200.37	4,000.00
రుణాలు, అడ్వాన్సులు	47.70	60.00	5,060.00
3. అంతర్గత సర్దుబాటు	0.00	7,500.00	17,828.00
(1+2+3) మొత్తం రాబడులు	1,83,067.29	2,37,884.55	2,89,672.65
రెవెన్యూ వ్యయం	1,36,803.43	1,72,822.25	2,11,685.23
అందులో వడ్డీల చెల్లింపు	19,161.41	18,911.88	22,407.67
పెట్టుబడి వ్యయం	28,874.35	26,943.02	37,524.70
రుణాలు, అడ్వాన్సుల చెల్లింపు	8,469.41	26,253.36	28,479.98
బాండ్ల రుణాల చెల్లింపు	6,460.42	8,336.00	9,341.17
ఇతర రుణాల చెల్లింపు	2,382.01	3,265.90	3,264.92

కవర్ స్టోరి: 2

తెలంగాణ సామాజిక, ఆర్థిక సీర్వే 2022-23 (TELANGANA SOCIO ECONOMIC OUTLOOK 2022-23)

ఆర్థికమాంద్యం, కరోనా వంటి సంక్షోభాలను తట్టుకొని తెలంగాణ బలీయమైన ఆర్థిక శక్తిగా ఎదిగిందని రాష్ట్ర ఆర్థిక శాఖ మంత్రి హరీశ్ రావు పేర్కొన్నారు. ప్రజా సంక్షేమంతో పాటు అభివృద్ధిలోనూ యావద్దేశానికి ఆదర్శప్రాయంగా నిలిచి... 'తెలంగాణ ఆచరిస్తుంది.. దేశం అనుసరిస్తుంది' అని చెప్పుకొనే స్థాయికి చేరుకోవడం గర్వకారణమన్నారు. రాష్ట్ర ఆర్థికాభివృద్ధికి కేంద్రం ఆటంకాలు కల్పిస్తున్నా గణనీయమైన వ్రగతి సాధించిందన్నారు. శాంతిభద్రతల సమర్థ నిర్వహణతో దేశంలోనే ఎక్కడా లేనిరీతిలో పెట్టుబడులు సాధ్యమయ్యాయన్నారు. శాసనసభలో బడ్జెట్ ప్రవేశపెట్టిన సందర్భంగా ఆయన తెలంగాణ సామాజిక, ఆర్థిక సీర్వేను విడుదల చేశారు.

? హరీశ్ రావు ప్రసంగం ఉదయం 10.30 గంటలకు ఆరంభమై 12.15 గంటలకు (105 నిమిషాలు) ముగిసింది. రాష్ట్ర శాసనసభ చరిత్రలో ఇదే సుదీర్ఘ ప్రసంగం.

రాష్ట్ర జీఎస్ డీపీ రూ. 13.27 లక్షల కోట్లు

రాష్ట్ర స్థూల ఉత్పత్తి (జీఎస్ డీపీ)లో సేవల రంగం ప్రథమ స్థానంలో కొనసాగుతోంది. 2022 - 23లో 17.5 శాతం ఉండగా 2021 - 22లో ఇది 20.5 శాతం నమోదైంది. ఈ రంగం పరిధిలో హౌటల్లు, రెస్టారెంట్లు, ఆసుపత్రులు, రవాణా, స్థిరాస్తి తదితర సేవలు వస్తాయి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం విడుదల చేసిన తెలంగాణ సామాజిక, ఆర్థిక నివేదిక (సోషియో

ఎకనామిక్ ఔట్ లుక్) - 2023లో వివిధ రంగాల్లో తాజా పరిస్థితులను వెల్లడించింది. **2022 - 23లో సేవల రంగం విలువ రూ.7,50,408 కోట్లు.** వ్యవసాయం, పశు సంవర్ధకం, మత్స్య, గనులు, ఖనిజాల నుంచి లభించే ఆదాయ అంచనా ప్రకారం ప్రాథమిక రంగం వాటా 11.7 శాతంగా తేలింది. రాష్ట్ర స్థూల ఉత్పత్తిలో ఈ రంగం వాటా విలువ రూ.2,45,794 కోట్లు. మాన్యుఫ్యాక్చరింగ్, ఎలక్ట్రిసిటీ, గ్యాస్, నీటి సరఫరా, ఇతర వినియోగ సంబంధ సేవలు, నిర్మాణ రంగం కలిపి ద్వితీయ రంగం వాటా 10.6%. దీని విలువ రూ.1,98,575 కోట్లు. మొత్తం ఆదాయంలో జీఎస్ డీపీ వాటా 15.6%. దీని విలువ రూ.13,27,495 కోట్లు. గతేడాది 19.4% నమోదైంది. విలువ రూ.11,48,115 కోట్లు. 2015 - 16లో జీఎస్ డీపీ 14.2%. కరోనా కాలంలో 2019 - 20లో 10.8 శాతం, 2020 - 21లో 1.2 శాతానికి పడిపోగా గతేడాది నుంచి పుంజుకుంది.

◆ తలసరి ఆదాయం (వర్ క్యాపిటా)లో రూ.6,69,102లతో రాష్ట్రంలో రంగారెడ్డి జిల్లా ప్రథమ స్థానంలో నిలిచింది. రాజధాని నగరంలో ఎక్కువ ప్రాంతం ఈ జిల్లాలోనే విస్తరించి ఉండటంతోపాటు ఐటీ, పరిశ్రమలు, సేవలు, తదితర రంగాలు వృద్ధి చెందడంతో ఇక్కడ తలసరి ఆదాయం భారీగా నమోదైంది. హైదరాబాద్ జిల్లా (రూ.3,49,061), సంగారెడ్డి (రూ.2,49,091),

సిద్దిపేట జిల్లా (రూ.2,12,788) వరుసగా రెండు, మూడు, నాలుగో స్థానాల్లో నిలిచాయి. **హనుమకొండ జిల్లా రూ.1,30,821 తలసరి ఆదాయంతో చివరి స్థానంలో ఉంది. ఆపై స్థానాల్లో కుమురం భీం ఆసిఫాబాద్ (రూ.1,31,843), వికారాబాద్ (రూ.1,31,962) జిల్లాలు ఉన్నాయి.**

మండలాల సగటు జనాభా 61,366

మండలాల సగటు జనాభా అతి తక్కువగా ఉన్న రాష్ట్రం తెలంగాణే. **రాష్ట్రంలోని 612 మండలాల్లో మొత్తం జనాభా సుమారు 3.75 కోట్లు.** దీని ప్రకారం ఒక్కో మండల సగటు జనాభా 61,366. అదే సమయంలో దేశంలో తెలంగాణ సహా మొత్తం 18 రాష్ట్రాలు కలిపి ఒక్కో మండల సగటు జనాభా 2.07 లక్షలుగా తేలింది. అంటే రాష్ట్రంలో మండల సగటు జనాభా చాలా తక్కువని స్పష్టమవుతోంది. తెలంగాణ తర్వాత అతి తక్కువ సగటు మండల జనాభా ఉన్నది ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం. అక్కడ మండల సగటు జనాభా 79,023. అత్యధికంగా మహారాష్ట్రలో 3.53 లక్షలుంది. ఉత్తర్ ప్రదేశ్ లో అత్యధికంగా 828 మండలాలు/బ్లాక్లు ఉండగా.. 668 మండలాలతో ఏపీ, 612 మండలాలతో తెలంగాణ వరుసగా రెండు, మూడు స్థానాల్లో నిలిచాయి.

ప్రతి 100 మందికి 105 ఫోన్ కనెక్షన్లు

మొబైల్ కనెక్షన్ల వినియోగ సాంద్రతలో రాష్ట్రం 9వ స్థానంలో ఉంది. **దేశంలో ప్రతి 100 మందికి సగటున 83 కనెక్షన్లు ఉండగా రాష్ట్రంలో 105 ఉన్నాయి.** 2022 నవంబరు నాటికి రాష్ట్రంలో 4.08 కోట్ల మంది వినియోగదారులు ఉన్నారు. అందులో 98 శాతం మొబైల్ వినియోగదారులే. మొత్తం వినియోగదారుల్లో 2.28 మంది నగర/పట్టణ వాసులున్నారు.

23 లక్షలు దాటిన ధరణి లావాదేవీలు

ధరణి పోర్టల్ ద్వారా ఏక కాలంలో రిజిస్ట్రేషన్-మ్యూటీషన్ పూర్తికి 47 నిమిషాల సమయం పడుతోంది. 2020 నవంబరు రెండో తేదీ నుంచి 2023 జనవరి 27 వరకు 23.20 లక్షల లావాదేవీలు నమోదయ్యాయి. వీటిలో రిజిస్ట్రేషన్ల నిమిత్తం 17.30 లక్షల దరఖాస్తులు రాగా 16.59 లక్షలు పూర్తయ్యాయి.

అడవుల విస్తీర్ణంలో తెలంగాణ ప్రథమం

అడవుల విస్తీర్ణంలో దేశంలోనే తెలంగాణ మొదటి స్థానంలో నిలిచింది. 2019-21 మధ్యకాలంలో పెరిగిన విస్తీర్ణాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకొని 'ఇండియా స్టేట్ ఆఫ్ ఫారెస్ట్ రిపోర్ట్ - 2021'లో ఈ విషయాన్ని ప్రస్తావించారని ప్రభుత్వం విడుదల చేసిన తెలంగాణ సామాజిక, ఆర్థిక నివేదికలో పేర్కొన్నారు. 2015లో తెలంగాణ 19,854 చదరపు కి.మీ. అటవీ విస్తీర్ణం ఉండగా 2019 నాటికి 20,582 చదరపు కి.మీ.లకు పెరిగింది. 2021 నాటికి 21,214 చదరపు కి.మీ.లకు చేరుకుంది. **2019-21 కాలంలో రాష్ట్రంలో ఏకంగా 632 చదరపు కి.మీ.(3.07 శాతం) అడవులు విస్తరించాయి.** ఇదే సమయంలో దేశవ్యాప్తంగా అటవీ ప్రాంతంలో పెరుగుదల 1,540 చదరపు కి.మీ.లు (0.22 శాతం) మాత్రమే నమోదు కావడం గమనార్హం.

అడవుల ఖిల్లా.. భద్రాద్రి జిల్లా

రాష్ట్రంలో అత్యధిక అటవీ విస్తీర్ణం భద్రాద్రి కొత్తగూడెం జిల్లాలో ఉంది. జిల్లాలో 4,311.38 చదరపు కి.మీ.లలో అడవులు విస్తరించాయి. 2,939.15 చదరపు కి.మీ.(10.89 శాతం)తో ములుగు రెండో స్థానంలో, 2,496.68 చదరపు

కి.మీ.(9.26 శాతం)తో నాగర్ కర్నూల్ మూడో స్థానంలో ఉన్నాయి. జిల్లా భూభాగంలో ఎక్కువ శాతం అటవీ ప్రాంతం ఉన్న జిల్లాగా ములుగు (71.22 శాతం) నిలిచింది. భద్రాద్రి కొత్తగూడెం (61.45%), ఆసిఫాబాద్ (54.45%) తర్వాతి స్థానాల్లో ఉన్నాయి.

ఉపాధి కల్పనలో రంగారెడ్డి జిల్లా అగ్రస్థానం

◆ 2015 నుంచి ఇప్పటివరకు కొత్త పరిశ్రమల నిర్వహణకు టీఎన్ఐపాస్ అనుమతుల్లో మేడ్చల్ జిల్లా 21.2 శాతంతో తొలిస్థానంలో నిలిచింది. తర్వాతి స్థానాల్లో సంగారెడ్డి (8.01%), రంగారెడ్డి (7.54%) ఉన్నాయి.

◆ రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ఎక్కువ పెట్టుబడులు రంగారెడ్డి జిల్లా (32.15 శాతం)లోనే నమోదయ్యాయి. నల్గొండలో 11.17, కొత్తగూడెంలో 9.05 శాతం ఉన్నాయి.

◆ ఉపాధి కల్పనలో రంగారెడ్డి జిల్లా 56.66 శాతంతో తొలి స్థానంలో ఉంది. వరంగల్ (11.12%), సంగారెడ్డి (8.04%) తర్వాతి స్థానాల్లో ఉన్నాయి.

రాష్ట్రంలో లక్ష కి.మీ. రహదారులు

రాష్ట్రంలో రోడ్ల పొడవు లక్ష కిలోమీటర్లు దాటింది. మొత్తం 1,09,260 కి.మీ. పొడవు రోడ్లున్నాయి. అందులో 61.80 శాతం గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఉన్నాయి. రాష్ట్ర రహదారులు (హైవేలు), జిల్లా రోడ్లు 25.39 శాతం ఉండగా జాతీయ రహదారులు 4.56 శాతమున్నాయి. మొత్తం రోడ్ల పొడవులో జీహెచ్ఎంసీలో 8.25 శాతం ఉండటం విశేషం.

సైకాలజీలో పీజీ చేసిన 28 మంది 'చర్లపల్లి' ఖైదీలు

చర్లపల్లి జైలులో ఏర్పాటు చేసిన బీఆర్ అంబేద్కర్ ఓపెన్ యూనివర్సిటీ అధ్యయన కేంద్రంలో 28 మంది ఖైదీలు ఎమ్మెస్సీ సైకాలజీ పూర్తి చేసి పట్టాలు పొందారు. రాష్ట్రంలో సబ్, జిల్లా జైళ్లు కలిపి 47 ఉన్నాయి. వాటిలో 7,845 మంది ఖైదీలను ఉంచే సామర్థ్యం ఉండగా 2022 డిసెంబరు 11 నాటికి విచారణ, నిర్బంధ, శిక్ష పడిన ఖైదీలు 6,786 మంది ఉన్నారు.

సర్కారు బడులు నల్గొండలో ఎక్కువ

ములుగు జిల్లాలో అతి తక్కువగా 353 ప్రభుత్వ పాఠశాలలుండగా అత్యధికంగా నల్గొండ

జిల్లాలో 1,483 బడులున్నాయి. ప్రైవేట్ పాఠశాలలు ములుగులో అతి తక్కువగా 47 ఉండగా అత్యధికంగా హైదరాబాద్ లో 2,156 ఉన్నాయి. ఎక్కువ ప్రైవేట్ పాఠశాలలున్న మొదటి మూడు జిల్లాలుగా జీహెచ్ఎంసీ పరిధిలో ఉన్న హైదరాబాద్, మేడ్చల్, రంగారెడ్డి నిలిచాయి.

◆ **ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో విద్యార్థుల శాతం 2020 - 21లో 43.47 ఉండగా 2021 - 22లో 49.77కు పెరగడం గమనార్హం. 2019 - 20లో 42.91 శాతం మందే ఉన్నారు.** రాష్ట్ర ఆవిర్భావం తర్వాత 2021 - 22లో సర్కారు బడుల్లో అత్యధిక శాతం విద్యార్థులు నమోదు కావడం విశేషం.

మరికొన్ని ముఖ్యాంశాలు..

◆ రాష్ట్రంలోని మొత్తం బ్యాంకు శాఖల్లో 46% (2,732) నగరాలు, పట్టణాల్లోనే ఉన్నాయి. మిగిలిన వాటిలో సెమీ అర్బన్ ప్రాంతాల్లో 24% (1,408) ఉండగా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో 30% (1,818) ఉన్నాయి.

◆ మాంసం ఉత్పత్తి గత తొమ్మిదేళ్లలో దాదాపు అయిదు రెట్లు పెరిగింది. 2013 - 14లో 2.30 లక్షల టన్నులు ఉండగా 2021 - 22 నాటికి 10.14 లక్షల టన్నులకు పెరిగింది. పాల ఉత్పత్తిలో 55, గుడ్ల ఉత్పత్తిలో 71 శాతం వృద్ధి నమోదైంది.

◆ **పోలీస్ బలగాల సంఖ్య 2015లో 52,116**

ఉండగా 2019 నాటికి 77,680కి చేరింది. అంటే దాదాపు 50 శాతం పెరిగింది.

◆ రాష్ట్రంలోని మొత్తం కార్మికుల్లో 33.21 శాతం మంది సేవారంగంలో పనిచేస్తున్నారు. ఈ అంశంలో జాతీయ సగటు 29.64 శాతమే. రాష్ట్రంలో సేవా

రంగంలో ఉన్న వారిలో 39.75 శాతం మంది వర్తకం, హోటళ్లు, రెస్టారెంట్లలో పనిచేస్తున్నారు. మరో 21.04 శాతం మంది రవాణా, స్టోరేజీ, కమ్యూనికేషన్ రంగాల్లో ఉన్నారు. అర్బన్ కార్మికుల్లో 63.22 శాతం మంది సేవా రంగంలో పనిచేస్తుండగా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో 18.28 శాతం మంది ఈ రంగంలో ఉన్నారు.

◆ తెలంగాణ ప్రభుత్వం 2022 మార్చి 31 నాటికి 13.79 లక్షల ఉత్తర్వులను జారీ చేసింది. గవర్నమెంట్ ఆర్డర్ ఇష్యూ రిజిస్టర్ (జీవోఐర్) పోర్టల్ ద్వారా సచివాలయంలోని శాఖలు 1,63,896, వాణిజ్య పన్నులశాఖ 4,26,590, ట్రాన్స్ కో 34,774, సచివాలయ శాఖలు ఎఫ్ఎంఎస్ లో జారీ చేసినవి 6,89,819, ఎస్ఎంఎంఎస్ ద్వారా 64,813 ఉత్తర్వులు జారీ చేశాయి.

◆ **2014 జూన్ నుంచి 2023 జూన్ వరకు నమోదైన ఈ-లావాదేవీల్లో (ఆన్లైన్ ట్రాన్సాక్షన్స్) దేశంలోనే తెలంగాణ మొదటి స్థానంలో ఉంది. ప్రతి వెయ్యి జనాభాకు రాష్ట్రంలో 1,58,241 లావాదేవీలు జరిగాయి.** రెండో స్థానంలో ఉన్న ఏపీలో 1,41,147, మూడో స్థానంలో ఉన్న కేరళలో 1,40,709 నమోదయ్యాయి. బిహార్ లో 11,267, మహారాష్ట్రలో 15,819 లావాదేవీలు మాత్రమే నమోదయ్యాయి.

ఆర్థికాభివృద్ధిలో ఆదర్శంగా..

తెలంగాణ ఏర్పాటుకు ముందు రెండేళ్లలో రాష్ట్ర జీఎస్టీపీ వార్షిక వృద్ధి రేటు 12 శాతమే. ఇది జాతీయ వృద్ధి రేటు 13.4 శాతం కంటే తక్కువ. కేసీఆర్ ఆర్థిక క్రమశిక్షణ చర్యలతో 2019 - 20 నాటికి 13.2 శాతానికి పెరిగింది. అదే సమయంలో దేశ జీడిపీ 10.2 శాతానికి తగ్గింది. దేశంలోనే

అత్యంత వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న రాష్ట్రం తెలంగాణ అని నీతి ఆయోగ్ పేర్కొంది. రాష్ట్రంలో 2022 - 23లో తలసరి ఆదాయం రూ. 3,17,115 ఉండొచ్చని అంచనా. ఇది జాతీయ సగటు. రూ. 1,70,620కంటే దాదాపు 86 శాతం ఎక్కువ. కేంద్రం కల్పించిన ఆర్థిక అడ్డంకులను అధిగమిస్తూనే సాగునీటి ప్రాజెక్టుల మూర్తికి ఎఫ్ఆర్బీఎం పరిధికి లోబడి బడ్జెట్ తర రుణాలను సమీకరించాం. ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరానికి రాష్ట్ర ఆర్థిక సామర్థ్యం మేరకు రుణ పరిమితిని రూ. 53,970 కోట్లుగా బడ్జెట్ లో పొందుపరిచి నభలో ఆమోదించుకున్నా కేంద్రం రూ. 15,033 కోట్లు కోత పెట్టడం అసంబద్ధం.

దేశానికే అన్నపూర్ణగా తెలంగాణ

తెలంగాణ ఏర్పాటుకు వదేళ్ల ముందు వ్యవసాయం, అనుబంధ రంగాలకు అప్పటి ప్రభుత్వాలు కేవలం రూ. 7,994 కోట్లు ఖర్చు చేశాయి. రాష్ట్రం ఆవిర్భావం నుంచి 2023 జనవరి వరకు రూ.లక్షా 91 వేల 612 కోట్లు ఖర్చు చేశాం. 2014 - 15లో రాష్ట్రంలో 131.33 లక్షల ఎకరాల్లో పంటల సాగు విస్తీర్ణం ఉండగా 2020 - 21నాటికి 215.37 లక్షలకు పెరిగి దేశానికే అన్నపూర్ణగా తెలంగాణ అవతరించింది. **దేశచరిత్రలో 65 లక్షల మందికి రూ. 65 వేల కోట్ల రైతుబంధు నిధులు అందించిన ఏకైక రాష్ట్రం తెలంగాణనే.** రైతుబీమా కింద దాదాపు లక్ష మందికి రూ. 5,384 కోట్ల సాయం అందించాం. ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలో 73 లక్షల 33 వేల ఎకరాలకు సాగునీటి వసతి ఏర్పడింది. వచ్చే మూడేళ్లలో మరో 50 లక్షల 24 వేల ఎకరాలకు నీరిచ్చి కోటి 25 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీరందించే లక్ష్యాన్ని త్వరలోనే చేరుకోబోతున్నాం.

◆ 2021 - 22లో రూ. 5860 కోట్ల విలువైన 3.9 లక్షల టన్నుల మత్స్య సంపద రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సృష్టించిన బ్లూ రివల్యూషన్ కు నిదర్శనం.

◆ 21,585 మంది చేనేత, 43,104 మంది పవర్ లూమ్ కార్మికులకు జియోట్యాగింగ్ నంబర్లు ఇవ్వడం ద్వారా నేరుగా లబ్ధిదారుల ఖాతాల్లోకే నగదు బదిలీ చేస్తున్నాం.

◆ **2014లో స్థాపిత విద్యుదుత్పత్తి సామర్థ్యం 7,778 మెగావాట్లు. ప్రస్తుతం 18,453 మెగావాట్లకు పెరిగింది.**

◆ మిషన్ భగీరథతో ఇంటింటికీ సురక్షిత తాగునీరు అందించడం ద్వారా తాగునీటి కష్టాలను అధిగమించిన తొలి రాష్ట్రం తెలంగాణనే అని కేంద్రమే ప్రకటించింది. ఈ ప్రాజెక్టుకు రూ. 44,933.66 కోట్ల అంచనాతో అనుమతులిస్తే రూ. 36,900 కోట్ల వెచ్చించి పూర్తిచేశాం. ఈ పథకం స్ఫూర్తితోనే 'హార్ ఫుర్ జల్ యోజన' పథకాన్ని కేంద్రం అమలు చేస్తోంది.

◆ గురుకులాల విద్యాలయాలకు పెద్దపీట వేయడంతో 1.3 లక్షలున్న విద్యార్థుల సంఖ్య 5.59 లక్షలకు పెరిగింది. మన ఊరు.. మన బడి పథకం కింద 26,065 పాఠశాలల్లో రూ. 7,289 కోట్లతో మౌలిక సదుపాయాలు సమకూరుతున్నాయి. యూనివర్సిటీల్లో మౌలిక వసతుల కల్పనకు రాష్ట్ర చరిత్రలోనే తొలిసారిగా రూ. 500 కోట్లు కేటాయించాం.

◆ **ఉత్తమ వైద్య సేవల్లో దేశంలో తెలంగాణాది మూడో స్థానం.** ప్రతి లక్ష జనాభాకు 19 ఎంబీబీఎస్ సీట్లతో దేశంలోనే తెలంగాణాది ప్రథమ స్థానం. కంటి వెలుగు కార్యక్రమాన్ని దిల్లీ, పంజాబ్ లో అమలు చేస్తామని

అక్కడి సీఎంలు ప్రకటించడం తెలంగాణకు గర్వకారణం.

◆ తెలంగాణలోని 12,769 పల్లెల్లో సాధించిన ప్రగతితో పోల్చితే ఏ రాష్ట్రమూ మన దరిదాపుల్లో లేదు.

◆ యాదాద్రి పుణ్యక్షేత్రం, బుద్ధవనం నిర్మాణం పర్యాటక కేంద్రాలుగా మారాయి. సచివాలయంలో 125 అడుగుల అంబేద్కర్ విగ్రహం, రూ.178 కోట్లతో అమరవీరుల న్ముతి తెలంగాణ అస్తిత్వాన్ని చాబోతున్నాయి.

ఉత్తమ ఇంక్యుబేటర్ గా టి-హబ్

రాజధానిలో మౌలిక వసతుల కోసం రూ.202.275 కోట్లతో లింక్ రోడ్ల నిర్మాణం, ఎస్సార్ డిపీ కింద పైఠావర్లు, అండర్ పాస్ లు, ఆర్వోబీల నిర్మాణం, రూ.6,250 కోట్లతో శంషాబాద్ విమానాశ్రయానికి మెట్రో కనెక్టివిటీ, రూ.95 కోట్లతో కోకాపేటలో సోలార్ రూఫ్ సైకిల్ ట్రాక్, రూ.1,956 కోట్లతో ఓఆర్ఆర్ పరిధిలో తాగునీటి ప్రాజెక్టు, లక్ష డబుల్ బెడ్ రూం ఇళ్లు తదితర పనులతో హైదరాబాద్ దశదిశలా అభివృద్ధి దిశగా దూసుకెళ్తోంది. ఐటీ, ఇతర పారిశ్రామిక రంగాల్లో రూ. 3 లక్షల 31 వేల కోట్ల పెట్టుబడులను ఆకర్షించడం ద్వారా 22 లక్షల 36 వేల ఉద్యోగ అవకాశాలు కలిగాయి.

గడిచిన ఎనిమిదేళ్లలో ఐటీ వార్షిక ఎగుమతుల్లో 220 శాతం వృద్ధి నమోదు చేసి దేశంలోనే ప్రథమస్థానంలో నిలిచింది. టి-హబ్ దేశంలోనే ఉత్తమ ఇంక్యుబేటర్ గా నిలిచింది.

ఆరోగ్యంపై తలసరి వ్యయంలో

తెలంగాణే ముందంజ

దేశంలోని పెద్ద రాష్ట్రాలతో పోలిస్తే.. వైద్య ఆరోగ్య రంగంపై తలసరి వ్యయంలో తెలంగాణ ముందంజలో ఉందని ఆరోగ్య శాఖ వర్గాలు తెలిపాయి. 2022 - 23లో వైద్య రంగంపై ప్రభుత్వాలు పెట్టిన వ్యయాన్ని చూస్తే.. తెలంగాణలో రూ.3,335గా నమోదు కాగా కేరళలో రూ.2,890, మధ్యప్రదేశ్ రూ.2,695, తమిళనాడు రూ.2,434, కర్ణాటక రూ.2,184, ఉత్తర్ ప్రదేశ్ రూ.2,049, గుజరాత్ రూ.1,952, ఆంధ్రప్రదేశ్ రూ.1,831, బిహార్ లో రూ.1,613గా ఉందని వైద్య శాఖ పేర్కొంది.

కవర్ స్టోరి: 3 - కేంద్ర బడ్జెట్ 2023-24

2023-24 ఆర్థిక సంవత్సరానికి గాను కేంద్ర బడ్జెట్ ను ఆర్థికమంత్రి నిర్మలా సీతారామన్ 2023 ఫిబ్రవరి 1న భారత పార్లమెంట్లో ఉదయం 11 గంటలకు సమర్పించింది. ఆర్థిక మంత్రిగా నిర్మలా సీతారామన్ బడ్జెట్ ప్రవేశపెట్టడం వరుసగా ఇది ఐదోసారి. ఇంతకుముందు వరుసగా 5, అంతకన్నా ఎక్కువగా కేంద్ర బడ్జెట్లు ప్రవేశపెట్టిన అరుణ్ జైట్లీ, పి.చిదంబరం, యశ్వంత్ సిన్హా, మన్మోహన్ సింగ్, మొరార్జీ దేశాయ్ల సరసన ప్రస్తుతం నిర్మలా సీతారామన్ చేరారు. అలానే ఇందిరాగాంధీ తర్వాత కేంద్ర బడ్జెట్ ప్రవేశపెట్టిన రెండో మహిళగానూ ఆమె ఇప్పటికే గుర్తింపు పొందారు. 2014లో కేంద్రంలో నరేంద్ర మోదీ ప్రభుత్వం వచ్చాక (2019లో సాధారణ ఎన్నికలకు ముందు ప్రవేశపెట్టిన మధ్యంతర బడ్జెట్తో కలిపి) ప్రవేశపెట్టిన 11వ బడ్జెట్ ఇది.

బడ్జెట్ ప్రసంగం ప్రారంభంలో నిర్మలా సీతారామన్ మాట్లాడుతూ ని **“ప్రపంచం భారతదేశాన్ని ప్రకాశవంతమైన నక్షత్రంగా గుర్తించింది (The world Recognized India As A Bright Star)”** అని పునరుద్ఘాటించారు. అలాగే ప్రస్తుత సంవత్సరంలో భారత వృద్ధి అంచనా **7%** గా ఉంటుందని అంచనా వేశారు.

ఆర్థిక సర్వే 2022-23ని 31 జనవరి 2023న భారతదేశ ముఖ్య ఆర్థిక సలహాదారు వి అనంత నాగేశ్వరన్ విడుదల చేశారు. 2023-24 ఆర్థిక సంవత్సరంలో (FY24) భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ 7 శాతం వృద్ధి చెందుతుందని ప్రభుత్వం భావిస్తోంది.

బడ్జెట్ చరిత్ర

మొత్తం బడ్జెట్ (రూ.కోట్లలో..)	
	45,03,097
రెవెన్యూ వసూళ్లు	26,32,281
మూలధన వసూళ్లు	18,70,816
రెవెన్యూ వ్యయం	35,02,136
మూలధన వ్యయం	10,00,961

యూనియన్ బడ్జెట్ అనేది భారతదేశ వార్షిక ఆర్థిక నివేదికబీ కాలానుగుణంగా ప్రభుత్వ ఆదాయం, ఖర్చుల అంచనా. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 112 ప్రకారం, ఇది ప్రభుత్వం తప్పనిసరి విధి. భారతదేశపు మొదటి బడ్జెట్ను 1860 ఫిబ్రవరి 18న స్కాట్లాండ్కు చెందిన జేమ్స్ విల్సన్ సమర్పించారు.

1947 నవంబరు 26న ఆర్కే షణ్ముఖం చెట్టి స్వతంత్ర భారత తొలి కేంద్ర బడ్జెట్‌ను సమర్పించారు. కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రతీ ఏటా దేశానికి వచ్చే ఆదాయం, ఖర్చులతో బడ్జెట్ రూపొందిస్తుంది. బడ్జెట్ ప్రవేశపెట్టాక ఆర్థిక సంవత్సరం ప్రారంభానికి ముందు పార్లమెంటు ఉభయ సభలు ఆమోదించాలి. అంటే ఈ ప్రక్రియ ఏప్రిల్ 1 లోపు పూర్తవ్వాలి. ఫిబ్రవరి 1న కేంద్ర ఆర్థికమంత్రి నిర్మలా సీతారామన్ 2023-24కు సంబంధించి రూ.45,03,097 కోట్ల బడ్జెట్‌ను ప్రవేశపెట్టారు.

5వ స్థానానికి ఎగబాకింది.

◆ ఈపీఎఫ్ఓ సభ్యత్వం, 126లో యూపీఐ ద్వారా డిజిటల్ చెల్లింపులు రూ.2022 లక్షల కోట్లు దాటాయి.

◆ స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్, ఉజ్వల, పీఎం జన్ ధన్ బ్యాంక్ అకౌంట్స్, పీఎం జీవన్ జ్యోతి యోజన, పీఎం కిసాన్ సమ్మాన్ నిధి వంటి పథకాల ద్వారా సమ్మిళిత అభివృద్ధిని ప్రోత్సహించడం.

◆ జి-20 అధ్యక్ష పదవి - 'వసుధైవ కుటుంబకం' ఇతివృత్తంతో ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థలో తన పాత్రను బలోపేతం చేసుకోవడానికి జి-20 నదన్ను భారతదేశానికి ఒక ప్రత్యేక అవకాశాన్ని ఇస్తుంది.

‘సప్త రుషి’ పేరుతో ఏడు అంశాలకు ప్రాధాన్యం ఇచ్చారు. అవి..

1. సమ్మిళిత వృద్ధి
2. చిట్టచివరి వ్యక్తికి కూడా లబ్ధి చేకూరాలి
3. మౌలిక సదుపాయాలు- పెట్టుబడులు
4. సామర్థ్యాలను వెలికితీయడం
5. హరిత వృద్ధి
6. యువ శక్తి
7. ఆర్థిక రంగం బలోపేతం

అమృత కాల

◆ అత్యధిక మానవ సామర్థ్యాన్ని సాధించడానికి అందరికీ అందుబాటులో ఉన్న క్లిష్టమైన టైమ్ స్లాట్ గురించి అమృత కాల వివరిస్తుంది.

◆ వచ్చే 25 ఏళ్లకు భారత్ కు ఇదే రోడ్ మ్యాప్.

ప్రాధాన్యత 1: సమ్మిళిత అభివృద్ధి

A. వ్యవసాయం మరియు సహకారం

◆ **సబ్ కా సాత్ సబ్ కా వికాస్** (అందరి మద్దతు, అందరి అభివృద్ధి) అనే ప్రభుత్వ సిద్ధాంతం సమ్మిళిత అభివృద్ధికి దోహదపడింది.

◆ **డిజిటల్ పబ్లిక్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ఫర్ అగ్రికల్చర్** - సమాచార సేవల ద్వారా సమ్మిళిత రైతు-కేంద్రీకృత వ రిష్కారాలను ప్రారంభించడానికి ఇది నిర్మించబడుతుంది.

◆ **అగ్రికల్చర్ యాక్సిలరేటర్ ఫండ్** - గ్రామీణ ప్రాంతాల్లోని యువ ఔత్సాహిక పారిశ్రామికవేత్తలు అగ్రి స్టార్టప్ లను ప్రోత్సహించేందుకు దీన్ని ఏర్పాటు చేయనున్నారు. ఇది రైతులు ఎదుర్కొంటున్న సవాళ్లకు సృజనాత్మక మరియు సరసమైన పరిష్కారాలను తీసుకురావడమే లక్ష్యంగా ఉంటుంది.

ఈ ఆదర్శాలతో ప్రవేశపెట్టిన ఈ బడ్జెట్‌ను ‘అమృత కాల’ బడ్జెట్ గా పేర్కొన్నారు. రూ.ఏడు లక్షల వరకు ఆదాయ పన్నుకు మినహాయింపు ఇచ్చారు. ద్రవ్య లోటును 5.9 శాతానికి తగ్గించేలా లక్ష్యం పెట్టుకున్నట్లు చెప్పారు. విద్యా రంగానికి గతంలో ఎప్పుడూ లేనంతగా రూ.1,12,898.97 కోట్లు కేటాయించారు. 30 అంతర్జాతీయ నైపుణ్య కేంద్రాలు ఏర్పాటు చేయనున్నట్లు చెప్పారు.

2014 నుంచి భారతదేశం సాధించిన విజయాలు

- ◆ తలసరి ఆదాయం రెట్టింపై రూ.1.97 లక్షలకు చేరింది.
- ◆ భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ పరిమాణంలో ప్రపంచంలో

◆ **పత్తి ఉత్పాదకత** - పొడుగు పింజల పత్తి ఉత్పాదకతను పెంచడానికి ప్రభుత్వం పబ్లిక్ ప్రైవేట్ భాగస్వామ్యం (పిపిపి) ద్వారా ప్రోత్సహిస్తుంది.

◆ **ఆత్మనిర్భర్ హార్టికల్చర్ క్లీన్ ప్లాంట్ ప్రోగ్రామ్** - అధిక విలువ కలిగిన ఉద్యాన పంటలకు వ్యాధి రహిత, నాణ్యమైన వ్యవసాయ సామగ్రి లభ్యతను పెంచడానికి దీనిని ప్రారంభించనున్నారు.

◆ **మత్స్యకారులు, చేపల వ్యాపారులు, సూక్ష్మ, చిన్నతరహా పరిశ్రమల కార్యకలాపాలను మరింత సులభతరం చేయడానికి, విలువ సామర్థ్యాలను మెరుగుపరచడానికి మరియు మార్కెట్ ను విస్తరించడానికి రూ. 6,000 కోట్ల** లక్ష్య పెట్టుబడితో పిఎం మత్స్య సంపద యోజన యొక్క కొత్త ఉప పథకాన్ని ప్రారంభిస్తారు.

◆ **వ్యవసాయ రుణం:** పశుసంవర్ధక, పాడిపరిశ్రమ, చేపల పెంపకంపై దృష్టి సారించి రూ.20 లక్షల కోట్లకు పెంచనున్నారు.

◆ **శ్రీ అన్న (చిరుధాన్యాలు)** - శ్రీ అన్నలకు భారతదేశాన్ని గ్లోబల్ హాబ్ గా మార్చడానికి హైదరాబాద్ లోని ఇండియన్ ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మిలైట్ రీసెర్చ్ సెంటర్ ఆఫ్ ఎక్సలెన్స్ మద్దతు ఇస్తుంది. **చిరుధాన్యాల విషయంలో... భారతదేశం ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద ఉత్పత్తిదారు మరియు ప్రపంచంలోనే రెండవ అతిపెద్ద శ్రీ అన్న ఎగుమతిదారు.**

◆ **సహకారం - సహకార్ సే సమృద్ధి** (సహకారం ద్వారా శ్రేయస్సు) విజన్ ను సాకారం చేయడానికి **ఒక కొత్త సహకార మంత్రిత్వ శాఖ** ఏర్పడింది.

◆ రైతులు తమ ఉత్పత్తులను నిల్వ చేసుకోవడానికి, తగిన సమయాల్లో విక్రయించడం ద్వారా గిట్టుబాటు ధర పొందడానికి వీలుగా భారీ వికేంద్రీకృత నిల్వ సామర్థ్యాన్ని ఏర్పాటు చేసే ప్రణాళికను ప్రభుత్వం

అమలు చేయనుంది.

◆ **సహకారం:** రాబోయే ఐదేళ్లలో పంచాయతీలు, గ్రామాల్లో పెద్ద సంఖ్యలో మల్టీపర్పస్ కోఆపరేటివ్ సొసైటీలు, ప్రైమరీ ఫిషరీస్ సొసైటీలు, డెయిరీ కోఆపరేటివ్ సొసైటీల ఏర్పాటుకు ప్రభుత్వం సహకరిస్తుంది.

B. ఆరోగ్యం, విద్య మరియు నైపుణ్యం

◆ **వైద్య విద్య** - ప్రస్తుతం ఉన్న 157 మెడికల్ కాలేజీలకు అనుబంధంగా కొత్తగా 157 నర్సింగ్ కాలేజీలను ఏర్పాటు చేయనున్నారు.

◆ **ఆరోగ్యం** - 2047 నాటికి సికిల్ సెల్ ఎనీమియాను నిర్మూలించడానికి ఒక మిషన్ ప్రారంభించబడుతుంది.

◆ **వైద్య పరిశోధన** - పరిశోధన మరియు ఆవిష్కరణలను ప్రోత్సహించడానికి ఎంపిక చేసిన ఐసిఎంఆర్ ప్రయోగశాలల ద్వారా ఉమ్మడి ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేట్ వైద్య పరిశోధనలను ప్రోత్సహించడం జరుగుతుంది.

◆ **ఫారూ ఆవిష్కరణ** - సెంటర్స్ ఆఫ్ ఎక్సలెన్స్ ద్వారా ఫారూలో పరిశోధన, ఆవిష్కరణలను ప్రోత్సహించేందుకు కొత్త కార్యక్రమాన్ని చేపట్టనున్నారు.

◆ **టీచర్స్ ట్రైనింగ్:** వినూత్న బోధన, చక్కటి పాఠ్యప్రణాళిక, నిరంతర వృత్తిపరమైన అభివృద్ధి ద్వారా దీన్ని పుష్టం చేయనున్నారు. ఇందుకోసం డిప్రెట్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషన్ అండ్ ట్రైనింగ్ ను ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఎక్సలెన్స్ గా అభివృద్ధి చేయనున్నారు.

◆ **విద్య**- నాణ్యమైన పుస్తకాల లభ్యత కోసం నేషనల్ డిజిటల్ లైబ్రరీ ఫర్ చిల్డ్రన్ అండ్ అడాలసెంట్ ను ఏర్పాటు చేయనున్నారు.

ప్రాధాన్యత 2: చివరి మైలును చేరుకోవడం

గిరిజన అభివృద్ధి

◆ ప్రధాన మంత్రి పివిటిజి అభివృద్ధి మిషన్: ముఖ్యంగా బలహీనంగా ఉన్న గిరిజన సమూహాల (పివిటిజి) సామాజిక-ఆర్థిక వరిస్థితులను మెరుగుపరచడం.

◆ షెడ్యూల్డ్ తెగల అభివృద్ధి కార్యచరణ ప్రణాళిక కింద వచ్చే మూడేళ్లలో రూ. 15,000 కోట్లు అందుబాటులోకి రానున్నాయి.

◆ 38.800 లక్షల మంది గిరిజన విద్యార్థులకు సేవలందిస్తున్న 740 ఏకలవ్య మోడల్ రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలలకు ఉపాధ్యాయులు, సహాయక సిబ్బందిని కేంద్ర ప్రభుత్వం నియమించనుంది.

◆ ఆరోగ్యం, పోషకాహారం, విద్య, వ్యవసాయం, జలవనరులు, నైపుణ్యాభివృద్ధి, మౌలిక సదుపాయాలు వంటి బహుళ రంగాలలో అవసరమైన ప్రభుత్వ సేవలను సంతృప్తికరించడానికి 500 బ్లాకులను కలిగి ఉన్న జిల్లాలు మరియు బ్లాకుల కార్యక్రమం ద్వారా అందుబాటు ధరల్లో మౌలిక సదుపాయాలు కల్పించటం.

◆ పీఎం ఆవాస్ యోజన: బడ్జెట్లో పీఎం ఆవాస్ యోజన (పీఎంఎవై) కేటాయింపులను 66 శాతం పెంచారు. పౌరులందరికీ అందుబాటు ధరల్లో ఇళ్లు అందించాలనే లక్ష్యంతో 2015లో ఈ పథకాన్ని ప్రారంభించారు. ఈ పథక లక్ష్యం: మధ్య ఆదాయ నమాజం, ఆర్థికంగా వెనుకబడిన వర్గాలు (ఈడబ్ల్యుఎస్), అల్పాదాయ వర్గాలకు (ఎల్ఐజీ) సహాయం చేయడం.

◆ అర్బన్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ డెవలప్మెంట్ ఫండ్: ప్రాధాన్య రంగ రుణ లోటును ఉపయోగించుకోవడం ద్వారా దీనిని ఏర్పాటు చేస్తారు. ఇది నేషనల్ హౌసింగ్ బ్యాంక్ చేత నిర్వహించబడుతుంది మరియు టైర్ 2 మరియు టైర్ 3 నగరాల్లో పట్టణ మౌలిక సదుపాయాలను

సృష్టించడానికి ప్రభుత్వ ఏజెన్సీల ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది.

పీఎం విశ్వకర్మ కౌశల్ సమ్మాన్ (పీఎం వికాస్)

సాంప్రదాయ చేతివృత్తుల వారికి వారి ఉత్పత్తుల నాణ్యత, స్థాయి మరియు పరిధిని మెరుగుపరచడంపై దృష్టి సారించే సహాయ ప్యాకేజీ లభిస్తుంది. ఈ ప్యాకేజీలో ఫైనాన్షియల్ సపోర్ట్, స్కిల్ ట్రైనింగ్, డిజిటల్, గ్రీన్ టెక్నిక్స్, బ్రాండ్ ప్రమోషన్, డిజిటల్ పేమెంట్, సోషల్ సెక్యూరిటీ మొదలైనవి ఉంటాయి.

ప్రాధాన్యత 3: మౌలిక సదుపాయాలు మరియు పెట్టుబడులు

◆ కేంద్రం మూలధన వ్యయం రూ. 13.7 లక్షల కోట్లు, ఇది జీడీపీలో 4.5 శాతంగా ఉంటుంది.

◆ మూలధన పెట్టుబడుల కోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు మద్దతు - మౌలిక సదుపాయాలపై పెట్టుబడులను ప్రోత్సహించడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు 50 సంవత్సరాల వడ్డీ లేని రుణాన్ని మరో ఏడాది పాటు కొనసాగించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

◆ అర్బన్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ డెవలప్మెంట్ ఫండ్ (యుఐడిఎఫ్) - ప్రాధాన్య రంగ రుణ లోటును ఉపయోగించడం ద్వారా యుఐడిఎఫ్ ఏర్పాటు చేయబడుతుంది మరియు దీనిని నేషనల్ హౌసింగ్ బ్యాంక్ నిర్వహిస్తుంది.

◆ టైర్ 2, టైర్ 3 నగరాల్లో పట్టణ మౌలిక సదుపాయాలను సృష్టించడానికి ప్రభుత్వ సంస్థలు దీనిని ఉపయోగిస్తాయి.

◆ రవాణా - 100 కీలకమైన రవాణా మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్టులు, ఓడరేవులు, బొగ్గు, ఉక్కు, ఎరువులు మరియు ఆహార ధాన్యాల రంగాలకు చివరి మరియు మొదటి వైలు కనెక్టివిటీ కోసం గుర్తించబడ్డాయి.

◆ ఎయిర్ కనెక్టివిటీ - 50 అదనపు విమానాశ్రయాలు, హెలిపోర్టులు, వాటర్ ఏరోడ్రోమ్లు మరియు అడ్వాన్స్ ల్యాండింగ్ మైదానాలు పునరుద్ధరించబడతాయి.

◆ రైల్వేలు - రైల్వేకు రూ.2.40 లక్షల కోట్ల మూలధనాన్ని కేటాయించామని, ఇది గతంలో ఎన్నడూ లేనంతగా 9 రెట్లు ఎక్కువని పేర్కొన్నారు.

ప్రాధాన్యత 4: సామర్థ్యాన్ని వెలికితీయడం

◆ పెద్ద సంఖ్యలో చిన్న నేరాలను పొరపాటుగా పరిగణించి వాటి స్థానంలో ద్రవ్య జరిమానాలు విధించేందుకు ఉద్దేశించిన కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టిన జన్ విశ్వాస్ బిల్లు 42 కేంద్ర చట్టాలను సవరించింది.

◆ ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ - 'మేక్ ఏ-ఐ ఇన్ ఇండియా, మేక్ ఏ-ఐ వర్క్ ఫర్ ఇండియా' అనే దార్శనికతను సాకారం చేసేందుకు ప్రముఖ విద్యాసంస్థల్లో ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ కోసం 3 సెంటర్ ఆఫ్ ఎక్సలెన్స్ లను ఏర్పాటు చేయనున్నారు.

◆ డేటా గవర్నెన్స్ - అనామక డేటాను యాక్సెస్ చేయడానికి, స్టార్ట్ లు మరియు విద్యావేత్తల ఆవిష్కరణలు మరియు వరిశోధనలను ప్రోత్సహించడానికి వీలుగా నేషనల్ డేటా గవర్నెన్స్ పాలసీని తీసుకురానున్నారు.

◆ ఎంఎస్ఎంఈలు, పెద్ద వ్యాపార, చారిటబుల్ ట్రస్టులు ఆన్లైన్లో డాక్యుమెంట్లను భద్రపరిచేందుకు, షేర్ చేయడానికి డిజిలాకర్ అనే సంస్థను ఏర్పాటు చేయనున్నారు.

◆ 5జీ సేవలు - 5జీ సేవలను ఉపయోగించి అప్లికేషన్లను అభివృద్ధి చేయడానికి ల్యాబ్ లను ఇంజనీరింగ్ సంస్థల్లో ఏర్పాటు చేసి కొత్త శ్రేణి అవకాశాలు, వ్యాపార నమూనాలు, ఉపాధి అవకాశాలను సాకారం చేయనున్నారు.

◆ కామన్ ఐడెంటిఫైయర్ గా పాస్ - అన్ని వ్యాపార సంస్థలకు కామన్ ఐడెంటిఫైయర్ గా పర్మినెంట్ అకౌంట్ నంబర్ (పాస్)ను ఉపయోగించాలని ప్రభుత్వం ప్రతిపాదించింది.

ప్రాధాన్యత 5: హరిత వృద్ధి

పర్యావరణం కొరకు జీవనశైలి : పర్యావరణ స్పృహతో కూడిన జీవనశైలి యొక్క కదలికను ప్రేరేపించడానికి. హరిత పారిశ్రామిక, ఆర్థిక పరివర్తనకు నాంది పలికేందుకు 2070 నాటికి 'పంచామృతం', నికర జీరో కర్బన ఉద్గారాల కోసం భారత్ దృఢంగా ముందుకెళ్తోంది.

నేషనల్ గ్రీన్ హైడ్రోజన్ మిషన్ : కర్బన తీవ్రతకు తగ్గించడానికి, శిలాజ ఇంధన దిగుమతులపై ఆధారపడటాన్ని తగ్గించడానికి మరియు ఈ రంగంలో సాంకేతికత మరియు మార్కెట్ నాయకత్వాన్ని స్వీకరించేలా చేయడం.

MISHTI (తీరప్రాంత ఆవాసాలు మరియు స్థిరమైన ఆదాయాల కొరకు మాంగ్రోవ్ ఇనిషియేటివ్)

◆ ధ్యేయం: తీరప్రాంత ఆవాసాలలో ముమ్మరంగా మడ అడవుల పెంపకం.

◆ భారతదేశ సముద్రతీరం వెంబడి మరియు మడ అడవుల పెంపకాన్ని సులభతరం చేయడం.

గోబర్ధన్ పథకం : సర్కూలర్ ఎకానమీని ప్రోత్సహించేందుకు గోబర్ధన్ (ఆర్గానిక్ బయో ఆగ్రో రిసోర్సెస్ ధన్) పథకం కింద కొత్తగా 500 'వేస్ట్ టు వెల్త్' ప్లాంట్లను ఏర్పాటు చేయనున్నారు.

భూమాత పునరుద్ధరణ, అవగాహన, పోషణ మరియు మెరుగుదల కొరకు ప్రధాన మంత్రి కార్యక్రమం ప్రారంభించటం. దేశంలో రసాయనిక ఎరువుల వాడకాన్ని తగ్గించేందుకు..... ప్రత్యామ్నాయ ఎరువులు, రసాయన ఎరువుల సమతుల్య వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించేలా రాష్ట్రాలు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలను ప్రోత్సహించడం.

భారతీయ ప్రకృతిక ఫేటి బయో ఇన్ఫర్మేషన్ రిసోర్స్ సెంటర్లు : “ప్రకృతి సేద్యాన్ని” అవలంబించడాన్ని మరింత సులభతరం చేయడానికి 10,000 బయో ఇన్ ఫుట్ రిసోర్స్ సెంటర్లను ఏర్పాటు చేసి, జాతీయ స్థాయిలో పంపిణీ చేసిన నూక్కు ఎరువులు, పురుగుమందుల తయారీ నెట్ వర్క్ ను ఏర్పాటు చేయనున్నారు.

అమృత్ ధరోహర్ : చిత్తడి నేలల సద్వినియోగంను ప్రోత్సహించడానికి, జీవవైవిధ్యం, కార్బన్ నిల్వలు, ఎకో టూరిజం అవకాశాలు, స్థానిక సమాజాలకు ఆదాయ కల్పనను పెంపొందించడానికి వచ్చే మూడేళ్లలో దీనిని అమలు చేయనున్నారు. ఇది చిత్తడి నేలల ప్రాముఖ్యత మరియు వాటి సంరక్షణపై నొక్కి చెబుతుంది, పర్యావరణ వ్యవస్థ యొక్క సంరక్షకులుగా స్థానిక సమాజాలను కలుపుకునే దృక్పథంతో ఉంటుంది.

వెహికల్ స్క్రాపింగ్ - 2021-22 బడ్జెట్లో పేర్కొన్న వెహికల్ స్క్రాపింగ్ పాలసీని మరింత ముందుకు తీసుకెళ్లడానికి తగిన నిధులు కేటాయిస్తారు.

ప్రాధాన్యత 6: యువ శక్తి

◆ యువతకు సాధికారత కల్పించేందుకు, ‘**అమృత్ వీరి**’ (యువశక్తి) వారి కలలను సాకారం చేసుకునేందుకు ప్రభుత్వం జాతీయ విద్యావిధానాన్ని రూపొందించింది.

◆ **నేషనల్ అప్రెంటిస్ షిప్ ప్రమోషన్ స్కీమ్ -** మూడేళ్లలో 47 లక్షల మంది యువతకు స్టెఫెండ్ సపోర్ట్ అందించేందుకు దీన్ని అమలు చేయనున్నారు.

◆ **యూనిటీ మార్ట్ -** రాష్ట్రాలు తమ రాష్ట్ర రాజధానిలో లేదా అత్యంత ప్రముఖ పర్యాటక కేంద్రం లేదా ఆర్థిక రాజధానిలో యూనిటీ మార్ట్ ను ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రోత్సహించబడతాయి. ఇది వారి స్వంత రాష్ట్ర ఉత్పత్తులు మరియు ఇతర హస్తకళా ఉత్పత్తులను ప్రోత్సహించడానికి సహాయపడుతుంది.

◆ **ప్రధాన మంత్రి కౌశల్ వికాస్ యోజన 4.0 -** రాబోయే 4 సంవత్సరాలలో కోడింగ్, ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్, రోబోటిక్స్, మెకట్రానిక్స్, ట్రీడి ప్రింటింగ్, డ్రోన్లు మరియు సాఫ్ట్ స్కైల్స్ వంటి కొత్త తరం కోర్సులలో లక్షలాది మంది యువతకు నైపుణ్యం కల్పించడానికి దీనిని ప్రారంభిస్తారు.

ప్రాధాన్యత 7: ఆర్థిక రంగం

◆ **ఎంఎస్ఎంఈలకు క్రెడిట్ గ్యారంటీ -** రూ.2 లక్షల కోట్ల అదనపు పూచీకత్తు లేని గ్యారంటీ రుణాన్ని అందించేందుకు ఎంఎస్ఎంఈల కోసం పునరుద్ధరించిన క్రెడిట్ గ్యారంటీ స్కీమ్ 2023 ఏప్రిల్ 2 నుంచి అమల్లోకి రానుంది.

◆ **నేషనల్ ఫైనాన్షియల్ ఇన్ఫర్మేషన్ రిజిస్ట్రీ -** ఇది సమర్థవంతమైన రుణ ప్రవాహాన్ని సులభతరం చేయడానికి, ఆర్థిక సమ్మిళితాన్ని ప్రోత్సహించడానికి మరియు ఆర్థిక స్థిరత్వాన్ని పెంపొందించడానికి ఆర్థిక మరియు అనుబంధ సమాచారం యొక్క కేంద్ర భాండాగారంగా ఏర్పాటు చేయబడుతుంది.

◆ **సెంట్రల్ ప్రాసెసింగ్ సెంటర్ -** కంపెనీల చట్టం కింద ఫీల్డ్ ఆఫీసుల్లో దాఖలు చేసిన వివిధ ఫారాలను కేంద్రీకృతంగా నిర్వహించడం ద్వారా కంపెనీలకు వేగవంతమైన ప్రతిస్పందన కోసం ఇది ఏర్పాటు చేయబడుతుంది.

◆ **మహిళా సమ్మాన్ సేవింగ్స్ సర్టిఫికేట్:** పాక్షిక ఉపసంహరణ ఆప్షన్ తో 2.2 శాతం వడ్డీ రేటుతో మహిళలు లేదా బాలికల పేరిట 7 సంవత్సరాల కాలపరిమితికి రూ.5 లక్షల వరకు డిపాజిట్ సదుపాయాన్ని అందిస్తుంది.

◆ **సీనియర్ సిటిజన్స్ -** సీనియర్ సిటిజన్ సేవింగ్స్ స్కీమ్ గరిష్ట డిపాజిట్ పరిమితిని రూ.15 లక్షల నుండి రూ.30 లక్షలకు పెంచారు.

◆ **మంత్రి ఇన్ఫర్మేషన్ అకౌంట్ స్కీమ్ గరిష్ట డిపాజిట్ పరిమితిని సింగిల్ అకౌంట్ కు రూ.4.5 లక్షల నుంచి**

రూ.9 లక్షలకు, జాయింట్ ఆకౌంట్ కు రూ.9 లక్షల నుంచి రూ.15 లక్షలకు పెంచారు.

- ◆ ఆర్థిక నిర్వహణ - రాష్ట్రాలకు ఇచ్చిన యాభై ఏళ్ల రుణం మొత్తాన్ని 2023-24 నాటికి మూలధన వ్యయం కోసం ఖర్చు చేయాలి.
- ◆ రాష్ట్రాలకు జీఎస్టీపీలో 3.5 శాతం ద్రవ్యలోటును అనుమతించాలి.

వ్యక్తిగత ఆదాయపు పన్ను

- ◆ కొత్త పన్ను విధానంలో రిబేట్ పరిమితిని రూ .7 లక్షలకు పెంచారు, అంటే కొత్త పన్ను విధానంలో రూ .7 లక్షల వరకు ఆదాయం ఉన్న వ్యక్తులు ఎటువంటి పన్ను చెల్లించాల్సిన అవసరం లేదు.
- ◆ శ్లాబుల సంఖ్యను ఐదుకు తగ్గించడం, పన్ను మినహాయింపు పరిమితిని రూ.3 లక్షలకు పెంచడం ద్వారా కొత్త వ్యక్తిగత పన్ను విధానంలో పన్ను స్వరూపాన్ని మార్చారు.
- ◆ స్టాండర్డ్ డిడక్షన్ ప్రయోజనాన్ని కొత్త పన్ను విధానంలో వేతన జీవులు, ఫ్యామిలీ పెన్షనర్ సహా పెన్షనర్లకు వర్తింపజేశారు.

పరోక్ష పన్ను

- ◆ టెక్స్ టైల్స్, వ్యవసాయం మినహా ఇతర వస్తువులపై బేసిక్ కస్టమ్స్ డ్యూటీ రేట్లను 21 నుంచి 13కు తగ్గించారు.
- ◆ లిథియం-అయాన్ సెల్స్, డీనాట్రేటెడ్ ఇథైల్ ఆల్కహాల్ తయారీకి అవసరమైన క్యాపిటల్ గూడ్స్, యంత్రాల దిగుమతికి కస్టమ్స్ నుంకం మినహాయింపును పొడిగించారు.
- ◆ కృత్రిమ వజ్రాల ఉత్పత్తి (ల్యాబ్ గ్రోన్ డైమండ్స్) రంగాన్ని ప్రోత్సహించడానికి వాటి తయారీలో ఉపయోగించే ముడిపదార్థాలపై కస్టమ్స్ డ్యూటీని (5 శాతం నుంచి సున్నాకు) బడ్జెట్ తగ్గించింది.

ఇతరులు

- ◆ కామన్ ఐటీ రిటర్న్స్ ఫారం - పన్ను చెల్లింపుదారుల

సౌలభ్యం కోసం తదుపరి తరం కామన్ ఐటీ రిటర్న్స్ ఫారాన్ని ప్రవేశపెట్టాలని కేంద్ర బడ్జెట్ ప్రతిపాదించింది.

- ◆ **అప్పీళ్ల పరిష్కారం** - ప్రత్యక్ష పన్ను వ్యవహారాల్లో చిన్న చిన్న అప్పీళ్ల పరిష్కారానికి సుమారు 100 మంది జాయింట్ కమిషనర్లను నియమించనున్నారు.

- ◆ **సహకారం** - వచ్చే ఏడాది మార్చి 31 వరకు తయారీ కార్యకలాపాలను ప్రారంభించే కొత్త సహకార సంఘాలకు 15% తక్కువ పన్ను రేటు ప్రయోజనం లభిస్తుంది.

- ◆ **స్టార్టప్ లు** - స్టార్టప్ లకు ఆదాయపు పన్ను ప్రయోజనాల కోసం విలీన తేదీని 2024 మార్చి వరకు పొడిగించాలని బడ్జెట్ లో ప్రతిపాదించారు.

- ◆ **ఎంఎస్ఎంఈలకు సంబంధించిన ప్రతిపాదనలు** - సూక్ష్మ సంస్థలు, కొంతమంది నిపుణులకు పన్నుల ప్రయోజనాన్ని పొందడానికి పరిమితులను పెంచాలని బడ్జెట్ ప్రతిపాదించింది.

ఊహాజనిత పన్నుల పథకం (పిటిఎస్) : ఊహాజనిత పన్ను పథకం (పిటిఎస్) కింద, చిన్న పన్ను చెల్లింపుదారులు వాటిని నిర్వహించడానికి అదనపు ఖర్చులను భరించవలసి ఉన్నందున ఖాతా పుస్తకాల నిర్వహణ నుండి వన్ను చెల్లింపుదారుడికి మినహాయింపు ఉంది. ఆదాయపు పన్ను చట్టంలోని 44ఎడీ, 44ఎడీఏ, 44ఎఈ సెక్షన్ల కింద దీన్ని నిర్వచించారు.

సిజిఎస్టి చట్టంలో సవరణలు - జిఎస్టి కింద ప్రాసిక్యూషన్ ప్రారంభించడానికి పన్ను మొత్తం యొక్క కనీస పరిమితిని రూ .1 కోటి నుండి రూ .2 కోట్లకు పెంచడానికి సిజిఎస్టి చట్టాన్ని సవరించడానికి బడ్జెట్ అవకాశం కల్పిస్తుంది. ఏ అధికారి అయినా విధులు నిర్వర్తించకుండా అడ్డుకోవడం, నిరోధించడం, ఉద్దేశపూర్వకంగా సాక్ష్యాధారాలను తారుమారు చేయడం లేదా సమాచారాన్ని అందించడంలో విఫలం కావడం

వంటి కొన్ని క్లాజులను ఇది నేరంగా పరిగణిస్తుంది.

ఈవీఎంల కొనుగోలుకు రూ.1,900 కోట్లు

వచ్చే ఏడాది సాధారణ ఎన్నికలు జరగనున్న నేపథ్యంలో ఎలక్ట్రానిక్ ఓటింగ్ యంత్రం (ఈవీఎం)ల కోసం బడ్జెట్లో రూ.1891.78 కోట్లను ప్రభుత్వం కేటాయించింది. బ్యాలెట్ యూనిట్లు, కంట్రోల్ యూనిట్లు, ఓటు రసీదు యంత్రాలు (వీవీప్యాట్లు), వాడకంలో లేని ఈవీఎంలను నిర్వీర్యం చేయడానికి ఈ నిధులను ఉపయోగిస్తారు. వీటిని భారత్ ఎలక్ట్రానిక్స్ లిమిటెడ్ (బీఈఎల్), ఎలక్ట్రానిక్స్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా (ఈసీఐఎల్) తయారు చేస్తాయి.

అంతరిక్ష పరిశోధనలకు

రూ.12,543.93 కోట్లు

అంతరిక్ష పరిశోధనలకు బడ్జెట్లో రూ.12,543.93 కోట్లు కేటాయించారు. గత బడ్జెట్లో (రూ.13,700 కోట్లు) పోల్చితే ఇది 8% తక్కువ. కొవిడ్ ప్రభావంతో 2020 - 21 మినహా అంతరిక్ష పరిశోధనలకు బడ్జెట్లో గత రెండేళ్లు కేటాయింపులు పెరిగినా, ఈ ఆర్థిక సంవత్సరంలో కాస్త తగ్గాయి. ఇస్తో ఈ ఏడాది చంద్రయాన్-3, ఆదిత్య-ఎల్1 వంటి భారీ ప్రాజెక్టులతో పాటు వాణిజ్య ప్రయోగాలతో

తీరికలేని షెడ్యూల్ కలిగి ఉంది.

క్రీడల బడ్జెట్ 3397 కోట్లు

దేశంలో క్రీడలకు ఊతం. అడ్లెట్లు ఆసియా క్రీడలు, 2024 ఒలింపిక్స్కు సిద్ధమవుతున్న నేపథ్యంలో కేంద్రం. బడ్జెట్లో క్రీడా రంగానికి కేటాయింపులు పెంచింది. 2023 - 2024 ఆర్థిక సంవత్సరంలో ఆటల కోసం రూ.3,397.32 కోట్లు ఇచ్చింది. గత ఏడాది కంటే ఇది రూ.723.97 కోట్లు ఎక్కువ.

మౌలిక వసతులకు రూ.10 లక్షల కోట్లు

దేశంలో మౌలిక వసతుల కల్పనకు ప్రభుత్వం బడ్జెట్లో పెద్ద పీట వేసింది. ఈ సారి బడ్జెట్లో కేటాయింపులను ఏకంగా 33% పెంచి రూ.10 లక్షల కోట్లకు చేర్చింది. జీడీపీలో ఈ కేటాయింపులు 3.3 శాతానికి సమానం. 2019 - 20తో పోలిస్తే 3 రెట్లు అధికమని ఆర్థిక మంత్రి తెలిపారు.

విద్యా శాఖకు రూ.1,12,899 కోట్లు

కేంద్ర బడ్జెట్లో మునుపెన్నడూ లేనంతగా ఈసారి విద్యారంగానికి కేటాయింపులు చేశారు. రూ.1,12,899 కోట్లు కేటాయించారు. మొత్తం బడ్జెట్లో ఇది 2.5 శాతం.

రూపాయి పోక

- ప్రణాళికేతర వ్యయం రూ.25.59 లక్షల కోట్లు
- ప్రణాళిక వ్యయం రూ.19.44లక్షల కోట్లు
- కేంద్ర పథకాల కోసం రూ.14.68 లక్షల కోట్లు
- పన్నుల్లో రాష్ట్రాలకు ఇచ్చే వాటా రూ.5.13లక్షల కోట్లు

రూపాయి రాక

- 2023-24 మొత్తం బడ్జెట్ రూ.45.03 లక్షల కోట్లు
- మొత్తం టాక్స్ రూపేణా వచ్చే ఆదాయం రూ.33.61 లక్షల కోట్లు
- కేంద్ర ఆదాయంలో రాష్ట్ర పన్నుల వాటా రూ.10.22 లక్షల కోట్లు
- ఇన్కం టాక్స్ రూపేణా వచ్చేది రూ.9.01 లక్షల కోట్లు
- GST ద్వారా కేంద్రానికి వచ్చే ఆదాయం రూ.9.57లక్షల కోట్లు

కవర్ స్టోరీ: 4

భారత ఆర్థిక సర్వే 2023 ముఖ్యమైన అంశాలు

ఆర్థిక సర్వే అంటే ఏమిటి?

గత సంవత్సర కాలంలో దేశ ఆర్థిక పనితీరును.. రాబోయే సంవత్సరంలో ఆర్థికంగా ఎదురయ్యే సవాళ్లను ముందుగానే అంచనా వేసి చెప్పేదే ఈ ఎకనమిక్ సర్వే (Economic Survey). దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థకు దిశానిర్దేశం చేసేదిగా భావించే ఈ సర్వే ఆధారంగానే ప్రతిఏటా బడ్జెట్ (Union Budget) రూపకల్పన జరుగుతుంది. సాధారణంగా కేంద్ర ముఖ్య ఆర్థిక సలహాదారు (CEA) ఆధ్వర్యంలో ఈ నివేదిక రూపొందిస్తారు. ప్రస్తుతం కేంద్ర ముఖ్య ఆర్థిక సలహాదారుగా ఉన్న వి.అనంత నాగేశ్వరన్ ఆర్థిక సర్వే-2022-23 లోని వివరాలను వెల్లడించారు.

సంవత్సరం దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థ పనితీరు విశ్లేషణ, రాబోయే రోజుల్లో ఎదురయ్యే సవాళ్లు, చేపట్టాల్సిన సంస్కరణలను ప్రముఖంగా ప్రస్తావిస్తారు. అందుకే ఈ ఆర్థిక సర్వే ఆధారంగానే కేంద్ర బడ్జెట్ను రూపొందిస్తారు.

సర్వేలో ఏముంటుంది..?

బడ్జెట్ రూపకల్పనలో కీలక పాత్ర పోషించే ఈ సర్వే దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థ (Economy) ఎలా ఉందన్న విషయాన్ని స్పష్టంగా తెలియజేస్తుంది. ప్రభుత్వం అమలుచేస్తోన్న అభివృద్ధి కార్యక్రమాల స్థితిగతులు, ప్రభుత్వ విధాన నిర్ణయాలు, వాటివల్ల వస్తోన్న ఫలితాలనూ ఈ సర్వే విశ్లేషిస్తుంది. వీటితో పాటు వచ్చే ఏడాది ఎదురయ్యే ఆర్థిక సవాళ్లు, వాటిని ఎదుర్కొనే వ్యూహాలను కూడా ఈ సర్వే సూచిస్తుండడంతో దీనికి ఎంతో ప్రాధాన్యత ఉంటుంది.

బడ్జెట్కు దీనికి తేడా ఏంటంటే..!

కేంద్ర బడ్జెట్లో (Union Budget) వివిధ రంగాల్లో రాబడి, ఖర్చుల కేటాయింపులను మాత్రమే పేర్కొంటారు. కానీ ఆర్థిక సర్వేలో మాత్రం ప్రస్తుత

తొలిసారి ఎప్పుడు..?

బడ్జెట్ కన్నా ముందు ఆర్థిక సర్వేను పార్లమెంట్లో ప్రవేశపెట్టడం ఎన్నో ఏళ్లుగా ఆనవాయితీగా వస్తోంది. మొట్టమొదటిసారిగా ఈ ఆర్థిక సర్వేను 1950-51 ఆర్థిక సంవత్సరంలో పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టారు. 1964 వరకు సాధారణ బడ్జెట్తోనే కలిపి ప్రవేశపెట్టేవారు. కానీ, 1964 నుంచి దీన్ని బడ్జెట్ కన్నా ముందు ప్రత్యేకంగా ప్రవేశపెడుతున్నారు. కేంద్ర బడ్జెట్లో కేటాయింపుల ప్రతిపాదనలను తేలికగా అర్థం చేసుకోవడం కోసమే ఆర్థిక సర్వేను ప్రత్యేకంగా విడుదల చేస్తున్నారు. తాజాగా 2022-23 ఆర్థిక సంవత్సరానికి సంబంధించిన సర్వే నివేదికను ఆర్థికమంత్రి నిర్మలా సీతారామన్ లోక్సభలో ప్రవేశపెట్టారు.

ఈ ఏడాది వృద్ధి రేటు 7 % ఆర్థిక సర్వేలోని ముఖ్యాంశాలు

ప్రపంచంలో భారత్ అత్యంత వేగంగా వృద్ధిని సాధిస్తోందని ఆర్థిక సర్వే (Economic Survey) తెలిపింది. దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థ వృద్ధి రేటు 2022-23లో 7 శాతంగా నమోదవుతుందని అంచనా వేసింది. 2023-24లో అది 6.5 శాతానికి పరిమితమవుతుందని తెలిపింది. 'పర్చేజింగ్ పవర్ ప్యారిటీ (PPP)' పరంగా చూస్తే ప్రపంచంలోనే భారత్ మూడో అతిపెద్ద ఆర్థిక వ్యవస్థ అని పేర్కొంది.

ఆర్థిక సర్వేలో కీలకాంశాలు...

- ◆ కరోనా మహమ్మారి సమయంలో స్తంభించిన భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ దాదాపు పూర్తిగా కోలుకుంది. నిలిచిపోయిన కార్యకలాపాలు తిరిగి ప్రారంభమయ్యాయి. నెమ్మదించిన అంశాలన్నీ తిరిగి పుంజుకున్నాయి.
- ◆ ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరంలో 6.8% వద్ద ద్రవ్యోల్బణం వ్యక్తిగత వినిమయాన్ని తగ్గించే అధిక స్థాయిలోగానీ, లేదా పెట్టుబడులను బలహీనపరిచేంత తక్కువ స్థాయిలోగానీ ఉండదు.
- ◆ రుణరేట్లు దీర్ఘకాలం అధికంగా ఉండే అవకాశం ఉంది. కఠిన ద్రవ్య పరపతి విధాన వైఖరిని మరికొంత కాలం పొడిగించడానికి స్థిరంగా కొనసాగుతున్న ద్రవ్యోల్బణం దోహదం చేయనుంది.
- ◆ అమెరికా ఫెడరల్ రిజర్వ్ ఇంకా వడ్డీరేట్లు పెంచే అవకాశం ఉన్నందున రూపాయి మారక విలువకు సవాళ్లు ఎదురుకావచ్చు.
- ◆ ఎగుమతుల వృద్ధి నెమ్మదించడం, కరెంటు ఖాతా లోటు విస్తృతమవుతున్న నేపథ్యంలో రూపాయికి ఒడుదొడుకులు తప్పకపోవచ్చు.
- ◆ ప్రపంచవ్యాప్తంగా కమొడిటీ ధరలు అధిక స్థాయిల్లో

కొనసాగుతున్నందున కరెంటు ఖాతా లోటు (CAD) మరింత పెరిగే అవకాశం ఉంది.

- ◆ ఇతర దేశాలతో పోలిస్తే కరోనా మహమ్మారి సంక్షోభం నుంచి భారత్ చాలా వేగంగా కోలుకుంది. దేశీయ గిరాకీ, మూలధన పెట్టుబడుల్లో పెరుగుదల భారత వృద్ధికి దోహదం చేయనున్నాయి.
- ◆ ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరం ద్వితీయార్థంలో ఎగుమతుల వృద్ధి కాస్త నెమ్మదించింది.
- ◆ ప్రపంచ ఆర్థిక వృద్ధి, వాణిజ్య కార్యకలాపాలు నెమ్మదించడం ఎగుమతులపై ప్రభావం చూపాయి.
- ◆ స్థిరాస్తి రంగంతో పాటు నిర్మాణ కార్యకలాపాలు పుంజుకోవడంతో ఉపాధి కల్పన మెరుగైంది. వలస కూలీలు తిరిగి పట్టణాలకు చేరడానికి ఇది దోహదం చేసింది.
- ◆ 2023-24 ఆర్థిక సంవత్సరంలో ద్రవ్యోల్బణం సాధారణ స్థాయిలో ఉండి, రుణ వ్యయం తక్కువగా ఉన్నట్లయితే 'సూక్ష్మ, చిన్న మధ్యస్థాయి పరిశ్రమ (MSME)'ల రుణాల వృద్ధి మెరుగ్గా ఉండే అవకాశం ఉంది.
- ◆ కోవిడ్ తీవ్రస్థాయిలో ఉన్నప్పుడు తీసుకొచ్చిన 'అత్యవసర రుణ హామీ పథకం (ECLGS)' వల్ల MSMEలు వేగంగా కోలుకుంటున్నాయి.
- ◆ వచ్చే ఆర్థిక సంవత్సరంలో దేశంలో 6.5 శాతం వృద్ధి నమోదయ్యే అవకాశముందని ఆర్థిక సర్వే అంచనా వేసింది. ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరంలో వృద్ధి 7 శాతంగా ఉండనున్నట్లు తెలిపింది.
- ◆ వచ్చే ఆర్థిక సంవత్సరంలో.. మూలధన పెట్టుబడులు పుంజుకుంటాయి.
- ◆ పీఎం కిసాన్, పీఎం గరీబ్ కల్యాణ్ యోజన వంటి పథకాలు పేదరికాన్ని తగ్గించడంలో గణనీయంగా దోహదపడ్డాయి.

◆ దేశీయంగా వినియోగం పెరగడం వల్ల ఉపాధి అవకాశాలు మెరుగుపడుతున్నాయి. అయితే, మరిన్ని ఉద్యోగాల కల్పనకు ప్రైవేటు పెట్టుబడులు మరింత పెరగాలి.

◆ సీఎడీని ఎదుర్కోవడానికి, రూపాయి అస్థిరతను నిలువరించడానికి మన వద్ద చాలినన్ని విదేశీ మారక ద్రవ్య నిల్వలు ఉన్నాయి.

◆ 2014 ఆర్థిక సంవత్సరంతో పోలిస్తే 2019 ఆర్థిక సంవత్సరం నాటికి మొత్తం ఆరోగ్య వ్యయంలో ప్రభుత్వ వాటా 28.6 శాతం నుంచి 40.6 శాతానికి చేరింది.

◆ భారత వ్యవసాయ రంగం అద్భుత పనితీరు కనబరచింది. అయితే వాతావరణ మార్పులు, పెరిగిపోతున్న పెట్టుబడులు వంటి సమస్యల నేపథ్యంలో ఈ రంగానికి కొత్త దిశానిర్దేశం అవసరం.

◆ దేశవ్యాప్తంగా మధ్యలోనే బడి మానేసే పిల్లల రేటులో క్రమంతప్పకుండా తగ్గుదల చోటు చేసుకుంటోంది. మరోపక్క పాఠశాల, ఉన్నత విద్యలో విద్యార్థుల ప్రవేశాలు పెరుగుతున్నాయి.

◆ కొవిడ్-19 టీకా కార్యక్రమానికి డిజిటల్ మాలికసదుపాయమైన కొవిన్ రూపకల్పనలో ఉపకరించింది.

◆ పీఎం గతిశక్తి, జాతీయ లాజిస్టిక్స్ పాలసీ, ఉత్పత్తి ఆధారిత ప్రోత్సాహక పథకాలు తయారీ రంగ ఉత్పత్తికి ఊతమిస్తాయి.

◆ సాధారణ పరిస్థితులు నెలకొంటే వచ్చే ఆర్థిక సంవత్సరంలో 11 జీడీపీ నమోదుకు అవకాశం ఉంది.

◆ ఇతర దేశాలతో పోలిస్తే కరోనా మహమ్మారి సంక్షోభం నుంచి భారత్ చాలా వేగంగా కోలుకుంది. దేశీయ గిరాకీ, మూలధన పెట్టుబడుల్లో పెరుగుదల భారత వృద్ధికి దోహదం చేయనున్నాయి.

రూ. 9.9 లక్షల కోట్లకు ద్రవ్యలోటు

ప్రభుత్వ వ్యయాలు, ఆదాయాల అంతరమైన ద్రవ్యలోటు 2022-23 ఏప్రిల్-డిసెంబరులో రూ. 9,92,976 కోట్లకు చేరుకుంది. 2022-23 బడ్జెట్ అంచనా అయిన రూ. 16.61 లక్షల కోట్లలో ఇది 59.8 శాతానికి సమానం. ఆదాయ వసూళ్లలో వృద్ధి స్తబ్ధంగా ఉండడం ఇందుకు కారణం. 2021-22 ఇదే సమయానికి బడ్జెట్ అంచనాల్లో ద్రవ్యలోటు 50.4 శాతానికి చేరింది. 2022-23 ఏప్రిల్-డిసెంబరు లో కేంద్ర ప్రభుత్వ మొత్తం వ్యయాలు బడ్జెట్(2022-23) అంచనాల్లో 71.4 శాతంగా ఉన్నాయి. అంతక్రితం ఏడాది 72.4 శాతంతో పోలిస్తే ఇవి తక్కువే.

జనవరిలో జీఎన్టీ వసూళ్లు

రూ. 1.56 లక్షల కోట్లు

వస్తు, సేవల పన్ను (జీఎన్టీ) వసూళ్లు జనవరిలో రూ. 1,55,922 కోట్లుగా నమోదైనట్లు ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ మంగళవారం వెల్లడించింది. 2022 ఏప్రిల్లో వసూలైన రూ. 1.68 లక్షల కోట్ల తర్వాత ఇదే అత్యధిక స్థాయి కావడం విశేషం. ఈ ఆర్థిక సంవత్సరం (2022-23)లో నెలకు రూ. 1.50 లక్షల కోట్ల మైలురాయిని దాటడం ఇది మూడోసారి.

2030 కల్లా 7 లక్షల కోట్ల డాలర్లకు

భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ 6.5-7 శాతం వృద్ధితో సాగి, 2025-26 కల్లా 5 లక్షల కోట్ల డాలర్ల స్థాయికి చేరొచ్చు. గత 30 ఏళ్లుగా భారత జీడీపీ, డాలర్ల రూపేణ నగటున 9 శాతం వార్షిక వృద్ధిని కనబరచింది. డాలరుతో పోలిస్తే రూపాయి విలువ క్షీణించిన సమయంలోనూ దీనిని సాధించడం విశేషం. ఒక వేళ రూపాయి బలోపేతం అయితే 9 శాతం కంటే అధిక వృద్ధిని సాధించే అవకాశం ఉంటుంది.

అవుడు 2030 కల్లా 7 లక్షల కోట్ల డాలర్లకు ఆర్థిక వ్యవస్థ చేరడమూ సాధ్యమే అని ముఖ్య ఆర్థిక సలహాదారు వి.అనంత నాగేశ్వరన్ పేర్కొన్నారు.

రూపాయిపై.. ఒత్తిడి కొనసాగొచ్చు

కరెంట్ ఖాతా లోటు పెరుగుతూ ఉన్నందున భారత రూపాయిపై ఒత్తిడి కొనసాగొచ్చని ఆర్థిక సర్వే అంచనా వేసింది. అంతర్జాతీయ అనిశ్చితల మధ్య అమెరికా ఫెడరల్ రిజర్వ్ వడ్డీరేట్లు పెంచడంతో, పెట్టుబడులు తరలిపోయి భారత రూపాయి ఒత్తిడిలో కొనసాగింది. ఒక దశలో అమెరికా డాలర్ రూ.83 స్థాయిని చేరింది. కమొడిటీ ధరలు రికార్డు స్థాయిల నుంచి దిగివచ్చినా.. ఇంకా రష్యా-ఉక్రెయిన్ యుద్ధానికి ముందు స్థాయిల కంటే అధికంగానే ఉన్నాయి. బలమైన దేశీయ గిరాకీ, అధిక కమొడిటీ ధరల వల్ల దేశ దిగుమతుల బిల్లు పెరుగుతోందని వివరించింది.

ఇళ్ల ధరలు స్థిరపడుతున్నాయ్

రెండేళ్ల పాటు కోవిడ్-19 పరిణామాలతో ఇబ్బంది పడిన గృహ నిర్మాణరంగం కుదుట పడుతోంది. ఇళ్ల వివణి ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరంలో రికవరీ బాటలో ఉంది. ఇళ్ల ధరలు స్థిరపడుతున్నాయి. రష్యా-ఉక్రెయిన్ యుద్ధ పరిణామాల వల్ల నిర్మాణ సామగ్రి ధరలు పెరిగి, ఇళ్ల ధరలూ అధికమయ్యాయి. ఉక్కు, ఇనుప ఖనిజం వంటి నిర్మాణ సామగ్రిపై దిగుమతి సుంకాలను తగ్గించిన నేపథ్యంలో, ఇళ్ల నిర్మాణ వ్యయంతో పాటు ధరల్లో పెరుగుదల పరిమితం అవుతుందని ఆర్థిక సర్వే అంచనా వేసింది. రుణ హామీ పథకంతో ఎమ్ఎస్ఎమ్ఈలకు ఊపిరి భారత్లోని సూక్ష్మ, చిన్న, మధ్య స్థాయి కంపెనీలు (ఎమ్ఎస్ఎమ్ఈ) ఆర్థిక ఒత్తిళ్లలో కూరుకుపోకుండా.. అత్యవసర రుణ అనుసంధానిత హామీ పథకం (ఈసీఎల్జీఎస్) కాపాడిందని ఆర్థిక సర్వే

వివరించింది. ఈ రంగానికిచ్చిన రుణాల్లో వృద్ధి 2022 జనవరి-నవంబరులో సగటున 30.6%గా నమోదు కావడం వీటికి మద్దతుగా నిలిచింది. 'కరోనా సమయంలో బాగా ఇబ్బందులు పడ్డ కంపెనీల్లో 83 శాతం మేర ఈసీఎల్జీఎస్ను వినియోగించుకున్నాయి. వీటిల్లో సగం కంపెనీలకు పైగా రూ.10 లక్షల్లోపు రుణాలు తీసుకున్నాయని సర్వే వెల్లడించింది.

♦ దేశంలోని 6 కోట్ల ఎమ్ఎస్ఎమ్ఈల్లో 12 కోట్ల మంది పనిచేస్తున్నారు. జీడీపీలో వీటి వాటా 35%.

ఎఫ్డీఐలు పుంజుకుంటాయ్

దేశంలోకి విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడులు(ఎఫ్డీఐ) రాబోయే కొద్ది నెలల్లో పెరగనున్నాయని ఆర్థిక సర్వే అంచనా వేసింది. భారత్ అధిక ఆర్థిక వృద్ధిని నమోదు చేస్తుండడంతో పాటు.. దేశీయంగా వ్యాపార వాతావరణం మెరుగుపడడం ఇందుకు దోహదం చేస్తుందని తెలిపింది. ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరం తొలి ఆరు నెలల్లో మొత్తం ఎఫ్డీఐలు 39 బి.డాలర్లకు తగ్గాయి. 2021-22 తొలి 6 నెలల్లో ఇవి 42.86 బి.డాలర్లుగా ఉన్నాయి.

ఎలక్ట్రానిక్స్ ఎగుమతుల్లో 55% వృద్ధి

ఎలక్ట్రానిక్స్ పరికరాల ఎగుమతులు 55 శాతం వార్షిక వృద్ధిని సాధించాయి. గత ఏడేళ్లలో దేశంలో మొబైల్ ఫోన్ల ఉత్పత్తి అయిదింతలైందని ఆర్థిక సర్వే తెలిపింది. స్థానిక కంపెనీల ఉత్పత్తి సామర్థ్యాలు పెరిగేందుకు ఉత్పత్తి అనుసంధానిత ప్రోత్సాహకాల (పీఎల్ఐ) పథకం దోహదపడుతోందని వెల్లడించింది. అంతర్జాతీయంగా రెండో అతిపెద్ద మొబైల్ ఫోన్ తయారీదారుగా భారత్ అవతరించింది.

ఎగుమతులు పెరగకపోవచ్చు

అంతర్జాతీయ ఆర్థిక వ్యవస్థలో రికవరీ రాకపోతే, వచ్చే ఆర్థిక సంవత్సరం భారత ఎగుమతుల్లో వృద్ధి తగ్గొచ్చు. 2021-22లో భారత మర్చండైజ్

ఎగుమతులు జీవన కాల గరిష్ఠమైన 422 బిలియన్ డాలర్లకు చేరాయి. పలు సవాళ్ల నేపథ్యంలో అంతర్జాతీయ వాణిజ్యం నెమ్మదిస్తోంది. దీంతో భారత వస్తువుల ఎగుమతుల వృద్ధిపై ప్రభావం పడే అవకాశం ఉంది. 2022 డిసెంబరులో భారత ఎగుమతులు 12.2 శాతం తగ్గి 34.48 బి.డాలర్లకు పరిమితమయ్యాయి. వాణిజ్య లోటు 23.76 బి.డాలర్లకు చేరింది. 2022-23 ఆర్థిక సంవత్సరం ఏప్రిల్-డిసెంబరు మధ్య దేశ మొత్తం ఎగుమతులు 9 శాతం పెరిగి 332.76 బి.డాలర్లకు చేరగా, దిగుమతులు 24.96 శాతం పెరిగి 551.7 బి.డాలర్లకు చేరాయి.

ఏటా కోటి విద్యుత్ వాహన విక్రయాలు

దేశీయంగా విద్యుత్ వాహనాల (ఈవీలు) విక్రయాలు 2030 నాటికి, ఏటా కోటికి చేరాల్సి సర్వే అంచనా వేసింది. దీంతో ఈ రంగంలో 5 కోట్ల మందికి ప్రత్యక్షంగా, పరోక్షంగా ఉద్యోగ, ఉపాధి అవకాశాలు లభిస్తాయని పేర్కొంది. 2022 డిసెంబరు ఆఖరుకు చూస్తే, వాహన విక్రయాల పరంగా జపాన్, జర్మనీలను అధిగమించి, భారత్ మూడో స్థానానికి చేరింది. హరిత ఇంధనం వైపు దేశం అడుగులు వేయడంలో వాహన పరిశ్రమ కీలక పాత్ర పోషించనుంది. దేశీయ విద్యుత్ వాహనాల విపణి 2022 నుంచి 2030 వరకు 49 శాతం వార్షిక సంచిత వృద్ధి రేటుతో సాగనుంది.

పెట్టుబడుల ఉపసంహరణతో ఇప్పటివరకు రూ. 4.07 లక్షల కోట్లు

గత 9 ఏళ్లలో పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ ద్వారా ప్రభుత్వం రూ.4.07 లక్షల కోట్ల నిధుల్ని సమీకరించింది. 2014 తర్వాత ప్రభుత్వం ప్రైవేటు రంగాన్ని అభివృద్ధిలో సహభాగస్వామిగా చేసుకుంది. ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరం (2022-23)లో నిర్దేశించుకున్న రూ.65,000 కోట్ల పెట్టుబడుల

ఉపసంహరణ లక్ష్యంలో, 2023 జనవరి 18 నాటికి 48 శాతం (రూ.31,000 కోట్లు) సాధించింది. 2014-15 నుంచి 2022-23 వరకు (2023 జనవరి 18 నాటికి) 154 లావాదేవీల ద్వారా ప్రభుత్వం రూ.4.07 లక్షల కోట్ల నిధుల్ని ఇలా సమీకరించింది. ఆయా సంస్థల్లో మైనార్టీ వాటా విక్రయాల ద్వారా రూ.3.02 లక్షల కోట్లు, వ్యూహాత్మక పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ ద్వారా రూ.69,412 కోట్లు సమీకరించింది.

దేశీయ ఔషధ విపణి 130 బి.డాలర్లకు

దేశీయ ఔషధ విపణి 2030 నాటికి 130 బిలియన్ డాలర్ల (సుమారు రూ.10.6 లక్షల కోట్ల) స్థాయికి చేరాల్సి ఆర్థిక సర్వే వెల్లడించింది. దేశ ఔషధ ఎగుమతులు 2020-21లో స్థిరంగా 24 శాతం వృద్ధి సాధించాయి. 150కి పైగా దేశాల్లో మన అత్యవసర ఔషధాలకు ఉన్న గిరాకీ, ఇతర సరఫరాలతో ఇది సాధ్యమైంది. అంతర్జాతీయ ఔషధ పరిశ్రమలో భారత ఔషధ పరిశ్రమకు గొప్ప స్థానం ఉంది. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఔషధాల ఉత్పత్తిలో పరిమాణం పరంగా మూడో స్థానం, విలువ పరంగా 14వ స్థానంలో భారత్ ఉంది. అంతర్జాతీయంగా జెనెరిక్ ఔషధాలను సరఫరా చేస్తున్న అతి పెద్ద దేశం మనదే. పరిమాణ పరంగా 20 శాతం వాటా కలిగి ఉంది. టీకాల సరఫరాలో 60 శాతం వాటా కలిగి ఉంది.

తెలుగు రాష్ట్రాల్లో అత్యధిక ద్రవ్యోల్బణం

ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరం (2022-23)లో అత్యధిక ద్రవ్యోల్బణం రేటు విషయంలో దేశంలో తెలంగాణ మొదటి స్థానంలో నిలిచింది. ఆ తర్వాత స్థానాల్లో పశ్చిమబెంగాల్, హరియాణా, మధ్యప్రదేశ్, మహారాష్ట్ర, ఆంధ్రప్రదేశ్, గుజరాత్, ఉత్తర్ ప్రదేశ్ రాష్ట్రాలు ఉన్నాయి. కేంద్ర ప్రభుత్వం మంగళవారం విడుదల చేసిన ఆర్థిక సర్వే ఈ వివరాలను వెల్లడించింది. ద్రవ్యోల్బణం పెరుగుదలకు ప్రధాన

కారణం ఇంధనం, వస్త్రాల ధరలేనని సర్వే స్పష్టంచేసింది. చాలా రాష్ట్రాల్లో పట్టణ ప్రాంతాల్లో కంటే, గ్రామీణ ప్రాంతాల్లోనే అత్యధిక ద్రవ్యోల్బణం రేటు నమోదైనట్లు పేర్కొంది. ఆహార పదార్థాల ధరల పెరుగుదలే ఇందుకు కారణమని వెల్లడించింది. హైదరాబాద్ మెట్రో నగరంలో స్థిరాస్తి (రియల్ ఎస్టేట్) భూం కొనసాగుతోందని సర్వే పేర్కొంది. తల్లల మరణాలను తగ్గించడంలో దేశంలో తెలంగాణ మూడో స్థానంలో ఉండగా, కుళాయిల ద్వారా ఇంటింటికీ రక్షిత తాగునీరు అందిస్తున్న నాలుగు రాష్ట్రాల్లో తెలంగాణ ఒకటని వెల్లడించింది.

తెలంగాణలో 2021-22 ఆర్థిక సంవత్సరంలో ద్రవ్యోల్బణం 7% ఉండగా 2022-23లో 8.5 శాతానికి పెరిగింది. గత ఏడాది ఏప్రిల్ నుంచి సెప్టెంబరు వరకూ తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్, కర్ణాటక, తమిళనాడు రాష్ట్రాల్లో కూరగాయల ధరలు విపరీతంగా పెరిగాయి. సెప్టెంబరులో అత్యధికంగా నమోదయ్యాయి.

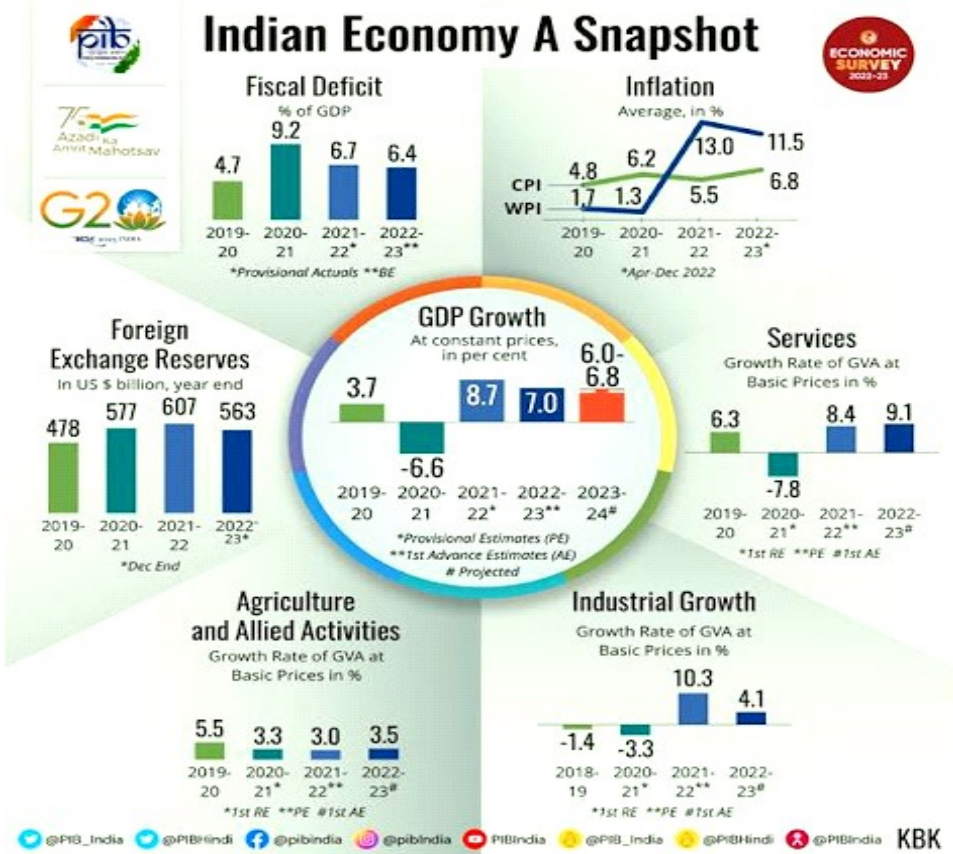
కర్మాగారాల్లో పనిచేసే వారిలో ఏడో స్థానం

◆ 2020-21 ఆర్థిక సంవత్సరానికి సంబంధించి కర్మాగారాల్లో పనిచేసే వారి సంఖ్య వరంగా తమిళనాడు, గుజరాత్, మహారాష్ట్ర మొదటి మూడు స్థానాల్లో నిలిచాయి. తెలంగాణ 7, ఆంధ్రప్రదేశ్ 9వ స్థానంలో ఉన్నాయి.

◆ 2017-18తో పోలిస్తే 2020-21 నాటికి మహిళా కార్మిక శక్తి భాగస్వామ్యం ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 2% పెరగగా, తెలంగాణలో 15% పెరిగింది.

ఎంఎంఆర్ లో మూడో స్థానం

ప్రసవ సమయంలో తల్లల మరణాలు (మెటర్నల్ మోర్టాలిటీ రేట్-ఎంఎంఆర్).. ప్రతి లక్ష ప్రసవాలకు 70 కంటే తక్కువగా ఉండాలనేది లక్ష్యం కాగా.. తెలంగాణ సహా 8 రాష్ట్రాలు దీనిని చేరుకున్నాయి. ఈ విషయంలో కేరళ (19 మరణాలు), మహారాష్ట్ర (33), తెలంగాణ (43), ఏపీ (45), తమిళనాడు (54) రాష్ట్రాలు తొలి 5 స్థానాల్లో నిలిచాయి.

కవర్ పేజీ: 5

బడ్జెట్‌కి సంబంధించిన ముఖ్యమైన పదాలు... వాటి వివరణ...

బడ్జెట్ అంటే.. స్థూలంగా ఒక ఆర్థిక సంవత్సరంలో ప్రభుత్వ ఆదాయ, వ్యయపట్టిక. సర్కారు ఆర్థిక, విధాన పత్రం. ప్రజల నుంచి పన్నుల రూపేణా వసూలు చేసిన ధనాన్ని వారికోసం ఎలా వినియోగించబోతున్నారో వివరించే కార్యాచరణ ప్రణాళిక.

మూలధన బడ్జెట్ (CAPITAL OUTLAY)

మూలధన ఆదాయ, వ్యయ పట్టికగా చెప్పుకోవచ్చు. వార్షిక బడ్జెట్‌లో మూలధన బడ్జెట్‌తోపాటు రెవెన్యూ బడ్జెట్ కూడా ఉంటుంది. ప్రభుత్వానికి మూలధన ఖాతాలో వసూలయ్యే ఆదాయం, ఖర్చులు మూలధన బడ్జెట్‌లో ఉంటాయి. ప్రభుత్వానికి వచ్చే రెవెన్యూ వసూళ్లు, ఖర్చులకు సంబంధించిన వివరాలు రెవెన్యూ బడ్జెట్‌లో ఉంటాయి.

క్యాపిటల్ పద్దు (ప్రణాళికా వ్యయం) (CAPITAL EXPENDITURE)

ప్రభుత్వం ఆదాయ వనరులను, ఆస్తులను సృష్టించుకునేందుకు చేసే వ్యయం ఇది. రాష్ట్రాలు, కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల ప్రణాళికలకు చేసే కేటాయింపులు ఇందులో ఉంటాయి.

రెవెన్యూ పద్దు (ప్రణాళికేతర వ్యయం) (REVENUE EXPENDITURE)

ఉద్యోగుల జీతభత్యాలు, రక్షణ, పోలీసు వ్యవస్థల నిర్వహణ, ఎన్నికలు, కళలు, క్రీడలు, కుటుంబ సంక్షేమం, సమాచార ప్రసార, పర్యాటకం, కార్మిక సంక్షేమం, వ్యవసాయ రంగాలకు వెచ్చించే నిధులు, వడ్డీలు, రుణ చెల్లింపులు ఈ పద్దులోకి

వస్తాయి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు ఇచ్చే ప్రణాళికేతర గ్రాంటులు కూడా ఈ ఖాతాలోనే ఉంటాయి.

సంచిత నిధి (CONTINGENCY FUND)

అన్ని రకాల వసూళ్లు, ఆదాయాలు, రుణాల ద్వారా వచ్చిన సొమ్ము ఈ నిధి కింద జమ అవుతుంది. ఈ నిధి నుంచి ఖర్చు చేయడానికి షిర్డమెంటు అనుమతి తప్పనిసరిగా తీసుకోవాలి. ఇందులో రెండు పద్దులుంటాయి. 1. రెవెన్యూ వసూళ్లు - రెవెన్యూ వ్యయం. 2. మూలధన వసూళ్లు - మూలధన వ్యయం.

ప్రభుత్వ ఖాతా (GOVERNMENT ACCOUNT)

సంచిత నిధిలో జమయ్యే వసూళ్లు మినహా ప్రభుత్వం వద్దకు వచ్చే ఇతర అన్ని రకాల నిధులు ఈ ఖాతాలో జమ అవుతాయి. ఆర్బీఐ నుంచి, పీఎఫ్ నుంచి తీసుకునే రుణాలను ఈ ఖాతా కింద ఖర్చు చేస్తారు. ఈ సొమ్మును మళ్లీ చెల్లించాల్సి ఉంటుంది.

రెవెన్యూ వసూళ్లు (REVENUE RECEIPTS)

పన్నులు, సుంకాల ద్వారా వసూలయ్యే ఆదాయమే రెవెన్యూ వసూళ్లు. ఎగుమతి, దిగుమతి సుంకాలు (కస్టమ్స్), ఎక్సైజ్ డ్యూటీ, కార్పొరేట్ ట్యాక్స్,

ఇతరత్రా పన్నుల రూపంలో వచ్చే సొమ్మంతా ఈ ఖాతాలోకే చేరుతుంది. ప్రభుత్వ పెట్టుబడులపై వడ్డీలు, డివిడెండ్ల రూపంలో వచ్చే ఆదాయం, ప్రభుత్వ సేవలపై వసూలుచేసే చార్జీలు వీటి కిందకే వస్తాయి.

రెవెన్యూ వ్యయం (REVENUE EXPENDITURE)

ప్రభుత్వ నిర్వహణ, ఉద్యోగుల జీతభత్యాలు, వడ్డీ చెల్లింపులు, సబ్సిడీలు, బదిలీలపై చేసే ఖర్చును రెవెన్యూ వ్యయంగా పేర్కొంటారు. ఇది ప్రభుత్వానికి ఆస్తులను సృష్టించదు.

రెవెన్యూ లోటు (Revenue Deficit)

ప్రభుత్వానికి వివిధ మార్గాల ద్వారా వచ్చే రెవెన్యూ ఆదాయం కంటే, వ్యయం ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు ఆదాయ లోటు ఏర్పడుతుంది. దీనినే రెవెన్యూ లోటు అంటారు. అప్పులు, ఇతర మార్గాల ద్వారా ఈ లోటును పూడ్చుకుంటారు.

ప్రత్యక్ష పన్నులు (DIRECT TAXES)

ప్రభుత్వానికి మనం నేరుగా చెల్లించే పన్నులు ఇవి. ఆదాయ పన్ను, సంపద పన్ను, ఫ్రీజ్ బెనిఫిట్ ట్యాక్స్ వంటివి ఈ కోవలోకి వస్తాయి. ఈ పన్నులను సెంట్రల్ బోర్డ్ ఆఫ్ డైరెక్ట్ ట్యాక్సెస్ (సీబీడీటీ) పర్యవేక్షిస్తుంది.

పరోక్ష పన్నులు (INDIRECT TAXES)

నేరుగా మనం చెల్లించకుండా వివిధ వస్తువులు, సేవలపై ప్రభుత్వం వేసే పన్నులను పరోక్ష పన్నులుగా చెప్పవచ్చు. జీఎస్టీ, వ్యాట్, సేల్స్ ట్యాక్స్, సర్వీస్ ట్యాక్స్ వంటివి పరోక్ష పన్నుల కేటగిరీలోకి వస్తాయి. ఈ పన్నులు సదరు వస్తువులు, సేవలను అందించే కంపెనీల ద్వారా ప్రభుత్వానికి చేరుతాయి.

సెస్లు (CESS)

మనం చెల్లించే పన్నులకు అదనంగా కొంత శాతం మేర విధించే ప్రత్యేక పన్నులు/చార్జీలను సెస్లుగా చెప్పవచ్చు. ఎడ్యుకేషన్ సెస్, కృషి కళ్యాణ్

సెస్, స్వచ్ఛ భారత్ సెస్, పెట్రోల్-డీజిల్లపై సెస్ వంటివి దీనికి ఉదాహరణలు. సాధారణంగా కేంద్రం వసూలు చేసే పన్నుల్లో రాష్ట్రాలకు వాటా ఇవ్వాలి ఉంటుంది. అదే సెస్లుగా వసూలు చేసే మొత్తం పూర్తిగా కేంద్ర ప్రభుత్వానికే వెళుతుంది.

సర్చార్జీలు (SURCHARGE)

అత్యంత విలాసవంతమైన, ఖరీదైన వస్తువులు, సేవలపై అదనంగా విధించే చార్జీలను సర్చార్జీలుగా చెప్పుకోవచ్చు. దేశంలో పేదలకు సంక్షేమ పథకాలను అమలు చేయడం కోసం ప్రభుత్వాలు ధనిక కేటగిరీలోని వారు వినియోగించే ఖరీదైన వస్తువులు, సేవలపై సర్చార్జీలను విధిస్తూ ఉంటాయి. ఉదాహరణకు విలాసవంతమైన కార్లు, ఖరీదైన బైకులు, దిగుమతి చేసుకునే వాహనాలు వంటివి. దీనితోడూ అత్యధిక ఆదాయం ఉండేవారి నుంచి వసూలు చేసే ఆదాయ పన్నుపైనా సర్చార్జీలు ఉన్నాయి.

డిజిన్వెస్ట్మెంట్ (DISINVESTMENT)

ప్రభుత్వ రంగ కంపెనీల్లో వాటాలను అమ్మడం, లేదా పూర్తిగా విక్రయించడం, లేదా స్టాక్ మార్కెట్లో వాటిని లిస్ట్ చేయడం ద్వారా ప్రభుత్వాలు నిధులను సమకూర్చుకోవడాన్ని పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ (డిజిన్వెస్ట్మెంట్) అంటారు.

ఓట్ ఆన్ అకౌంట్ (VOTE ON ACCOUNT)

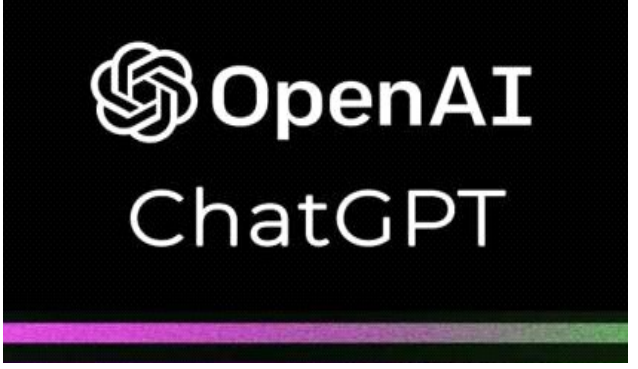
బడ్జెట్ ఏదైనా ఒక ఆర్థిక సంవత్సరం పూర్తి నిడివికి సంబంధించి ఉంటుంది. అంటే ఏప్రిల్ ఒకటో తేదీ నుంచి తర్వాతి ఏడాది మార్చి 31వ తేదీ వరకు అన్నమాట. కేంద్రం, ఏవైనా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల పదవీకాలం ఈ మధ్యకాలంలో ముగిస్తే... పూర్తిస్థాయి బడ్జెట్ను ప్రవేశపెట్టడానికి వీలుండదు. సదరు ప్రభుత్వం పదవిలో ఉండే కాలానికి బడ్జెట్ ప్రవేశపెట్టాలి ఉంటుంది. దీనినే ఓటాన్ అకౌంట్ అంటారు. ఎన్నికల తర్వాత వచ్చే ప్రభుత్వం పూర్తిస్థాయి బడ్జెట్ను ప్రవేశపెడుతుంది.

కవర్ స్టోరి: 6 – కృత్రిమ మేధా విప్లవం : Chat GPT :

అద్భుత ఆవిష్కరణ... మానవ మేధా మనుగడకు ముప్పా...?

వరల్డ్ ఎకనామిక్ ఫోరమ్, ఇంటర్నేషనల్ ఆర్గనైజేషన్ ఫర్ పబ్లిక్-ప్రైవేట్ కోఆపరేషన్ వ్యవస్థాపకుడు మరియు ఎగ్జిక్యూటివ్ చైర్మన్ క్లాస్ ష్పాల్ తన పుస్తకం **ది ఫోర్త్ ఇండస్ట్రియల్ రివల్యూషన్ లో “నాల్గవ పారిశ్రామిక విప్లవం”** అనే విషయాన్ని పరిచయం చేశారు, వరల్డ్ ఎకనామిక్ ఫోరం లోనూ దీనిని గూర్చి ప్రస్తావించారు. అప్పటి నుంచి... ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ (AI), ఇంటర్నెట్ ఆఫ్ థింగ్స్, ప్యూచర్ ఆఫ్ వర్క్ వంటి పదాలు రాజకీయ నాయకులు, బ్యూరోక్రాట్లు, కన్సల్టెంట్లు, విధాన విశ్లేషకుల నిఘంటువులోకి ప్రవేశించాయి.

డిజిటల్ యుగం ప్రారంభం ఐన తర్వాత, స్ట్రాట్ ఫోన్ ల విప్లవం మొదలయ్యాక, రోటీ, కపడా, మకాన్ ల తర్వాత మొబైల్ కూడా నిత్యావసరం ఐనది. గుప్పెడు గుండెను హత్తుకునే మనుషులను చూడకుండా, ఓ రోజు గడిచిపోతుండేమో గానీ, గూగుల్ చేయకుండా రోజులు గడవని కాలంలో బ్రతుకుతున్నాం మనం. వార్తలు, వీడియోలు, కొత్త విషయాలు, సందేహాలు, సమాచారం, ఫోటోలు.. ఒక్కటేమిటి మనకి ఏది కావాలన్నా మందుగా గూగుల్ మీదే ఎక్కువ ఆధారపడి ఉన్నాం. అంతే కాకుండా, గూగుల్ కి సంబంధించిన జీమెయిల్, గూగుల్ ఫోటోస్, మ్యాప్స్ లాంటివి కూడా నిత్యజీవితంలో భాగం అయిపోయాయి. అలాంటి దిగ్గజ గూగుల్ కి కూడా, ఇప్పుడు చాట్ జీపీటీ (ChatGPT) రూపంలో గట్టిపోటీ ఎదురైంది. సాంకేతిక ప్రపంచంలో వచ్చిన సరికొత్త ఆవిష్కరణ ఈ చాట్ జీపీటీ.

చాట్ జీపీటీ అంటే?

కృత్రిమ మేధ (Artificial intelligence - AI) సాయంతో పని చేసే ఆధునాతన చాట్బోటే ఈ ‘చాట్ జీపీటీ’ (ChatGPT). దీని పూర్తి పేరు **చాట్ జనరేటివ్ ట్రి-ట్రైనేడ్ ట్రాన్స్ ఫార్మర్ (Chat Generative Pre Trained Transformer)**. ఇది కంపెనీ యొక్క జిపిటి **3.5 సిరీస్ లాంగ్వేజ్ లెర్నింగ్ మోడల్స్ (LLM) ఆధారంగా రూపొందించబడింది**. ఇది ఒక రకమైన కంప్యూటర్ భాషా నమూనా, దీనిని **హ్యూమన్ సెర్చ్ ఇంజిన్** లాగా భావించవచ్చును. మీరు ఈ చాట్ జీపీటీని ఏ ప్రశ్న అయినా టెక్స్ రూపంలో అడగవచ్చు. ఆ ప్రశ్నకు ఈ ఏబ టూల్ వివరమైన సమాధానాన్ని అత్యంత వేగంగా, వివరంగా ఇస్తుంది. ఎందుకంటే ఈ చాట్ జీపీటీలో ఎంతో అపారమైన డేటా బేస్ ఉంటుంది. డేటా బేస్ సాయంతో ఏ ప్రశ్నకైనా ఇది సమాధానం చెప్పేస్తోంది.

ఈ చాట్బోట్ హ్యూమన్ ఫీడ్బ్యాక్ (RLHF- Reinforcement Learning from Human Feedback) టెక్నాలజీని ఉపయోగిస్తుంది. దీనిద్వారా

ఇది మరింత మానవ స్నేహపూర్వకంగా కనిపించేలా మెరుగుదిద్దారు. స్పీచ్ రికగ్నిషన్, ఆటోమేటిక్ ట్రాన్స్లేషన్ మరియు టెక్స్ జనరేషన్ వంటి నేచురల్ లాంగ్వేజ్ ప్రాసెసింగ్ అనువర్తనాలలో ఇది తరచుగా ఉపయోగించబడుతుంది.

ఒక్క ముక్కలో చెప్పాలంటే చాటింగ్ చేయగల కృత్రిమ మేధ రోబో అనాలి! మనిషిలా ఆలోచించి, స్పందించే కృత్రిమ మేధ కోసం జరుగుతున్న ప్రయత్నాల్లో చాట్ జీపీటీ తాజా అవతారం.

సహజ భాషను అర్థం చేసుకోగల మరియు సహజ భాషలో ప్రతిస్పందించగల ప్రోటోటైప్ డైలాగ్ ఆధారిత ఏబి చాట్బాట్ ఐన ఈ ChatGPT ని శాన్ఫ్రాన్సిస్కోకు చెందిన ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ కంపెనీ ఓపెన్ఏబి (Open AI) అభివృద్ధి చేసి, ప్రపంచ ప్రజలంతా ఖతార్లో జరిగే ఫుట్బాల్ వరల్డ్ కప్ ను ప్రజలు ఆస్వాదిస్తున్న సమయంలోనే...

నవంబరు 30, 2022 న ప్రపంచానికి పరిచయం చేశారు. దీనిని సామ్ ఆల్ట్ మాన్ నేతృత్వంలోని పరిశోధనా సంస్థ Microsoft, లింక్డ్ఇన్ సహ వ్యవస్థాపకుడు రీడ్ హాఫ్మన్ అండ్ ఖోస్లా వెంచర్స్ మద్దతుతో రూపొందించారు.

‘సిమిలర్వెబ్’ సంస్థ విడుదల చేసిన నివేదిక ప్రకారం... ఈ ఏడాది జనవరిలో రోజుకు 13 మిలియన్ల మంది యూజర్లను చాట్ జీపీటీ సంపాదించుకుంది. ఈ స్థాయికి చేరటానికి ఇన్స్టాగ్రామ్ కు 2.5 ఏళ్లు, టిక్ టాక్ కు 9 నెలల సమయం పట్టింది. మహా మహా సంస్థలకు సాధ్యం కాని రీతిలో చాట్ జీపీటీ ప్రారంభించిన, కేవలం 2 నెలల్లోనే 100 మిలియన్ యూజర్ల ఘనతను అందుకొని ప్రపంచ రికార్డ్ నెలకొల్పింది.

ChatGPT ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ (ఏబి)లో ఒక భాగం.

ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్(ఏబి):

- ◆ ఇది కంప్యూటర్ సైన్స్ యొక్క ఒక శాఖ, ఇది కంప్యూటర్లలో తెలివైన ప్రవర్తన యొక్క అనుకరణతో వ్యవహరిస్తుంది.
- ◆ ఇందులో మెషిన్ లెర్నింగ్, ప్యాటర్న్ రికగ్నిషన్, బిగ్ డేటా, న్యూరల్ నెట్వర్క్స్, సెల్ఫ్ అల్గారిథమ్స్ వంటి టెక్నాలజీలు ఉంటాయి.
- ◆ ఉదాహరణకు, మనం పోస్ట్ చేసే ఫోటోల్లో ముఖాలను గుర్తించే ఫేస్ బుక్ ఫేషియల్ రికగ్నిషన్ సాఫ్ట్ వేర్, అలెక్సాకు మనం ఇచ్చే ఆదేశాలను అనువదించే వాయిస్ రికగ్నిషన్ సాఫ్ట్ వేర్ మొదలైనవి ఇప్పటికే మన చుట్టూ ఉన్న ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ కు కొన్ని ఉదాహరణలు.

OpenAI గురించి

- ◆ ఓపెన్ఏబి అనేది బాధ్యతాయుతమైన మరియు సురక్షితమైన పద్ధతిలో కృత్రిమ మేధ (Artificial intelligence - AI) సాంకేతికతను అభివృద్ధి చేయడానికి అంకితమైన పరిశోధన సంస్థ.
- ◆ Open AI సంస్థ, కృత్రిమమేధ ఆధారిత టెక్స్-టు-ఇమేజ్ జనరేటర్ అయిన డాల్-ఇ ద్వారా కంపెనీ చాలా ప్రసిద్ధి చెందింది.
- ◆ 2015లో శామ్ ఆల్ట్మాన్, ఎలాన్ మస్క్, గ్రెగ్ బ్రోకృన్లతో కూడిన పారిశ్రామికవేత్తలు, పరిశోధకుల బృందం 100 కోట్ల డాలర్లతో ఈ కంపెనీని ఆరంభించారు.
- ◆ 2018లో మస్క్ రాజీనామా చేశారు.
- ◆ 2019లో మైక్రోసాఫ్ట్ కూడా ఇందులో 100 కోట్ల డాలర్ల పెట్టుబడి పెట్టింది.

ChatGPT చుట్టూ జరిగిన

కొన్ని పరిణామాలు

◆ కొలంబియాలోని ఒక న్యాయమూర్తి చాట్ జిపిటీతో అతని సంభాషణలను ఒక తీర్పులో చేర్చారు.

◆ మైక్రోసాఫ్ట్ తన సెర్చ్ ఇంజిన్, బింగ్ మరియు ఇతర ఉత్పత్తులతో ChatGPTని ఇంటిగ్రేట్ చేయాలని భావిస్తుంది.

◆ సినిమా స్క్రిప్ట్ రాయాలని రామ్ గోపాల్ వర్మ అడిగితే.. మూడే సెకన్లలో రాసేసింది.

◆ మైక్రోసాఫ్ట్ సీఈవో సత్య నాదెళ్ల మన దేశానికి వచ్చినప్పుడు చాట్ జిపిటీతో మాట్లాడుతూ ఆయన ఓ ప్రశ్న వేశాడు. దక్షిణ భారతదేశంలో టిఫిన్ల జాబితా తయారు చేయమన్నారు. చాట్ జిపిటీ జాబితా తయారు చేసిందిగానీ.. అందులో బిర్యానీని కూడా చేర్చేసింది. ఆయనకు చిర్రెత్తుకొచ్చి.. బిర్యానీని టిఫిన్ అంటావా? నాలాంటి హైదరాబాదీని అవమానిస్తావా? అని కోపగించారు! మామూలు సాఫ్ట్ వేర్ అయితే సంభాషణ ఇక్కడితో ఆగిపోయేదేమో! కానీ అది చాట్ జిపిటీ. వెంటనే 'సారీ' చెప్పేసింది. పొరబాటుపడ్డానని ఒప్పేసుకుంది.

◆ గూగుల్ సంస్థ సీఈవో సుందర్ పిచాయ్ తాజాగా ఓ కీలక ప్రకటన చేశారు. గూగుల్ సంస్థ ఏఐ బేస్డ్ చాట్ బాట్ ని విడుదల చేయనున్నట్లు వెల్లడించారు.

బార్డ్ (Google Bard) అనే ఏఐ బేస్డ్ చాట్ బాట్ ను తీసుకొచ్చారు. ఇది లాంగ్ క్వెస్ట్ మోడల్ ఫర్ డైలాగ్ అప్లికేషన్స్ (LaMDA) ఆధారంగా పనిచేస్తుంది. గూగుల్ తీసుకొచ్చిన ఈ బార్డ్, ChatGPT కి పెద్ద పోటీ అవుతుందని అభిప్రాయపడుతున్నారు.

ChatGPT ని ఎలా ఉపయోగించుకోవాలి

◆ మీరు కూడా చాట్ GPTని

◆ ఉపయోగించాలనుకుంటే, మీరు మొబైల్ Google

సెర్చ్ ఇంజిన్ కి వెళ్లి, chat.openai.com login అని టైప్ చేయాలి. తద్వారా మీరు చాట్ GPTని ఉపయోగించవచ్చు.

◆ ChatGPT ని కంప్యూటర్ లోనో, ల్యాప్ ట్యాప్ లోనో వినియోగించుకోవాలంటే ముందుగా openai.com లోకి వెళ్లి అకౌంట్ క్రియేట్ చేసుకోవాలి. అందుకు మన మెయిల్ ఐడీ, మొబైల్ నంబర్ ఇస్తే.. ఫోన్ నంబర్ కు ఓ ఐడీ వస్తుంది. దానిని ఎంటర్ చేస్తే ఓ యాక్టివేషన్ లింక్ ను మెయిల్ కు పంపిస్తుంది. అది క్లిక్ చేస్తే చాట్ జిపిటీ లాంచ్ అవుతుంది. దానిని ఓపెన్ చేస్తే ఒక సెర్చ్ బార్ కనిపిస్తుంది. దానిలో మనకు కావాల్సిన ప్రశ్నను టైప్ చేస్తే వెంటనే సమాధానం వస్తుంది.

◆ ఆవకాయ నుంచి అణ్ణాస్త్రాల వరకు, విత్త మార్కెట్ నుంచి విశ్వాంతరాల వరకూ ఏ అంశంపైనైనా చాట్ చేయవచ్చు.

◆ ప్రస్తుతానికి చాట్ జిపిటీ సేవలను ఉచితంగా వాడుకోవచ్చు. భవిష్యత్తులో సబ్స్క్రిప్షన్ చార్జీలు పెట్టి ఆదాయాన్ని సమకూర్చుకోవాలని భావిస్తున్నట్లు వెల్లడించింది.

◆ ఓపెన్ ఏఐ ఇటీవలే చాట్ జిపిటీ ప్లస్ మోడల్ ను తీసుకొచ్చింది. అయితే, ఈ చాట్ జిపిటీ ప్లస్ సబ్స్క్రిప్షన్ నెల వారీగా 20 డాలర్లు ఖర్చు చేయాల్సి ఉంటుంది. ప్రస్తుతం అమెరికాలో మాత్రమే ఈ చాట్ జిపిటీ ప్లస్ అందుబాటులో ఉంది. దీని ద్వారా పీక్ టైమ్ లోనూ యూజర్లు సేవలను పొందవచ్చు. అలాగే.. వేగంగా, కొత్త ఫీచర్లను పొందవచ్చు.

◆ చాట్ జిపిటీకి సంబంధించి ఇప్పటివరకు ఎలాంటి మొబైల్ యాప్ ను విడుదల చేయలేదు. అయినప్పటికీ కొందరు డెవలపర్లు నకిలీ యాప్ వర్షన్లను సృష్టించడం అప్పుడే మొదలు పెట్టారు. ఆపిల్ యాప్ స్టోర్, గూగుల్ ప్లే స్టోర్ లో పెట్టి వాటిని వాడినందుకు చార్జీలు విధిస్తూ మోసాలకు తెరలేపారు.

ChatGPT ని ఎలా ఉపయోగిస్తున్నారు?

ఈ-కామర్స్ సహా వివిధ రంగాల కంపెనీల వెబ్ సైట్లలోనూ చాటింగ్ కోసం రోబోలను వాడుతున్నారు. కానీ వాటి స్పందనలు చాలా పరిమితం. కంపెనీకి లేదా సైట్ కు సంబంధించిన అంశాలపై మాత్రమే వివరాలు ఉంటాయి. చాట్ జీపీటీ దీనికి భిన్నం. ఇది చేయగల పనులకు అంతం లేదని చెప్పవచ్చు. ఇది మనిషి లాంటి ప్రతిస్పందనలను సృష్టించగలదు, వినియోగదారుడు మరియు వర్చువల్ అసిస్టెంట్ మధ్య సహజ సంభాషణను అనుమతిస్తుంది. చాట్ జీపీటీ మన ప్రశ్నకు ఖచ్చితమైన సమాధానం ఇవ్వడమే కాకుండా కంటెంట్ రైటింగ్, బిజినెస్ స్ట్రాటజీ వంటివి చేస్తోంది.

ఇప్పటి వరకు జీపీటీ-3 కోసం, దాదాపు 200 బిలియన్ల పారామితులతో, దాదాపు 600 గిగాబైట్ల సమాచారంతో శిక్షణ ఇచ్చారు. దీన్ని అత్యంత భారీ ఏఐ లాంగ్వేజ్ ప్రాసెసింగ్ గా భావిస్తున్నారు. అయితే టెక్నాలజీ రంగంలోనే మైలురాయిగా భావిస్తున్నప్పటికీ సమాచార సేకరణలో అప్పుడప్పుడు కొన్ని తప్పులు దొర్లే అవకాశాలు ఉన్నాయి. అయితే అత్యంత ఖచ్చితత్వంతో సమాధానాలు రాబట్టేందుకు ఓపెన్ ఏఐ సంస్థ ఇంకా కృషి చేస్తోంది.

గూగుల్లో ఏదైనా అడిగితే దానికి సంబంధించిన లింక్ ల జాబితా వరుసగా వస్తుంది. కానీ అదే చాట్ జీపీటీని అడిగితే... లింక్లు ఇచ్చి విడిచిపెట్టకుండా... ఆ అంశాన్ని అరటి పండు ఒలిచి నోట్లో పెట్టినట్లు వివరంగా అర్థం చేయిస్తుంది. అందుకే ఇది పూర్తిస్థాయిలో అందుబాటులోకి వస్తే గూగుల్ ఇంజిన్ పై ఆధారపడటం తగ్గుతుందన్నది ఆందోళన.

కోడింగ్: ప్రాథమిక సమాచారం అందించి, మనకు

కావాల్సిన కోడింగ్ కావాలి అని అడిగితే, ChatGPT రాసిస్తుంది. ఇలాంటి టెక్నాలజీలు ప్రోగ్రామింగ్ యొక్క అర్థాన్ని మార్చే రోజులు ఎంతో దూరంలో లేవు.

కవిత్వం: ChatGPT ని ఉపయోగించి, మనకు ఫలానా అంశం మీద కవిత కావాలి అని అడిగితే, వెంటనే కవిత రాసిస్తుంది. నచ్చకపోతే మార్చి కూడా మళ్ళీ అందిస్తుంది.

పాటల రచన: ఈ టూల్ ఏఐ మోడల్ తో పనిచేస్తుంది మరియు టెక్స్ జనరేట్ చేయగల సామర్థ్యం కలిగి ఉంటుంది కాబట్టి, ఇది తక్కువ సమయంలో సులభంగా పాటను రాయగలదు.

గేమ్/మూవీ సూచన: మంచి హాస్యంతో కూడిన చిత్రాలను సూచించమని అడిగితే, సూచిస్తుంది. ఫలానా భాషా చిత్రాలు అని అడిగినా కూడా ఆ భాషలోనిని సూచిస్తుంది. ఇలా వినియోగదారుల ఇన్ పుట్స్ ఆధారంగా ఇది ఆహారం, సినిమాలు, ఆటలు మొదలైన వాటికి సూచనలను అందించగలదు.

గణిత సమస్యలు : ఏదైనా మ్యాథమాటిక్స్ ప్రశ్నను ఎంటర్ చేస్తే.. సొల్యూషన్ను అ పూర్తిగా స్టెప్ బై స్టెప్ చూపిస్తోంది.

హెంజర్ / పరీక్షలు : న్యూయార్క్ లోని స్కూల్ పిల్లలు తమ హెంజర్ పూర్తి చేయడానికి ఉపయోగించారు. దీనితో చాలా పాఠశాలలలో దీని వాడకం నిషేదించారు. అత్యంత కఠినంగా భావించే, 'యునైటెడ్ స్టేట్స్ మెడికల్ లైసెన్సింగ్ ఎగ్జామ్ అండ్ ద బార్' వంటివాటిలో ChatGPT ఇట్టే పాస్ అయింది.

◆ సాఫ్ట్ వేర్ కోడ్లు, గణిత ప్రశ్నలు, కొత్త పరిశోధక పత్రాలు, వ్యాసాలు రాయడం, కవితలు ఇలా ఏది అడిగినా క్షణాల్లోనే రాసి పెడుతుంది. జోకులు చెబుతుంది. మనం అడిగే ప్రశ్నలను చాలా కులంకశంగా పరీక్షించి మరీ సమాధానాలు ఇస్తుంది.

ఒకవేళ మనం అడిగే ప్రశ్న సెన్సిటివ్ గా ఉంటే హెచ్చరిక జారీ చేస్తుంది. కంటెంట్ రైటింగ్, డిజిటల్ మార్కెటింగ్, ఆన్లైన్ కంటెంట్ క్రియేషన్, కస్టమర్ సర్వీస్ ఇలా ప్రతి రంగంలోనూ ఉపకరిస్తూ... భవిష్యత్తులో ఇది విప్లవాత్మక మార్పులు తీసుకురానుంది.

ChatGPT యొక్క ప్రయోజనాలు

పనుల ఆటోమేషన్: చాట్ జిపిటి టెక్స్ జనరేషన్, కంటెంట్ క్రియేషన్ మరియు కస్టమర్ సర్వీస్ వంటి పనులను ఆటోమేట్ చేయగలదు, ఇది సమయాన్ని ఆదా చేస్తుంది మరియు సామర్థ్యాన్ని పెంచుతుంది.

మెరుగైన కస్టమర్ సర్వీస్: కస్టమర్లకు శీఘ్ర మరియు ఖచ్చితమైన ప్రతిస్పందనలను అందించడానికి, కస్టమర్ అనుభవాన్ని మెరుగుపరచడానికి చాట్ జిపిటిని కస్టమర్ సర్వీస్ సిస్టమ్ లతో ఇంటిగ్రేట్ చేయవచ్చు.

ఉత్పాదకత పెరుగుతుంది: చాట్ జిపిటి రచన, వరిశోధన మరియు డేటా విశ్లేషణకు సహాయపడుతుంది, ఇది వివిధ పరిశ్రమలలో ఉత్పాదకతను పెంచుతుంది.

సృజనాత్మక అనువర్తనాలు: చాట్ జిపిటిని కల్పన, కవిత్వం లేదా పాటల సాహిత్యం రాయడం వంటి సృజనాత్మక అనువర్తనాలలో ఉపయోగించవచ్చు, ఇది కళాకారులు, రచయితలు మరియు ఇతర సృజనాత్మకులకు ప్రయోజనకరంగా ఉంటుంది.

వర్చువల్ స్టడీ మేట్ లాగా, రైటింగ్ అసిస్టెంట్ లాగా, కస్టమైజబుల్ చాట్బాట్ లాగా, భాషా అనువాదానికి ... ఇలా వలురకాలుగా ఉపయోగపడుతుంది.

ChatGPT యొక్క ప్రతికూలతలు

సందర్భ అవగాహన లేకపోవడం: చాట్ జిపిటికి సంభాషణ యొక్క సందర్భం లేదా వినియోగదారు యొక్క ఉద్దేశ్యాన్ని అర్థం చేసుకునే సామర్థ్యం లేదు,

ఇది అసంబద్ధమైన ప్రతిస్పందనలకు దారితీస్తుంది.

కామన్ సెన్స్ నాలెడ్జ్ లేకపోవడం: చాట్ జిపిటికి కామన్ సెన్స్ నాలెడ్జ్ లేదు, కామన్ సెన్స్ రీజనింగ్ తో కూడిన కొన్ని రకాల ప్రశ్నలు లేదా అభ్యర్థనలను అర్థం చేసుకోవడానికి మరియు ప్రతిస్పందించడానికి కష్టపడవచ్చు.

అనుభవాలు లేవు : అన్నింటికీ మించి, దీనికి మానవుడితో సమానమైన అనుభవాలు లేవు. మానవ మనస్సు వలె లోతు/ సూక్ష్మత ఇందులో లేదు.

2021 వ సంవత్సరం వరకే పరిమితమైన సమాచారం :

చాట్ జిపిటి అప్పుడప్పుడు తప్పుడు సమాచారాన్ని ఉత్పత్తి చేస్తుందని, దాని పరిజ్ఞానం 2021 కి ముందు జరిగిన ప్రపంచ సంఘటనలకు పరిమితం చేయబడిందని ఓపెన్ఎఐ పేర్కొంది.

- జాతి, లింగం మరియు సంస్కృతి వంటి సునిషితమైన సామాజిక అంశాల విషయంలో పొరపాట్లు చేసే అవకాశం ఉంది.

స్టూడెంట్లపై ప్రభావం ఎలా ఉంటుంది?

చాట్ జిపిటిని హయ్యర్ గ్రాసులు, కాలేజీస్థాయి విద్యార్థులు దుర్వినియోగం చేసే చాన్స్ ఉందని.. అసైన్మెంట్స్, ప్రాజెక్ట్ వర్క్, స్టడీ పేపర్స్ తయారీకి దానిపై డిపెండ్ అవుతారని వలువురు హెచ్చరిస్తున్నారు. ఇంటర్నెట్ సర్ఫింగ్, సోషల్ మీడియా బ్రౌజింగ్ మునిగిపోయిన విద్యార్థి లోకం.. చాట్ జిపిటికి కూడా అడిక్ట్ అయ్యే గండం ఉందని వార్నింగ్ ఇస్తున్నారు. కామన్ సెన్స్ లేకుండా కమాండ్స్ పై పనిచేసే చాట్ బోతు భావితురాలు అడిక్ట్ అయితే దేశ భవిష్యత్తుకు ముప్పుని వలువురు అభిప్రాయపడుతున్నారు.

మన దేశంతో పాటు పలు దేశాల్లో నిషేధాలు

అమెరికాలోని న్యూయార్క్ సిటీ విద్యాశాఖ, సియాటెల్లోని ప్రభుత్వ పాఠశాలలు, ఫ్రాన్స్ లోని

అగ్రశ్రేణి యూనివర్సిటీ సైన్సెస్ పోలు ఇప్పటికే చాట్ జీపీటీని బ్యాన్ చేశాయి. ఇక మనదేశంలో తొలిసారిగా చాట్ జీపీటీపై బెంగళూరుకు చెందిన ఆర్వీ యూనివర్సిటీ బ్యాన్ విధించింది. యూనివర్సిటీ క్యాంపస్లోని కంప్యూటర్ ల్యాబ్లో చాట్ జీపీటీతో పాటు ఇతర ఏబి బోట్స్, గిట్టబ్ కాపిలాట్, బ్లాక్ బాక్స్ లపైనే నిషేధం విధించారు. కర్నాటకలోని దయానంద సాగర్ విశ్వవిద్యాలయం, ఇంటర్నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ (ఐఐఐటీ బీ) వంటి సంస్థలు చాట్ జీపీటీ వంటి ఏబి సాధనాలపై విద్యార్థులు ఆధారపడకుండా నిరోధించే చర్యలను అన్వేషిస్తున్నాయి. దయానంద సాగర్ వర్సిటీ అధికారులు ఈ సమస్యను పరిష్కరించేందుకు అసైన్మెంట్ల స్వరూపాన్ని మార్చాలని భావిస్తున్నాయి. ఐఐఐటీ-బీ తమ విద్యార్థులు చాట్ జీపీటీని ఉపయోగించడంపై నిర్మాణాత్మక ఫ్రేమ్వర్క్ను అభివృద్ధి చేయడానికి ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేసింది.

లాభాలు:

- ◆ గ్రామీణ స్టూడెంట్స్ దీన్ని ట్యూటర్లా వాడుకోవచ్చు. ఇంట్లో కూర్చొని డాట్స్ క్లియర్ చేసుకోవచ్చు.
- ◆ వ్యక్తి నాలెడ్జ్ లెవల్ ను అంచనా వేసి, సింపుల్ లాంగ్వేజ్, ఈజీ వేలో ఆన్సర్స్ ఇస్తుంది.
- ◆ సెకన్లలోనే ఆన్సర్స్ దొరుకుతాయి. సమయం ఆదా అవుతుంది.
- ◆ టీచర్స్ కూడా లెర్నింగ్, లెసన్ ప్లాన్స్ ప్రిపేర్ చేసుకోవచ్చు.
- ◆ ప్రస్తుతానికి చాట్ జీపీటీ ని ఉచితంగా వాడుకోవచ్చు.
- ◆ అది ఒక రోబో కావడంతో.. అలసట అనేది ఉండదు. స్టూడెంట్ అడిగే ప్రశ్నలకు ఒకానొక దశలో టీచర్ లేదా ట్యూటర్ విసుక్కుంటారు. కానీ చాట్ జీపీటీ విసుక్కోకుండా విరామం తీసుకోకుండా ఆన్సర్స్ ఇస్తూనే ఉంటుంది.

సవ్యాలు:

- ◆ క్రియేటివిటీ, బ్రెయిన్ వర్క్ తగ్గుతుంది.
- ◆ సబ్జెక్టును లోతుగా నేర్చుకోవడంపై స్టూడెంట్స్ దృష్టి పెట్టకపోవచ్చు.
- ◆ తప్పు ఆన్సర్ ఇస్తే ఫ్యాక్ట్ చెక్ చేసుకోవడం స్టూడెంట్లకు తెలియదు.
- ◆ ఒక ప్రశ్నకు ఒక్కోసారి ఒక్కో ఆన్సర్ చూపించే అవకాశం.
- ◆ చదువు సాకుతో చాట్ జీపీటీకి అడిక్ట్ అయ్యే ముప్పు. నాణేనికి బొమ్మబొరుసు ఉన్నట్టుగా చాట్ జీపీటీకి కూడా రెండు కోణాలు ఉన్నాయని.. దానిలోని పాజిటివ్ అంశాలను వాడుకొని, నెగెటివ్ గా ఉన్నవి వదిలేయాలని ఇంకొందరు నిపుణులు సూచిస్తున్నారు.

Google Bard

కృత్రిమమేధ (artificial intelligence) రంగంలో సరికొత్త విప్లవానికి నాంది పలికిన చార్ట్బాట్ 'చాట్ జీపీటీ'కి (Chat GPT) పోటీగా సెర్పింజన్ దిగ్గజం గూగుల్ (Google) కొత్త ఆవిష్కరణ చేసింది. గత ఆరేళ్లుగా ఏబిపై కృషి చేస్తున్న ఈ కంపెనీ ఎట్టకేలకు 'బార్డ్'ను (Bard) ప్రవేశపెట్టింది. గూగుల్ సీఈవో నుందర్ పిచాయ్ ఈ విషయాన్ని వెల్లడించారు. బార్డ్ అంటే ఏమిటి?, దీని పనితీరుని ఆయన తెలిపారు. బార్డ్ అనేది ఒక ప్రయోగాత్మక సంభాషణపరమైన ఏబి సర్వీసని, కంపెనీ LaMDA (లాంగ్వేజ్ మోడల్ ఫర్ డైలాగ్ అప్లికేషన్స్) ఆధారంగా పనిచేస్తుందని తెలిపారు.

చాట్ జీపీటీ గూగుల్ బార్డ్ మధ్య తేడాలు

◆ చాట్ జీపీటీ GPT 3 ఆధారంగా పనిచేస్తోంది. గూగుల్ సంస్థకు చెందిన బార్డ్ మాత్రం లాంగ్వేజ్ మోడల్ ఫర్ డైలాగ్ అప్లికేషన్స్ LaMDA ద్వారా పనిచేస్తోంది.

◆ చాట్ జీపీటీ, బార్డ్ రెండూ లాంగ్వేజ్ ఆధారిత కాన్వర్జెన్షన్ల ఏక మోడల్స్ అయినప్పటికీ వాటి నిర్మాణంలో, డిజైన్లో, వాడకంలో తేడాలు ఉన్నాయి.

గూగుల్ మరియు చాట్ జిపిటి మధ్య ప్రధాన వ్యత్యాసం :

◆ గూగుల్ ఒక సెర్చ్ ఇంజిన్ కాగా, చాట్ జిపిటి ఒక చాట్ బాట్. చాట్ జీపీటీ కూడా గూగుల్ తరహాలోనే సెర్చ్ ఇంజిన్. అయితే గూగుల్ను ఏదైనా ప్రశ్న అడిగితే అది దానికి సంబంధించిన లింక్స్ ను మాత్రమే మనకు చూపుతుంది. అందులో ఏది కావాలో మనమే వెతుకోవాలి. కానీ, చాట్ జీపీటీ అందుకు భిన్నం. మనం ఒక ప్రశ్న అడిగితే అది సూటిగా సుత్తిలేకుండా ఏకంగా సమాధానమే చెప్తుంది. లింక్స్ ఇవ్వడం, వెతుక్కోమనడం అనే ప్రశ్నే లేదు.

◆ చాట్ జీపీటీకి ట్రైనింగ్ ఇచ్చిన అంశాలపై మాత్రమే స్పందిస్తుంది. గూగుల్ సంస్థకి చెందిన బార్డ్... తనకు కావలసిన సమాచారాన్ని ఇంటర్నెట్ నుంచి తీసుకుంటుంది.

◆ బార్డ్ తనకు కావలసిన సమాచారాన్ని ఇంటర్నెట్ ఆధారంగా అందించనుంది. కొన్ని క్షణాల క్రితం వరకు ఇంటర్నెట్ లో దొరికిన సమాచారాన్ని పరిగణలోకి తీసుకోగలదు. చాట్ జీపీటీ మాత్రం తనకు ట్రైనింగ్ ఇచ్చిన 2021 వ సంవత్సరపు సంఘటనల వరకే పరిమితం కానుంది.

◆ గూగుల్ సెర్చ్ ఇంజిన్ సహకారంతో బార్డ్ విస్తృతమైన సమాచారాన్ని పరిగణలోకి తీసుకోగలదు. చాట్ జీపీటీకి అంత సమాచారం అందుబాటులో లేదు. చాట్ జీపీటీ కొన్ని గణాంకాల విషయంలో తప్పులు చేసే అవకాశం ఉంది. గూగుల్ సంస్థకి చెందిన బార్డ్ అత్యంత విశ్వసనీయ సమాచారం అందించగలదు.

◆ నవంబర్ 30, 2022 నుండి చాట్ జీపీటీ అందుబాటులో ఉంది. అందులో లోపాలను గమనించిన గూగుల్ సంస్థ మరింత మెరుగైన సేవలను అందించే విధంగా బార్డ్ ను రూపకల్పన చేశారు. చాట్ జీపీటీ కన్నా విస్తృతమైన సేవలను అందుబాటులోకి తీసుకువచ్చేందుకు తీవ్రంగా కృషి చేస్తోంది. చాట్ జీపీటీ కన్నా ఎక్కువ మందికి తమ సేవలను తీసుకువెళ్లాలనే ధృఢ సంకల్పంతో ముందుకు వెళుతోంది.

◆ సంక్లిష్ట విషయాలను సైతం సులభంగా అర్థం చేసుకునే విధంగా బార్డ్ తన సేవలను అందించేందుకు సమయాత్తం అవుతోంది. బార్డ్ సేవలు పిల్లలకు మరింత చేరువ చేసేందుకు గాను ఉపయోగపడనున్నాయని సంస్థ ప్రతినిధులు తెలియజేశారు.

◆ గూగుల్ తీసుకొచ్చిన ఈ బార్డ్ తప్పకుండా మైక్రోసాఫ్ట్ ఫండింగ్ తో వచ్చి చాట్ జీపీటీకి పెద్ద పోటీ అవుతుందని అభిప్రాయపడుతున్నారు.

గూగుల్ బార్డ్ మరియు చాట్ జీపీటీ లలో ఏది గెలుస్తుంది అనేది ఇప్పుడే సమాధానం చెప్పలేని ప్రశ్న కాకపోతే సమాధానం చెబుతుంది.

మనిషికి సాయపడాలని టెక్నాలజీ.. కృత్రిమ మేధ సాయంతో తెలివితేటలు నేర్చుకుని మనిషినే మించిపోతే? అప్పుడు ఎలాంటి పరిణామాలు ఎదురవుతాయి? ఈ కాన్సెప్టుతో హాలీవుడ్ లో లెక్కకు మిక్కిలిగా సినిమాలు వచ్చాయి. ఇప్పుడీ చాట్ జీపీటీ, బాడ్ లాంటివాటిని చూస్తుంటే.. ఆ సినిమాల్లో చూపినవన్నీ నిజంగా నిజమవుతాయేమోనన్న ఆందోళన పెరుగుతోంది. ఉదాహరణకు.. అడిగిన ప్రతి ప్రశ్నకూ జవాబిచ్చే చాట్ జీపీటీని ఇప్పటికే చాలా మంది దుర్వినియోగం చేసున్నారు. కొంతమంది దీంతో వ్యాసాలు రాయించుకుని స్కూళ్లు, కాలేజీల్లో సమర్పిస్తున్నారు. దాని పనిని తమ ఘనతగా చెప్పుకొంటున్నారు.

చాట్ బాట్ల హవా ఇలాగే కొనసాగితే క్రమంగా మనుషుల ఆలోచనా ధోరణి, ఇతర నైపుణ్యాలు తగ్గిపోయి అన్నింటికీ మెషీన్లపై ఆధారపడి బతికే ప్రమాదం ముంచుకొస్తుంది. ఉదాహరణకు.. ఒకప్పుడు లెక్కలు, ఎక్కాలు, వందలాది ఫోన్ నంబర్లు.. చాలా మందికి నోటి చివర ఉండేవి. ఇప్పుడు లెక్కలకు కాలిక్యులేటర్ ఉపయోగించటం, ఫోన్ నంబర్ల కోసం మన మొబైల్ లోని కాంటాక్ట్స్ ను చూడాల్సిరావటం, ఇలా చాలా విషయాలకు స్మార్ట్ ఫోన్లపైనే ఆధారపడి బతుకుతున్నాం.

బుర్రకు పదును పెట్టాల్సిన అవసరాలు, సందర్భాలు.. గతంతో పోలిస్తే ఇప్పుడు చాలా తక్కువగా ఉంటున్నాయి. ఇది ఇలాగే కొనసాగితే మనిషి మెదడు పనితీరు తగ్గిపోయే ముప్పుంది. అలాగే, కృత్రిమ మేధ అన్ని రంగాల్లోకి చొచ్చుకొస్తే వేలాది, లక్షలాది ఉద్యోగాలు పోయే ప్రమాదం ఉంది.

కేవలం ఉద్యోగాలు పోవటం మాత్రమే కాకుండా, నేర్చుకునే విధానాలు మారటం, పరీక్షించే పద్ధతులలో నూతనత్వాలు చోటుచేసుకోవడం, విద్యా విధానాలలో వినూత్న పద్ధతులు ప్రవేశపెట్టడం తో పాటుగా డిజిటల్ సెక్యూరిటీ, ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలనూ ఈ టూల్ ప్రభావితం చేసే అవకాశముందని అమెరికా పత్రిక న్యూయార్క్ టైమ్స్ ఒక కథనం ప్రచురించింది.

కాలక్రమంలో మనుషులు... యంత్రాల్లా... స్పందనలు లేకుండా, తెలివైన యంత్రాలపై ఆధారపడి బతికేసే రోజులు వచ్చే ప్రమాదం ఉంది. అదే సమయంలో యంత్రాలు తమ తెలివికి నానాటికీ మరింత పదును పెట్టుకుంటూ మనుషులను మించిపోయే ముప్పు ఉంది.. తస్మాత్ జాగ్రత్త అని నిపుణులు హెచ్చరిస్తున్నారు.

లా చాలా విషయాలకు స్మార్ట్ ఫోన్లపైనే ఆధారపడి బతుకుతున్నాం.

ముగింపు/ ముందుకు వెళ్ళే మార్గం

కృత్రిమ మేధో విప్లవం ద్వారా పనిచేస్తూ, అక్షయపాత్రలా ఏ సమాచారాన్ని ఐనా అందించే ChatGPT మరియు గూగుల్ బార్డ్ లు అద్భుత ఆవిష్కరణలా... మానవ మేధో మనుగడకు ముప్పా...? అని పరిశీలించినప్పుడు వాడకం లోని పరిమితులను బట్టే ఫలితాలు ఉంటాయి కాబట్టి వాడకంలో పరిమితులను ప్రభుత్వాలు చట్టాల ద్వారా నియంత్రించాలి. కొత్త సాంకేతిక పరిజ్ఞానం తీసుకురాబోయే పరివర్తనలను, విస్తృతమైన జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ న్యాయ మరియు విధాన నిర్మాణంలో వేగవంతమైన సర్దుబాట్లను, కట్టుబాట్లను ఏర్పర్చుకోవాలి.

పదిమందికి గల మేధో కౌశలం, వందమందికి చేయగలిగే శారీరక శ్రమ కేవలం ఒకేఒక యంత్రం చేయగలుగుతుంది అనటంలో అతిశయోక్తి లేదు. కానీ ఒక వేయి హృదయాలు చేయగలిగే పని, ఒక్క యంత్రం కూడా చేయలేదు. సునిశితమైన మానవ సంబంధాలు, ఆత్మీయత, అనురాగాలు దెబ్బతినకుండా, వీటిని మరింత పరిపుష్టం చేసే ఎలాంటి ఆధునిక టెక్నాలజీని ఐనా ఆహ్వానించాల్సిందే. వీటికి భంగం కలిగినప్పుడు తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకుంటూ ముందుకు సాగాలి.

వేలుకు వుండు అయితే మందు వేసుకొని తగ్గించుకోవాలి కానీ, వేలును కత్తిరించకూడదు కదా. అలాగే టెక్నాలజీ వల్ల సమస్యలు ఎదురైతే పరిష్కార మార్గాలు అన్వేషించుకుంటూ వెళ్ళాలి తప్ప టెక్నాలజీయే వద్దనటం భావ్యం కాదు కదా. సునిశితమైన మానవ సంబంధాలు దెబ్బతినకుండా, ఆధునిక కృత్రిమ మేధో విప్లవం అద్భుతాలు సృష్టించాలని ఆశిద్దాం...

కవర్ స్టోరీ - 7

Millets – అంతర్జాతీయ చిరుధాన్యాల సంవత్సరం - 2023

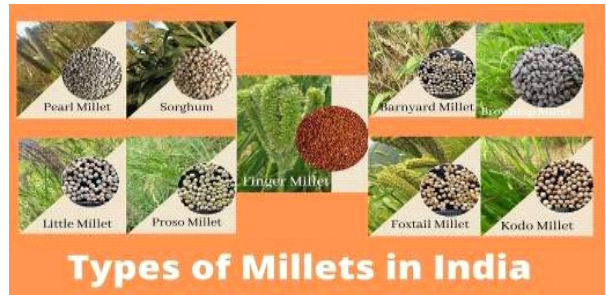
చిరుధాన్యాలు మానవ జాతికి తెలిసిన అత్యంత ప్రాచీన ధాన్యాలు. వీటినే **తృణ ధాన్యాలు, ముతక ధాన్యాలు** అని కూడా అంటారు. హిందీలో **‘మోటా అనాజ్’** అని పిలుస్తారు. ఆంగ్లంలో **‘మిలెట్స్’** గా ప్రసిద్ధి పొందాయి. వీటినే **‘సిరిధాన్యాలు’, ‘అద్భుత ధాన్యాలు’** లేదా **‘భవిష్య వంటలు’** గా పేర్కొంటున్నారు.

జొన్నలు (Sorghum/ Great Millet/ హిందీలో **Jawar** అంటాము), సజ్జలు (Pearl Millet / హిందీలో **Bajra** అంటాము), రాగులు (Finger Millet), కొర్రలు (Foxtail Millet/ Italian millet / హిందీలో **Kangni** అంటాము), అండు కొర్రలు (Browntop Millet), ఊదలు/కోడిసమ (Barnyard Millet), అరికలు (Kodo Millet హిందీలో వర్గు అంటాము), సామలు (Little Millet / హిందీలో సమాల్ అంటాము), వరిగెలు / వారిగులు (Proso Millet / హిందీలో పానివారగు అంటాము) వంటి వాటిని కలిపి చిరుధాన్యాలు అంటారు. ఇవి ఆరోగ్యానికి చేసే మేలు ఇంతా అంతా కాదు. అందుకే వీటిని **‘సిరి ధాన్యాలు’** అని కూడా అంటారు. వీటిలో ఉండే క్యాలరీలు చాలా తక్కువ. కానీ ప్రోటీన్, ఫైబర్ అధికంగా ఉంటుంది. కాబట్టి ఎంత తిన్నా బరువు పెరగరు. పూర్వం ఈజిప్టు, గ్రీస్ వంటి దేశాల్లో చిరు ధాన్యాలతో మద్యాన్ని తయారు చేసేవారు. అలాగే చైనా, జపాన్, ఇండోనేషియాలో వీటిని నూడుల్స్ తయారీలోనూ వాడేవారు.

మనదేశంలో మాత్రం జావగా, రొట్టెగా, సంకటిగా మార్చుకొని తినేవారు. ప్రస్తుతం ఆఫ్రికాలో మాత్రం ఇవే ప్రధాన ఆహారంగా ఉన్నాయి. మిగతా అన్ని దేశాల్లో దాదాపు ఇవి తినడం మానేసారనే చెప్పాలి. ఇప్పుడు మన దేశంలో కరోనా వచ్చాక వీటి వాడకం మళ్లీ పెరగడం ప్రారంభమైంది.

మేజర్.. మైనర్ మిలెట్స్

పోషకాల గనులైన చిరుధాన్యాలను **ప్రాథమికంగా రెండు విధాలుగా** విభజించ వచ్చు.

మేజర్ మిలెట్స్ : జొన్నలు, సజ్జలు, రాగులు.. **గింజలపై పొట్టు తియ్యాలైన అవసరం లేని పెద్ద గింజల పంటలు.**

మైన్ర్ మిలైట్స్ : కొర్రలు, అండుకొర్రలు, సామలు, అరికెలు, ఊదలు, వరిగలు,.. **గింజలపై నుంచి పొట్టు తీసి వాడుకోవాల్సిన చిన్న గింజల పంటలు.**

తృణం అంటే గడ్డి, అల్పమైనది అని దానిని చిన్న చూపు చూస్తుంటాం. తృణీకరణ అంటే నిర్లక్ష్యం చేయటం. మరి తృణ ధాన్యం అంటే చిరుధాన్యం... జొన్న సజ్జ, రాగి, కొర్రలు, వరిగెలు, అరికెలు, ఓదెలు, సామల వంటివి. వేదకాలం నాటివే అయినా గడ్డి గింజల ఆధారంగా పండేవి కాబట్టి అవంటే మనకు చిన్న చూపు.. అలాగే మన చిన్న చూపుకు గురయ్యే పేదలకు అది ప్రధాన ఆహారం. చిన్న, సన్నకారు రైతుకు అది ప్రధాన ఆదాయ వనరు. సంపన్నుల దగ్గర ఉండేది సంపద ... లేనిది ఆరోగ్యం. అయితే పేదల దగ్గర - లేనిది సంపద... ఉండేది ఆరోగ్యం.. ఆ ఆరోగ్య రహస్యం ఈ చిరుధాన్యాలలో ఉంది అన్న రహస్యం తెలుసుకున్న ఆధునిక ప్రపంచం ఇప్పుడు చిరుధాన్యాల డిమాండ్ పెంచుతున్నది. అన్ని వాతావరణాలను తట్టుకుని పెరిగే చిరుధాన్యాలను పండించడానికి ఇప్పుడు చాలామంది సిద్ధమవుతున్నారు. పోషకాలను ఎక్కువగా అందించే వీటిని తినడానికి పలువురు మొగ్గుచూపుతున్నారు.

భారత తీర్మానం మేరకు 2023ను 'అంతర్జాతీయ చిరుధాన్యాల (మిలైట్స్) నంవత్సరం'గా పాటించేందుకు 193 సభ్య దేశాలతో కూడిన ఐక్యరాజ్యసమితి (ఐరాస) సర్వప్రతినిధి సభ ఏకగ్రీవంగా ఆమోదం తెలిపింది. చిరుధాన్యాల ద్వారా కలిగే ఆరోగ్య ప్రయోజనాలపైనా, వాతావరణ మార్పులకు అనుగుణంగా వ్యవసాయంపైనా చైతన్యాన్ని పెంచడమే దీని లక్ష్యం. బంగ్లాదేశ్, కెన్యా, నేపాల్, నైజీరియా, రష్యా, సెనెగల్లతో కలిపి భారత్ ఈ తీర్మానాన్ని తీసుకురాగా మరో 70 దేశాలు మద్దతు తెలిపాయి.

170 లక్షల టన్నులకు పైగా చిరుధాన్యాల ఉత్పత్తితో,

ఆసియాలో ఉత్పత్తి అయ్యే మొత్తం చిరుధాన్యాలలో 80 శాతం పైబడిన వాటాతో భారతదేశం చిరుధాన్యాల హబ్ గా మారేందుకు సిద్ధంగా ఉంది. సింధూ నాగరికత కాలంలోనే చిరుధాన్యాలకు చెందిన తొలి ఆధారాలున్నాయి. **131 దేశాల్లో** వీటిని పండిస్తున్నారు. ఆసియా, ఆఫ్రికా ప్రాంతాల్లో **60 కోట్ల మంది పైగా ప్రజలకు ఇవి సాంప్రదాయిక ఆహారంగా** నిలిచాయి.

చిరుధాన్యాలకు అనుకూలతలు

- ◆ ఇతర సారూప్య పంటల కంటే చిరుధాన్యాల పండించడానికి తక్కువ నీరు అవసరం అవుతుంది. అనగా నీటి కొరత గల ప్రాంతాలలోనూ చక్కగా పండుతాయి.
- ◆ అన్ని రకాల వాతావరణ పరిస్థితులను తట్టుకొని పెరగగలవు.
- ◆ చిరుధాన్యాల పండించడానికి స్వల్ప పెట్టుబడులు చాలు.
- ◆ రసాయనిక ఎరువుల అవసరం వీటి సాగుకు పెద్దగా అవసరం లేదు.
- ◆ జీవనోపాధిని సృష్టించడానికి, రైతుల ఆదాయాన్ని పెంచడానికి, చిరుధాన్యాల సాగు దోహదం చేస్తుంది.
- ◆ చిరుధాన్యాల అద్భుతమైన పోషక విలువలను కలిగి ఉన్నాయి.
- ◆ ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఆహార లేమిని అధిగమించడానికి, పోషక భద్రతను నిర్ధారించడానికి చిరుధాన్యాల వాటి భారీ సామర్థ్యం కారణంగా ఎంతో ముఖ్యమైనవి.

చిరుధాన్యాలకు ప్రతికూలతలు

- ◆ ప్రజలలో తగిన అవగాహన లేకపోవడం వల్ల డిమాండ్ తక్కువగా ఉంది.
- ◆ విదేశాలలో తగిన ఆదరణ లేక, ఎగుమతులకు పెద్దగా అవకాశం లేదు.
- ◆ ప్రభుత్వం నుండి కనీస మద్దతు ధర, రైతుల పెట్టుబడికి సరిపోయేంతగా లేదు.

◆ బ్రాండింగ్ కష్టంగా మారింది. ఖర్చుతో కూడుకున్నది.

◆ భారీ ఆదాయం పండించిన రైతుకు లభించదు.

ఈ ప్రతికూలతలను కేంద్ర ప్రభుత్వం పరిశీలించి చిరుధాన్యాల సాగుకోసం శ్రీ అన్న యోజన పేరుతో ఈ బడ్జెట్ లో సంపూర్ణ ప్రోత్సాహం కల్పించడం జరిగినది.

ఐక్యరాజ్యసమితి సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాల (ఎస్డిజి) లోని అనేక అంశాలతో అనుసంధానమైన చిరుధాన్యాల అపారమైన సామర్థ్యాన్ని గుర్తించి, భారత ప్రభుత్వం చిరుధాన్యాలకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చింది.

శ్రీ అన్న యోజన : చిరుధాన్యాల వినియోగానికి పెద్ద పీట !

కేంద్ర బడ్జెట్ 2023-24 ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఆహారం మరియు పోషకాహార భద్రతను అందించడంతో పాటు, నీటి లభ్యత తక్కువగా ఉన్న ప్రాంతాలలో, అధికంగా లాభాలను అందించే పంటలుగా చిరుధాన్యాలు నిలుస్తాయి. ఆరోగ్య ప్రయోజనాలు కూడా ఎక్కువే.

ఆర్థిక సర్వే 2023, ఆసియాలో 80 శాతం మరియు ప్రపంచ మిలెట్ ఉత్పత్తిలో 20 శాతం ఉత్పత్తికి భారతదేశం మాత్రమే కారణమని హైలైట్ చేసింది.

భారతదేశ సగటు మిలెట్ దిగుబడి హెక్టారుకు 1239 కిలోలు, ప్రపంచ సగటు దిగుబడి హెక్టారుకు 1229 కిలోలతో పోలిస్తే, భారతదేశం ప్రపంచంలోనే శ్రీ అన్న యొక్క అతిపెద్ద ఉత్పత్తిదారు మరియు రెండవ అతిపెద్ద ఎగుమతిదారు. ఫిబ్రవరి 1న 2023-24కి సంబంధించిన కేంద్ర బడ్జెట్ లో చిరు ధాన్యాలపై ప్రత్యేక దృష్టి పెట్టారు.

శ్రీ అన్న పరిశోధనకు భారతదేశాన్ని గ్లోబల్ హబ్ గా మార్చేందుకు, హైదరాబాద్ లోని ఇండియన్ ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మిలెట్ రీసెర్చ్ అంతర్జాతీయ

స్థాయిలో అత్యుత్తమ అభ్యాసాలు, పరిశోధనలు మరియు సాంకేతికతను పంచుకోవడానికి అత్యుత్తమ కేంద్రంగా మార్చబడుతుందని యూనియన్ బడ్జెట్ 2023-24 హైలైట్ చేసింది.

2023వ సంవత్సరాన్ని 'అంతర్జాతీయ చిరుధాన్యాల సంవత్సరం' గా గుర్తించడం ద్వారా ఆహారభద్రత, పోషణ, రైతుల జీవనోపాధి, ఆదాయాలు, పేదరిక నిర్మూలన, సుస్థిర అభివృద్ధి వంటి అనేక అంశాలు దీంతో ముడిపడి ఉన్నాయని, ఆ లక్ష్యాల సాధనకు ఇదెంతగానో తోడ్పాటునందిస్తుందని ప్రధాని మోదీ ఆశాభావం వ్యక్తం చేశారు.

చిరుధాన్యాలకున్న ప్రత్యేక లక్షణాల దృష్ట్యా, అన్ని రకాల వాతావరణ వరిస్థితులను తట్టుకోగలగడం, పోషకవిలువలు కలిగి ఉండడం, వీటి సాగు కోసం నీటి ఆవశ్యకత తక్కువగా ఉండడం, తదితర కారణాల వల్ల కేంద్రం చిరు ధాన్యాల సాగును ప్రోత్సహిస్తోంది.

చిరుధాన్యాల సాగు వల్ల ఉపాధి అవకాశాలు మెరుగుపడడం, రైతుల ఆదాయ వృద్ధి, ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ప్రజలందరికీ ఆహార, పోషకాల భద్రత లభిస్తుండడంతో వీటికి ప్రాముఖ్యత ఏర్పడింది.

జాతీయ ఆహార భద్రత మిషన్ లో పేర్కొన్న విధంగా చిరుధాన్యాలలో అత్యధిక పోషక విలువలు ఉండడం, చిన్న నన్నకారు రైతులకు ఆర్థిక స్వావలంబన కలిగించే శక్తి వీటికి ఉండడం, ఈ పంటల సాగు జీవవైవిధ్యానికి తోడ్పడడం తదితర సానుకూలతల వల్ల చిరుధాన్యాలకు ప్రాముఖ్యత ఏర్పడింది.

ఏప్రిల్ 2018 లో చిరు ధాన్యాలను "పోషక ధాన్యాలు" గా గుర్తించారు. చిరుధాన్యాల సాగును పెద్ద ఎత్తున ప్రోత్సహించి వాటి వినియోగాన్ని డిమాండును పెంచాలనే లక్ష్యంతో 2018 ను జాతీయ చిరుధాన్యాల సంవత్సరంగా ప్రకటించారు.

కేంద్రం చర్యలతో 2017-18లో దేశీయంగా 164 లక్షల టన్నులు ఉన్న తృణధాన్యాల ఉత్పత్తి, 2020-21 నాటికి 179.6 లక్షల టన్నులకు పెరిగింది. అదే కాలంలో హెక్టారు సగటు ఉత్పాదకత 1163 కిలోల నుంచి 1239 కిలోలకు చేరింది. 2017లో 2.4 కోట్ల డాలర్ల విలువైన చిరుధాన్యాలు ఎగుమతి అయ్యాయి. 2020 నాటికి ఆ విలువ 2.6 కోట్ల డాలర్లకు పెరిగింది.

కొన్ని దశాబ్దాల క్రితం వరకు అంబలి, సంగటి, అన్నం రూపంలో వీటిని ఎక్కువగా ప్రధాన ఆధరువుగా తీసుకునేవారు. **పెరుగుతున్న జనాభాకు సరిపడా ఆహారధాన్యాలను ఉత్పత్తి చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో చేపట్టిన 'హరితవిప్లవం' వలన వరి, గోధుమ దిగుబడి పెరగడం, వాడుకకు అనువుగా అందుబాటులోకి రావడం వలన చిరుధాన్యాల వాడకం తగ్గిపోయింది.** అంతేకాకుండా చిరుధాన్యాల పొట్టు తీయడం వంటకు సిద్ధం చేయటం చాలా శ్రమతో కూడుకున్నపని కావడం కూడా మరొక కారణం. మధుమేహం, ఊబకాయం, అధిక కొలెస్ట్రాలు మొదలైన జీవనశైలి రుగ్మతలు పెరుగుతున్న నేపథ్యంలో చిరుధాన్యాల వినియోగాన్ని తిరిగి గుర్తుకు తెచ్చుకోవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది.

మన రోజువారీ ఆహారంలో చిరుధాన్యాలను తీసుకోవటం వల్ల ఆరోగ్యానికి అనేక ప్రయోజనాలు చేకూరతాయి. ఇదే విషయం అనేక పరిశోధనల్లో కూడా నిరూపితమైంది. ముఖ్యంగా చిరుధాన్యాల్లో శరీరానికి కావాల్సిన పొటాషియం, మెగ్నీషియం, ఇనుము, జింక్, కాల్షియం వంటి సూక్ష్మ పోషకాలు అందుతాయి. చిరుధాన్యాల్లో యాంటీ ఆక్సిడెంట్లు, అమైన్ అమ్లాలు, పీచు పదార్థాలు అధికంగా ఉంటాయి. చిరుధాన్యాలను ఆహారంగా తీసుకుంటే శరీరానికి కావాల్సిన రోజువారి పోషకాలన్నీ లభిస్తాయి.

కొరలు, సామలు, అరికెలు, ఊదలు, అందు కొరలు, కొరలు, సజ్జలు, రాగులు, వరిగలు, జొన్నలు వంటి చిరుధాన్యాలు అన్నిప్రాంతాల్లో అందరికీ అందుబాటులోనే ఉండేవే. చాలా మందికి వీటిపై సరైన అవగాహన లేకపోవటం వల్ల వీటిని తినేందుకు పెద్దగా ఆసక్తి చూపించటంలేదు. పూర్వం బియ్యం అన్నం లేక ముందు మన పూర్వికులంతా చిరుధాన్యాలతో తయారైన ఆహారాన్నే రోజువారిగా తీసుకునే వారు. శరీరానికి పుష్టికరమైన ఆహారం కావటంతో అప్పటి వారిలో పోషకాలు మెండుగా ఉండటం వల్ల ఎలాంటి శారీరక పరమైన రుగ్మతలు లేకుండా ఎక్కువ సంవత్సరాలు జీవించ గలిగారు.

చిరు ధాన్యాలను ఆహారంలో భాగంగా చేసుకోవడం వల్ల మనకు అనేక రకాల ఆరోగ్యకరమైన ప్రయోజనాలు కలుగుతాయి. అధిక బరువును తగ్గించడంతోపాటు రక్తంలో షుగర్ స్థాయిలు, కొలెస్ట్రాల్ స్థాయిలు నియంత్రణలో ఉంటాయి. శరీరంలో ఆమ్ల స్థాయిలు తగ్గడానికి అల్సర్ల వంటివి తలెత్తకుండా దోహదపడతాయి. మలబద్దకం కూడా దూరం అవుతుంది. చిరు ధాన్యాల్లో పిండి పదార్థంతో పాటు ప్రోటీన్లు, పీచు పదార్థం, ఇనుము, క్యాల్షియం వంటి సూక్ష్మ పోషకాలు అధికంగా ఉంటాయి.

చిరుధాన్యాల ప్రస్తుత అవసరం

ఆకలి సమస్యను 2030 నాటికి ప్రపంచం నుంచి తరిమివేయాలని 2015లో ఐక్యరాజ్య సమితి సుస్థిర అభివృద్ధి లక్ష్యాన్ని నిర్దేశించుకుంది. అయితే, అన్నార్తుల సంఖ్య ఏటా పెరుగుతోందని ఐరాస ఇటీవల ఆందోళన వెలిబుచ్చింది. 2021లో ప్రపంచవ్యాప్తంగా 82.8 కోట్ల మంది ఆకలి సమస్యను ఎదుర్కొన్నారు. 2015తో పోలిస్తే క్షుద్బాధతో నకనకలాడేవారు విశ్వవ్యాప్తంగా 18 కోట్ల మంది అధికమయ్యారని ప్రపంచ ఆహార, వ్యవసాయ సంస్థ (ఎఫ్ఎఫ్ఓ) తాజా నివేదిక వెల్లడించింది. ప్రపంచంలో

ప్రతి ముగ్గురిలో ఒకరు, అంటే సుమారు 231 కోట్ల మంది ఓ మోస్తరు లేదా తీవ్రమైన ఆహార అభద్రతను ఎదుర్కొంటున్నారు. ఎఫ్ఎఓ నివేదిక ప్రకారం 2004-06 మధ్య ప్రపంచంలో 12.2శాతం ప్రజలు పోషకాహార లోపంతో బాధపడ్డారు. 2019-21 నాటికి వారు మూడు శాతమే తగ్గి తొమ్మిది శాతానికి చేరారు. భారత్ లో 2004-06 మధ్య 21.6శాతం ప్రజలు పౌష్టికాహార సమస్యను ఎదుర్కొన్నారు. 2019-21 కాలంలో వారు 16.3శాతానికి తగ్గారు.

విశ్వవ్యాప్తంగా ఉద్యోగావకాశాలు తగ్గిపోవడంతో పాటు ప్రజల సగటు ఆదాయమూ వడిపోయింది. ఉక్రెయిన్-రష్యా యుద్ధమూ ప్రతికూలంగా మారింది. వీటన్నింటి ప్రభావం ఆహార భద్రతపై వడింది. కరోనా తరవాత ఆర్థిక అసమానతలు పెరగడం, సరఫరా వ్యవస్థలు దెబ్బతినడం, ఆహారం, ఎరువులు, ఇంధన ధరలు పెరగడం తదితరాల వల్ల ద్రవ్యోల్బణం అధికమైంది. విశ్వవ్యాప్తంగా ఆకలి కేకలు, పోషకాహార లోపాలను తృణధాన్యాలు పరిష్కరించగలవని ప్రధాని మోదీ ఇటీవలి జీ-20 సదస్సులో ఉద్ఘాటించారు.

చిరుధాన్యాలు - పోషకనిధులు

మిల్లెట్లు 'సూపర్ ఫుడ్' గా అభివర్ణిస్తారు. చిరుధాన్యాలలో వీచు, త్వరగా జీర్ణంకాని పిండిపదార్థాలు ఉంటాయి. వీచు నుండి గ్లూకోజు నెమ్మదిగా విడుదలవుతుంది. అదేవిధంగా పిండిపదార్థాలు కూడా ఆలస్యంగా జీర్ణం అవ్వటం వలన త్వరగా ఆకలి కాదు. ఇది మధుమేహులకు చాలా మంచిది.

చిరుధాన్యాలు రోగనిరోధక శక్తిని పెంచుతాయి. అలాగే అంటు వ్యాధులను నివారించడానికి సహాయపడతాయి.

రక్తంలో గ్లూకోజు, కొలెస్ట్రాల్ పరిమాణాన్ని అదుపు చేయడంలో చిరుధాన్యాలు ఉపకరిస్తాయి. వరి

అన్నంతో పోలిస్తే చిరుధాన్యాల అన్నాన్ని కొంచమే తినగలుగుతాం. ఎందుకంటే వీటిలో వీచు పేగుభాగంలో తడిని పీల్చుకుని ఉబ్బుతుంది. అందుకని కొంచం తినగానే కడుపు నిండినట్లుగా అనిపిస్తుంది, కాని పరిమాణంలో కొంచమైనా విటమినులు, ఖనిజ లవణాలు సరిపడా లభిస్తాయి. చిరుధాన్యాలను ఎక్కువగా తీసుకునేవారు బరువు పెరగరు. వీచుపదార్థం ఎక్కువగా ఉండడం వలన పెద్దపేగు కాన్సరు నివారణ కొంత వరకు దోహదం చేస్తాయి. వివిధ రంగులలో ఉండే చిరుధాన్యాలలో యాంటీ-ఆక్సిడెంట్లు లభిస్తాయి. కాన్సర్ నివారణకు ఇవి కూడా చాలా ముఖ్యం.

◆గుండె జబ్బులు, డయాబెటీస్, ఊబకాయం, నరాల బలహీనత, కీళ్ల నొప్పులు, రక్తస్రావం వంటి సమస్యలతో బాధ పడుతున్న వాళ్లు తృణ ధాన్యాలను ఆహారంగా తీసుకుంటే కొంతమేర సమస్య నుండి ఉపశమనం పొందేందుకు అవకాశం ఉంటుంది.

◆డయాబెటీస్, కొలెస్ట్రాల్ సమస్యలు ఉన్నవారు అరికెలను తింటే శరీర రోగ నిరోధక శక్తి పెరుగుతుంది. అలాగే క్యాన్సర్ దరిచేరదు.

◆మలబద్ధకం, జీర్ణ సమస్యలు, డయాబెటీస్ ఉన్నవారు ఊదలను తింటే ఆయా సమస్యల నుంచి బయట పడవచ్చు.

◆అధిక బరువు, డయాబెటీస్ సమస్యలు ఉన్నవారు సజ్జలను తింటే ఫలితం ఉంటుంది. వీటి వల్ల జీర్ణ సమస్యలు నయమవుతాయి. రక్తహీనత సమస్య నుంచి బయట పడవచ్చు.

◆జొన్నలను తినడం వల్ల జీర్ణ సమస్యలు ఉండవు. శరీర రోగ నిరోధక శక్తి పెరుగుతుంది. క్యాన్సర్ రాకుండా ఉంటుంది.

◆శరీరానికి రాగులు చలవ చేస్తాయి. ఎండకాలంలో వీటిని తీసుకుంటే శరీరానికి చల్లదనం కలుగుతుంది. అలాగే రక్తం బాగా తయారవుతుంది. శరీరానికి శక్తి

లభిస్తుంది.

◆ మైగ్రేన్ సమస్య ఉన్నవారు సామలను తింటే ఎముకలు, నరాలు దృఢంగా మారుతాయి. పేగు క్యాన్సర్ రాదు. బాలింతల్లో పాలు ఎక్కువగా తయారయ్యేలా చేస్తాయి.

◆ కిడ్నీ స్ట్రోన్లు ఉన్నవారు ఉలవలను తినాలి. వీటి వల్ల శరీర రోగ నిరోధక శక్తి పెరుగుతుంది. మూత్ర సంబంధ సమస్యలు పోతాయి. అధిక బరువుతో ఇబ్బందులు పడేవారు కొర్రలను వండుకుని తినాలి. దీని వల్ల బరువు త్వరగా తగ్గవచ్చు. వీటిని తినడం వల్ల జీర్ణ సమస్యలు ఉండవు. గుండె జబ్బులు రావు. కీళ్ల నొప్పులు తగ్గుతాయి.

చిరుధాన్యాలు, వాటితో తయారుచేసే వంటకాలు, విలువ ఆధారిత ఉత్పత్తుల వినియోగాన్ని ప్రజా ఉద్యమంగా మార్చడం, వాటికి ప్రపంచవ్యాప్త గుర్తింపు తీసుకురావడం లక్ష్యంగా భారత ప్రభుత్వం 2023 సంవత్సరంలో అంతర్జాతీయ చిరుధాన్యాల సంవత్సర వేడుకలు నిర్వహించాలని ప్రకటించింది.

మహమ్మారి కారణంగా ఏర్పడిన సంఘర్షణా పూరిత వాతావరణం భూమండలానికి ఆహార భద్రత ప్రాధాన్యతను ఎత్తి చూపించింది. వాతావరణ మార్పులు కూడా ఆహార లభ్యతపై ప్రభావం చూపుతాయి. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో చిరుధాన్యాలకు సంబంధించిన ఈ ప్రపంచ ఉద్యమం ఒక కీలకమైన అడుగు అవుతుంది. చిరుధాన్యాలు పండించడం తేలిక కావడంతో పాటు అవి వాతావరణ మార్పులను, దుర్భిక్ష పరిస్థితులను కూడా తట్టుకోగలవు. వినియోగదారు, వ్యవసాయదారుకే కాకుండా వాతావరణానికి కూడా చిరుధాన్యాలు ఎంతో మంచిది. వినియోగదారులకు పోషకాహార సమతుల్యత అందించే చక్కని వనరు చిరుధాన్యాలు. వాటికి తక్కువ నీరు అవసరం కావడమే. కాకుండా ప్రకృతి సిద్ధమైన వ్యవసాయానికి చేయూత ఇస్తాయి గనుక అవి

రైతులకు, పర్యావరణానికి కూడా ప్రయోజనకరం.

ముగింపు: దేహానికి స్వస్థత :
దేశానికి సంపద

తృణధాన్యాల్లో కదా అని తృణప్రాయంగా తీసివేయకుండా మంచి ఆరోగ్యానికి అవి దివ్యోషధాలుగా గుర్తించి, వాటిని పరిరక్షించుకోవాలనే జిజ్ఞాసను కూడా అన్ని దేశాల వారిలో కలిగించింది. అందులోనూ కరోనా మహమ్మారి, అలాంటి మరెన్నో నూతన వ్యాధులు ప్రపంచాన్ని ఇంకా భయపెడుతూ నిత్యం ఎంతోమందిని కబళిస్తూనే ఉన్న వేళ... అలాంటి వ్యాధుల బాధలను ధీటుగా ఎదుర్కొనేందుకు వ్యాధినిరోధకశక్తి ఎంతో అవసరమని, అందుకు ఆరోగ్యకరమైన పోషకాహారం తీసుకోవాలనే మన ప్రాచీన భారతీయ సంస్కృతి సంప్రదాయాలను, మంచి ఆహారపు అలవాట్లను ప్రపంచానికంతా చాటిచెప్తూ మనదేశం ప్రపంచానికే మార్గదర్శకమవుతోంది. ప్రపంచ ప్రజలంతా ఆరోగ్యవంతంగా ఉండాలని ఆకాంక్షించే తత్వం, విశ్వశ్రేయస్సును మనసారా కాంక్షించే మనస్తత్వంతో భారత్... నేడు ప్రపంచానికే ఆదర్శంగా నిలుస్తుండడం భారతీయులుగా మనందరికీ గర్వకారణం. మిరాకిల్ ఆఫ్ మిల్లెట్స్ ను ప్రపంచవ్యాప్తంగా గల ప్రజలు ఆస్వాదించాలని ఆశించుదాం...

ప్రత్యేక కథనం: విటమిన్లు

- ◆ విటమిన్లు శరీరానికి కావలసిన ముఖ్యమైన అమైనో ఆమ్లాలు.
- ◆ Vital, Amine అనే పదాల నుంచి 'Vitamins' అనే పదం రూపొందింది.
- ◆ సర్ హెచ్.జి. హెల్ప్కిన్స్ 1912లో మొదటిసారిగా పాలలో విటమిన్లను గుర్తించారు.
- ◆ విటమిన్లు అనే పేరును సూచించింది 'ఫంక్'.
- ◆ విటమిన్ల గురించి అధ్యయనం చేసే శాస్త్రం 'విటమినాలజీ'.

విటమిన్లు ద్రావణీయత ఆధారంగా 2 రకాలు

1. కొవ్వులో కరిగే విటమిన్లు
2. నీటిలో కరిగే విటమిన్లు

- ◆ కొవ్వులో కరిగే విటమిన్లు A, D, E, K
- ◆ నీటిలో కరిగే విటమిన్లు B, C
- ◆ విటమిన్లు ఎంజైములకు సహ ఎంజైములుగా పనిచేస్తాయి.
- ◆ ఇవి సూక్ష్మ పోషకాలుగా వ్యవహరిస్తాయి.
- ◆ విటమిన్లు దేహ నిర్మాణంలో కానీ, శక్తినిచ్చడంలో కానీ పాలుపంచుకోవు. కానీ దేహంలో జరిగే వివిధ జీవక్రియలు సక్రమంగా జరిగేలా చేస్తాయి.

విటమిన్ - ఎ

- ◆ విటమిన్ A రసాయనిక నామం 'రెటీనాల్'.
- ◆ మరో పేరు 'యాంటీ గ్లొబ్జూల్నిక్ విటమిన్'.
- ◆ ఇది కంటిచూపునకు తోడ్పడే విటమిన్.
- ◆ రక్తనాళాల్లో మ్యూకస్ అనే పొరను రక్షిస్తుంది.
- ◆ రెటీనాల్ వర్ణద్రవ్యాల్ని ఏర్పరచడానికి ఉపయోగపడుతుంది.
- ◆ మొక్కల్లో విటమిన్ A బీటా కెరోటిన్ రూపంలో ఉంటుంది.

◆ ఆకుకూరల్ని ఆహారంగా తీసుకున్నప్పుడు బీటా కెరోటిన్ శరీరంలోని పేగుల్లో విటమిన్ A గా మారుతుంది.

◆ రోజువారీ తీసుకునే ఆహారంలో విటమిన్ A ఉండాల్సిన పరిమాణం 750 మి.గ్రా.

◆ విటమిన్ A లోపం వల్ల ప్రతి ఏడాది భారత్ లో అంధత్వానికి గురయ్యేవారి సంఖ్య 60వేలని ఒక అంచనా.

◆ దీని లోపం వల్ల రేచీకటి కాకుండా వర్ణాంధత్వం కూడా సంభవిస్తుంది.

లభ్యమయ్యే పదార్థాలు: బొప్పాయి, క్యారెట్, ఆకుకూరలు, గుడ్లు, చేపనూనె, పాలు, పసుపు పచ్చని ఫలాలు (గుమ్మడి పండు, జామ పండు), కాలేయం, వెన్న, టొమాటో

◆ మానవ శరీరం 6 నెలల పాటు విటమిన్ A ను నిల్వ ఉంచుకోగలదు.

◆ జాతీయ పోషకాహార సంస్థ (ఎన్ఐఎన్) ప్రతి 6 నెలలకు ఒకసారి పాఠశాల పిల్లలకు విటమిన్ A ను అందించడం ద్వారా అంధత్వాన్ని నివారించవచ్చని సిఫార్సు చేసింది.

◆ విటమిన్ A లోపించడం వల్ల చర్మం పొడిబారుతుంది.

◆ కనుగుడ్లు ఎండిపోవడాన్ని 'జెరాఫ్తాల్మియా' అంటారు.

◆ విటమిన్ A కు 'యాంటీ ఇన్ ఫెక్టివ్' విటమిన్ అనే మరో పేరు కూడా ఉంది.

◆ నేత్రగోళం మీద కార్నియా శాశ్వతంగా నశించిపోవడాన్ని 'కేరటోమలేసియా' అంటారు.

◆ లాక్రిమల్ గ్రంథులు విడుదల చేసే స్రావాలు ఆగిపోవడం వల్ల నేత్రాలు పొడి బారిపోయి జెరాఫ్తాల్మియాకు కారణమవుతుంది.

◆ రేచీకటి వ్యాధినే 'నిక్టిలోఫియా' అంటారు.

◆ కన్ను తెల్ల గుడ్లు మీద తెల్లని చారలు మచ్చల్లా కనిపిస్తాయి. వీటిని బ్లెటాల్ చుక్కలు అంటారు. ఇవి విటమిన్ A, లోపం వల్ల ఏర్పడతాయి.

విటమిన్ - బి

విటమిన్ - బి కాంప్లెక్స్ 8 రకాలు :

1) విటమిన్ - బి1

◆ దీని రసాయన నామం 'థయమిన్'.

◆ వాడుక పేర్లు యాంటీ బెరిబెరి, యాంటీ న్యూరైటిస్ విటమిన్.

◆ పాలిష్ చేసిన బియ్యంలో ఈ విటమిన్ లోపిస్తుంది.

◆ హృదయ స్పందన క్రమరహితమవడాన్నే 'బెరిబెరి' అంటారు.

◆ నరాలు బలహీనమవడం, పాక్షిక పక్షవాతాన్నే పాలీన్యూరైటిస్ అంటారు.

లభ్యమయ్యే పదార్థాలు: వేరుశనగ, తవుడు, సోయాబీన్స్, దంపుడు బియ్యం, గంజి, బియ్యం, గోధుమ, జొన్నల్లోని పై పొరలు.

2) విటమిన్ - బి2

◆ దీని రసాయన నామం 'రైబోఫ్లేవిన్'.

◆ వాడుక పేర్లు ఎల్లో విటమిన్, యాంటీ ఖీలోసిస్ విటమిన్, యాంటీ గ్లాసైటిస్ విటమిన్, విటమిన్ G.

◆ ఆవు పాలు లేత పసుపు రంగులో ఉండడానికి కారణం విటమిన్-బి2.

◆ లోపం వల్ల వచ్చే వ్యాధులు: ఖీలోసిస్, గ్లాసైటిస్, డెర్మటైటిస్.

◆ నోటి మూలలు పగలడాన్ని 'ఖీలోసిస్' అంటారు.

◆ గ్లాసైటిస్ లో వల్ల నాలుకపై పూత, నాలుక మంట కనిపిస్తాయి.

◆ముఖంపై చర్మం పాలిపోవడాన్నే 'డెర్మటైటిస్' అంటారు.

లభ్యమయ్యే పదార్థాలు: కొబ్బరి, బార్లీ, జీడిమామిడి, బాదం పప్పు, రాగులు, తవుడు, బొప్పాయి, గుడ్డు, పాలు, కాలేయం, మూత్రపిండం.

◆పాలను బాగా మరగబెట్టినప్పుడు అవి లేత పసుపు రంగు పొందడానికి కారణం పాలలో రైబోఫ్లేవిన్ ఉండటమే.

3) విటమిన్ - బి3

◆దీని రసాయన నామం 'నియాసిన్' లేదా 'నికోటిక్ ఆమ్లం' లేదా 'నికోటినమైడ్'.

◆వాడుక పేర్లు యాంటీ పెల్లాగ్రా విటమిన్, 4D విటమిన్, సుస్థిర విటమిన్, విటమిన్-999.

◆ఇది NDP, ADP సంయోగాల తయారీలో క్రియాశీలకంగా పనిచేస్తుంది.

◆ఈ విటమిన్‌ను ఆక్సీకరణ, ఉష్ణం తేలికగా నాశనం చేయలేవు.

లోపం వల్ల వచ్చే వ్యాధులు: పెల్లాగ్రా, పెదాలు లావెక్కడం, మచ్చలతో, మందమైన చర్మంతో అరిచేతులు తయారవడం.

◆చర్మం గరుకుగా తయారై, పొలుసులుగా ఏర్పడి ఊడిపోవడాన్ని 'పెల్లాగ్రా' అంటారు.

లభ్యమయ్యే పదార్థాలు: ముల్లంగి, బఠాణీ, కాలేయం, ఈస్ట్, చేపలు, వేరుశనగ.

4) విటమిన్ - బి5

◆దీని రసాయన నామం 'పాంటోథెనిక్ ఆమ్లం'.

◆ప్రకృతిలో విరివిగా లభించడం వల్ల దీన్ని 'సర్ప్ విస్తృత విటమిన్' అంటారు.

◆గ్రీకు భాషలో పాంటోథస్ అంటే ప్రతిచోటా అని అర్థం.

◆లోపం వల్ల వచ్చే వ్యాధులు: పెరుగుదల మందగించడం, వెంట్రుకలు రాలడం, బాలనెరుపు, ఆర్థరైటిస్, బర్నింగ్ ఫీట్.

◆కీళ్లవాతాన్నే ఆర్థరైటిస్ అంటారు.

◆అరికాళ్లు, అరిచేతుల్లో మంటలు పుట్టడాన్ని 'బర్నింగ్ ఫీట్' అంటారు.

లభ్యమయ్యే పదార్థాలు: కాయగూరలు, కాలేయం, గుడ్డు, మాంసం, చిలగడదుంప, చేపలు, పాలు, ఈస్ట్, ధాన్యాలు, పండ్లు.

5) విటమిన్ - బి6

దీని రసాయన నామం 'పైరిడాక్సిన్'.

వాడుక నామం యాంటీ అసీమియా విటమిన్.

అమైనో ఆమ్లాల ఉత్పత్తిలో, జీర్ణక్రియలో %దీ%6 విటమిన్ క్రియాశీలకంగా వ్యవహరిస్తుంది.

ప్రతిరక్షకాలు, హిమోగ్లోబిన్ల ఉత్పత్తిలో పాల్గొంటుంది.

లోపం వల్ల వచ్చే వ్యాధులు: అజీర్తి, రక్తహీనత, ఫిట్టు లాంటి వ్యాధులు, కోపం ఎక్కువగా రావడం, అసీమియా, మొటిమలు, చర్మ వ్యాధులు.

లభించే పదార్థాలు: గోధుమ, దంపుడు బియ్యం, సోయాచిక్కుడు, మాంసం, గుడ్డు, కాలేయం, పాలు, గుడ్డుసొన.

6) విటమిన్ - బి7

◆దీన్ని విటమిన్ H అంటారు.

◆సల్ఫర్ మూలకం కలిగిన విటమిన్ ఇది.

◆1939లో ఈ విటమిన్‌ను కనిపెట్టారు.

◆అమైనో ఆమ్లాల, కొవ్వు ఆమ్లాల జీవన క్రియల్లో తోడ్పడుతుంది.

◆పచ్చిగుడ్డు తాగడం వల్ల శరీరం విటమిన్ B7ను కోల్పోతుంది.

◆దీని రసాయన, వాడుక నామం 'బయోటిన్'.

లోపం వల్ల వచ్చే వ్యాధులు: కండరాల నొప్పులు, అలసట, నాడీ మండలంలో తేదాలు సంభవించడం, మానసిక రుగ్మత, రక్తంలో కొలెస్ట్రాల్ అధికమవడం, ఆకలి మందగించడం.

లభించే పదార్థాలు: చేపలు, మాంసం, సోయాచిక్కుడు, టొమాటో, పాలు, కాలేయం, మూత్రపిండం, గింజలు,

కాయగూరలు.

7) విటమిన్ - బి11

◆ వాడుక నామం 'ఫోలిక్ ఆమ్లం' లేదా 'ఫాలాసిన్'.

రసాయన నామం కూడా ఇదే.

◆ దీన్ని M - విటమిన్ అని కూడా అంటారు.

◆ దీన్ని ఎల్లాప్రగడ సుబ్బారావు కనుక్కున్నారు.

◆ గర్భిణీ స్త్రీలకు మొదటిసారిగా ఇచ్చే విటమిన్ ఫోలిక్ ఆమ్లం.

◆ ఈ ఆమ్లం స్పినాక్ పత్రాల నుంచి మొదటిసారిగా లభ్యమైంది.

◆ 'ఫోలియం' అంటే 'పత్రం' అని అర్థం.

◆ కోలిన్, సీరైన్ల సంశ్లేషణలో, న్యూక్లిక్ ఆమ్లాల (DNA, RNA) సంశ్లేషణలో ఫోలిక్ ఆమ్లం ఉపయోగపడుతుంది.

లోపం వల్ల వచ్చే వ్యాధులు: రక్తహీనత, అతిసారం, మానసిక రుగ్మతలు.

లభించే పదార్థాలు: మొక్కజొన్న, గోధుమ, మొలకెత్తే గింజలు, ఆకుకూరలు, ధాన్యాలు, ఫలాలు, పాలు, గుడ్డు, మాంసం, కాలేయం.

8) విటమిన్ - బి12

◆ దీని రసాయన నామం 'సయనకోబాలమిన్'

◆ దీని మరో రసాయన నామం 'కోబాలమిన్'

◆ దీన్నే 'యాంటీ పెర్నిషియస్ ఎనీమియా' విటమిన్ అంటారు.

◆ నీలి రంగులో ఉంటూ కోబాల్ట్ (Co) అనే లోహ మూలకాన్ని కలిగి ఉంటుంది.

◆ ఇది కేంద్రకామ్లాల సంశ్లేషణలో, ఎర్ర రక్తకణాలు ఏర్పడడానికి, యాంటీబాడీల ఉత్పత్తికి, నాడీ కణపు మైలిన్ తొడుగు ఉత్పత్తికి ఉపయోగపడుతుంది.

లోపం వల్ల వచ్చే వ్యాధులు: పెర్నిషియస్ ఎనీమియా, మాక్రోసైటిక్ ఎనీమియా, బాలింతలో పాల ఉత్పత్తి కుంటుపడుట, హానికర రక్తహీనత.

లభించే పదార్థాలు: కోడిమాంసం, పాలు, గుడ్డు,

కాలేయం.

విటమిన్ - సి

◆ దీని రసాయన నామం 'అస్కార్బిక్ ఆమ్లం'.

◆ దీని వాడుక నామం 'యాంటీ స్కర్వి విటమిన్'.

◆ గాయాలు త్వరగా మానడానికి, రోగనిరోధక శక్తి పెరగడానికి, విరిగిన ఎముకలు త్వరగా అతుక్కోవడానికి విటమిన్ సి ఉపయోగపడుతుంది.

◆ కణాంతరాల్లో కొల్లాజెన్ ఏర్పడటానికి దోహదపడుతుంది.

◆ దంతాలలో డెంటిన్ అనే పదార్థం ఏర్పడటానికి దోహదం చేస్తుంది.

◆ దీని లోపం వల్ల రక్తనాళాలు పెళుసుగా అవుతాయి. చిగుళ్లు చిట్టి రక్తస్రావం జరుగుతుంది.

◆ స్కర్వి వ్యాధిని 'సెయిలర్స్ డిజిజ్' అని కూడా అంటారు.

లభించే పదార్థాలు: సిట్రస్ జాతి ఫలాలు (నిమ్మ, ఉసిరి), జామకాయలు, టొమాటో, ఆకుకూరలు.

విటమిన్ - డి

◆ దీని రసాయన నామం 'కాల్సిఫెరాల్'.

◆ వాడుక నామాలు సన్ షైన్ విటమిన్, ఫ్రీ విటమిన్, హార్మోన్ లాంటి విటమిన్, యాంటీ రికెటింగ్ విటమిన్.

◆ అన్నవాహిక నుంచి కాల్షియం, ఫాస్ఫరస్‌లను ఎక్కువగా గ్రహించి ఎముకలు ఏర్పడటానికి, గట్టిపడటానికి తోడ్పడుతుంది.

◆ సూర్యరశ్మిలోని UV కిరణాల ద్వారా చర్మం కింద గల కొలెస్టరాల్ విటమిన్ D గా తయారవుతుంది.

◆ చిన్న పిల్లల్లో విటమిన్ D లోపం వల్ల రికెట్స్, పక్షి లాంటి ఛాతీ, రాకిటిక్ రోజర్ అనే వ్యాధులు వస్తాయి.

◆ పెద్దవారిలో ఆస్టియోమలేసియా, ఆస్టియోపోరోసిస్ అనే వ్యాధులు వస్తాయి.

◆ దొడ్డికాళ్లు, ముట్టికాళ్లు ఏర్పడడాన్ని 'రికెట్స్' అంటారు.

◆ పక్కటెముకల్లో బుడిపెలు ఏర్పడటాన్ని రాకిటిక్ రోజర్ అంటారు.

లభించే పదార్థాలు: సూర్యరశ్మి, కాడ్, షార్క్ చేపల కాలేయనూనె, పాలు, క్యాబేజీ, గుడ్డు (పచ్చసొన).

◆ ప్రపంచంలో 80% మంది డి-విటమిన్ లోపంతో బాధపడుతున్నారని ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ (%బెనూ%) నివేదిక తెలుపుతోంది.

విటమిన్ - ఇ

◆ దీని రసాయన నామం 'టోకోఫెరాల్'.

◆ వాడుకనామాలు 'బ్యూటీ విటమిన్', 'యాంటీ స్టెరిలిటీ విటమిన్'.

◆ త్వచాల నిర్మాణానికి, యాంటీ ఆక్సిడెంట్‌గా, కొటోజెనెసిస్, త్రోఫోజెనెసిస్ ఆక్సీకరణ ప్రక్రియలకు, ప్రత్యుత్పత్తి వ్యవస్థ సక్రమ నిర్వహణకు, ముఖంపై ముడుతలు రాకుండా ఉండటానికి E విటమిన్ ఉపయోగకరం.

లోపం వల్ల వచ్చే వ్యాధులు: కండరాల క్షీణత, ఎర్ర రక్తకణాలు విచ్ఛిన్నమవడం, పురుషుల్లో వంధ్యత్వం, స్త్రీలలో రుతుస్రావం, గర్భస్రావం.

లభించే పదార్థాలు: సోయా చిక్కుడు, పత్తి గింజల నూనె, పామ్ ఆయిల్, గోధుమ, చిలగడ దుంపలు, పొద్దు తిరుగుడు గింజల నూనె, ఫలాలు.

విటమిన్ - కె

◆ దీని రసాయన నామం 'నాఫ్టోక్వినోన్' లేదా 'ఫిల్లోక్వినోన్'.

◆ వాడుక నామాలు రక్త స్కందన విటమిన్, రక్త స్రావక నిరోధక విటమిన్ (కొయాగ్యులేషన్ విటమిన్).

◆ ప్రోథ్రాంబిన్ ఏర్పరచడంలో ఉపయోగపడుతుంది.

◆ రక్తం గడ్డ కట్టడంలో ఉపయోగపడుతుంది.

◆ లోపం వల్ల వచ్చే వ్యాధులు: గాయాలైనప్పుడు ఆగని రక్తస్రావం, పిల్లల్లో పచ్చ కామెర్లు.

◆ విటమిన్ K ను కనుక్కున్నవారు డాయిసీడాం.

లభించే పదార్థాలు: క్యాలీఫ్లవర్, క్యాబేజీ, గుడ్లు, ఆకుకూరలు, ఆవు పాలు, టోమాటో.

◆ ఆపరేషన్ చేయడానికి ముందు రోగికి, ప్రసవానికి ముందు తల్లికి కె విటమిన్‌ను ఇస్తారు.

◆ శరీరంలో విటమిన్లు మితిమీరి చేరితే కొన్ని విశిష్ట రోగ లక్షణాలు ఏర్పడతాయి. విటమిన్లు ఎక్కువైన స్థితిని 'అతి విటమినియ స్థితి' అంటారు.

◆ సి విటమిన్ ఎక్కువైతే గౌట్ వ్యాధి, మూత్రపిండాల్లో రాళ్లు ఏర్పడతాయి.

◆ డి విటమిన్ ఎక్కువైతే మృదుకణజాలం ఆస్థీకరణ చెందుతుంది.

మర్చి నెల జాతీయ, అంతర్జాతీయ దినోత్సవాలు, వివరాలు

అంతర్జాతీయ దినోత్సవాలు

తేదీ	ప్రత్యేకత
1	ప్రపంచ పౌర రక్షణ దినోత్సవం, వివక్ష రహిత దినోత్సవం
3	ప్రపంచ వన్యప్రాణి దినోత్సవం
7	ప్రపంచ టెన్నిస్ దినోత్సవం
8	అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం
10	అంతర్జాతీయ మహిళా న్యాయమూర్తుల దినోత్సవం
14	అంతర్జాతీయ గణిత దినోత్సవం
15	ప్రపంచ వినయోగదారుల దినోత్సవం, ప్రపంచ వికలాంగుల దినోత్సవం
20	అంతర్జాతీయ సంతోష దినోత్సవం
21	ప్రపంచ అటవీ దినోత్సవం, అంతర్జాతీయ జాతి వివక్ష నిర్మూలన దినోత్సవం
22	ప్రపంచ నీటి దినోత్సవం
23	ప్రపంచ వాతావరణ దినోత్సవం
24	ప్రపంచ కయ వ్యాధి దినోత్సవం
27	ప్రపంచ రంగస్థల దినోత్సవం (వరల్డ్ థియేటర్ డే)

జాతీయ దినోత్సవాలు

తేదీ	ప్రత్యేకత
4	జాతీయ భద్రతా దినోత్సవం, భారత పురావస్తు దినోత్సవం
12	కేంద్ర పారిశ్రామిక భద్రతా దళాల దినోత్సవం
16	జాతీయ టీకాల దినోత్సవం
23	షహీద్ దివస్ (భగత్ సింగ్ వర్ధంతి)
28	నేషనల్ పిప్పింగ్ డే

- మార్చి మొదటి వారం (1-7) - జనాభా బివెస్ వీక్
- నో స్కాకింగ్ డే - మార్చి రెండవ బుధవారం

వివిధ జాతీయ అంతర్జాతీయ దినోత్సవాల వివరాలు

జనాషధి దివస్ వీక్ -

మార్చి మొదటి వారం (1-7)

డిపార్ట్ మెంట్ ఆఫ్ ఫార్మాస్యూటికల్స్ ఆధ్వర్యంలోని ఫార్మాస్యూటికల్స్ & మెడికల్ డివైసెస్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇండియా (PMBI) నిర్వహించే జనాషధి దివస్ ను మార్చి మొదటి వారంలో 1 వ తేదీ నుండి 7 వ తేదీల మధ్య దేశవ్యాప్తంగా నిర్వహిస్తారు. ప్రజలకు నరనవైన ధరలలో మందులను అందించేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన జన్ ఔషధి పథకం పట్ల అవగాహన కల్పించేందుకు ఈ కార్యక్రమం నిర్వహిస్తారు.

వరల్డ్ సివిల్ డిఫెన్స్ డే - మార్చి 01

ప్రపంచ పౌర రక్షణ దినోత్సవాన్ని ఏటా మార్చి 1న జరుపుకుంటారు. విపత్తు నిర్వహణ గురించి ప్రజలలో అవగాహన కల్పించడం కోసం ఈ వేడుక నిర్వహిస్తారు. అత్యవసర పరిస్థితుల్లో తమను తాము రక్షించుకోవడానికి మరియు విపత్తు ప్రమాదాన్ని తగ్గించడానికి పౌరులను మెరుగ్గా సిద్ధం చేయడమే ఈ దినోత్సవ ప్రధాన లక్ష్యం.

జీరో డిస్ట్రిమినేషన్ డే - మార్చి 01

విపక్ష రహిత దినోత్సవాన్ని ఐక్యరాజ్యసమితి మరియు ఇతర అంతర్జాతీయ సంస్థలచే ప్రతి

సంవత్సరం మార్చి 1న నిర్వహిస్తారు. ప్రభుత్వ వ్యవస్థల నుండి, న్యాయ వ్యవస్థల నుండి ప్రజలకు విపక్షత లేకుండా ఉండటం కోసం ఈ కార్యక్రమం నిర్వహిస్తారు.

వరల్డ్ వైల్డ్ లైఫ్ డే - మార్చి 03

ప్రపంచ వన్యప్రాణి దినోత్సవం (WWD) ను ప్రతి సంవత్సరం మార్చి 3వ తేదీన నిర్వహిస్తారు. వైవిధ్యమైన అడవి జంతు జాతులను మరియు వృక్ష జాతులను సంరక్షించేందుకు మరియు వాటి సంరక్షణ యందు అవగాహన కల్పించేందుకు ఈ కార్యక్రమం నివహిస్తారు. ఈ కార్యక్రమంను 20 డిసెంబర్ 2013 నుండి ఐక్యరాజ్యసమితి జనరల్ అసెంబ్లీ తీర్మానం ద్వారా ప్రారంభించబడింది.

నేషనల్ సేఫ్టీ డే - మార్చి 04

జాతీయ భద్రతా దినోత్సవాన్ని ప్రతి ఏడాది మార్చి 4 న జరుపుకుంటారు. ఈరోజున జాతీయ భద్రతా మండలి అన్ని భద్రతా సూత్రాలపై ప్రజలకు అవగాహన కల్పించేందుకు వివిధ కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తుంది. వీటిలో రహదారి భద్రత, పారిశ్రామిక భద్రత, మానవ ఆరోగ్యం మరియు పర్యావరణ భద్రత కూడా ఉన్నాయి. ఇండియన్ నేషనల్ సేఫ్టీ కౌన్సిల్ 4 మార్చి 1966 లో స్థాపించిన తేదికి గుర్తుగా ఈ వేడుక నిర్వహిస్తారు. దీని ప్రధాన కార్యాలయం ముంబాయిలో ఉంది.

ఇంటర్నేషనల్ ఉమెన్స్ డే - మార్చి 08

అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవంను ప్రతిఏటా మార్చి 8వ తేదీన అంతర్జాతీయంగా

జరుపుకుంటారు. ఈ కార్యక్రమాన్ని మహిళల సాంస్కృతిక, రాజకీయ మరియు సామాజిక ఆర్థిక విజయాలను గుర్తుచేసుకోవడానికి మరియు వివిధ రంగాల్లో మహిళల భాగస్వామ్యాన్ని ప్రోత్సహించేందుకు నిర్వహిస్తారు. అంతర్జాతీయ మహిళా దినోత్సవం మొదటిసారిగా 1975లో ఐక్యరాజ్యసమితి జరుపుకుంది.

అంతర్జాతీయ మహిళా న్యాయమూర్తుల దినోత్సవం - మార్చి 10

ఏటా మార్చి 10వ తేదీని అంతర్జాతీయ మహిళా న్యాయమూర్తుల దినోత్సవంగా జరుపుకుంటున్నారు. అన్ని రంగాలతో పాటుగా న్యాయ వ్యవస్థలో కూడా మహిళల పూర్తి మరియు సమాన భాగస్వామ్యాన్ని ప్రోత్సహించడంలో భాగంగా ఈ దినోత్సవాన్ని ఐక్యరాజ్యసమితి జనరల్ అసెంబ్లీ ఆమోదంతో 2021 నుండి ఈ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహిస్తున్నారు.

ఇంటర్నేషనల్ డే ఆఫ్ మ్యాథమెటిక్స్ - మార్చి 14

అంతర్జాతీయ గణిత దినోత్సవం (IDM) అనేది ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ప్రతి సంవత్సరం మార్చి 14న జరుపుకుంటారు. ఇది ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న విద్యార్థులకు అంకగణితం మరియు సమస్య పరిష్కారంలో వారి నైపుణ్యాలను పదును పెట్టడానికి మరియు ప్రోత్సహించడానికి గాను నిర్వహిస్తారు. ఇదేరోజు సాపేక్షత సిద్ధాంత రూపకర్త ఆల్బర్ట్ ఐన్స్టీన్ జన్మదినోత్సవం కూడా.

ఇంటర్నేషనల్ డే ఆఫ్ యాక్షన్ ఫర్ రివర్స్ - మార్చి 14

అంతర్జాతీయ నదుల కార్యాచరణ దినోత్సవంను ప్రతి సంవత్సరం మార్చి 14 వ తేదీన జరుపుకుంటారు. ఈ కార్యక్రమం నదుల ప్రాముఖ్యత మరియు జల వనరుల ఆదాపై పై అవగహన కల్పించేందుకు నిర్వహిస్తారు.

నేషనల్ వాక్సినేషన్ డే - మార్చి 16

మానవ ఆరోగ్య వ్యవస్థలో వ్యాక్సిన్ల ప్రాముఖ్యతను పెంపొందించడానికి భారతదేశంలో ప్రతి సంవత్సరం మార్చి 16న జాతీయ టీకా దినోత్సవం జరుపుకుంటారు. జాతీయ టీకా దినోత్సవాన్ని నేషనల్ ఇమ్మునైజేషన్ డే అని కూడా పిలుస్తారు. ప్రతి చిన్నారికి టీకాలు వేయించేందుకు ఆరోగ్య సంరక్షణ కార్యకర్తలు చేస్తున్న కృషిని ప్రభుత్వం గుర్తించి, ఈరోజున వారిని అభినందిస్తుంది.

గ్లోబల్ రీసైక్లింగ్ డే - మార్చి 18

ప్రతి సంవత్సరం మార్చి 18 వ తేదీన ప్రపంచవ్యాప్తంగా గ్లోబల్ రీసైక్లింగ్ డే జరుపుకుంటారు. రీసైక్లింగ్ అనేది యూఎన్ యొక్క 2030 సస్టైనబుల్ డెవలప్ మెంట్ గోల్స్ లో ఒకటిగా ఉంది. ప్రస్తుతం ప్రపంచం ఏటా రెండు బిలియన్ మెట్రిక్ టన్నుల ఘన వ్యర్థాలను మరియు పునర్వినియోగ వస్తువులను ఉత్పత్తిచేస్తుంది. వీటిలో రీసైక్లింగ్ జరిగేది చాలా తక్కువ. ఈ వ్యర్థాల వలన గాలి, నీరు, నేల వంటి ప్రకృతి వనరులు కలుషితమౌతున్నాయి. వీటిపై అవగహన కల్పించేందుకే ఈ కార్యక్రమంను నిర్వహిస్తారు.

ఇంటర్నేషనల్ డే ఆఫ్ హ్యూమన్స్ - మార్చి 20

అంతర్జాతీయ సంతోష దినోత్సవాన్ని మార్చి 20న ప్రపంచవ్యాప్తంగా జరుపుకుంటారు. ఇది 2012 నుండి ఐక్యరాజ్యసమితి జనరల్ అసెంబ్లీ తీర్మానంతో ప్రారంభించబడింది. అంతర్జాతీయ సంతోష దినోత్సవం ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రజలు తమ జీవితంలో ఆనందం యొక్క ప్రాముఖ్యతను గ్రహించేలా చేయడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

ఇంటర్నేషనల్ డే ఆఫ్ ఫారెస్ట్ - మార్చి 21

అంతర్జాతీయ అటవీ దినోత్సవంను ఏటా మార్చి 21వ తేదీన జరుపుకుంటారు. ప్రజలలో అడవుల ప్రాముఖ్యతను తెలిపేందుకు మరియు వాటి సంరక్షణపై అవగాహన పెంపొందించేందుకు ఈ కార్యక్రమం నిర్వహిస్తారు. దీనిని 28 నవంబర్ 2013న ఐక్యరాజ్యసమితి జనరల్ అసెంబ్లీ తీర్మానం ద్వారా ప్రారంభించారు. ఐక్యరాజ్యసమితి అంచనాల ప్రకారం ప్రపంచ వ్యాప్తంగా 1.6 బిలియన్ల ప్రజలు, తమ మనుగడ కోసం అడవులపై ప్రత్యేకంగా లేదా పరోక్షంగా ఆధారపడుతున్నట్లు తెలుస్తుంది.

వరల్డ్ వాటర్ డే - మార్చి 22

ప్రపంచ నీటి దినోత్సవం, 1993 నుండి ప్రతి సంవత్సరం మార్చి 22 తేదీన నిర్వహించబడుతుంది. ఈ కార్యక్రమంను మంచినీటి ప్రాముఖ్యత మరియు మంచినీటి వనరుల నిర్వహణపై అవగాహన పెంపొందించేందుకు నిర్వహిస్తారు. ఈ అవగాహన దినోత్సవం 1992లో ఐక్యరాజ్యసమితి జనరల్

అసెంబ్లీలో జరిగిన ఎన్విరాన్మెంట్ & డెవలప్మెంట్ కాన్ఫరెన్స్ ద్వారా తీర్మానించబడింది.

అమరవీరుల దినోత్సవం & షహీద్ దివస్ - మార్చి 23

భారతదేశంలో అమరవీరుల దినోత్సవం లేదా షహీద్ దివాస్ లను అనేక తేదీలలో జరుపుకుంటారు. బ్రిటిష్ పాలన నుండి భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం కోసం పోరాడి, 1931 మార్చి 23న లాహోర్లో అమరవీరులైన భగత్ సింగ్, సుభదేవ్ మరియు రాజ్ గురుల త్యాగాలను స్మరించుకోవడానికి మార్చి 23 తేదీని ఏటా షహీద్ దివస్ నిర్వహిస్తారు.

అలానే 1948లో మోహన్ దాస్ కరంచంద్ గాంధీ హత్యకు గురైన జనవరి 30 వ తేదీన కూడా జాతీయ స్థాయిలో అమరవీరుల దినోత్సవంగా జరుపుకుంటారు. అదేవిధంగా ప్రసిద్ధ స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు లాలా లజపత్ రాయ్ వర్ధంతి సందర్భంగా ఏటా నవంబర్ 17ని షహీద్ దివాస్ లేదా అమరవీరుల దినోత్సవంగా ఒడిశా ప్రభుత్వం జరుపుకుంటుంది.

మార్చి, 2023 నెల కరెంటు అప్డేర్స్

అంతర్జాతీయ అంశాలు

Antonio Guterres: పెరిగే సముద్ర మట్టలతో పలు దేశాలు జలసమాధి!

భూతావ పెరుగుదలను 1.5 డిగ్రీ సెల్సియస్ కు కట్టడి చేయకపోతే సముద్ర మట్టాలు అనూహ్యంగా పెరిగి పలు దేశాలను ముంచేస్తాయని ఐరాస ప్రధాన కార్యదర్శి ఆంటోనియో గుటెరెస్ ఆందోళన వ్యక్తంచేశారు. ‘పెరుగుతున్న సముద్ర మట్టాలు’ అంశంపై ఐరాస భద్రతా మండలి సమావేశంలో ఆయన మాట్లాడారు. “సముద్ర మట్టాలు పెరిగితే భారత్, బంగ్లాదేశ్, చైనా, నెదర్లాండ్స్ వంటి దేశాలకు చాలా ప్రమాదం. కైరో, లాగోస్, మపుటో, బ్యాంకాక్, ఢాకా, జకార్తా, ముంబై, షాంఘై, కోపెన్హేగెన్, లండన్, లాస్ ఏంజెలెస్, న్యూయార్క్, బ్యూనస్ ఏరిస్, శాంటియాగో వంటి నగరాలకు ముప్పు. భూతాపం 2 డిగ్రీలు పెరిగితే సముద్రమట్టాలు ఆరు మీటర్లు, 5 డిగ్రీలు పెరిగితే ఏకంగా 22 మీటర్లు పైకెగిసి ఆయా దేశాలను జలసమాధి చేస్తాయి” అని హెచ్చరించారు.

మార్బర్గ్.. మరో ప్రాణాంతక వైరస్

మానవాళిపైకి మరో ప్రాణాంతక వైరస్ వచ్చిపడింది. మార్బర్గ్ వైరస్ డిసీస్ (ఎంవీడీ)గా పిలిచే దీని తాలూకు తొలి కేసు గత వారంలో పశ్చిమ ఆఫ్రికా తీరంలోని ఈక్వటోరియల్ గినియాలో నమోదైనట్టు ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ ఇప్పటికే నిర్ధారించింది. విపరీతమైన జ్వరం, తీవ్రమైన తలనొప్పి, ఆయాసం, రక్తపు వాంతులు, విరేచనాలు, కండరాల నొప్పుల వంటివి దీని లక్షణాలు. ఈ వ్యాధి తొలిసారిగా 1967లో నమోదైంది. ఎబోలాను పోలి ఉండే ఈ ప్రాణాంతక వైరస్ కు ఇప్పటిదాకా చికిత్సేమీ లేదు. గినియాలోని కీటెం ప్రావిన్స్ లో దీని బారిన పడి అప్పుడే 9 మంది మరణించారని డబ్ల్యూ.హెచ్.వో ఫిబ్రవరి 14న ఒక ప్రకటనలో పేర్కొంది. “వారందరిలోనూ గుర్తు తెలియని హెమరేజ్ జ్వరం ఆనవాళ్లు బయటపడ్డాయి. ముందు జాగ్రత్తగా మార్బర్గ్ సోకినట్టు అనుమానమున్న 200 పై చిలుకు మందిని క్వారంటైన్ చేశారు” అని వెల్లడించింది. దాంతో పొరుగునున్న కామెరూన్ సరిహద్దుల వద్ద అంక్షలను మరింత పెంచింది.

ఏమిటీ వ్యాధి?

ఎంపీడీ రక్తస్రావంతో కూడిన తీవ్ర జ్వరానికి దారి తీస్తుంది. దీనిబారిన పడ్డవారిలో ఏకంగా 88 శాతం మంది మృత్యువాత పడుతున్నారు. 1967లో జర్మనీ, సెర్బియాల్లో ఎంపీడీ ప్రబలింది. ఉగాండా నుంచి దిగుమతి చేసుకున్న ఆఫ్రికన్ గ్రీన్ మంకీస్ ద్వారా ఇది సోకినట్లు అప్పట్లో తేల్చారు. గబ్బిలాల వంటివాటికి ఆవాసమైన గుహలు, గనుల్లో చాలాకాలం పాటు గడిపితే ఈ వైరస్ సోకుతుంది. పైగా ఇది అంటువ్యాధి కూడా. ఒకరి నుంచి మరొకరికి సులువుగా, అతి వేగంగా సోకుతుంది. తలనొప్పి, జ్వరం, ఆయాసంతో మొదలై మూడో నాటికల్లా పొత్తి కడుపు నొప్పి, విరేచనాల దాకా వెళ్తుంది. వారం రోజులకు రక్తపు వాంతులు మొదలవుతాయి. కళ్లన్నీ లోపలికి పోయి, మనిషి పీక్కుపోయి అచ్చు దెయ్యాన్ని తలపిస్తాడు. కేంద్ర నాడీవ్యవస్థ పనితీరు కూడా బాగా మందగిస్తుంది.

చికిత్స లేదు

దీనికి ఇప్పటిదాకా మందు గానీ, వ్యాక్సీన్ గానీ అందుబాటులో లేవు. పలు వ్యాక్సీన్లు ఇంకా ప్రయోగాల దశలోనే ఉన్నాయి. ఇదమిత్థంగా చికిత్స కూడా లేదనే చెప్పాలి. అసలు తొలి దశలో ఎంపీడీని గుర్తించడం కూడా చాలా కష్టం.

టర్కీ సిరియా సరిహద్దుల్లో
వరుస భారీ భూకంపాలు..

5000 మందికి పైగా దుర్మరణం

'ఐజయ దీపిక' ఫిబ్రవరి, 2023

ప్రకృతి ప్రకోపానికి టర్కీ, సిరియా అల్లాడిపోయాయి. ఫిబ్రవరి 6వ తేదీ తెల్లవారుజామున సరిహద్దు సమీపంలో 7.8 తీవ్రతతో విరుచుకుపడ్డ భారీ భూకంపం ఇరు దేశాల్లో విపరీతమైన ప్రాణ, ఆస్తి నష్టానికి దారి తీసింది. తర్వాత కొద్ది గంటల్లోనే 7.6, 6 తీవ్రతతో మరో రెండు భూకంపాలు సంభవించడంతో నష్ట తీవ్రత మరింత పెరిగింది. అంతకుముందు, ఆ తర్వాత కూడా 80కి పైగా శక్తిమంతమైన ప్రకంపనలు మధ్యప్రాచ్యాన్ని వణికించాయి. ఇప్పటిదాకా కనీసం 5000 మందికి పైగా దుర్మరణం పాలైనట్లు తేలింది. 20,000 మందికి పైగా గాయపడ్డారు. వేల సంఖ్యలో భవనాలు తదితర నిర్మాణాలు కళ్లముందే కుప్పకూలాయి. ఎటు చూసినా శిథిలాలు, శవాలతో పలు నగరాలు మరుభూమిని తలపిస్తున్నాయి. శిథిలాల కింద చాలామంది ఉన్నట్లు చెబుతున్నారు. దాంతో ప్రాణనష్టం మరింత భారీగా ఉంటుందని భావిస్తున్నారు. మృతుల సంఖ్య ఎంతకు పెరుగుతుందో శిథిలాలన్నింటినీ పూర్తిగా తొలగిస్తే గానీ తేలదంటూ టర్కీ అధ్యక్షుడు రెసెప్ తయ్యిప్ ఎర్డోగన్ ఆవేదన వెలిబుచ్చారు. ఈ దుర్ఘటన పట్ల ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ తీవ్ర దిగ్రాంతి వెలిబుచ్చారు. ఇరు దేశాలకు ఆపన్న హస్తం అందించారు. హుటాహుటిని వివత్త న్పందన దళాలను (ఎన్టీఆర్ఎఫ్), వైద్య బృందాలను, సహాయ సామగ్రిని పంపారు. నాటో, ఈయూ కూటములతో పాటు ప్రపంచ దేశాలన్నీ సాయానికి పెద్ద ఎత్తున ముందుకొస్తున్నాయి.

ఎటుచూసినా శవాలు, క్షతగాత్రులే..

శక్తిమంతమైన తొలి భూకంపం టర్కీ సిరియా సరిహద్దు సమీపంలో తెల్లవారుజామున 4 గంటల ప్రాంతంలో సంభవించింది. దీని కేంద్రం ఆగ్నేయ టర్కీలోని కహ్రామాన్మరాన్ ప్రావిన్సులో

గాజియాన్తెప్కు 35 కిలోమీటర్ల దూరంలో భూమికి 18 కిలోమీటర్ల దిగువన ఉన్నట్లు గుర్తించారు. భూకంపం తాలూకు ప్రకంపనలు ఏకంగా అటు ఈజిప్టు రాజధాని కైరో దాకా, ఇటు లెబనాన్ రాజధాని బీరూట్ దాకా పాకాయి! దీని ధాటికి దక్షిణ టర్కీలోని పది ప్రావిన్సులతో పాటు ఉత్తర సిరియాలోని పలు ప్రాంతాలు తీవ్ర నష్టాన్ని చవిచూశాయి. డెమాస్కస్ తో పాటు టర్కీ సిరియాలోని పలు నగరాల్లో జనం హాహాకారాలు చేస్తూ ఒక్క ఉదుటున వీధుల్లోకి వరుగులు తీశారు. గంటల వ్యవధిలోనే 100 కిలోమీటర్ల దూరంలో 7.5 తీవ్రతతో రెండో భూకంపం వచ్చింది. దాంతో నష్ట తీవ్రత మరింత పెరిగింది. సిరియాలోని అలెప్పో, హమా మొదలుకుని టర్కీలోని దియార్బక్ సగరం దాకా 330 కిలోమీటర్ల పై చిలుకు ప్రాంతం తీవ్రంగా దెబ్బ తిన్నది. సిరియాలో ఆస్పత్రులన్నీ క్షత గాత్రులతో నిండి పోయి కనిపిస్తున్నాయి. అరకొర సౌకర్యాల నడుమే వారికి చికిత్స అందిస్తున్నారు. భూ ప్రకంపనలు ఇంగ్లండ్ దాకా కొనసాగాయి.

- ◆ ప్రపంచంలోనే భూకంప రిస్కు తీవ్రత అత్యంత ఎక్కువగా ఉన్న దేశాల్లో టర్కీ ఒకటి.
- ◆ 1999లో వాయవ్య టర్కీని అతలాకుతలం చేసిన శక్తిమంతమైన భూకంపం 18 వేల మందికి పైగా బలి తీసుకుంది.

కరెన్సీ నోటుపై ఎలిజబెత్ రాణి ఫోటో తొలగింపు...

ఆస్ట్రేలియా మరో బ్రిటిష్ వలసపాలన తాలూకు గుర్తును చెరిపేసుకుంటోంది. అక్కడి 5 ఆస్ట్రేలియా డాలర్ల కరెన్సీ నోటుపై ఇన్నాక్యు బ్రిటిష్ రాణి ఎలిజబెత్ ముఖచిత్రాన్ని ముద్రించారు. రాణి ఎలిజబెత్ అస్తమయం తర్వాత రాజుగా పగ్గాలు చేపట్టిన కింగ్ ఛార్లెస్ ముఖచిత్రాన్ని 5 డాలర్ల కరెన్సీ నోటుపై ముద్రించాలని భావించబడేదని ఆస్ట్రేలియా కేంద్ర బ్యాంక్ ఫిబ్రవరి 2వ తేదీ ప్రకటించింది. అయితే, ఛార్లెస్ ఫోటో ఉండే కొత్త నాణేలను మాత్రం ఈ ఏడాది చివరిలోపు చలామణిలోకి తీసుకురానున్నారు. ఇన్నాక్యు ఒక్క 5 డాలర్ల నోటుపైనే బ్రిటిష్ రాజరిక ఆనవాళ్లు ఉండేవి. రాణి ఫోటో తొలగింపుతో నోట్లపై నామరూపాలు పోయినట్లే. ఈ మార్పుపై ప్రభుత్వంతో చర్చించాకే ఈ తుది నిర్ణయం తీసుకున్నట్లు కేంద్ర బ్యాంక్ వెల్లడించింది.

కొత్త నోటుకు ఒకవైపు పార్లమెంట్, మరో వైపు..

ప్రస్తుత 5 డాలర్ల నోటుకు ఒకవైపు క్వీన్స్ ఎలిజబెత్ 2 ఫోటో, మరోవైపు ఆస్ట్రేలియా పార్లమెంట్ భవనం ఉంటుంది. 'కొత్త నోటుకు ఒకవైపు ఆస్ట్రేలియా పార్లమెంట్, మరో వైపు ఆస్ట్రేలియా తొలితరం స్థానికుల లేదా దేశ అద్భుత ప్రకృతి అందాల ఫోటోను పొందుపరుస్తాం' అని ఆర్థిక మంత్రి జిమ్ చామర్స్ అన్నారు. కరెన్సీపై రాజరికాన్ని వదలుకోవడంపై అక్కడి రాజకీయవర్గాల్లో భిన్నాభిప్రాయాలు వ్యక్తమవుతున్నాయి. గణతంత్రదేశంగా ఆవిర్భవించే ప్రయత్నం చేస్తోందని కొందరు ఎంపీలు వ్యాఖ్యానించారు.

జాతీయ అంశాలు

ఆసియాలోనే అతిపెద్ద 'ఎయిర్ షో' ప్రారంభం

ఆసియాలోనే అతిపెద్ద వైమానిక ప్రదర్శన 'ఏరో ఇండియా-2023'ను ప్రధాని మోదీ ఫిబ్రవరి 13వ తేదీ కర్ణాటక రాజధాని బెంగళూరు శివారులోని యలహంక ఎయిర్ ఫోర్స్ స్టేషన్ కాంప్లెక్స్ లో ప్రారంభించారు. ఈ సందర్భంగా మోదీ మాట్లాడుతూ రక్షణ పరికరాల కోసం ఒకప్పుడు దిగుమతులపై ఆధారపడిన భారత్ ఇప్పుడు ఎగుమతి చేసే స్థాయికి ఎదిగిందని అన్నారు. 75 దేశాలకు రక్షణ పరికరాలను ఎగుమతి చేస్తున్నామని వివరించారు. విదేశీ పరికరాలకు మన దేశాన్ని ఒక మార్కెట్ గా పరిగణించేవారని, ఇప్పుడు ఆ పరిస్థితి లేదని చెప్పారు. శక్తివంతమైన రక్షణ భాగస్వామిగా భారత్ తన సామర్థ్యాన్ని చాటుకుంటోందని పేర్కొన్నారు.

5 బిలియన్ డాలర్ల ఎగుమతులు:

రక్షణ రంగంలో ఎన్నో సంస్కరణలు తీసుకొచ్చామని, ఎన్నెన్నో ఘనతలు సాధించామని నరేంద్ర మోదీ తెలియజేశారు. మిలటరీ హార్డ్వేర్ ఉత్పత్తి విషయంలో మన దేశం పెట్టుబడులకు ఆకర్షణీయమైన గమ్యస్థానంగా మారిందని చెప్పారు. రక్షణ ఉత్పత్తుల ఎగుమతులను 1.5 బిలియన్ డాలర్ల నుంచి 2024-25 నాటికి 5 బిలియన్ డాలర్లకు పెంచాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నట్లు తెలిపారు. దేశీయ

పరిజ్ఞానంతో అభివృద్ధి చేసుకున్న 'తేజస్ లైట్ కాంబాట్ ఎయిర్ క్రాఫ్ట్, ఐఎన్ఎస్ విక్రాంత్'లు రక్షణ ఉత్పత్తుల రంగంలో మన అసలైన ప్రతిభా పాటవాలకు చక్కటి ఉదాహరణలని వెల్లడించారు. రక్షణ రంగంలో పెట్టుబడులు పెట్టాలని ప్రైవేట్ సెక్టార్ ను ఆహ్వానిస్తున్నామని ప్రధానమంత్రి అన్నారు.

ఏరో ఇండియా ప్రదర్శనలో వివిధ దేశాల వైమానికాలు, హెలికాప్టర్ల విన్యాసాలు ఆహూతులను విశేషంగా అలరించాయి. లైట్ కాంబాట్ హెలికాప్టర్ లో ఆర్మీ చీఫ్ జనరల్ మనోజ్ పాండే, తేజస్ ఎయిర్ క్రాఫ్ట్ లో ఎయిర్ చీఫ్ మార్షల్ వీఆర్ చౌదరి ప్రయాణించారు. రక్షణ శాఖ మంత్రి రాజ్ నాథ్ సింగ్ తోపాటు త్రివిధ దళాల ఉన్నతాధికారులు హాజరయ్యారు. ఐదు రోజులపాటు జరిగే 'ఏరో ఇండియా'లో దాదాపు 100 దేశాల రక్షణ శాఖ మంత్రులు, ప్రతినిధులు, దేశ విదేశాలకు చెందిన 800కు పైగా డిఫెన్స్ కంపెనీల ఉన్నతాధికారులు పాల్గొననున్నారు. రక్షణ రంగంలో రూ.75,000 కోట్ల పెట్టుబడులకు సంబంధించిన 250 ఒప్పందాలు కుదిరే అవకాశం ఉందని భారత రక్షణ శాఖ అధికారులు వెల్లడించారు.

ప్రత్యేక ఆకర్షణగా అమెరికా ఎఫ్-35వ ఫైటర్ జెట్లు:

ఏరో ఇండియా ప్రదర్శనలో అమెరికాకు చెందిన ఐదో తరం సూపర్ సానిక్ మల్టీరోల్ ఎఫ్-35వ యుద్ధవిమానాలు ప్రత్యేక ఆకర్షణగా నిలిచాయి. ఎఫ్-35వ లైట్నింగ్-2, ఎఫ్-13వ జాయింట్ స్ట్రైక్ ఫైటర్ అమెరికాలోని ఎయిర్ బేస్ ల నుంచి సోమవారం బెంగళూరుకు చేరుకున్నాయి. అమెరికా వైమానిక దళానికి చెందిన ఈ అత్యాధునిక ఫైటర్ జెట్లు భారత్

గడ్డపై అడుగుపెట్టడం ఇదే మొదటిసారి. అంతేకాకుండా ఎఫ్-16 ఫైటింగ్ ఫాల్కన్, ఎఫ్/ఎ-18ఈ, ఎఫ్/ఎ-18ఎఫ్ యుద్ధ విమానాలు సైతం అమెరికా నుంచి వచ్చాయి.

ఢిల్లీ-ముంబై ఎక్స్‌ప్రెస్ వే తొలి దశ ప్రారంభం

కేంద్ర ప్రభుత్వం అత్యంత ప్రతిష్టాత్మకంగా చేపట్టిన ఎక్స్‌ప్రెస్ వేల నిర్మాణంలో మరో మైలు రాయిని అందుకుంది. దేశంలో అతి పెద్దదైన జాతీయ ఎక్స్‌ప్రెస్ హైవే ఢిల్లీ-ముంబై మహా రహదారిలో 246 కి.మీ. భాగాన్ని ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర మోదీ ఫిబ్రవరి 12వ తేదీ ఆవిష్కరించారు. ఢిల్లీలోని సోహ్నా నుంచి రాజస్థాన్‌లో దౌసా మధ్య నిర్మాణం జరుపుకున్న తొలి దశను దౌసా వద్ద రిమోట్ కంట్రోల్ బటన్ ద్వారా ప్రధాని ప్రారంభించారు. 8 లేన్లతో నిర్మించిన ఢిల్లీ-దౌసా-లాన్‌సాట్ రహదారి అందుబాటులోకి రావడంతో ఢిల్లీ, జైపూర్ మధ్య దూరం సగానికి సగం తగ్గిపోతుంది. ఇన్నాక్లు 5 గంటలు పట్టే ప్రయాణం ఈ ఎక్స్‌ప్రెస్ వే మీదుగా వెళితే మూడున్నర గంటలే పడుతుంది. దీంతోపాటు రూ. 5,940 కోట్ల జాతీయ హైవే ప్రాజెక్టులకి శంకుస్థాపన చేశారు. తమ ప్రభుత్వం హైవే ప్రాజెక్టులు, పోర్టులు, రైల్వేలు, ఆఫ్టికల్ ఫైబర్, మెడికల్ కాలేజీల మీద అత్యధికంగా దృష్టి సారించిందని ఈ సందర్భంగా మోదీ చెప్పారు.

ఢిల్లీ ముంబై ఎక్స్‌ప్రెస్ వే విశేషాలు :

మొత్తం పొడవు: 1,380 కి.మీ.

మొత్తం వ్యయం: దాదాపుగా రూ. లక్ష కోట్లు

ఢిల్లీ ముంబై మధ్య ప్రయాణ సమయం: 12 గంటలు
(ప్రస్తుతం 24 గంటలు పడుతోంది)

తొలి దశ పొడవు : 246 కి.మీ. (సోహ్నా నుంచి దౌసా)

వ్యయం: రూ. 12,150 కోట్లు

◆ ఢిల్లీ నుంచి జైపూర్ మధ్య సగానికి సగం తగ్గనున్న ప్రయాణ సమయం. (ఇన్నాక్లు 5 గంటలు పట్టేది.

ఇకపై మూడున్నర గంటల్లో చేరుకోవచ్చు).

◆ ఆరు రాష్ట్రాల మీదుగా వెళ్లనున్న ఎక్స్‌ప్రెస్ వే

దేశంలోనే ఖరీదైన పెంట్ హౌస్.. దీని ఖరీదు రూ.240 కోట్లు!

దేశంలోనే అత్యంత ఖరీదైన పెంట్‌హౌస్‌ను వెల్‌స్పన్ గ్రూప్ చైర్మన్ బీకే గోయెంకా ఇటీవలే కొనుగోలు చేశారు. ముంబైలోని వర్లి ప్రాంతం అన్నీబీసెంట్ రోడ్డులో ఉన్న లగ్జరీ టవర్లలో త్రీసిక్స్టీ వెస్ట్ ఒకటి. ఇందులోని పెంట్‌హౌస్ ఖరీదు రూ.240

కోట్లు. టవర్ 63, 64, 65 ఫోర్లలోని 30 వేల చదరపు అడుగుల విస్తీర్ణంలో ఈ పెంట్ హౌస్ కొనుగోలుకు సంబంధించిన వ్యవహారాలను గత ఫిబ్రవరి 8వ తేదీ బీకే గోయెంకా పూర్తి చేసినట్లు టైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియా కథనం తెలిపింది. దేశంలో ఇప్పటి వరకు ఇదే అత్యంత ఖరీదైన అపార్ట్‌మెంటుని పేర్కొంది. దీనిని ఆనుకునే ఉన్న మరో పెంట్‌హౌస్‌ను కూడా నిర్మాణ సంస్థ యజమాని వికాస్ ఒబెరాయ్ రూ.240 కోట్లు పెట్టి కొన్నట్లు ఆ కథనంలో వివరించింది.

దేశంలోని ఓటర్ల సంఖ్య 94.5 కోట్లు

మన దేశంలో ఓటర్ల సంఖ్య ఏడాదికేడాది పెరిగిపోతోంది. 1951 నుంచి ఇప్పటి వరకు చూస్తే ఓటర్ల సంఖ్య ఆరు రెట్లు పెరిగింది. ఈ ఏడాది జనవరి 1 నాటికి మన దేశంలో రిజిస్టర్ ఓటర్లు 94.50 కోట్లు అని కేంద్ర ఎన్నికల కమిషన్ వెల్లడించింది. అయితే ఈ ఓటర్లలో దాదాపుగా మూడో వంతు మంది ఓటుకి దూరంగా ఉండడం ప్రజాస్వామ్యంలోనే విషాదకరం. ఈ ఏడాది పలు రాష్ట్రాల అసెంబ్లీలకు ఎన్నికలు, వచ్చే ఏడాది లోక్‌సభ ఎన్నికలు ఉండడంతో ఎన్నికల్లో ఓటింగ్ శాతాన్ని పెంచడానికి ఇప్పట్నుంచే కేంద్ర ఎన్నికల సంఘం వ్యూహాలు పన్నుతోంది.

మొట్టమొదటిసారి 1951లో ఓటర్ల జాబితాను రూపొందించినప్పుడు 17.32 కోట్ల మంది తమ

పేర్లను రిజిస్టర్ చేసుకున్నారు. ఆ తర్వాత జరిగిన ఎన్నికల్లో 45.67% ఓటింగ్ నమోదైంది. 1957 సార్వత్రిక ఎన్నికల సమయానికి ఓటర్ల సంఖ్య 19.37 కోట్లు ఉంటే 47.44% మంది ఓటు వేశారు. 2009 నాటికి ఓటర్ల సంఖ్య భారీగా 71.7 కోట్లకు పెరిగినప్పటికీ ఓటింగ్ శాతం 58.21 మాత్రమే. 2019 సార్వత్రిక ఎన్నికల్లో 91.20 రిజిస్టర్డ్ ఓటర్లు ఉంటే 67.40 శాతం మంది తమ ఓటు హక్కు వినియోగించుకున్నారు.

దేశంలో తొలిసారి లిథియం నిల్వలు గుర్తింపు

దేశంలో మొదటిసారిగా లిథియం నిల్వలను జియాలజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా (జీఎన్ఐఐ) గుర్తించిందని కేంద్ర గనుల శాఖ ప్రకటించింది. జమ్ము కశ్మీర్‌లోని రియాసి జిల్లాలో గల సలాల్ - హైమనా ప్రాంతంలో 5.9 మిలియన్ టన్నుల లిథియం నిక్షేపాలను గుర్తించినట్లు పేర్కొంది. దేశంలో ఎలక్ట్రిక్ వాహనాలను ప్రోత్సహించాలని ప్రభుత్వాలు భావిస్తున్న నేపథ్యంలో లిథియం నిల్వలు లభించడం మేలు చేయనుంది. కాగా, బంగారం, లిథియం సహా మొత్తం 51 గనులను రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు అప్పగించినట్లు గనుల శాఖ వెల్లడించింది.

రాష్ట్ర అంశాలు

అంకుర సంస్థల ఏర్పాటులో
8వ స్థానంలో తెలంగాణ

అంకుర సంస్థల (స్టార్టప్) ఏర్పాటులో ఆంధ్రప్రదేశ్ బిహార్ కంటే దిగువ స్థాయిలో నిలిచింది. 2022 డిసెంబరు 31 నాటికి దేశవ్యాప్తంగా 86,713 స్టార్టప్లు ఏర్పాటవగా వాటిలో 1,341 అంకురాలతో ఆంధ్రప్రదేశ్ 15వ స్థానానికి పరిమితమైంది. 4,566 స్టార్టప్లతో తెలంగాణ 8వ స్థానంలో నిలిచింది. తొలి అయిదు స్థానాలను మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక, దిల్లీ, ఉత్తరప్రదేశ్, గుజరాత్ ఆక్రమించాయి. దక్షిణాదిలో కర్ణాటక, తమిళనాడు, తెలంగాణ, కేరళ తర్వాతి స్థానంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ నిలిచింది. కేంద్రం ప్రకటించిన స్టేట్స్ స్టార్టప్స్ ర్యాంకింగ్ ఎక్సెజ్ - 2022లో తెలంగాణ టాప్ పెర్ఫార్మర్గా 7వ స్థానంలో నిలవగా, ఆంధ్రప్రదేశ్ 29వ స్థానానికి పరిమితమైంది. కేంద్ర ప్రభుత్వం 2016 జనవరి 16న స్టార్టప్ ఇండియా కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది. 2019 ఫిబ్రవరి 19న కేంద్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసిన నోటిఫికేషన్లోని అర్హతల ప్రకారం ఏర్పాటైన వాటిని డిపార్ట్మెంట్ ఫర్ ప్రమోషన్ ఆఫ్ ఇండస్ట్రీ అండ్ ఇంటర్నల్ ట్రేడ్ (డీపీఐఐటీ) స్టార్టప్లుగా గుర్తిస్తూ వస్తున్నారు. అలా గుర్తింపు పొందిన 86,713 స్టార్టప్లలో ఆంధ్రప్రదేశ్ 15వ స్థానంలో నిలిచింది. ఏపీ తర్వాతి స్థానంలో ఛత్తీస్ గఢ్, పంజాబ్, ఝార్ఖండ్తో పాటు ఈశాన్య రాష్ట్రాలు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు మాత్రమే ఉన్నాయి.

బొగ్గు రవాణాలో రికార్డు

గత నెలలో 68.7 లక్షల టన్నుల బొగ్గు ఉత్పత్తి చేశామని, 68.4 లక్షల టన్నుల బొగ్గు రవాణాతో కొత్త రికార్డు నమోదైందని సింగరేణి సంస్థ తెలిపింది. 2016 మార్చి నెలలో చేసిన 64.7 లక్షల టన్నుల బొగ్గు రవాణాయే ఇప్పటి వరకు నెలవారీ గరిష్ఠ రవాణా రికార్డు అని వివరించింది. ఉపరితల గనుల్లో రోజువారీ మట్టి తొలగింపులో కూడా గత నెల 31న అత్యధికంగా 16.67 లక్షల క్యూబిక్ మీటర్లను తొలగించి రికార్డు సృష్టించినట్లు పేర్కొంది.

తెలంగాణ రాష్ట్ర అప్పు రూ.2,83,452 కోట్లు. కేంద్ర ప్రభుత్వం వెల్లడి

తెలంగాణ రాష్ట్ర అప్పులు నికరంగా రూ.2,83,452 కోట్లు ఉన్నాయని కేంద్ర ప్రభుత్వం వెల్లడించింది. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పాటైన 2014 జూన్ 2 నాటికి రూ.75,577 కోట్లుగా ఉన్న రుణాలు ఏటేటా పెరుగుతూ రూ.2.83 లక్షల కోట్లకు చేరాయని తెలిపింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వ నికర అప్పు, వివిధ ప్రభుత్వరంగ కార్పొరేషన్ల ద్వారా తీసుకున్న రుణాలు, జాతీయ బ్యాంకులు, నాబార్డు లాంటి ఆర్థిక సంస్థలు ఇచ్చిన రుణాలను సంవత్సరాలవారీగా వెల్లడించాలని కోరుతూ నల్లగొండ కాంగ్రెస్ ఎంపీ ఎన్.ఉత్తమ్కుమార్ రెడ్డి అడిగిన ప్రశ్నకు కేంద్ర ఆర్థిక శాఖ సహాయ మంత్రి పంకజ్ చౌదరి ఫిబ్రవరి 13న లోక్ సభలో లిఖితపూర్వకంగా వెల్లడించారు.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చిన సమాచారం మేరకు ఈ అప్పుల లెక్కలను వివరించారు. ప్రభుత్వరంగ

బ్యాంకుల నుంచి తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఇప్పటివరకు రుణాలేవీ తీసుకోలేదని పేర్కొన్నారు. 2014 జూన్ 2 నుంచి 2021-22 ఆర్థిక సంవత్సరం ముగిసే నాటికి ఎఫ్ఆర్బీఎం చట్టానికి లోబడి రూ. 2.84 లక్షల కోట్ల నికర అప్పు తెలంగాణ ప్రభుత్వానికి ఉందన్నారు. నికర అప్పుతోపాటు నాబార్డు, వివిధ బ్యాంకుల నుంచి పలు కార్పొరేషన్లు తీసుకున్న రుణాలను కూడా ఈ సమాధానంలో కేంద్రం సవివరంగా పేర్కొంది. ఈ వివరాల ప్రకారం రాష్ట్ర అప్పులు 2016-17లో రూ. 1.28 లక్షల కోట్ల మార్కు దాటితే 2019-20లో రూ. 2 లక్షల కోట్ల మార్కు దాటాయని వెల్లడించింది.

12 బ్యాంకుల నుంచి కార్పొరేషన్ల రుణాలు..

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పాటయ్యాక 12 జాతీయ బ్యాంకుల నుంచి కార్పొరేషన్లకు రుణాలు లభించినట్లు కేంద్రం లిఖితపూర్వక సమాధానంలో వెల్లడించింది. ఈ బ్యాంకులన్నింటి ద్వారా 2014 జూన్ నుంచి 2022 అక్టోబర్ వరకు మొత్తం రూ. 1.28 లక్షల కోట్లను ప్రభుత్వం పూచీకత్తు ఉండి కార్పొరేషన్లకు ఇప్పించిందని తెలిపింది.

భగీరథకు 'నిడా'రుణాలు

నాబార్డు ద్వారా వివిధ నిధుల కింద కూడా తెలంగాణ ప్రభుత్వరంగ కార్పొరేషన్లు రుణాలు తీసుకున్నాయని కేంద్రం వెల్లడించింది. ఇందులో గ్రామీణ మౌలిక వసతుల అభివృద్ధి నిధి (ఆర్ఐడీఎఫ్) కింద రూ. 7,144 కోట్లు, వేర్హౌస్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ ఫండ్ (డబ్ల్యుఐఎఫ్) కింద రూ. 85,227.94 కోట్లు, షుద్ ప్రాసెసింగ్ ఫండ్ (ఎఫ్పీఎఫ్) కింద రూ. 1,007.10 కోటు మేర రుణాలు తీసుకున్నట్లు తెలిపింది. నాబార్డు మౌలిక వసతుల అభివృద్ధి సాయం (నిడా) కింద రూ. 11,424 కోట్లను అప్పుగా తీసుకున్నట్లు వివరించింది.

ఇందులో మిషన్ భగీరథ ప్రాజెక్టుకు తెలంగాణ తాగునీటి సరఫరా కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్

(టీడీడబ్ల్యుఎన్సీఎల్) ద్వారా ఉమ్మడి మెదక్, రంగారెడ్డి, నిజామాబాద్, ఖమ్మం, నల్లగొండ, ఆదిలాబాద్, కరీంనగర్ జిల్లాలోని పలు మండలాలు, సెగ్మెంట్లలో భగీరథ పనులు చేసేందుకు రుణాలు తీసుకున్నారని తెలిపింది. కాళేశ్వరం ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టు కార్పొరేషన్ (కేఐపీసీ) ద్వారా మేడిగడ్డ, అన్నారం, సుందిళ్ల బ్యారేజీల నిర్మాణం, కొమురెల్లి మల్లన్న రిజర్వాయర్, నృసింహసాగర్ (బస్వాపూర్) రిజర్వాయర్ల నిర్మాణం కోసం ఈ రుణాలు సేకరించినట్లు వంకజ్ చౌదరి లిఖితపూర్వక సమాధానంలో స్పష్టం చేశారు.

తెలంగాణ ఏర్పాటైన తర్వాత తీసుకున్న రుణాలు (సంవత్సరాలవారీగా)

సంవత్సరం	నికర అప్పు	ఆ ఏడాది పెరిగిన అప్పులు (రూ. కోట్లలో)
2014 జూన్ 2 నాటికి	75,577	-
2014-15	83,698	8,121
2015-16	99,213	15,515
2016-17	1,29,532	30,319
2017-18	1,52,190	22,658
2018-19	1,75,281	23,091
2019-20	2,05,858	30,577
2020-21	2,44,019	38,161
2021-22	2,83,452	39,433

నాబార్డు ద్వారా మంజూరైన, తీసుకున్న అప్పులు (2022 అక్టోబర్ నాటికి)

నిధి	మంజూరైన రుణం	వచ్చిన రుణం (రూ. కోట్లలో)
ఆర్బిడిఎస్	8,873	7,144
డబ్ల్యూఐఎస్	97,278.89	85,227.94
ఎఫ్పీఎఫ్	2,883.00	1,007.10
నిడా	14,516.65	11,424.66

(నోట్: ఈ రుణాలు వివిధ కార్పొరేషన్లకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పూచీకత్తు ఉండి ఇప్పించినవి. ఇవి కాక వివిధ ప్రభుత్వరంగ బ్యాంకుల ద్వారా రూ. 1.28 లక్షల కోట్లకుపైగా రుణాలను ప్రభుత్వం పూచీకత్తు ఉండి ఇప్పించిందని కేంద్ర ఆర్థిక శాఖ వెల్లడించింది. ఇలా కార్పొరేషన్లు తీసుకున్న రుణాలు కేంద్ర లెక్కల ప్రకారం రూ. 2.42 లక్షల కోట్ల వరకు ఉన్నాయి)

తొమ్మిదో నిజాంగా నవాబ్ రౌసఖ్ యార్ ఖాన్

అసఫ్ జాహీ వంశం తొమ్మిదో నిజాంగా నవాబ్ రౌసఖ్ యార్ ఖాన్ ఎంపికయ్యారు. ఈ మేరకు

మజ్లిస్-ఎ-షబ్జాదేగన్ సొసైటీ ప్రతినిధులు ఫిబ్రవరి 11వ తేదీ ప్రకటించారు. ఎనిమిదో నిజాం నవాబ్ మీర్ బర్ఖత్ అలీఖాన్ మృతి అనంతరం తమ కుటుంబ సంప్రదాయాల ప్రకారం తొమ్మిదో నిజాంను ఎంపిక చేయడం జరిగిందని ఈ సందర్భంగా వారు తెలిపారు. 4,500 మంది నిజాం కుటుంబ సభ్యులతో కూడిన సొసైటీ వక్షాన తమ సమస్యలను ప్రభుత్వానికి సమర్థవంతంగా నివేదించగలరన్న పూర్తి విశ్వాసంతో తొమ్మిదో నిజాంగా నవాబ్ రౌసఖ్ యార్ ఖాన్ ను ఎంపిక చేసుకోవడం జరిగిందన్నారు. విదేశాల్లో ఉంటున్న నిజాం వారసులకంటే స్థానికంగా ఉంటూ తమ ప్రయోజనాలను కాపాడగలిగిన వ్యక్తినే తమ కుటుంబ పెద్దగా తాము ప్రకటించుకున్నామన్నారు. ఈ సందర్భంగా అసఫ్ జాహీ వంశపారంపర్యంగా వస్తున్న వస్తువులను సమావేశంలో ప్రదర్శించారు. వీటిని తొమ్మిదో నిజాంగా బాధ్యతలు చేపట్టే నమయంలో నవాబ్ రౌసఖ్ యార్ ఖాన్ కు అందజేస్తారు.

రూ.లక్షల విలువచేసే చేతికర్రలు:

అసఫ్ జాహీల వంశపారంపర్యంగా వస్తున్న చేతికర్రల విలువ వింటే నోరెళ్ల బెట్టాల్సిందే. ఆనాటి నుంచి ఇప్పటివరకు మూడు చేతికర్రలను భద్రంగా ఉంచుతూ కొత్తగా బాధ్యతలు చేపట్టే నిజాంకు అందిస్తుండడం ఆనవాయితీగా వస్తోంది. ఇందులో ఒకటి మొదటి నిజాం ప్రభువు ప్రత్యేకంగా తయారుచేసుకున్నారు. నాణ్యమైన చెక్కతో ఫిరోజ్-హుస్సేనీ డైమండ్ పొదగబడిన ఈ కర్ర విలువ అక్షరాలా రూ. 30 లక్షలు. పైభాగంలో గుండ్రని నోబ్ కలిగి చుట్టూరా 5 బ్రాస్ లైన్లతో ఉంటుంది. మరొకటి టిప్పు సుల్తాన్ నుంచి నిజాం ప్రభువులు పొందారు. రోజ్ వుడ్ తో వివిధ రకాల డిజైన్లతో దీనిని రూపొందించారు. దీని విలువ కూడా 30 లక్షల వరకు

ఉంటుంది. ఇంకో చేతికర్ర తాజ్‌మహల్ సృష్టికర్త షాజహాన్ నుంచి అందుకున్నారు. ఇది ఏనుగు దంతంతో రూపొందించింది. దీని విలువ రూ.15 లక్షలు ఉంటుందన్నారు.

8వ నిజాం ముకరంజా బహదూర్ కన్నుమూత

అనారోగ్యంతో కొన్నాళ్లగా చికిత్స పొందుతున్న 8వ నిజాం రాజు మీర్ బర్కత్ అలీ ఖాన్ ముకరంజా బహదూర్ (89) జనవరి 14వ తేదీ టర్కీలోని ఇస్తాంబుల్‌లో కన్నుమూశారు.

హైదరాబాద్ సంస్థానం ఏడో నిజాం మీర్ ఉస్మాన్ అలీఖాన్ బహదూర్ మనుమడే ముకరంజా. 1933 అక్టోబర్ 6న ఫ్రాన్స్‌లో ఆయన జన్మించారు. డెహ్రాడూన్‌లో పాఠశాల విద్య, లండన్‌లో ఉన్నత విద్యాభ్యాసం చేశారు.

1967లో ఎనిమిదవ నిజాంగా...

భారత యూనియన్‌లో హైదరాబాద్ చేరిన తర్వాత, ఏడో నిజాం మీర్ ఉస్మాన్ అలీఖాన్ జనవరి 26, 1950 నుంచి అక్టోబర్ 31, 1956 వరకు రాష్ట్ర రాజ్ ప్రముఖ్‌గా పనిచేశారు. ఫిబ్రవరి 1967లో ఆయన మరణానంతరం ఏప్రిల్ 6, 1967లో ఎనిమిదవ అసఫ్ జాహీగా ముకరంజాకు పట్టాభిషేకం చేశారు. నిజాం చారిటబుల్ ట్రస్ట్, ముకరంజా ట్రస్ట్ ఫర్ ఎడ్యుకేషన్ అండ్ లెర్నింగ్‌కు ముకరంజా చైర్మన్‌గా వ్యవహరించారు. ఏడో నిజాం వారసుడిగా భారీ సంపదను ముకరంజా వారసత్వంగా పొందారు.

కేంద్ర పన్నుల్లో పెరిగిన తెలంగాణ వాటా

కేంద్రపన్నుల్లో తెలంగాణ రాష్ట్ర వాటా పెరిగింది. కేంద్ర ఆర్థికశాఖ మంత్రి నిర్మలాసీతారామన్ తాజాగా ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెట్‌లో కేంద్రపన్నుల్లో భాగంగా 2023-24లో తెలంగాణకు రూ.21,470.98 (2.102 శాతం) కోట్లు రానున్నాయి.

అందులో కార్పొరేషన్ పన్ను రూ.6,872.08 కోట్లు, ఆదాయపు పన్ను రూ.6,685.61 కోట్లు, సంపద పన్ను రూ.-0.18 కోట్లు, సెంట్రల్ జీఎస్టీ రూ.6,942.66 కోట్లు, కస్టమ్స్ రూ.681.10 కోట్లు, కేంద్ర ఎక్సైజ్ డ్యూటీ రూ.285.26 కోట్లు, సర్వీస్ ట్యాక్స్ రూ.4.31 కోట్లను కేంద్రం కేటాయించింది. కాగా, గత బడ్జెట్‌లో కేంద్రపన్నుల రూపంలో తెలంగాణకు రూ.17,165.98 కోట్లు కేటాయించారు. గతేడాదితో పోలిస్తే రాష్ట్రానికి రానున్న పన్నుల వాటా రూ.4,305 కోట్లు అధికం.

రాష్ట్ర సంస్థలకు కేటాయింపులు ఇవే...

ఈ ఏడాది కేంద్ర బడ్జెట్లో హైదరాబాద్ ఐఐటీకి రూ.300 కోట్లు, సింగరేణి కాలరీస్కు రూ.1,650 కోట్లు, హైదరాబాద్ సహా దేశంలోని 7 నైవర్ సంస్థలకు కలిపి రూ.550 కోట్లు, హైదరాబాద్లోని అటామిక్ మినరల్స్ డైరెక్టరేట్ ఆఫ్ ఎక్స్ప్లోరేషన్ అండ్ రీసెర్చ్ సంస్థకు రూ.392.79 కోట్లు, నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ రూరల్ డెవలప్మెంట్ అండ్ పంచాయతీరాజ్కు రూ.115 కోట్లు, ఇన్కాయిస్కు రూ.27 కోట్లు, హైదరాబాద్ సహా మరో మూడు ప్రాంతాల్లో ఉన్న డైరెక్టరేట్ ఆఫ్ హిందీ సంస్థకు రూ.39.77 కోట్లు, నేషనల్ ఫిషరీస్ డెవలప్మెంట్ బోర్డుకు రూ.19 కోట్లు, స్వాతంత్ర్య సమరయోధుల(పెన్ను)కు రూ.653.08 కోట్లు, తెలంగాణ, ఏపీల్లోని గిరిజన విశ్వవిద్యాలయాలకు కలిపి రూ.37.67 కోట్లు, హైదరాబాద్ సహా 12 నగరాల్లో ఉన్న సెంటర్ ఫర్ డెవలప్మెంట్ ఆఫ్ అడ్వాన్స్డ్ కంప్యూటింగ్(సీ-డాక్)కు రూ.270 కోట్లు, హైదరాబాద్ జాతీయ పోలీసు అకాడమీసహా పోలీసు విద్య, ట్రైనింగ్, పరిశోధనలకు మొత్తం రూ.442.17 కోట్లు, నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఎనిమల్ బయోటెక్నాలజీ సంస్థకు రూ.30.50 కోట్లు, మణుగూరుసహా కోట (రాజస్థాన్)లోని భారజల ప్లాంట్లకు రూ.1,473.43 కోట్లు, బీబీనగర్, మంగళగిరి సహా దేశంలో 22 కొత్త ఎయిమ్స్ నిర్మాణానికి రూ.6,835 కోట్లు బడ్జెట్లో కేటాయించారు.

ఆర్థిక అంశాలు

Air India: 'ఎయిరిండియా'కు

470 కొత్త విమానాలు

టాటా గ్రూప్ సారథ్యంలోని ఎయిరిండియా సంస్థ దేశ విదేశాల్లో తన కార్యకలాపాలను మరింత విస్తరింపజేసేందుకు సన్నద్ధమవుతోంది. ఇందులో భాగంగా ఫ్రాన్స్ కు చెందిన ఎయిర్ బస్ నుంచి, అమెరికాలోని బోయింగ్ నుంచి మొత్తం 470 కొత్త విమానాలను కొనుగోలు చేయనుంది. ఈ మేరకు ఆయా సంస్థలతో ఒప్పందాలు కుదుర్చుకుంది. **కొత్త విమానాల కోసం ఎయిర్ ఇండియా ఆర్డర్ ఇవ్వడం గత 17 ఏళ్లలో ఇదే మొదటిసారి. ఎయిర్ ఇండియాను కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి టాటా గ్రూప్ కొనుగోలు చేసిన తర్వాత ఇచ్చిన తొలి ఆర్డర్ కూడా ఇదే.**

“40 ఎయిర్ బస్ ఏ350 విమానాలు, 20 బోయింగ్ 787 విమానాలు, 10 బోయింగ్ 777-9 విమానాలు, 210 ఎయిర్ బస్ ఏ320/321 నియో విమానాలు, 190 బోయింగ్ 737 మ్యాక్స్ విమానాలు కొంటున్నాం” అని ఎయిర్ ఇండియా ఫిబ్రవరి 14వ తేదీ ఓ ప్రకటనలో వెల్లడించింది. మొదటి విమానం ఈ ఏడాది ఆఖర్లో సర్వీసులో చేరుతుందని పేర్కొంది. 2025 జూలై నుంచి విమానాలు తమకు అందుతాయని తెలియజేసింది. లీజుకు తీసుకున్న 11 బీ777, 25 ఏ320 విమానాల డెలివరీ ప్రక్రియ ఇప్పటికే

ప్రారంభమైందని స్పష్టం చేసింది. **రెండు ఒప్పందాల విలువ ఏకంగా 80 బిలియన్ డాలర్లు (రూ. 6.4 లక్షల కోట్లు) అని అంచనా!**

సుదీర్ఘ ప్రయాణాలకు వైడ్-బాడీ విమానాలు

ఎయిర్ బస్ నుంచి 250 విమానాలను కొనడానికి లెటర్ ఆఫ్ ఇంటెంట్ పై సంతకాలు చేశామని 'టాటా సన్స్' చైర్మన్ ఎన్.చంద్రశేఖరన్ చెప్పారు. ఎయిర్ బస్ నుంచి 210 నార్-బాడీ విమానాలు, 40 వైడ్-బాడీ విమానాలు కొంటున్నట్లు తెలిపారు. ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ, ఫ్రాన్స్ అధ్యక్షుడు ఇమ్మానుయేల్ మాక్రాన్ తదితరులు వర్చువల్ గా పాల్గొన్న కార్యక్రమంలో చంద్రశేఖరన్ మాట్లాడారు. ఎక్కువ సమయం(అల్ట్రా-లాంగ్ హాల్) సాగే ప్రయాణాల కోసం వైడ్-బాడీ విమానాలు ఉపయోగించనున్నట్లు పేర్కొన్నారు.

16 గంటలకు పైగా ప్రయాణించే విమానాన్ని అల్ట్రా-లాంగ్ హాల్ ఫైట్ అంటారు. భారత ప్రభుత్వ యాజమాన్యంలో పనిచేస్తున్న ఎయిరిండియాను 2022లో టాటా గ్రూప్ దక్కించుకోవడం తెలిసిందే. ఎయిర్ ఇండియా చివరిసారిగా 2005లో విమానాల కోసం ఆర్డర్ ఇచ్చింది. అప్పట్లో బోయింగ్ సంస్థ నుంచి 68, ఎయిర్ బస్ నుంచి 43 విమానాలను కొనుగోలు చేసింది. 2005లో ఈ డీల్ విలువ 10.8 బిలియన్ డాలర్లు.

ఒప్పందాల పట్ల ప్రధాని మోదీ హర్షం

ఎయిర్ బస్, బోయింగ్ తో ఎయిరిండియా ఒప్పందాలపై మోదీ హర్షం వ్యక్తం చేశారు. భారత్ లో విమానయాన రంగం వృద్ధి వధిలో దూసుకుపోతోందన్నారు. 15 ఏళ్లలో 2,000కు పైగా విమానాలు అవసరమని చెప్పారు. దేశంలో గత ఎనిమిదేళ్లలో ఎయిర్ పోర్టుల సంఖ్య 74 నుంచి 147కు

చేరిందని గుర్తుచేశారు. **'ఉడాన్' పథకం కింద మారూమూల ప్రాంతాలను సైతం విమానాల ద్వారా అనుసంధానిస్తున్నామని పేర్కొన్నారు.** విమానయాన రంగంలో భారత్ ప్రపంచంలో మూడో అతిపెద్ద మార్కెట్ గా అవతరించబోతోందన్నారు. ఫ్రాన్స్ అధ్యక్షుడు ఇమ్మానుయేల్ మాక్రాన్ మాట్లాడుతూ ప్రపంచ దేశాలను ఏకతాటిపైకి తీసుకొచ్చి, ఉక్రెయిన్-రష్యా సమస్యను పరిష్కరించే సత్తా మోదీ నాయకత్వంలోని భారత్ కుందని ప్రశంసించారు.

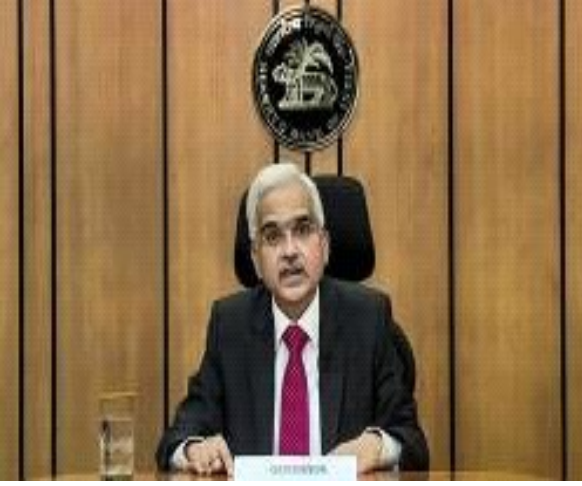
చరిత్రాత్మక ఒప్పందం: జో బైడెన్

34 బిలియన్ డాలర్లతో బోయింగ్ నుంచి 220 విమానాల కొనుగోలుకు ఎయిరిండియా ఒప్పందాన్ని చరిత్రాత్మకంగా బైడెన్ అభివర్ణించారు. "అవసరాన్ని బట్టి మరో 70 విమానాలు కొనేలా ఒప్పందం కుదిరింది. అలా మొత్తం ఒప్పందం విలువ 45.9 బిలియన్ డాలర్లు. ప్రధాని మోదీతో కలిసి పనిచేస్తున్నాం" అన్నారు. వైట్ హౌస్ ప్రకటన మేరకు బోయింగ్ తో ఒప్పందంలో 50 బోయింగ్ 737మ్యూక్స్, 20 బోయింగ్ 787 ఫైట్లు ఉన్నాయి. **ఎయిరిండియా ఇచ్చిన ఆర్డర్ బోయింగ్ చరిత్రలో డాలర్ విలువలో మూడో అతిపెద్ద సేల్, విమానాల సంఖ్యలో రెండో అతి పెద్దది!**

కీలక ఘట్టం: రిషి:

ఎయిరిండియాకు 250 కొత్త విమానాలు విక్రయించడానికి 'ఎయిర్ బస్-రోల్స్ రాయిస్' ఒప్పందానికి రావడంపై బ్రిటన్ ప్రధాని రిషి సునాక్ హర్షం వెలిబుచ్చారు. బ్రిటన్ ఏరోస్పేస్ రంగంలో ఇదో కీలక ఘట్టమన్నారు. "భారత్ తో సంబంధాలను బలోపేతం చేసుకోవడానికి నిరంతరం కృషి చేస్తున్నాం. బ్రిటన్ లో విమానయాన రంగ అభివృద్ధికి ఆకాశమే హద్దు అనేందుకు ఈ ఒప్పందమే తార్కాణం" అన్నారు.

వరుసగా ఆరోసారి రెపో రేటు పెంచిన ఆర్బీఐ

రిజర్వు బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (RBI) గవర్నర్ శక్తికాంత దాస్ రెపో రేటును పావు శాతం పెంచుతున్నట్లు ఫిబ్రవరి 8, 2023 (బుధవారం) ప్రకటించారు.

రెపో రేటును 25 బేసిస్ పాయింట్లు పెంచి 6.50 శాతానికి పెంచింది. దీంతో 6.25 శాతంగా ఉన్న కీలక వడ్డీ రేటు 6.50 శాతానికి చేరింది. అలాగే ఎంఎస్ఎఫ్ రేటు 25 బీపీఎస్ పాయింట్లు పెరిగి 6.75 శాతానికి చేరింది. ఇది వరుసగా ఆరోసారి వడ్డీ రేటు పెంపు. డిసెంబర్ మానిటరీ పాలసీ సమీక్షలో కీలక బెంచ్ మార్క్ వడ్డీ రేటును 35 బేసిస్ పాయింట్లు పెంచింది. గత ఏడాది మే నుంచి ద్రవ్యోల్బణాన్ని అదుపు చేసేందుకు రిజర్వు బ్యాంక్ స్వల్పకాలిక రుణ రేటు, తాజా పెంపుతో కలిపి 250 బేసిస్ పాయింట్లు పెంచింది.

పెరగనున్న రుణ భారం:

దీంతో బ్యాంక్ కస్టమర్లపై నేరుగా ప్రభావం పడనుంది. రుణ గ్రహీతలపై ఎఫ్ఎక్స్ ఉండనుంది. నెలవారీ ఈఎంఐ (EMI) మరింత పెరగొచ్చు. అలాగే

రుణాలు మరింత భారం కానున్నాయి. రుణ రేట్లు మరింత పెరిగే అవకాశం ఉంటుంది. అయితే రెపో రేటు పెంపు వల్ల బ్యాంక్లో డబ్బులు దాచుకునే వారికి ఊరట కలుగనుంది. ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్లపై వడ్డీ రేట్లు పెరగనున్నాయి. కాగా 2023 ఆర్థిక సంవత్సరం స్థూల దేశీయోత్పత్తి వృద్ధి అంచనా 6.8 శాతం నుంచి 7 శాతానికి పెరిగింది. 2023-24లో జీడీపీ వృద్ధిని 6.4 శాతంగా అంచనా వేసింది.

విశాఖలో ఆర్బీఐ ప్రాంతీయ కార్యాలయం :

రిజర్వు బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (ఆర్బీఐ) తన ప్రాంతీయ కార్యాలయాన్ని విశాఖపట్నంలో ఏర్పాటు చేయనుంది.

ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్లో తమ కార్యకలాపాలన్నీ హైదరాబాద్లోని రిజర్వు బ్యాంక్ కార్యాలయం నుంచే కొనసాగించింది. రాష్ట్ర విభజన అనంతరం కూడా తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్లకు సంబంధించిన లావాదేవీలన్నీ అక్కడి నుంచే జరుగుతున్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో రాష్ట్ర ఆర్థిక శాఖ నిర్వహించే సమావేశాలకు హైదరాబాద్ నుంచే అధికారులు విజయవాడకు వస్తున్నారు. దీనివల్ల పరిపాలన సౌలభ్యం కష్టసాధ్యమవుతుందని.. రాష్ట్రంలోనే ప్రాంతీయ కార్యాలయం ఏర్పాటు చేయాలని ఆర్బీఐ ఉన్నతాధికారులు నిర్ణయించారు.

ఈ క్రమంలో విశాఖలో ఆర్బీఐ బృందం ఇటీవల పర్యటించింది. జిల్లా అధికారులతో చర్చించి పలు భవనాలను పరిశీలించింది. 500 మంది ఉద్యోగులతో ప్రాంతీయ కార్యాలయాన్ని విశాఖలో ఏర్పాటు చేసేందుకు సన్నాహాలు వేగవంతం చేసింది.

శాస్త్ర సాంకేతిక అంశాలు

'ఇంటర్నెట్ ఎక్స్ప్లోరర్' సేవలు నిలిపివేత..
28 ఏళ్ల చరిత్రకు మైక్రోసాఫ్ట్ ముగింపు!

ఒకప్పుడు అంతర్జాలంలో ఓ వెలుగు వెలిగిన సర్వీ ఇంజిన్ 'ఇంటర్నెట్ ఎక్స్ప్లోరర్' శకం ముగిసింది. 1995లో ప్రారంభమై 28 ఏండ్లుగా సేవలందిస్తున్న ఇంటర్నెట్ ఎక్స్ప్లోరర్ కే మైక్రోసాఫ్ట్ ఎట్టకేలకు పుల్టాప్ పెట్టింది. విండోస్ 10 ఆపరేటింగ్ సిస్టమ్ డివైజ్ లపై ఫైనల్ అప్ డేట్ బెట్ వెర్షన్ ను 'ఐఈ11'ను శాశ్వతంగా నిలిపివేస్తున్నట్టు మైక్రోసాఫ్ట్ ఫిబ్రవరి 14న ప్రకటించింది. ఈ బ్రౌజర్ ఇకపై 'నో మోర్' 'రిటైర్డ్' అని పేర్కొన్నది. ఇంటర్నెట్ ఎక్స్ప్లోరర్ కు టెక్నికల్ సపోర్టును ఆపేస్తున్నట్టు వెల్లడించింది. పాత బ్రౌజర్ ఇంటర్నెట్ ఎక్స్ప్లోరర్ స్థానంలో కొత్తగా తీసుకొచ్చిన మైక్రోసాఫ్ట్ ఎడ్జ్ బ్రౌజర్ అప్ డేట్ ఇస్తామని తెలిపింది. 'మైక్రోసాఫ్ట్ ఎడ్జ్ అప్ డేట్ ను కమర్షియల్, కన్జ్యూమర్ డివైజ్ లన్నింటికీ ఒకేసారి ఇస్తాం' అని పేర్కొన్నది. 'ఐఈ' పూర్తిగా నిలిపివేసే ప్రక్రియను మైక్రోసాఫ్ట్ గత ఏడాది డిసెంబర్ లోనే ప్రకటించింది.

ఇంటర్నెట్ ఎక్స్ప్లోరర్ కు క్రమంగా పోటీ పెరిగి, దానికంటే మంచి యూజర్ ఇంటర్ ఫేస్, ఇంటర్నెట్ స్పీడ్, సూత్ ఫేర్ పార్సెన్స్ తో బ్రౌజర్లు వచ్చాయి. ముఖ్యంగా గూగుల్ క్రోమ్, మోజిల్లా ఫైర్ ఫాక్స్ నుంచి తీవ్రమైన పోటీ ఏర్పడింది. ఇదే దశలో మైక్రోసాఫ్ట్ ఎడ్జ్ బ్రౌజర్ తీసుకొచ్చింది. దీంతో ఇంటర్నెట్ ఎక్స్

ప్లోరర్ వాడకం తక్కువైంది. 2016 నుంచి ఈ యాప్ కు మైక్రోసాఫ్ట్ అప్ డేట్ ఇవ్వడం ఆపేసింది. ముఖ్యంగా ఎడ్జ్ బ్రౌజర్ తీసుకొచ్చాక దీని గురించి పట్టించుకోలేదు. కొత్త బ్రౌజర్ మైక్రోసాఫ్ట్ ఎడ్జ్ అప్ డేట్ ద్వారా పాత బ్రౌజర్ ను నిలిపివేసింది.

ఇస్రో ప్రయోగించిన ఎన్ఎస్ఎల్వీ డీ2
పరీక్ష విజయవంతం

భారత అంతరిక్ష పరిశోధన సంస్థ (ఇస్రో) చరిత్రలో ఇదొక నూతన అధ్యాయం. శాస్త్రవేత్తలు మొదటిసారిగా చిన్న ఉపగ్రహ వాహకనౌకను (ఎన్ఎస్ఎల్వీ) రూపొందించి, ప్రయోగించి విజయవంతం చేశారు. దీనివల్ల సమయంతో పాటు, ఖర్చు ఆదా అయింది. వాణిజ్య ప్రయోగాల పరంగా మరింత ముందుకెళ్లేందుకు ఇది ఎంతోగానో ఉపయోగపడనుంది. తిరుపతి జిల్లాలోని షార్లో ఈ వాహకనౌక నింగిలోకి దూసుకెళ్లింది. ఇది ఇస్రోకు చెందిన 156.3 కిలోల బరువు గల ఈవోఎస్-07 ఉపగ్రహంతో పాటు అమెరికా అంటారిస్ సంస్థకు చెందిన 11.5 కిలోల జానుస్-1, చెన్నై స్పేస్ క్విస్ట్ ఇండియా ఆధ్వర్యంలో విద్యార్థులు రూపొందించిన 8.7 కిలోల ఆజాద్ శాట్-2లను భూమికి 450 కిలోమీటర్ల ఎత్తులోని కక్ష్యలో ప్రవేశపెట్టింది. 'ఈ విజయంతో ఇస్రో సరికొత్త రికార్డును సొంతం చేసుకుంది. అతి తక్కువ ఖర్చు, ఐదు రోజుల వ్యవధిలో

రాకెట్ను రూపొందించి అంతరిక్షంలోకి ఉపగ్రహాలను విజయవంతంగా పంపిన దేశంగా భారత్ తన పేరును నమోదు చేసుకుంది' అని ఇస్రో వర్గాలు తెలిపాయి.

ఈవోఎస్-07: ఇది 156.3 కిలోల బరువున్న ఉపగ్రహం. ఇస్రో ఆధ్వర్యంలో రూపుదిద్దుకుంది. ఈ మిషన్ లక్ష్యం వైక్రోశాటిలైట్ బస్, కొత్త సాంకేతికతలకు అనుకూలమైన పేలోడ్ సాధనాలను రూపొందించడం, అభివృద్ధి చేయడం. భవిష్యత్తులో ఉపగ్రహాల ప్రయోగాలకు ఇది ఎంతో అవసరం కానుంది. ఈ ఉపగ్రహం ద్వారా భూమిపైన, సముద్రాల్లోని వాతావరణ మార్పులను గుర్తించవచ్చు. మరెన్నో రకాలుగా ఇది ఉపయోగపడుతుంది. కొత్త ప్రయోగాల్లో ఎంఎం-వేవ్ హ్యూమిడిటీ సౌండర్, స్పెక్ట్రమ్ మానిటరింగ్ పేలోడ్ ఉన్నాయి.

జానున్-1: బరువు 10.2 కిలోలు. అంటారిన్ సాఫ్ట్వేర్ ప్లాట్ఫారం ఆధారంగా రూపొందిన స్ట్రాడ్ శాటిలైట్ మిషన్.

అజాదీ శాట్-2: బరువు 8.7 కిలోలు. ఇది దేశవ్యాప్తంగా వివిధ రాష్ట్రాలకు చెందిన 750 మంది బాలికల సంయుక్త ప్రయత్నం. దీనిని చెన్నైలోని స్పేస్ కిడ్స్ ఇండియా ఆధ్వర్యంలో తయారు చేశారు.

ఎస్ఎస్ఎల్వీ ఎందుకంటే..

ఈ చిన్న ఉపగ్రహ వాహకనౌక ద్వారా తక్కువ ఖర్చుతో అంతరిక్ష ప్రయోగాలు చేసే అవకాశం అందుబాటులోకి వచ్చింది. పీఎస్ఎల్వీ సిద్ధం చేయడానికి 45 రోజులకు పైగా సమయం పడుతుంది. ఎస్ఎస్ఎల్వీని వారం రోజుల్లోపే సిద్ధం చేయవచ్చు. బహుళ ఉపగ్రహాలను పంపడానికి ఇది ఉపకరిస్తుంది. ప్రస్తుతం ప్రయోగించిన వాహకనౌక 34 మీటర్ల పొడవు, 2 మీటర్ల వ్యాసం, 120 టన్నుల బరువు కలిగి ఉంది.

సెనగపిండితో మధుమేహం దూరం

సెనగలు, కాయ ధాన్యాలు, బీన్స్ వంటివి ఆహారంలో భాగమైతే గుండె జబ్బుల ముప్పు తక్కువనే విషయం తెలిసిందే. వీటిలో పెద్ద మొత్తంలో పీచు పదార్థాలు ఉండటమే దీనికి కారణం. తాజా పరిశోధనల మేరకు గోధుమ పిండి స్థానంలో సెనగ పిండిని ఆహారంలో భాగంగా చేసుకుంటే కడుపు నిండిన భావన కలిగిస్తుందని, అలాగే ఇన్సులిన్, రక్తంలో చక్కెర స్థాయిలను అదుపులో ఉంచుతుందని తేలింది. తద్వారా అధిక బరువు సమస్యతో పాటు, టైప్-2 మధుమేహం బారిన వడకుండా తప్పించుకోవచ్చని వెల్లడైంది. 30% కొమ్ముసెనగ పిండి కలిపిన గోధుమ పిండితో తయారు చేసిన బ్రెడ్ భుజిస్తే సాధారణ రొట్టె తిన్నప్పటికీ పోలిస్తే రక్తంలో చక్కెర స్థాయిలు 40% తగ్గినట్లు గుర్తించారు. దీనికి ఇందులో ఉండే పిండి పదార్థం అరుగుదల స్థాయిని నెమ్మదింపచేయడమే కారణమని పరిశోధకులు పేర్కొన్నారు.

BharOS: భరోస్.. డేటా భద్రతకు ఓఎస్!

ప్రపంచమంతటా కంప్యూటర్లు, మొబైల్ ఫోన్లు విలాసాలు కాదు.. నిత్యావసరాలుగా మారిపోయాయి. మన దేశం కూడా అందుకు మినహాయింపు కాదు. దాదాపు అన్ని రంగాల్లో కంప్యూటర్లు, ల్యాప్టాప్ల వాడకం తప్పనిసరిగా మారింది. ఇక ఫోన్ల గురించి చెప్పాల్సిన పనిలేదు. ధనవంతుల నుంచి సామాన్యుల దాకా అందరి చేతుల్లోనూ దర్శనమిస్తున్నాయి. కంప్యూటర్లు, ఫోన్లు పని చేయాలంటే అందులో

ఆపరేటింగ్ సిస్టమ్(ఓఎస్) కచ్చితంగా ఉండాలి. ఇలాంటి ఓఎస్ కోసం మనం ఇన్నాళ్లు విదేశాలపైనే ఆధారపడుతున్నాం. **ఓఎస్ను దేశీయంగా మనమే తయారు చేసుకోలేమా? అన్న ప్రశ్నకు సమాధానమే 'భరోస్'.** డిజిటల్ ఇండియా కలను సాకారం చేసే దిశగా ఫోన్లలో ఉపయోగపడే ఓఎస్ను ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ(ఐఐటీ)-మద్రాస్ అభివృద్ధి చేసింది. కేంద్ర మంత్రులు ధర్మేంద్ర ప్రధాన్, అశ్వినీ వైష్ణవ్ స్వయంగా పరీక్షించారు. భరోస్ పరీక్ష విజయవంతమైందని ప్రకటించారు. ఈ ఓఎస్ అభివృద్ధి ప్రక్రియలో భాగస్వాములైన వారిని అభినందించారు.

ఏమిటి భరోస్?

◆విదేశీ ఓఎస్పై ఆధారపడడాన్ని తగ్గించుకోవడం, స్థానికంగా అభివృద్ధి చేసిన టెక్నాలజీ వాడకాన్ని ప్రోత్సహించడాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వం లక్ష్యంగా నిర్దేశించుకుంది.

◆ఇందుకోసం భరోస్ పేరిట దేశీయ ఆపరేటింగ్ సిస్టమ్ అభివృద్ధికి నిధులు సమకూర్చింది.

◆ప్రపంచవ్యాప్తంగా గూగుల్ ఆండ్రాయిడ్, ఆపిల్ ఐఓఎస్ ఆపరేటింగ్ సిస్టమ్స్ బాగా ప్రాచుర్యంలో ఉన్నాయి. ఈ ఓఎస్లతో డిఫాల్ట్ యాప్లు, గూగుల్ సర్వీసులు తప్పనిసరిగా వస్తాయి. వాటిలో చాలావరకు మనకు అవసరం లేనివే ఉంటాయి. అవి ఏ మేరకు భద్రమో తెలియదు.

◆భరోస్ ఓఎస్ వీటి కంటే కొంత భిన్నమనే చెప్పాలి. ఇదొక ఉచిత, ఓపెన్ % %సోర్స్ ఆపరేటింగ్ సిస్టమ్. ఇది నో డిఫాల్ట్ యాప్స్(ఎన్డీఏ)తో వస్తుంది. అంటే భరోస్ ఓఎస్ను ఇన్స్టాల్ చేసుకున్న ఫోన్లో ఎలాంటి యాప్లు కనిపించవు.

◆గూగుల్ ఆండ్రాయిడ్ వెర్షన్లతో క్రోమ్, జీమెయిల్,

గూగుల్ సెర్చ్, యూట్యూబ్, మ్యాప్స్ వంటివి డిఫాల్ట్ గా వస్తుండడం తెలిసిందే.

◆డిఫాల్ట్ గా వచ్చే యాప్లతో మోసాలకు గురవుతుండడం వినియోగదారులకు అనుభవమే. అందుకే భరోస్ ఓఎస్ ఉన్న ఫోన్లలో అవసరమైన యాప్లను ప్రైవేట్ యాప్ స్టోర్ సర్వీసెస్(పాస్) నుంచి డౌన్లోడ్ చేసుకోవాల్సి ఉంటుంది.

◆'పాస్'లో బాగా నమ్మకమైన, ప్రభుత్వ అనుమతి ఉన్న అన్ని రకాల భద్రత, గోప్యత ప్రమాణాలు కలిగిన యాప్లు మాత్రమే ఉంటాయి. దీనివల్ల ఫోన్లలోని డేటా చోరీకి గురవుతుందన్న ఆందోళన ఉండదు.

◆స్మార్ట్ఫోన్ల కంపెనీలకు ఈ ఓఎస్ను ఎలా అందజేస్తారు? ప్రజలకు ఎప్పటి నుంచి అందుబాటులోకి తీసుకొస్తారు? రెగ్యులర్ స్మార్ట్ఫోన్ వినియోగదారులందరికీ ఇస్తారా? లేదా? అనేదానిపై ఐఐటీ-మద్రాస్ ఇంకా ఎలాంటి ప్రకటన చేయలేదు.

విప్లవాత్మక ముందడుగు :

ఐఐటీ-మద్రాసు ఆధ్వర్యంలో స్థాపించిన జండ్ కే ఆపరేషన్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ (జండ్కాప్స్) అనే లాభాపేక్ష లేని స్టార్టప్ కంపెనీ భరోస్ ఓఎస్ను అభివృద్ధి చేసింది. 'నేషనల్ మిషన్ ఆన్ ఇంటర్ డిసిప్లినరీ సైబర్ ఫిజికల్ సిస్టమ్స్' కింద కేంద్ర సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ శాఖ నిధులు అందజేసింది. నమ్మకం అనే పునాదిపై భరోస్ మొబైల్ ఆపరేటింగ్ వ్యవస్థను రూపొందించినట్లు ఐఐటీ % %మద్రాస్ డైరెక్టర్ చెప్పారు. తమ అవసరాలను తీర్చే యాప్లను పొందే స్వేచ్ఛను వినియోగదారులకు కల్పించాలన్నదే ఈ ప్రాజెక్టు ఉద్దేశమని వివరించారు. దీనివల్ల సంబంధిత యాప్లపై వారికి తగిన నియంత్రణ ఉంటుందన్నారు. ఫోన్లలోని డేటా భద్రతకు భరోసా కల్పించే విషయంలో

ఇదొక విప్లవాత్మకమైన ముందడుగు అని అభివర్ణించారు. మన దేశంలో ఈ ఓఎస్ వినియోగాన్ని పెంచేందుకు ప్రైవేట్ పరిశ్రమలు, ప్రభుత్వ సంస్థలు, వ్యూహాత్మక సంస్థలు, టెలికాం సర్వీస్ ప్రొవైడర్లతో కలిసి పని చేస్తామని వివరించారు.

ఎవరు వాడుతున్నారు?

◆కఠినమైన భద్రత, గోప్యత అవసరాలు కలిగిన కొన్ని సంస్థలు ప్రస్తుతం భరోసా ఆపరేటింగ్ సిస్టమ్ను పరీక్షిస్తున్నాయి.

◆రహస్య సమాచారాన్ని ఇచ్చిపుచ్చుకొనే ప్రభుత్వ కంపెనీలు ఈ ఓఎస్ను వాడుతున్నట్లు సమాచారం.

ఎందుకీ ఓఎస్?

◆గూగుల్ మొబైల్ ఓఎస్ ఆండ్రాయిడ్పై కేంద్ర కార్పొరేట్ వ్యవహారాల శాఖకు చెందిన కాంపిటీషన్ కమిషన్ ఆఫ్ ఇండియా(సీసీఐ) గతంలో అభ్యంతరాలు వ్యక్తం చేసింది.

◆ఆండ్రాయిడ్తో డిఫాల్ట్గా వస్తున్న కొన్ని యాప్లలో భద్రతాపరమైన లోపాలు ఉన్నట్లు తెలియజేసింది.

◆ఈ నేపథ్యంలోనే దేశీయ ఆపరేటింగ్ సిస్టమ్ తయారీపై ప్రభుత్వం దృష్టి పెట్టినట్లు తెలుస్తోంది.

2024 చివరికల్లా. మానవసహిత గగన్యాన్

2024 చివరికల్లా మానవసహిత గగన్యాన్ ప్రయోగం నిర్వహిస్తామని షార్ డైరెక్టర్ ఆర్ముగం రాజరాజన్ ప్రకటించారు. జనవరి 26న శ్రీహరికోట స్పేస్ సెంట్రల్ స్కూల్ మైదానంలో గణతంత్ర వేడుకల అనంతరం ఆయన మీడియాతో మాట్లాడారు. గగన్యాన్కు సంబంధించి ఇప్పటికే పలు భూస్థిర పరీక్షలు నిర్వహించాం. మరో 30 రకాల పరీక్షలు, క్రూ మాడ్యూల్ ప్రయోగం జరుపుతాం. ముందుగా రెండు మానవరహిత ప్రయోగాలు, ఆ తర్వాత భారీ ఎల్వీఎం-3 రాకెట్ ద్వారా వ్యోమగాములను అంతరిక్షంలోకి తీసుకెళ్లే ప్రయోగం ఉంటాయి. 2023లో 11 ప్రయోగాలు చేపట్టనున్నాం.

పీఎస్ఎల్వీ సిరీస్లో ఐదు రాకెట్లు, ఎల్వీఎం-3లో రెండు, జీఎస్ఎల్వీ సిరీస్లో రెండు, ఎస్ఎస్ఎల్వీ సిరీస్లో రెండు ప్రయోగాలుంటాయి. ఫిబ్రవరి మూడో వారంలో ఎస్ఎస్ఎల్వీ డీ2 ప్రయోగం, ఆ తర్వాత ఐదు పీఎస్ఎల్వీ రాకెట్ల ద్వారా వాణిజ్యవరంగా విదేశీ ఉపగ్రహాలతో పాటు సూర్యుడిపై పరిశోధనకు ఆదిత్య-ఎల్1 ఉపగ్రహాన్ని ప్రయోగించనున్నాం. ఎల్వీఎం-3 రాకెట్ల ద్వారా వన్ వెబ్ కంపెనీకి చెందిన 36 ఉపగ్రహాలతో పాటు చంద్రయాన్-3 ప్రయోగానికి సన్నాహాలు చేస్తున్నాం” అని చెప్పారు. ప్రైవేట్ ప్రయోగాలకు సిద్ధమన్నారు.

INS Vagir: భారత నావికాదళంలోకి ఐఎస్ఎస్ వాగీర్

అత్యాధునిక ఆయుధ వ్యవస్థ, వేగంగా దూసుకెళ్లే సామర్థ్యం, గుట్టుగా మోహోహరించే దమ్ము ఉన్న నూతన జలాంతర్గామి ఐఎన్ఎస్ వాగీర్ లాంఛనంగా భారత నావికాదళంలో చేరింది. జనవరి 23వ తేదీ ముంబైలోని నావల్ డాక్యూర్డ్ ఇందుకు వేదికైంది. కల్పరీ శ్రేణి జలాంతర్గాముల్లో చివరిది, ఐదవది అయిన వాగీర్ను నావికా దళ చీఫ్ అడ్మిరల్ ఆర్.హరికుమార్ లాంఛనంగా భారత నేవీలోకి ప్రవేశపెట్టారు. 'వాగీర్ రాకతో సముద్రజలాల్లో శత్రువుల బారి నుంచి దేశ ప్రయోజనాలను మరింతగా సంరక్షించవచ్చు. ఇంటెలిజెన్స్, నిఘా, మొహరింపు విభాగాల్లో నేవీ సామర్థ్యాన్ని వగర్ పరిపుష్టంచేస్తుంది' అని ఈ సందర్భంగా భారత నేవీ ప్రకటించింది. ఎలాంటి జంకు లేకుండా దాడి చేసే ఇసుక షార్క్ చేప(వాగీర్) పేరును దీనికి పెట్టారు. 24 నెలల వ్యవధిలో నేవీ చేరిన మూడో సభ్యమరైన్ ఇది. మజగావ్ డాక్ షిప్ బిల్డర్స్ సంస్థ దీనిని తయారుచేసింది. ఫ్రాన్స్ నుంచి బదిలీచేసిన సాంకేతికతను ఇందులో వినియోగించారు. 11 నెలలపాటు సముద్రంలో పలు రకాల ప్రయోగ పరీక్షలు విజయవంతంగా పూర్తయ్యాక సోమవారం నేవీలోకి తీసుకున్నారు.

జలాంతర్గామి విశేషాలు :

- ◆ ప్రపంచంలోనే అత్యత్తమ సెన్సార్లను దీనిలో అమర్చారు.
- ◆ వైర్ ఆధారిత టోర్పెడోలున్నాయి.
- ◆ దీని ద్వారా సముద్ర అంతర్భాగం నుంచి క్షిపణులను సముద్రజలాల మీది లక్ష్యాలపైకి ప్రయోగించవచ్చు
- ◆ స్పెషల్ ఆపరేషన్స్లో మెరైన్ కమెండోలను శత్రు స్థావరాలలోకి చదీచప్పుడుకాకుండా తరలించగలదు.
- ◆ శక్తివంత డీజిల్ ఇంజిన్తో పనిచేస్తుంది.

◆ శత్రు టోర్పెడోలను ఏమార్చే నూతన స్వీయ రక్షణ వ్యవస్థతో దీనిని బలోపేతం చేశారు.

నాసా ఇస్రో ఉపగ్రహం సిద్ధం, త్వరలో భారత్కు తరలింపు

భూమిపై పరిశీలనల కోసం అమెరికా అంతరిక్ష సంస్థ-నాసా, భారత్ అంతరిక్ష పరిశోధన సంస్థ(ఇస్రో)లు సంయుక్తంగా ఆభివృద్ధి చేసిన 'నిసార్' ఉపగ్రహం పూర్తిస్థాయిలో సిద్ధమైంది.

ఫిబ్రవరి లేదా మార్చి నెలలో దీన్ని భారత్ కు పంపనున్నారు. సెప్టెంబర్లో ఇది అంతరిక్షంలోకి పయనం కానుంది. నిసార్ ప్రాజెక్టును ఇరు దేశాల అంతరిక్ష సంస్థలు చేపడుతున్నాయి. ఈ ఉపగ్రహం బరువు 2,800 కిలోలు. దీనికోసం నిర్మించిన ఎస్ బ్యాండ్ సింథటిక్ అపెర్చర్ రాడార్(సార్)ను భారత్ 2021 మార్చిలో పంపింది. నాసా రూపొందించిన ఎల్ బ్యాండ్ భూకంపాలు, కొండచరియలు విరిగిపడటానికి, అగ్నిపర్వత విస్ఫోటాలకు ముందు పరిసరాల్లో చోటుచేసుకునే చిన్నపాటి వైరుధ్యాలను ఈ ఉపగ్రహం గుర్తిస్తుంది. జోషిమర్ తరహాలో భూమి కుంగడం లాంటి ప్రకృతి విపత్తులను ముందే పసిగట్టడానికి ఇది సాయపడుతుంది. రాత్రివేళల్లో, అన్నిరకాల వాతావరణ పరిస్థితుల్లోనూ పరిశీలనలు సాగించగలదు.

అవార్డులు

Grammy Awards 2023 : 65వ గ్రామీ అవార్డు విజేతలు వీరే.. మూడోసారి ఈ అవార్డు అందుకున్న ఏకైక ఇండియన్ ఈతనే..

ప్రఖ్యాత 65వ గ్రామీ అవార్డుల ప్రదానోత్సవ కార్యక్రమం ఫిబ్రవరి 6న లాస్ ఏంజెల్స్ లో జరిగింది. భారత్ కు చెందిన రిక్కి కేజ్ 'డివైన్ టైడ్స్' ఆల్బమ్ కు గానూ బెస్ట్ ఇమ్మర్సివ్ ఆడియో ఆల్బమ్ అవార్డు అందుకున్నారు.

2015, 2022లోనూ కేజ్ కు గ్రామీ అవార్డులు వరించాయి. దీంతో మూడు గ్రామీ అవార్డులు అందుకున్న ఏకైక భారతీయుడుగా కేజ్ నిలిచారు. ఇదిలా ఉంటే ఇప్పటివరకు అత్యధికంగా 31 గ్రామీ అవార్డులు పొందిన సెలబ్రిటీగా జార్జ్ స్ట్రాన్స్ ఉండేది. తాజాగా అమెరికన్ సింగర్, డ్యాన్సర్ బియాన్స్ 32 అవార్డులతో ఆ రికార్డును బద్దలు కొట్టింది.

ఈ ఏడాది గ్రామీ విజేతలు వీరే..

- ◆ బెస్ట్ ఇమ్మర్సివ్ ఆడియో ఆల్బమ్: రిక్కి కేజ్
- ◆ బెస్ట్ పాప్ డ్యూయో పర్ఫామెన్స్ - సామ్ స్మిత్, కిమ్ పెట్రాస్
- ◆ సాంగ్ ఆఫ్ ద ఇయర్ : బోనీ రైట్
- ◆ బెస్ట్ డ్యాన్స్/ఎలక్ట్రానిక్ మ్యూజిక్ ఆల్బమ్: రెనిసాన్స్(బియాన్స్)
- ◆ బెస్ట్ పాప్ సోలో పర్ఫామెన్స్: అదెలె
- ◆ బెస్ట్ ర్యాప్ ఆల్బమ్: కెన్డ్రీక్ లామర్ (మిస్టర్ మొరాలే, బిగ్ స్టెప్పర్స్)
- ◆ బెస్ట్ మ్యూజిక్ అర్బన్ ఆల్బమ్: బ్యాడ్ బన్నీస్ అన్ వెరానో సిన్టి
- ◆ బెస్ట్ కంట్రీ ఆల్బమ్ విన్నర్: ఎ బ్యూటీఫుల్ టైమ్
- ◆ బెస్ట్ ఆర్ అండ్ బి సాంగ్: కఫ్ ఇట్ (బియాన్స్)
- ◆ బెస్ట్ పాప్ వోకల్ ఆల్బమ్: హ్యారీ స్టైల్స్

ఈ పురస్కారాన్ని భారత్ కు అంకితమిస్తున్నా. రిక్కి కేజ్

సంగీత ప్రపంచంలో ప్రతిష్టాత్మకంగా భావించే గ్రామీ అవార్డుల ప్రదానోత్సవంలో భారత్ కు చెందిన మ్యూజిక్ కంపోజర్ రిక్కి కేజ్ తన సత్తా చాటాడు. ఇప్పటికే రెండు సార్లు గ్రామీ పురస్కారాలను అందుకున్న ఆయన తాజాగా మరోసారి అవార్డును ఎగరేసుకుపోయారు. బెస్ట్ ఇమ్మర్సివ్ ఆడియో ఆల్బమ్ కేటగిరీలో 'డివైన్ టైడ్స్'కు గానూ గ్రామీ అవార్డు పొందారు. ఈ పురస్కారాన్ని డివైన్ టైడ్స్ కు పనిచేసిన డ్రమ్మర్ స్టీవార్ట్ కోవ్ల్యాండ్ తో షేర్ చేసుకున్నారు. కాగా మూడు గ్రామీ అవార్డులు సాధించిన ఏకైక భారతీయుడిగా రిక్కి రికార్డు నెలకొల్పారు. ఈ సంతోషకర క్షణాలను ట్విటర్ ద్వారా అభిమానులతో షేర్ చేసుకున్నారు రిక్కి. 'మూడో గ్రామీ అవార్డు గెలిచినందుకు చాలా సంతోషంగా ఉంది. మాటలు రావడం లేదు. ఈ పురస్కారాన్ని భారత్ కు అంకితమిస్తున్నా' అని ట్వీట్ చేశారు. ఇమ్మర్సివ్ ఆడియో ఆల్బమ్ కేటగిరీలో క్రిస్టినా, నిదరోస్ డోమెన్స్ జెన్ బెకర్, ట్రోండ్ హెమ్మెలిస్టెన్, ద చైన్ స్మోకర్స్, జేన్ ఐరాబ్లమ్ బ్యాండ్ ట్రూప్స్ పోటీపడ్డాయి. కానీ వీటన్నింటిని వెనక్కు నెట్టి కేజ్ విజయ బావుటా ఎగురవేశారు.

ఈయన 8 ఏళ్ల వయసులోనే.

అమెరికా ఉత్తర కెరోలినాలో 1981లో భారతీయ దంపతులకు రిక్కి కేజ్ జన్మించారు. 8 ఏళ్ల వయసులోనే వారు స్వదేశానికి వచ్చి బెంగళూరులో

సెటిలయ్యారు. బెంగళూరులోని ఆక్స్ ఫర్డ్ డెంటల్ కాలేజీలో రిక్వీ కేజ్ డిగ్రీ పూర్తి చేశారు. 2015లో మొదటిసారి గ్రామీ అవార్డు పొందారు. బెస్ట్ న్యూ ఏజ్ ఆల్బమ్ కేటగిరీలో విండ్య్ ఆఫ్ సంసారాకు ఈ పురస్కారం పొందారు. 2022లో ఇదే కేటగిరీలో డివైన్ టైడ్స్ కుగానూ అవార్డు అందుకున్నారు. తాజాగా డివైన్ టైడ్స్ కు మరోసారి అవార్డు అందుకోవడం విశేషం. ఇకపోతే చిన్న వయసులోనే గ్రామీ అవార్డు పొందిన భారతీయ వ్యక్తిగా అందరి దృష్టి ఆకర్షించారు రిక్వీ కేజ్.

**ICC Test Cricketer of the Year 2022
ఐసీసీ టెస్టు క్రికెటర్ ఆఫ్ ది ఇయర్ 2022..?**

ఐసీసీ టెస్టు క్రికెటర్ ఆఫ్ ది ఇయర్-2022 అవార్డు ఇంగ్లండ్ కెప్టెన్ బెన్ స్టోక్స్ ను వరించింది. గతేడాది అద్భుత ప్రదర్శనకు గానూ అతడికి ఈ గౌరవం లభించింది. జో రూట్ తర్వాత ఇంగ్లండ్ టెస్టు జట్టు సారథిగా బాధ్యతలు చేపట్టిన ఈ ఆల్ రౌండర్.. ఇటు ఆటగాడిగా.. అటు కెప్టెన్ గా తనదైన శైలిలో దూసుకుపోతున్నాడు.

రికార్డులు సృష్టిస్తున్నాడు ఇలా..

ట్రెండన్ మెకల్లమ్ తో కలిసి బజ్ బాల్ విధానంతో సంప్రదాయ క్రికెట్ లోనూ విధ్వంసకర ఆట తీరుతో జట్టును విజయపథంలో నడుపుతున్నాడు స్టోక్స్. వ్యక్తిగతంగానూ ఉత్తమంగా రాణిస్తూ రికార్డులు సృష్టిస్తున్నాడు. గతేడాది టెస్టుల్లో మొత్తంగా 870 పరుగులు సాధించాడు. ఇందులో రెండు శతకాలు ఉన్నాయి. అదే విధంగా 26 వికెట్లు తన ఖాతాలో

వేసుకున్నాడు ఈ రైట్ ఆర్మ్ మీడియం పేసర్. ఇంగ్లండ్ కు సారధ్యం వహించిన 10 మ్యాచ్ లలో తొమ్మిది విజయాలు సాధించాడు. ఇలా ఆల్ రౌండ్ ప్రతిభతో ఆకట్టుకున్న స్టోక్స్ ను టెస్టు క్రికెటర్ ఆఫ్ ది ఇయర్ గా ఎంపిక చేసినట్లు అంతర్జాతీయ క్రికెట్ మండలి వెల్లడించింది. కాగా ఐసీసీ టెస్టు జట్టుకు బెన్ స్టోక్స్ సారథిగా ఎంపికైన విషయం తెలిసిందే.

**Padma Awards 2023 :
పద్మ అవార్డులను ప్రకటించిన కేంద్రం..
ఈ సారి తెలుగు తేజాలకు..**

74వ గణతంత్ర దినోత్సవాన్ని పురస్కరించుకుని కేంద్ర ప్రభుత్వం జనవరి 25వ తేదీన (బుధవారం) ప్రతిష్టాత్మక పద్మ పురస్కారాలను ప్రకటించింది. 2023 సంవత్సరానికి ఆరుగురికి దేశ రెండో అత్యున్నత పౌర పురస్కారం పద్మవిభూషణ్ దక్కింది. 9 మందికి పద్మభూషణ్, 91 మంది పద్మశ్రీ అవార్డులు దక్కాయి. అత్యున్నత పౌర పురస్కారమైన భారతరత్న ఈసారి ఎవరికీ ప్రకటించలేదు. ఇటీవల మరణించిన ఉత్తరప్రదేశ్ మాజీ ముఖ్యమంత్రి, సమాజ్ వాదీ పార్టీ దివంగత నేత ములాయంసింగ్ యాదవ్ తో పాటు ప్రముఖ తబల వాయిద్య కళాకారుడు జాకీర్ హుస్సేన్, మాజీ విదేశాంగ మంత్రి, కర్ణాటక మాజీ సీఎం ఎస్ ఎం కృష్ణ పద్మ విభూషణ్ గ్రహీతల్లో ఉన్నారు. ప్రముఖ ఆధ్యాత్మికవేత్త చినజీయర్ స్వామితో పాటు ప్రఖ్యాత పారిశ్రామికవేత్త కుమారమంగళం బిర్లా, సుధామూర్తి, గాయకురాలు వాణీ జయరాం తదితరులు పద్మభూషణ్ పురస్కారానికి ఎంపికైన వారిలో ఉన్నారు.

తెలుగు రాష్ట్రాల నుంచి వీరికే..

తెలుగు రాష్ట్రాల నుంచి 10 మందికి పద్మశ్రీ పురస్కారం లభించింది. వీరిలో ఏపీ నుంచి ప్రముఖ సంగీత దర్శకుడు ఎంఎం కీరవాణి, సామాజిక సేవకుడు సంకురాత్రి చంద్రశేఖర్ సహా ఏడుగురు, తెలంగాణ నుంచి సాహితీవేత్త బి.రామకృష్ణారెడ్డితో పాటు మొత్తం ముగ్గురున్నారు. అలాగే ఆధ్యాత్మిక రంగంలో కమలేశ్ డి.పటేల్ కు కూడా తెలంగాణ కోటాలో పద్మభూషణ్ దక్కడం విశేషం. మిలైట్ మ్యాన్ ఆఫ్ ఇండియా దూదేకుల ఖాదర్ వలీకి కర్ణాటక కోటాలో పద్మశ్రీ లభించింది.

పద్మ అవార్డుల విజేతల్లో 19 మంది మహిళలు, ఇద్దరు విదేశీ/ఎన్ఆర్ఐ కేటగిరీకి చెందినవారున్నారు. పద్మ పురస్కారాల విజేతలను ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ అభినందించారు. తమ తమ రంగాల్లో వారు చేసిన కృషి సాటిలేనిదంటూ ప్రశంసించారు. రాష్ట్రపతి భవన్ లో ఏటా మార్చి లేదా ఏప్రిల్ లో రాష్ట్రపతి చేతుల మీదుగా అవార్డులను ప్రధానం చేస్తారు.

పద్మ విభూషణ్ వరించింది వీళ్లనే..

ములాయంసింగ్ యాదవ్ (మరణానంతరం), జాకీర్ హుస్సేన్, ఎస్ఎం కృష్ణ, ఆర్మిటెక్స్ బాలకృష్ణ దోషీ (మరణానంతరం), ఓఆర్ఎస్ సృష్టికర్త దిలీప్ మహాలనబిస్ (మరణానంతరం), ఇండో%బ%అమెరికన్ గణిత శాస్త్రవేత్త శ్రీనివాస్ వర్ధన్

ఏపీ నుంచి.. పద్మశ్రీ

సంగీత దర్శకుడు ఎంఎం కీరవాణి (కళ), సంకురాత్రి చంద్ర శేఖర్ (సామాజిక సేవ), గణేశ్ నాగప్పకృష్ణరాజనగర (సైన్స్ అండ్ ఇంజనీరింగ్), సీవీ రాజు (కళ), అబ్బారెడ్డి నాగేశ్వరరావు (సైన్స్ అండ్ ఇంజనీరింగ్), కోట సచ్చిదానంద శాస్త్రి (కళ), ప్రకాశ్ చంద్రసూద్ (సాహిత్యం%బ%విద్య).

తెలంగాణ నుంచి.. పద్మశ్రీ :

మోదడుగు విజయ్ గుప్తా (సైన్స్ అండ్ ఇంజనీరింగ్),

హనుమంతరావు పసుపులేటి (వైద్యం), బి.రామకృష్ణారెడ్డి (సాహిత్యం-విద్య).

పద్మశ్రీ దక్కిన ప్రముఖుల్లో మిలైట్ మ్యాన్ ఆఫ్ ఇండియా ఖాదర్ వలీతో పాటు స్టాక్ మార్కెట్ మాంత్రికుడు రాకేశ్ రఘునీర్ఘనీవాలా (మరణానంతరం), సినీ నటి రవీనా టాండన్ తదితరులున్నారు.

2023 పద్మ విభూషణ్ (6) గ్రహీతలు వీరే..

- ◆ బాలకృష్ణ దోషి (గుజరాత్)- ఆర్మిటెక్స్ (మరణానంతరం)
- ◆ జాకీర్ హుస్సేన్ (మహారాష్ట్ర) -ఆర్ట్
- ◆ ఎస్ఎం కృష్ణ (కర్ణాటక) - పబ్లిక్ అఫైర్స్
- ◆ దిలీప్ కుమార్ (మెడిసిన్) - పశ్చిమ బెంగాల్
- ◆ శ్రీనివాస్ వరదాన్ (అమెరికా) - సైన్స్ అండ్ ఇంజనీరింగ్
- ◆ ములాయం సింగ్ యాదవ్ (ఉత్తర ప్రదేశ్) - పబ్లిక్ అఫైర్స్ (మరణానంతరం)

2023 పద్మ భూషణ్ (9) గ్రహీతలు వీరే..

- ◆ ఎస్ఎల్ భైరప్ప (కర్ణాటక) - లిటరేచర్ అండ్ ఎడ్యుకేషన్
 - ◆ కుమార మంగళం బిర్లా (మహారాష్ట్ర) ట్రేడ్ అండ్ ఇండస్ట్రీ
 - ◆ దీపక్ ధార్ (మహారాష్ట్ర) - సైన్స్ అండ్ ఇంజనీరింగ్
 - ◆ వాణి జయరాం (తమిళనాడు) ఆర్ట్
 - ◆ చినజీయర్ స్వామి (తెలంగాణ) - ఆధ్యాత్మికం
 - ◆ సుమన్ కల్యాణ్ పూర్ (మహారాష్ట్ర) - ఆర్ట్
 - ◆ కపిల్ కపూర్ (ఢిల్లీ) - లిటరేచర్ అండ్ ఎడ్యుకేషన్
 - ◆ సుధామూర్తి (కర్ణాటక) -సామాజిక సేవ
 - ◆ కమలేశ్ డి. పటేల్ (తెలంగాణ) - ఆధ్యాత్మికం
- 2023 పద్మశ్రీ గ్రహీతలు 91 మంది కలరు.**
- ◆ మోదడుగు విజయ్ గుప్తా (తెలంగాణ) -సైన్స్ అండ్ ఇంజనీరింగ్
 - ◆ బి.రామకృష్ణారెడ్డి (తెలంగాణ)- లిటరేచర్ & ఎడ్యుకేషన్

క్రీడలు

ఆర్నీబీ మెంటార్గా సానియా

భారత టెన్నిస్ స్టార్ సానియా మీర్జా మరో కొత్త పాత్రలో కనిపించనుంది. మహిళల ప్రిమియర్ లీగ్ (డబ్ల్యూపీఎల్) ఆరంభ సీజన్ కోసం రాయల్ ఛాలెంజర్స్ బెంగళూరు జట్టుకు ఆమె మార్గనిర్దేశకురాలిగా ఎంపికైంది. గత నెలలో జరిగిన ఆస్ట్రేలియన్ ఓపెన్తో గ్రాండ్స్లామ్ కెరీర్కు వీడ్కోలు పలికిన ఆమె చివరగా ఈ నెలలో ఏటీపీ దుబాయ్ ఓపెన్ టోర్నీలో ఆడనుంది. ఆ తర్వాత మెంటార్గా ఆర్నీబీతో చేరనుందని ఆర్నీబీ ఉపాధ్యక్షుడు రాజేశ్ తెలిపారు.

12 వేల అడుగుల ఎత్తులో ఐస్ స్కేటింగ్ ట్రాక్

హిమాచల్ ప్రదేశ్ కిన్నోర్ జిల్లాలోని నాకో సరస్సు వద్ద సరికొత్త ప్రపంచ రికార్డు నమోదైంది. 12 వేల అడుగుల ఎత్తులో సహజసిద్ధంగా ఉన్న ఈ సరస్సులో పొడవైన ఐస్ ట్రాక్ తీర్చిదిద్ది ఈ ఘనత సాధించారు. అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా దీన్ని సిద్ధం చేశారు. ఇక్కడ మైనస్ 18 డిగ్రీల వాతావరణంలో జాతీయ స్థాయి ఐస్ స్కేటింగ్ పోటీలు ఉత్సాహంగా ప్రారంభమయ్యాయి. 15 రాష్ట్రాల నుంచి 70 మంది క్రీడాకారులు ఈ పోటీల్లో పాల్గొన్నారు. ఐస్ స్కేటింగ్ అసోసియేషన్ ఆఫ్ ఇండియా ఆధ్వర్యంలో రెండు రోజుల పాటు సాగిన ఈ పోటీలు ముగిశాయి.

వార్తల్లో వ్యక్తులు

కళా తపస్వి కె.విశ్వనాథ్ మరణం

కళా తపస్విగా పేరొందిన విఖ్యాత దర్శకుడు కాశీనాథుని విశ్వనాథ్ (92) వృద్ధాప్య సమస్యలతో బాధపడుతూ మరణించారు. బాపట్ల జిల్లా రేపల్లెలో కాశీనాథుని సుబ్రహ్మణ్యం, సరస్వతి దంపతులకు 1930 ఫిబ్రవరి 19న విశ్వనాథ్ జన్మించారు. గుంటూరు హిందూ కళాశాలలో ఇంటర్మీడియట్, ఆంధ్రా క్రిస్టియన్ కళాశాలలో బీఎస్సీ పూర్తి చేశారు. ఆయన తండ్రి చెన్నైలోని విజయవాహినీ స్టూడియోలో పనిచేసేవారు. దీంతో విశ్వనాథ్ డిగ్రీ పూర్తవగానే అదే స్టూడియోలో సౌండ్ రికార్డిస్ట్ గా సినీజీవితాన్ని ప్రారంభించారు. పాతాళభైరవి సినిమాకు అసిస్టెంట్ రికార్డిస్ట్ గా పనిచేశారు. తర్వాత ఆదుర్తి సుబ్బారావు దగ్గర అసోసియేట్ గా చేరారు. కొన్ని చిత్రాలకు కథారచనలో పాలుపంచుకున్నారు. అలా రాణిస్తున్న సమయంలో దుక్కిపాటి మధుసూదనరావు 1965లో ఆత్మగౌరవం సినిమాకు దర్శకుడిగా అవకాశం ఇచ్చారు. ఆ తొలి చిత్రానికే నంది అవార్డు సాధించిన విశ్వనాథ్, తన సినీప్రయాణంలో సాగర సంగమం, స్వాతిముత్యం, సిరిసిరిమువ్వ, శ్రుతిలయలు, సిరివెన్నెల, ఆవద్బాంధవుడు లాంటి అనేక ఆణిముత్యాలను అందించి తెలుగు సినీమా స్థాయిని విశ్వవ్యాప్తం చేశారు.

◆ విశ్వనాథ్ కు 1992లో వద్యశ్రీ, 2017లో దాదాసాహెబ్ ఫాల్కే అవార్డులు వచ్చాయి. అదే ఏడాది రఘుపతి వెంకయ్య అవార్డు దక్కింది. నంది, ఫిల్మ్ ఫేర్ అవార్డులు ఆయన ఖాతాలో చేరాయి. పొట్టి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం ఆయనను గౌరవ డాక్టరేట్ తో గౌరవించింది. మేటి దర్శకుడిగా పేరొందిన ఆయన నటుడిగా కొన్ని కుటుంబ కథాచిత్రాల్లో ఇంటిపెద్ద పాత్రల్లోనూ మెప్పించారు. 1980 ఫిబ్రవరి 2న శంకరాభరణం సినిమా విడుదలైంది. అదే తేదీన ఆయన మరణించడం విశేషం.

**ప్రముఖ సినీ గాయని
వాణీ జయరాం మరణం**

ప్రముఖ సినీ గాయని వాణీ జయరాం (78) చెన్నైలో మరణించారు.

1945 నవంబరు 30న తమిళనాడులోని వేలూరుకు చెందిన దురైస్వామి, పద్మావతి దంపతులకు జన్మించారు. అసలు పేరు కలైవాణి. చిన్నతనంలోనే శాస్త్రీయ సంగీతంలో పట్టు సాధించడంతో పాఠశాలలో జరిగిన సాంస్కృతిక కార్యక్రమాల ద్వారా తన ప్రత్యేకతను చాటుకున్నారు. పదేళ్ల వయసులోనే ఆలిండియా రేడియోలో పాటలు పాడే అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకుని ప్రజల్లోకి వెళ్లారు. దీంతో పాటు నాటకాలు, కవితలు చదివి శ్రోతలను మెప్పించారు. అలా 1970లో 'గుడ్డీ' అనే హిందీ చిత్రంలో 'బోలే రే' అనే పాటతో గాయనిగా తన ప్రయాణాన్ని ఆరంభించారు. ఆమె పాడిన

తొలిపాటే దేశవ్యాప్తంగా ప్రజాదరణ పొందింది. నుశీల, జానకి లాంటి గాయనీమణుల హవా కొనసాగిస్తున్న సమయంలో తనదైన గానంతో అలరించారు వాణి. 'అభిమానవంతుడు' చిత్రంలో 'ఎప్పటివలె కాదురా స్వామి...' పాటతో తెలుగులో తొలిసారి ఆమె గొంతు వినిపించింది.

ఆ తర్వాత 'ఎన్నెన్నో జన్మల బంధం నీది నాది' పాటతో బాగా పాపులర్ అయ్యారు. 'ఏకు స్వరంగల్ కుళ్', 'అపూర్వ రాగంగళ్', 'అండమాన్ కాలనీ', 'పాదపూజై' 'అవన్ దాన్ మణిదన్', 'రోజాపూ రవిక్కైక్కారి', 'మీనవ నన్నన్' లాంటి ఎన్నో చిత్రాల్లో పాటలు పాడి తమిళ ప్రేక్షకుల హృదయాల్లో సుస్థిరస్థానాన్ని సంపాదించారు. శాస్త్రీయం, జానపదం, బీట్... ఇలా ఏ పాటైనా తన ప్రత్యేకతను చాటుకున్నారు. తెలుగు, తమిళం, కన్నడ, మలయాళం, హిందీ, ఉర్దూ, బెంగాలీ, ఒరియా, ఆంగ్లం వంటి 19 భాషల్లో వేల పాటలు పాడారు. ఏ భాషలో పాడినా ఆ భాషలోని స్పష్టతను గొంతులో పలికించడం వాణి జయరాం ప్రత్యేకత.

మూడు జాతీయ పురస్కారాలు :

వాణి జయరాం ఎన్నో పురస్కారాలు సొంతం చేసుకున్నారు. 1976లో వచ్చిన తమిళ చిత్రం 'అపూర్వ రాగంగళ్'తో ఉత్తమ గాయనిగా తొలి జాతీయ పురస్కారాన్ని అందుకున్న ఆమె ఆ తర్వాత 'శంకరాభరణం'లోని మానన నంచరరే, 'స్వాతికిరణం'లోని ఆనతి నీయరా హరా గీతాలతో మరో రెండు జాతీయ అవార్డుల్ని దక్కించుకున్నారు. ఇక ఫిల్మ్ ఫేర్ సహా మరెన్నో ప్రతిష్ఠాత్మక పురస్కారాలు అందుకున్న వాణికి ఇటీవలే కేంద్ర ప్రభుత్వం పద్మభూషణ్ పురస్కారం ప్రకటించింది.

ఎస్టీఆర్ చిత్రంతో రూ.వంద వెండి నాణెం

దివంగత మాజీ ముఖ్యమంత్రి, తెలుగు ప్రజల ఆరాధ్య నటుడు ఎస్టీఆర్ కు మరో అరుదైన గుర్తింపు లభించింది. ఆయన చిత్రంతో వంద

రూపాయల వెండి నాణెం విడుదలకు రిజర్వు బ్యాంకు ఆమోదం తెలిపింది. మరో 2 నెలల్లో ఇది మార్కెట్లోకి విడుదల కానుంది. ఈ నాణెం కొనుగోలుకు రిజర్వు బ్యాంకు కౌంటర్ లేదా ఏదైనా బ్యాంకులో రూ.4,160 చెల్లించాలి. 50 శాతం వెండి, 40 శాతం రాగి, 5 శాతం చొప్పున జింకు, నికెల్ కలిపి ఈ నాణెం తయారు చేయనున్నారు. ప్రముఖ వ్యక్తుల చిత్రాలతో అరుదుగా ఇలాంటి నాణెలను రిజర్వు బ్యాంకు విడుదల చేస్తుంది. గతంలో ఎం.ఎన్.సుబ్బలక్ష్మి చిత్రంతో ఇలా నాణెం విడుదల చేసింది. ఎస్టీఆర్ చిత్రంతో నాణెంతో పాటు ఆయన జీవిత చరిత్రలోని ముఖ్యాంశాలను చిన్న వుస్తకంలా 4 పేజీల్లో ముద్రించి కొనుగోలుదారులకు అందజేస్తారు.

ప్రపంచంలోనే అత్యంత తెలివైన విద్యార్థినిగా నటాషా

ప్రపంచంలోనే అత్యంత తెలివైన విద్యార్థినిగా భారతీయ - అమెరికన్ విద్యార్థిని నటాషా పెరియనాయగమ్ (13) వరుసగా రెండో ఏడాది ఘనత సాధించింది. ప్రపంచంలో అత్యంత చురుకైన విద్యార్థులను, తమ వయసు కంటే ఎక్కువ తెలివితేటలు కలిగిన వారిని వెలికి తీసేందుకు అమెరికాలోని జాన్స్ హాప్కిన్స్ యూనివర్సిటీకి చెందిన సెంటర్ ఫర్ టాలెంటెడ్ యూత్ (సీటీవై) ఏటా విభిన్న పరీక్షలు నిర్వహిస్తుంటుంది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా 76 దేశాల నుంచి 15,300కి పైగా విద్యార్థులు ఈ పోటీ పరీక్షల్లో పాల్గొనగా కేవలం 27 శాతం కంటే తక్కువ మంది మాత్రమే అర్హత సాధించారు. అందులో నటాషా ప్రథమ స్థానంలో నిలిచింది. న్యూజెర్సీలోని ఫ్లోరెన్స్ స్కూల్లో చదువుతున్న ఈ బాలిక 2021లో నిర్వహించిన పరీక్షల్లోనూ పాల్గొని తన ప్రతిభ చాటింది. అప్పటికి ఐదో గ్రేడ్ (అయిదో తరగతి) చదువుతున్న తను ఎనిమిదో తరగతి విద్యార్థి స్థాయి ప్రతిభ చూపింది. చెన్నైకి చెందిన నటాషా తల్లిదండ్రులు ఉద్యోగ రీత్యా అమెరికాలో స్థిరపడ్డారు.

యూట్యూబ్ సీఈవోగా భారతీయుడు నీల్ మోహన్ నియామకం

ప్రముఖ వీడియో స్ట్రీమింగ్, సోషల్ మీడియా దిగ్గజం యూట్యూబ్(YouTube)కు భారతీయుడు నీల్ మోహన్(Neal Mohan) సీఈవోగా నియమితులయ్యారు. సుదీర్ఘ కాలంగా సీఈవోగా ఉన్న సూసన్ వాజిసికి పదవి నుంచి వైదొలగడంతో యూట్యూబ్ యాజమాన్యం ఇండియన్-అమెరికన్ అయిన నీల్ మోహన్‌ను కొత్త సీఈవోగా నియమించింది. ప్రస్తుతం నీల్ మోహన్ యూట్యూబ్‌లో చీఫ్ ప్రొడక్ట్ ఆఫీసర్‌గా ఉన్నారు. ఇక ప్రపంచ దిగ్గజ టెక్నాలజీ కంపెనీల్లో భారతీయుల హవా కొనసాగుతోంది.

ఇప్పటికే ప్రముఖ సెర్చ్ ఇంజిన్ గూగుల్ సీఈవోగా సుందర్ పిచాయ్(Sundar Pichai), మైక్రోసాఫ్ట్ సీఈవోగా నత్య నాదేళ్ల(Satya Nadella), అడోబ్ సీఈవోగా శంతను నారాయణ్ (Shantanu Narayen) ఉన్నారు.

ఇక నీల్ మోహన్ మరోసారి భారత ఖ్యాతిని ఖండాంతరాలకు వ్యాపింపజేశారు. మరో భారతీయుడు పరాగ్ అగర్వాల్ సోషల్ మీడియా దిగ్గజం ట్విటర్‌కు సీఈవోగా పనిచేసిన విషయం తెలిసిందే. ఇక కొత్తగా సీఈవోగా బాధ్యతలు చేపట్టనున్న నీల్ మోహన్‌కు గూగుల్ సీఈవో సుందర్ పిచాయ్ అభినందనలు తెలిపారు. సుసాన్ వాజిసికి సేవలను కొనియాడారు. సూసన్ అసాధారణ టీమ్‌ను సిద్ధం చేశారని పేర్కొన్నారు. యూట్యూబ్‌ను ఎంతో విజయవంతంగా ముందుకు నడిపించాలని తన ప్రకటనలో సుందర్ పిచాయ్ తెలిపారు. నీల్ మోహన్ స్టాన్‌ఫోర్డ్ యూనివర్సిటీలో గ్రాడ్యుయేట్. 2008లో గూగుల్‌లో చేరారు.

కుటుంబ, ఆరోగ్యం, ఇతర ప్రాజెక్ట్ లపై దృష్టి కోసమే..

సీఈవో పదవి నుంచి వైదొలిగిన సూసన్ వాజిసికి కంపెనీతో ఎంతో అనుబంధం ఉంది. ఇక యూట్యూబ్ మాతృసంస్థ అయిన ఆల్ఫాబెట్‌లో గత 25 ఏళ్లుగా వలు వదవుల్లో కొనసాగారు. యూట్యూబ్‌కు గత తొమ్మిది ఏళ్లుగా సీఈవోగా ఉన్నారు. తన పదవి నుంచి వైదొలుగుతున్న క్రమంలో సూసన్ కంపెనీ ఉద్యోగులకు లేఖ రాశారు. కుటుంబం, ఆరోగ్యం, వ్యక్తిగత ప్రాజెక్ట్‌లపై దృష్టి నిలిపేందుకు కొత్త జీవితాన్ని ప్రారంభించబోతున్నట్లు తెలిపారు. కొత్త జీవితం పట్ల ఎంతో ఆసక్తిగా ఉన్నట్లు పేర్కొన్నారు. ఈ సందర్భంగా ఆల్ఫాబెట్ వ్యవస్థాపకులు లారీ పేజ్, సెర్గే బ్రిన్ ఆమె సేవలను కొనియాడారు. గూగుల్ చరిత్రలో సూసన్‌కు ఒక ప్రత్యేక స్థానమున్నట్లు పేర్కొన్నారు. ప్రతిచోటా ప్రజలు ఉపయోగించే ఉత్పత్తులకు ఆమె అత్యంత అద్భుత సహకారం అందించినట్లు తెలిపారు. సూసన్ సీఈవోగా ఉన్న సమయంలో యూట్యూబ్ ఎంతో స్థాయికి చేరుకుంది. ఎన్నో లాభాలను కంపెనీకి అందించారు. గతేడాది యూట్యూబ్ ప్రకటనల ఆధారంగా 29.2 బిలియన్ డాలర్లను సంపాదించింది. ఇది మాతృసంస్థ ఆల్ఫాబెట్ ఆదాయంలో 10 శాతం కంటే ఎక్కువే. ఇక కొత్త సీఈవో నీల్ మోహన్‌తో సూసన్‌కు ఎంతో స్నేహపూర్వక అనుబంధం ఉంది. తొలుత వీరిద్దరు గూగుల్ ప్రకటనల విభాగంలో కలిసి పనిచేశారు.

జనరల్ స్టడీస్ (భారత దేశం)

భారత రాజ్యాంగం మరియు

రాజనీతి శాస్త్రం

టి.యస్.బిసి.స్టడీ సర్కిల్, నల్లగొండ.

రాజ్యాంగ పరిచయం

- ◆ ప్రపంచ దేశాలలో అధునిక రాజ్యాలు అవతరణకు మూలదారం రాజ్యాంగం గ్రీకు తత్వవేత్త అరిస్టాటిల్ ప్రకారం ఒకదేశం లేదా రాజ్యం యొక్క ప్రజలజీవన విధానాన్ని తేలియజేసే నర్వొన్నత శాసనం రాజ్యాంగంగా నిర్వచిస్తారు కాన్స్ట్యూషన్ అనే ఇంగ్లీష్ పదం కాన్స్ట్యూట్ అనే ఫ్రెంచ్ పదం నుండి ఆవిర్భవించినది ఈ పదానికి అర్థం ఏర్పరుచు
- ◆ రాజ్యాంగవాదానికి పితామహుడైన అరిస్టాటిల్ తన గ్రంథమైన పాలిటిక్స్ లో తను పరిశీలించిన వివిధ రాజ్యంగాలు, ప్రభుత్వాల వర్గీకరణ గురించి వివరించాడు. రాజ్యాంగం ప్రస్తుత ప్రజాస్వామ్యదేశాల్లో సామాజిక పత్రంగా, పిలవబడుతుంది.
- ◆ బ్రిటిష్ పరిపాలనలో 1935 భారత ప్రభుత్వ చట్టం భారత రాజ్యాంగానికి పునాదులు వేసింది. భారత రాజ్యాంగానికి 8 కమిటీల ద్వారా సలహాలు, సూచనలు తీసుకొని రచించారు. దీనిని రచించడానికి పట్టిన కాలం 2 సం॥ 11 నెలల 18 రోజులు 1950 జనవరి 26న రాజ్యాంగం అమలులోకి వచ్చింది.

ప్రశ్నలు

1. ఎ. 1935వ భారత ప్రభుత్వ చట్టం రాష్ట్రాలకు ఒక నిర్దిష్ట పరిధిలో కొన్ని ప్రత్యేకాధికారాలు కల్పించింది.
బి. ఆర్.భారత ప్రభుత్వ చట్టం 1935 ప్రకారం రాష్ట్రాలకు ప్రదేశిక స్వయం ప్రతిపత్తి కల్పించే ప్రతిపాదన ప్రవేశపెట్టడం అనేది భారత కౌన్సిల్ల చట్టం 1861 ప్రకారం 1861లో చేపట్టిన వికేంద్రీకరణ ప్రక్రియ అంతిమ ఫలితమే
ఎ) ఎ,ఆర్ రెండూ సరైనవే మరియు ఆర్, ఎ కు సరియైన వివరణ
బి) ఎ మరియు ఆర్ రెండూ సరైనవే మరియు ఆర్,ఎ కు సరియైన వివరణ కాదు.
సి) ఎ సరైనదే కాని ఆర్ తప్పు
డి) ఎ తప్పు కాని ఆర్ సరైనది.
2. 1932 లోని పూనా ఒడంబడిక కింది వాటిలో వేటిని సమర్థించింది?
ఎ) సంయుక్త/ఉమ్మడి ఎలక్టోరేట్లు
బి) ప్రత్యేక ఎలక్టోరేట్లు
సి) షెడ్యూల్డ్ కులాలకు స్థానాల రిజర్వేషన్ తో సంయుక్త/ఉమ్మడి ఎలక్టోరేట్లు
డి) సవర్ణ హిందువులకు స్థానాల రిజర్వేషన్ తో సంయుక్త/ఉమ్మడి ఎలక్టోరేట్లు

3. కింది సంఘటనలను పరిశీలించండి

- 1. పిట్స్ ఇండియా చట్టం
- 2. ఈస్టిండియా కంపెనీ దివానీ హక్కులు
- 3. రెగ్యులేటింగ్ చట్టం
- 4. బెంగాల్ గవర్నర్ గా వారెన్ హేస్టింగ్స్ నియామకం

ఈ సంఘటనల చారిత్రక కాలక్రమాన్ని సూచించండి.

- ఎ) 2, 3, 1, 4 బి) 4, 2, 3, 1
- సి) 2, 4, 3, 1 డి) 4, 2, 1, 3

4. కిందివాటిలో 1919 భారత ప్రభుత్వ చట్టంలోని ప్రధాన లక్షణాలు ఏవి?

- 1. రాష్ట్రాల కార్యనిర్వహణ ప్రభుత్వంలో ద్వంద్వపాలనను ప్రవేశపెట్టడం
- 2. ముస్లింలకు విడిగా మతపరమైన నియోజక గణాలను ప్రవేశపెట్టడం
- 3. కేంద్ర, రాష్ట్రాలకు శాసనపరమైన అధికారాన్ని దత్తం చేయడం.
- 4. కేంద్ర, రాష్ట్ర శాసనవ్యవస్థల విస్తరణ, పునర్వ్యవస్థీకరణ

సరియిన సమాధానం ఎంపిక చేయండి.

- ఎ) 1, 2, 3 బి) 2, 3, 4
- సి) 1, 2, 4 డి) 1, 3, 4

5. భారతదేశంలో ఈస్టిండియా కంపెనీ పౌర, సైనిక, రెవిన్యూ వ్యవహారాలను బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం పూర్తిగా నియంత్రించడానికి వీలుగా బ్రిటన్ లో

నియంత్రణ బోర్డు (బోర్డ్ ఆఫ్ కంట్రోల్)

ఏర్పాటుకు మూలమైన చట్టం ఏది

- ఎ) 1773 రెగ్యులేటింగ్ చట్టం
- బి) 1784 పిట్స్ ఇండియా చట్టం
- సి) 1833 చార్టర్ చట్టం
- డి) 1858 భారత ప్రభుత్వ చట్టం

6. సరిఅయిన అంశాలు

- 1) మొదటి రాజ్యాంగ సవనఫ ద్వారా - 9వ షెడ్యూల్ ను చేర్చారు.
 - 2) న్యాయసమీక్ష నుంచి భూ సంస్కరణల చట్టాలకు మినహాయింపునిచ్చే షెడ్యూల్ - 9
 - 3) కోయాల్లో కేసులో హక్కులకు విరుద్ధమైన 9వ షెడ్యూల్ లోని అంశాలను న్యాయ సమీక్షకు గురి చేస్తామని సుప్రీంకోర్టు ప్రకటించిన కాలం - 2007
 - 4) రాజ్యాసభ స్థానాల కేటాయింపు గూర్చి 3వ షెడ్యూల్ పేర్కొంటుంది.
- ఎ) 1, 2 బి) 2, 3
 - సి) 1, 2, 3 డి) 2, 4

7. ఈ క్రింది వాటిని జతపరుచుము

- 1) రాష్ట్ర రాజ్యాంగ కమిటీ ఎ) నెహ్రూ
- 2) కేంద్ర అధికారాల కమిటీ బి) వల్లభాయ్ పటేల్
- 3) నైతిక విలువల కమిటీ సి) రాజేంద్రప్రసాద్
- 4) హౌస్ కమిటీ డి) పట్టాబి సీతారామయ్య

- ఎ) 1-బి 2-ఎ 3-డి 4-సి
 బి) 1-సి 2-బి 3-ఎ 4-డి
 సి) 1-బి 2-ఎ 3-సి 4-డి
 డి) 1-ఎ 2-బి 3-సి 4-డి

8. గ్రంథాలు - రచయితలు సరిఅయినవి

- 1) కానిస్టిట్యూషనల్ గవర్నమెంట్ పాలిటిక్స్ -
 ఎం.వి. ఫైలే
- 2) ఇండియన్ కానిస్టిట్యూషన్ కార్పర్ స్టోన్ ఆఫ్ ద
 నేషన్ - ఆస్టన్
- 3) ఇంట్రడక్షన్ టూ ద కానిస్టిట్యూషన్ - డిడి
 బసు
- ఎ) 1 బి) 1, 2
 సి) 1,2,3 డి) 1,3

**9. ఈ క్రింది వానిలో లక్ష్యాలు - ఆశయాలు
 తీర్మాన సారాంశానికి సంబంధించి సరి అయినది.**

- 1) భారత సౌర్యభౌమ ప్రజాస్వామ్య గణతంత్ర
 దేశం
- 2) భారత స్వయంప్రతిపత్తి రాష్ట్రాలు గల
 సమాఖ్య దేశం
- 3) రాజ్యాధికారానికి మూలం ప్రజలు
- 4) ప్రజలకు సాంఘిక, ఆర్థిక, రాజకీయ
 న్యాయం అందించాలి.
- ఎ) 1,2 బి) 2,3
 సి) 3 డి) 1, 2, 3, 4

10. రాజ్యాంగ ప్రవేశికననుసరించి భారత

ప్రభుత్వ స్వరూపం?

- ఎ) సర్వసత్తాక/సామ్యవాద/లౌకిక/ప్రజాస్వామ్య/
 గణతంత్ర
- బి) సర్వసత్తాక/లౌకిక/సామ్యవాద/గణతంత్ర
- సి) సర్వసత్తాక/ప్రజాస్వామ్య/గణతంత్ర/
 సామ్యవాద/లౌకిక
- డి) ఏదీ కాదు

జవాబులు

1	2	3	4	5
(ఎ)	(సి)	(సి)	(డి)	(బి)
6	7	8	9	10
(సి)	(సి)	(సి)	(డి)	(ఎ)

వివరణలు

1. లార్డ్ లిన్లిత్ గో సారద్యంలోని జాయింట్ సెలక్ట్ కమిటీ రిపోర్ట్ ఆధారంగా భారత ప్రభుత్వ చట్టం 1935 బ్రిటిష్ పార్లమెంట్ లో ఆమోదం పొందినది.
2. ఈ ఒప్పందం ప్రకారం దళితులకు ప్రత్యేక నియోజక వర్గాల బదులు సాదారణ నియోజక వర్గాలను ఎక్కువగా కెటాయించారు ఈ ఒప్పందం ప్రకారం దళితులకు 147 సీట్లు కేటాయించడం జరిగింది.
3. పిట్స్ ఇండియా చట్టం ద్వారా కంపెనీ యొక్క రాజకీయ మరియు వానిజ్య విదులను వేరుచేయడం జరిగింది. కంపెనీ వ్యవహారాలని

క్రమబద్ధం చేసి వాటిని నియంత్రించడానికి చేసిన మొదటి చట్టం.

4. భారతరాజ్యదర్శి లార్డ్ మాటింగ్, వైశ్రాయ్ ఛేమ్స్ఫర్డ్లు ఈ చట్టాన్ని రూపొందించడంలో కీలకపాత్ర పోషించారు. ఈ చట్టాన్ని మాంటిగ్-ఛేమ్స్ఫర్డ్ సంస్కరణలు అంటారు. ఈ చట్టం 1921 నుండి అమలులోకి వచ్చింది.

5. ఈ చట్టం మొదటి లిఖితచట్టం, కంపెని యొక్క రాజకీయ వాణిజ్య విదులు వేరుచేశారు, కంపెని గుత్తాధిపత్యం రద్దు, గవర్నర్ జనరల్ హోదాను వైశ్రాయ్ గా మార్చారు.

6. రాజ్యసభ స్థానాల గూర్చి తెలిపే షెడ్యూల్ 4వ షెడ్యూల్

7. రాజ్యాంగ పరిషత్ లో వివిధ అంశాల పరిశీలన కొరకు అనేక కమిటీలను వేయడం జరిగినది మేజర్ కమిటీలు

8. పై మూడు గ్రంథాలు - అతార్స్ కి సంబంధించినది.

9. జవహర్ లాల్ నెహ్రూ లక్ష్యాలు ఆశయాల తీర్మానాన్ని 1946 డిసెంబర్ 13న ప్రవేశపెట్టారు.

10. ప్రవేశిక అనునది ప్రజాస్వామ్య రాజ్యాంగాల యొక్క ఉపోద్ఘాతం పత్రం, ఇది రాజ్యాంగ తత్వాన్ని లక్ష్యాలను ఉద్దేశ్యాలను తేలియజేస్తుంది.

భారతదేశ భౌగోళిక శాస్త్రం

(డైరెక్టర్: టి.ఎస్. స్టడీ సర్కిల్ -
జోగులాంబ గద్వాల)

భారతదేశం - నీటి పారుదల ప్రాజెక్టులు

పరిచయం

పంటలకు కృత్రిమంగా నీరుందివ్వడాన్ని నీటి పారుదల అంటారు. దేశంలో జనాభా పెరుగుదల అత్యధికంగా ఉండటం చేత పెరుగుతున్న జనాభాకు సరిపడు ఆహారాన్ని ఉత్పత్తి చేసి ఆహార భద్రతను సాధించడానికి నీటి పారుదల అత్యవశ్యకం. 2017-18 వాటికి దేశంలోని మొత్తం సాగు భూమి (1.40 మిలియన్ హెక్టార్స్ లో 47% (66.1 మిలియన్ హెక్టార్) సాగుభూమికి నీటి వసతులను కల్గి ఉంది. దేశంలో నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులను ఆయకట్టు ప్రాంతం విస్తీర్ణం ఆధారంగా మూడు రకాలుగా వర్గీకరిస్తారు.

1. భారీ నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులు : 10,000 హెక్టార్లు లేదా అంత కంటే ఎక్కువ ఆయకట్టు ప్రాంతం గల ప్రాజెక్టులను "భారీ ప్రాజెక్టులు" అంటారు.

2. మధ్యతరహా ప్రాజెక్టులు : 2000 నుండి 10,000 హెక్టార్ల ఆయకట్టు ప్రాంతం గల ప్రాజెక్టులను మధ్యతరహా ప్రాజెక్టులు అంటారు.

3. చిన్న తరహా ప్రాజెక్టులు: 2000 హెక్టార్ల కంటే తక్కువ ఆయకట్టు ప్రాంతం గల ప్రాజెక్టులను చిన్న తరహా ప్రాజెక్టులు అని అంటారు.

అంతర్జాతీయ ప్రాజెక్టులు:

❖ భారతదేశం నేపాల్, భూటాన్ ప్రభుత్వాలతో సంయుక్తంగా కొన్ని ప్రాజెక్టులను నిర్వహిస్తుంది. అవి

1. సంతోష్ ప్రాజెక్టు - ఇండియా భూటాన్
2. తనక్పూర్ - ఇండియా నేపాల్
3. పంచేశ్వర్ - ఇండియా నేపాల్
4. మహాకాళి ప్రాజెక్టు - ఇండియా నేపాల్
5. శారద బారేజ్ - ఇండియా నేపాల్

ప్రశ్నలు

1. జతపర్చుము ?

ఆనకట్ట

రాష్ట్రం

ఎ. భవానీ సాగర్ రిజర్వాయర్	1. మధ్య ప్రదేశ్
బి. దిబాంగ్ ఆనకట్ట	2. అరుణాచల్ ప్రదేశ్
సి. గాంధీనగర్ ఆనకట్ట	3. కేరళ
డి. ఇడుక్కి ఆర్ప్ ఆనకట్ట	4. తమిళనాడు

2. క్రింది వాటిని జతపరచండి ?

రాష్ట్రం

ముఖ్య కాలువలు

1. హర్యానా	ఎ. తుంగభద్ర, విశ్వేశ్వరయ్య
2. కర్ణాటక	బి. శారద, బెట్వా
3. రాజస్థాన్	సి. జుయ్, గుర్గావ్
4. ఉత్తరప్రదేశ్	డి. బికనీర్, బితుర్వ

1. 1-సి, 2-బి, 3-డి, 4-ఎ
2. 1-ఎ, 2-బి, 3-సి, 4-డి
3. 1-డి, 2-సి, 3-బి, 4-ఎ
4. 1-సి, 2-ఎ, 3-డి, 4-బి

3. వెంబనాడ్ మరియు లోక్తక్ సరస్సులున్న రాష్ట్రములు?

1. కేరళ మరియు మణిపూర్	2. ఒరిస్సా & రాజస్థాన్
3. కేరళ & ఒరిస్సా	4. తమిళనాడు & రాజస్థాన్

4. భారతదేశపు తెలుగు గంగ పథకం ఉద్దేశ్యం ?

1. కావేరీ జలాలను హైదరాబాద్ తీసుకుపోవడం
2. కృష్ణా జలాలను నెల్లూరుకు తీసుకుపోవడం.
3. కృష్ణా జలాలను మద్రాసుకు తీసుకుపోవడం
4. గంగా జలాలను తమిళనాడుకు తీసుకుపోవడం.

5. క్రింది వాక్యాలను గమనించండి ?

- ఎ. రిహండ్ డ్యాం సోన్ నది ఉపనదిపై ఉంది.
- బి. హీరాకుడ్ డ్యాం మహానదిపై ఉంది.
- సి. చంబల్ ప్రాజెక్ట్ రాజస్థాన్ మరియు మధ్యప్రదేశ్ లో ఉమ్మడి ప్రాజెక్ట్
- డి. కోసి నదిని బీహార్ యొక్క దుఃఖ్ఖ దాయని అంటారు.

6. ఈ క్రింది వానిలో సరైనవి గుర్తించండి ?

- ఎ. కేంద్ర జల సంఘం
 - బి. కేంద్ర భూగర్భజలాల సంఘం 1970
 - సి. జాతీయ జల వనరుల వృద్ధి సమాఖ్య 1982
 - డి. జాతీయ జల విజ్ఞాన సంస్థ 1979
 - ఇ. జాతీయ జల విధానం - 2012
1. ఎ, బి, సి, ఇ మాత్రమే
 2. బి, డి, ఇ మాత్రమే
 3. ఎ, బి, సి, డి, ఇ మాత్రమే
 4. డి, ఇ, ఎ మాత్రమే

7. ఫరక్కా ప్రాజెక్ట్ యొక్క ప్రధాన ఉద్దేశ్యం ?

1. పశ్చిమ బెంగాల్ లో అదే ప్రాంతానికి నీటిని సరఫరాచేయడం
2. గంగానదిలో నీటిని గరిష్టంగా ఉపయోగించడం
3. కోల్కత్తా ఓడరేవును రక్షించడానికి
4. విద్యుత్ను ఉత్పత్తి చేయడం

8. క్రింది జతలను పరిశీలించండి ?

వివరణలు

- వ్యవసాయ యోగ్యమైన ప్రాజెక్ట్/పథకం
 కమాండ్ ప్రాంతం
 ఎ. 10,000 హెక్టార్లకు 1. మేజర్ ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్ట్
 మించిసాగు చేయగలభూమి ప్రాజెక్ట్
 బి. 10,000 నుండి 2. మీడియం ప్రాజెక్ట్
 25,000 ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్ట్
 ఏకరాల వరకు సాగు చేయగల భూమి
 సి. 10,000 ఏకరాల వరకు 3. మైనర్ ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్ట్
 సాగు చేయగల భూమి ప్రాజెక్ట్

- సరియైనవి కాని జతలను ఎంపిక చేయండి :
- ఎ మాత్రమే
 - బి మాత్రమే
 - బి మరియు సి మాత్రమే
 - ఎ మరియు సి మాత్రమే

9. ముల్గా పెరియార్ డ్యామ్ ఏ 2 రాష్ట్రాల మధ్య తీవ్ర విభేదాలను సృష్టించింది.

- ఆంధ్రప్రదేశ్ మరియు తమిళనాడు
- కర్ణాటక మరియు తమిళనాడు
- తమిళనాడు మరియు కేరళ
- కేరళ మరియు కర్ణాటక

10. ఈ క్రింది వానిలో తప్పుగా జతపర్చినది ఏది ?

- రిహండ్ ప్రాజెక్ట్ - ఉత్తర ప్రదేశ్
- కుండా ప్రాజెక్ట్ - కర్ణాటక
- తావా ప్రాజెక్ట్ - మధ్యప్రదేశ్
- రాంగంగా ప్రాజెక్ట్ - ఉత్తరాఖండ్

జవాబులు

1-4	2-4	3-1	4-3	5-4
6-3	7-3	8-3	9-3	10-2

1. భవానీసాగర్ డామ్ లేదా దిగువ భవానీ డ్యామ్, భారతదేశంలోని తమిళనాడులోని ఈరోడ్ జిల్లాలో ఉంది. ఆనకట్ట సత్య మంగళానికి పశ్చిమాన 16 కి.మీ (9.9 మైళ్ల) దూరంలో ఉంది.

దిబాంగ్ ఆనకట్ట : ఇది భారతదేశంలోని అరుణాచల్ ప్రదేశ్ లోని దిగువ దిబాంగ్ వ్యాలీ జిల్లాలో ఉన్న ఒక ప్రణాళికబద్ధమైన మైన కాంక్రీట్ గ్రావిటీ డ్యామ్, నిర్మిస్తే, ఇది భారతదేశంలో అతి పెద్ద ఆనకట్ట మరియు ప్రపంచంలోనే అత్యంత ఎత్తైన కాంక్రీట్ గ్రావిటీ డ్యామ్ అవుతుంది. దీని పొడవు 288 మీటర్లు (945 అడుగులు) ఉంటుంది.

గాంధీనగర్ ఆనకట్ట : ఇది భారతదేశంలోని చంబల్ నదిపై నిర్మించిన నాలుగు ఆనకట్టలలో గాంధీసాగర్ ఒకటి. ఈ ఆనకట్ట మధ్యప్రదేశ్ లో ఉంది. చంబల్ నదిపై (మధ్యప్రదేశ్) గాంధీ సాగర్ డ్యామ్, జాతీయ ప్రాముఖ్యత కల్గిన ఐదు రిజర్వాయర్లలో ఒకటి. జిల్లాలోని గాంధీనగర్ ఆనకట్ట నిర్మాణానికి 1954 మార్చి 7న ప్రధాని పండిట్ జవహర్ లాల్ నెహ్రూ శంకుస్థాపన చేశారు.

ఇడుక్కి ఆనకట్ట : ఇది పెరియార్ నది పైన నిర్మించబడిన ఒక ఇరుకైన పంపుతో ఒక సిమెంట్ డబుల్ కర్వేచర్ పారాబలిక్. ఇది రెండు పర్వతాల మధ్య ఉంది. కేరళ రాష్ట్రంలోని కురతిమలతోపాటు కురవన్మల. ఇడుక్కి ఆనకట్ట నిర్మించబడింది. ఇది 167.7 అడుగుల ఎత్తులో ఉన్న ఆసియాలోని అతిపెద్ద ఆర్చ్ డ్యామ్లలో ఒకటిగా వర్ణించవచ్చును. దీనిని

దీనిని కులమావు మరియు చెరువులోని మరో రెండు ఆనకట్టలతో కలిపి నిర్మించారు.

2. భారతదేశంలో కాలువల ద్వారా 24.6% నీటిపారుదల గల రాష్ట్రాలు -

1. ఉత్తర ప్రదేశ్
2. రాజస్థాన్
3. హర్యానా మరియు
4. కర్ణాటక

- ఉత్తరప్రదేశ్ లో పారే కాలువలు శారద, బెట్వా
- రాజస్థాన్ లో పారే కాలువలు బికనీర్, బితుర్వ
- హర్యానాలో పారే కాలువలు జయ్, గుర్గావ్
- కర్ణాటకలో పారే కాలువలు తుంగభద్ర, విశ్వేశ్వరయ్య

3. కేరళ రాష్ట్రంలో గల సరస్సులు అష్ట ముడి, వెంబనాడ్ మరియు పెరియార్, మణిపూర్ రాష్ట్రంలో గల సరస్సు లోక్ తక్, సరస్సుల నగరం ఉదయపూర్, వెయ్యి సరస్సుల దేశం ఫిన్లాండ్.

4. భారతదేశంలోని తెలుగు గంగ ప్రాజెక్ట్ శ్రీశైలం రిజర్వాయర్ నుండి కృష్ణానది జలాలను తెలుగు గంగ కాలువ ద్వారా రాయలసీమ కు సాగునీటిని, చైనై నగరానికి త్రాగునీరుని అందిస్తుంది. తెలుగుగంగ కాలువ శ్రీశైలం రిజర్వాయర్, పెన్నా నదిపై నిర్మించిన సామశిల ప్రాజెక్టును అనుసంధానం చేస్తుంది.

5. హీరాకుడ్ ప్రాజెక్ట్ : ఈ ప్రాజెక్ట్ ఒడిశాలోని సంబ ల్యూర్ వద్ద మహానదిపై నిర్మించారు. ఇది 4.8 కి.మీ పొడవుతో ప్రపంచంలోనే 2వ పొడవైన ప్రాజెక్టుగా

గుర్తింపు పొందినది. భారతదేశంలో అతి పొడవైన ఆనకట్ట (480 కి.మీ). ఈ ప్రాజెక్ట్ 3 డ్యామ్ ఉన్నాయి.

1. హీరాకుడ్
2. తిబ్రపార
3. నారాజ్

చంబల్ ప్రాజెక్ట్ : ఇది మధ్యప్రదేశ్ లో చంబల్ నదిపై కలదు. ఇది అంతర్ రాష్ట్రీయ ప్రాజెక్ట్. ఈ ప్రాజెక్ట్ మధ్యప్రదేశ్, రాజస్థాన్ రాష్ట్రాల ఉమ్మడి ప్రాజెక్ట్. 1970లో గాంధీ సాగర్ భూనుపుర (మధ్యప్రదేశ్), రాణా ప్రతాప్ సాగర్ రావత్ భట్ (రాజస్థాన్), జవహర్ సాగర్ మరియు కోట బ్యారేజ్ (రాజస్థాన్) అనే 4 ఆనకట్టలను ఈ ప్రాజెక్ట్ లో భాగంగా నిర్మించారు. గాంధీసాగర్ వద్ద ప్రముఖ చారిత్రాత్మక కోట: చౌరాసియాఫుడ్, హీరాకుడ్ ప్రాజెక్ట్ విసీర్ణం గాంధీసాగర్ డ్యాం కల్గివుంది.

సోన్ నది : ఉపనది అయిన రిహండ్ నదిపై ఈ ప్రాజెక్ట్ ఉత్తరప్రదేశ్ లోని మీర్జాపూర్ జిల్లాలో 1954-64 మధ్య నిర్మించారు. ఇది

ఉత్తరప్రదేశ్ లోని అతి పెద్ద బహుళార్థక ప్రాజెక్ట్. భారత్ లో అతి పెద్ద కృత్రిమ సరస్సు అయిన గోవింద్ పల్లబ్ ఘండిసాగర్. ఈ ప్రాజెక్ట్ వల్ల ఏర్పడింది. ఈ ప్రాజెక్ట్ ఉత్తరప్రదేశ్, మధ్యప్రదేశ్ మరియు చత్తీస్ గుడ్ రాష్ట్రాలలో విస్తరించి ఉంది. రిహండ్ ఆనకట్ట 934.45 మీ. పొడవు కలిగిన కాంక్రీట్ గురుత్వాకర్షణ గల ఆనకట్ట.

కోసినది: దీనిని సప్తకోసి అని కూడా పిలుస్తారు. సస్కోసి, దూద్ కోసి, అరుణ్, తాంబెర్, తామ్ర, తంటకోసి, బోలియాకాసి, ఏడు ఉపనదులు కల్గి సప్తకోసి నదిగా పిలువబడతాయి. కోసిని సంస్కృతం

లో కౌసికి అని పిలుస్తారు. కోసి నదికి బీహార్ దు:ఖదాయని అని పేరు కలదు. దీని పొడవు 730 కి.మీ.

6.కేంద్ర జల సంఘం: 1945లో - స్థాపించబడింది. దీని ప్రధాన కార్యాలయం నాగపూర్లో ఉంది. దీని యొక్క ప్రధాన ఉద్దేశ్యం దేశంలో జల వనరులను సమగ్రంగా స్థిరవృద్ధి తో పెంచడం.

కేంద్ర భూగర్భ జలాల సంఘం:- దీనిని 1970లో స్థాపించడం జరిగింది. దీని ప్రధాన కార్యాలయం ఫరీదాబాద్, దీని యొక్క ప్రధాన ఉద్దేశ్యం భారత దేశ భూగర్భ జలవనరుల వృద్ధి, నిలకడవినియోగానికి కావలసిన జాతీయ జల విధానాలను శాస్త్రీయంగా ఉపయోగించడానికి, వృద్ధి చేసి, పర్యవేక్షణ చేయడానికి కావలసిన జాతీయ విధానాలను రూపొందించి అమలు చేయడం.

జాతీయ జల వనరుల వృద్ధి సమాఖ్య : దీనిని 1982 లో స్థాపించి బడింది. జల వనరుల మంత్రుత్వ శాఖ క్రింద రిజిస్టర్ చేయబడి ఉన్నది.

జాతీయ జల విజ్ఞాన సంస్థ : దీనిని 1990లో స్థాపించడం జరిగింది. దీని ప్రధాన కార్యాలయం రూర్కీలో కలదు.

జాతీయ జల విధానం : నూతన జాతీయ జల విధానం 2012లో ప్రకటించడమైనది.

7. ఫరక్కా బ్యారేజ్ అనేది భారతదేశంలోని పశ్చిమ

బెంగాల్ రాష్ట్రంలోని ముర్షిదాబాద్ ప్రాంతంలో గంగానదికి అడ్డంగా ప్రవహిస్తుంది. ఇది సాహిబ్ గంజ్ సమీపంలో బంగ్లాదేశ్ తో సరిహద్దు నుండి దాదాపు 18 కి.మీ దూరంలో ఉంది. ముర్షిదాబాద్ ప్రాంతంలోని ఫరక్కాలో ఫరక్కా టౌన్ షిప్ కనుగొనబడింది. 1962లో భారతదేశం రూపకల్పన ప్రారంభించిన ఫరక్కా బాంబు దాడి, భగీరథి-హుగ్లీ నదీ వ్యవస్థ యొక్క నిర్వహణ మరియు నౌకయానాన్ని విస్తరించడం ద్వారా నౌకశ్రయం పరిరక్షణ కోసం 38.38 కి.మీ పొడవు గల ఫీడర్ కాలువ కోసం 1970లో పూర్తయింది.

8. భారీ తరహా నీటి పారుదల ప్రాజెక్టులు : 10,000 హెక్టార్ల కంటే ఎక్కువ ఆయకట్టు ప్రాంత ప్రాజెక్టులను భారీ నీటి పారుదల ప్రాజెక్టు లు అని అంటారు.

మధ్య తరహా నీటి పారుదల ప్రాజెక్టులు : 2000 నుండి 10,000 హెక్టార్ల వరకు ఆయకట్టు ప్రాంతం ఉన్న ప్రాజెక్టులను మధ్యతరహా నీటి పారుదల ప్రాజెక్టులు అంటారు. వీటిని చిన్న మరియు ఉపనదులపై నిర్మిస్తారు.

చిన్న తరహా నీటి పారుదల ప్రాజెక్టులు : 2000 హెక్టార్ల కంటే తక్కువ ఆయకట్టు ప్రాంతం ఉన్న ప్రాజెక్టులను చిన్న నీటి పారుదల ప్రాజెక్టులు అంటారు. ఉదా : బావులు, గొట్టపు బావులు, చెరువులు మరియు లిఫ్ట్ ఇరిగేషన్ పథకాల క్రిందకు వస్తాయి.

9. ముళ్ళ పెరియార్ ప్రాజెక్ట్ పెరియార్ నదిపై కలదు. ఈ ప్రాజెక్ట్ కేరళా తమిళనాడు రాష్ట్రాల మధ్య గల ఈ వివాదాన్ని పరిష్కరించడానికి "ఏ.ఎస్.ఆనంద్ కమిటీ"ని ఏర్పాటు చేశారు. ఈ ప్రాజెక్ట్ ఇతివృత్తంగా "డ్యాం

9991"అనే బహుభాసా చిత్రాన్ని నిర్మించారు. ఈ చిత్రానికి దర్శకత్వం వహించినది షోహన్ రాయ్.

10. సోన్ నది ఉపనది అయిన రిహండ్ నదిపై ఈ ప్రాజెక్టును ఉత్తర ప్రదేశ్ లోని మీర్జాపూర్ జిల్లాలో 1954-64 మధ్య నిర్మించారు. ఉత్తర ప్రదేశ్ లో అతి పెద్ద బహుళార్థక ప్రాజెక్ట్.

కుండా ప్రాజెక్ట్ : కావేరీ నదికి ఉపనది అయిన కుండా నదిపై కుండా ప్రాజెక్ట్ తమిళనాడు యందు కలదు.

తావా ప్రాజెక్ట్ : తావా ప్రాజెక్టు అనేది మధ్య భారతదేశంలోని తావా నదిపై ఉన్న రిజర్వాయర్. ఇది మధ్య ప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని హోషంగాబాద్ జిల్లాలోని ఇటార్పిల్లో ఉంది. 1958లో, తావా డ్యామ్ పై నిర్మాణం ప్రారంభమైనది. ఇది 1978లో పూర్తయింది.

తావా ఆనకట్ట అనేది రాజిపూర్ గ్రామం ఎగువన మరియు దిగువన ఉన్న బహుళార్థక సాధక ప్రాజెక్ట్ తావా మరియు డెన్వ్యా.

రాంగంగా ప్రాజెక్టు/కలఘర్ ప్రాజెక్ట్ : ఇది ఉత్తరాఖండ్ లోని పౌరి ఘర్వాల జిల్లా, కలఘర్ గ్రామంలో రాంగంగా నదిపై నిర్మించబడింది. ఈ ప్రాజెక్టుకు గల మరోక పేరూకలఘర్ ప్రాజెక్ట్. ఈ ప్రాజెక్ట్ విద్యుత్ సామర్థ్యం 198 మె.వా. ఈ ప్రాజెక్ట్ లో భాగంగా రాంగంగా డ్యామ్ (కలఘర్ డ్యామ్), రాంగంగా బ్యారేజ్ (హర్వేలి బ్యారేజ్) కో బ్యారేజీ నిర్మించబడ్డాయి. దీని నిర్మాణం 1962లో ప్రారంభమై, 1975 లో పూర్తయినది.

భారత దేశ చరిత్ర

(డైరెక్టర్ : టి.ఎస్. బి.సి. స్టడీ సర్కిల్ -
నిజామాబాదు)

ధిల్లీ సుల్తానేట్

ధిల్లీ సుల్తానేట్, లేదా ధిల్లీ సుల్తానేట్, ధిల్లీ కేంద్రంగా ఉన్న ఒక ఇస్లామీక్ సామ్రాజ్యం, ఇది 320 సంవత్సరాలు (1206-1526) మధ్యయుగ భారతదేశం కాలంలో భారత ఉపఖండములోని పెద్దభాగాలలో విస్తరించి ఉంది. ఘురిద్ రాజవంశం దక్షిణాసియాపై దాడి చేసిన తరువాత, ధిల్లీ సుల్తానేట్ ను వరుసగా ఐదు వైవిధ్య రాజవంశాలు పాలించాయి: మమ్లుక్ రాజవంశం (1206-1290), ఖాల్జీ రాజవంశం (1290-1320), తుగ్లక్ రాజవంశం (1320-1414), నయ్యద్ రాజవంశం (1414-1451), మరియు లోడి రాజవంశం (1451-1526). ఇది ఆధునిక భారతదేశం, పాకిస్తాన్ మరియు బంగ్లాదేశ్ తో పాటు దక్షిణ నేపాల్ లోని కొన్ని ప్రాంతాలలో పెద్దభూభాగాన్ని కవర్ చేసింది.

1192 లో అజ్మీర్ పాలకుడు పుఢీరాజ్ చౌహాన్ నేతృత్వంలోని రాజ్ పుత్ కాన్ఫెడరసీని తరైన్ సమీపంలో తిప్పి కొట్టిన ఘురిద్ విజేత ముహమ్మద్ ఘోరీ ద్వారా సుల్తానేట్ పునాది వేయబడింది. ఘురిద్ రాజవంశానికి వారసుడిగా, ధిల్లీ సుల్తానేట్ వాస్తవానికి ముహమ్మద్ ఘోరీ యొక్క టర్కిక్ బానిస-జనరలు పాలించిన అనేక సంస్థానాలలో ఒకటి, వీరిలో యిల్దీజ్, ఐబాక్ మరియు క్యూబాచా ఉన్నారు, ఇవి గురిద్ భూభాగాలను వారసత్వంగా మరియు విభజించుకు న్నాయి. సుదీర్ఘకాలం అంతర్యుద్ధాల

తర్వాత, ఖాల్జీ విప్లవంలో మామ్ లుక్ లు పదవీచ్యుతుడయ్యారు, ఇదిటర్ కల నుండి భిన్నమైన ఇండో-ముస్లిం ప్రభువులకు అధికార బదిలీని సూచిస్తుంది. ఖాల్జీ మరియు తుగ్లక్ పాలన దక్షిణ భారతదేశంలో లోతైన ముస్లింల విజయాల వేగవంతమైన కొత్త తరంగాన్ని చూసింది. మహమ్మద్ బిన్ తుగ్లక్ ఆధ్వర్యంలో భారత ఉపఖండంలోని చాలా భాగాన్ని ఆక్రమించిన తుగ్లక్ రాజవంశం సమయంలో సుల్తానేట్ చివరకు దాని భౌగోళిక పరిధికి చేరుకుంది. దీని తరువాత హిందువుల పునరావాసాల కారణంగా క్షీణత, విజయనగరం మరియు మేవార్ వంటి హిందూ రాజ్యాలు స్వాతంత్ర్యం ప్రకటించడం మరియు బెంగాల్ మరియు బహమనీ సుల్తానేట్ ను మొఘల్ సామ్రాజ్యం జయించి, విజయం సాధించింది.

సుల్తానేట్ స్థాపన భారత ఉపఖండాన్ని అంతర్జాతీయ మరియు బహుళ సాంస్కృతిక ఇస్లామిక్ సామాజిక మరియు ఆర్థిక నెట్ వర్క్ కులకు మరింత దగ్గర చేసింది. హిందుస్తానీ భాష మరియు ఇండో-ఇస్లామిక్ ఆర్కిటెక్చర్ అభివృద్ధిలో స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. మంగోలుల దాడులను తిప్పి కొట్టిన అతికొద్ది శక్తులలో ఒకరు (చగ్గటై ఖానాటే నుండి) మరియు ఇస్లామిక్ చరిత్రలో 1236 నుండి 1240 వరకు పరిపాలించిన కొద్దిమంది మహిళా పాలకులలో ఒకరైన రజి యా సుల్తాన్. భక్తియార్ ఖాల్జీ యొక్క అనుబంధాలలో హిందూ మరియు బౌద్ధ దేవాలయాలు పెద్ద ఎత్తున అపవిత్రం (తూర్పు భారతదేశం మరియు బెంగాల్ లో బౌద్ధమతం క్షీణతకు దోహదపడింది), మరియు విశ్వవిద్యాలయాలు మరియు గ్రంథాలయాలు నాశనం చేయబడ్డాయి మరియు మధ్య ఆసియాపై మంగోలియన్ దాడుల శతాబ్దాలుగా పారిపోతున్న సైనికులు, మేధావులు, ఆధ్యాత్మికవేత్తలు, వ్యాపారులు, కళాకారులు మరియు ఆ ప్రాంతాల నుండి ఉ

పఖండంలోకి వచ్చిన కళాకారుల వలసలకు వేదికగా నిలిచాయి, తద్వారా అక్కడ ఇస్లామిక్ సంస్కృతిని స్థాపించారు.

ప్రశ్నలు

- 1. కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి :**
1. మహమ్మద్ బిన్ తుగ్లక్ దివాసీ ఇఖ్ బల్ ఖై అనే ప్రత్యేక వ్యవసాయ శాఖను సృష్టించాడు.
 2. అల్లావుద్దీన్ ఖాల్జీ దక్షిణ భారత విజయాల తర్వాత అతని పాలనలో బంగారు నాణేలు లేదా దినార్లు ప్రాచుర్యం పొందాయి.
 3. ఫిరోజ్ తుగ్లక్ పాలనలో భారతీయ శాస్త్రీయ రచన రాగదర్పన్ పర్షియన్ భాషలోకి అనువదించబడింది.

దిగువ ఇవ్వబడిన కోడ్ల నుండి సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

ఎ) 1 మరియు 3	బి) 1 మరియు 2
సి) 2 మరియు 3	డి) 1,2 మరియు 3

సమాధానం: (సి)

- 2. కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి : అల్తై రూని కితాబ్-ఉల్-హింద్**
1. భారతీయ నాగరికతపై సానుభూతితో కూడిన ఆధ్యయనం.
 2. ప్రధానంగా భారతదేశ రాజకీయ చరిత్ర
 3. మహమ్మద్ ఘజ్నవి భారతదేశాన్ని దోచుకుంటున్న దాడులను విమర్శించాడు.
 4. ప్రధానంగా భారతీయ సాంస్కృతిక, సామాజిక మరియు మేధో చరిత్ర అధ్యయనం

పై స్టేట్‌మెంట్(లు) ఏది సరైనవి?

ఎ) 1 మరియు 4 బి) 4 ఒంటరిగా

సి) 1,3 మరియు 4 డి) 2 మరియు 3

సమాధానం: (సి)

3. ప్రయాణికుల సూచనతో, ఈ క్రింది ప్రకటనలను పరిగణించండి .

1. మహమ్మదాబాద్‌లోని పాలనకు సంబంధించి ఇట్టే బటూతా విలువైన సమాచారాన్ని అందించారు.

2. రాజపుత్రుల పాలనలో మార్కోపోలో మరియు అధనాసియస్ నికితిన్ భారతదేశాన్ని సందర్శించారు.

పైన పేర్కొన్న వాటిలో ఏది సరైనది?

ఎ) 2 మాత్రమే బి) 1 లేదా 2 కాదు

సి) 1 మాత్రమే డి) 1 మరియు 2 రెండూ

సమాధానం : (సి)

4. కింది ప్రకటనలను పరిగణించండి :

1. ఖలీఫ్ పాత్రను దాటవేస్తూ, బాల్బాన్ తనను తాను ' దేవుని నీడ ' అని పిలిచాడు మరియు ఖత్వా మరియు సిక్కా నుండి ఖలీఫా పేరును తొలగించాడు.

2. ఉలేమాను శాంతిపజ్జేయడానికి, మహమ్మద్-బిన్-తుగ్లక్ అబ్బాసిద్ తాలిఫ్ నుండి పెట్టుబడిని పొందాడు.

3. ఫిరోజ్ తుగ్లక్ ఖలీఫా నుండి రెండుసార్లు పెట్టుబడిని పొందాడు.

4. ఖలీఫా నుండి ' లెటర్ ఆఫ్ ఇన్వెస్టిచర్ ' యొక్క మనోర్‌ను సేకరించిన సుల్తానులలో ఇల్‌టుల్ మిష్ మొదటివాడు.

ఎ) 1,2 మరియు 3 బి) 2,3 మరియు 4

సి) ఇవన్నీ డి) 1,3 మరియు 4

సమాధానం : (బి)

5. జాబితాని జాబితా||తో సరిపోల్చండి మరియు దిగువ ఇవ్వబడిన కోడ్ల నుండి సరైన సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

జాబితా I

జాబితా II

ఎ. అల్తైరూని

1. తారిఖ్-ఇ-ఫక్రుద్ది

బి. ఐనుల్ ముల్క్

2. ఖజానా-ఉల్-ఫతుహ్ ముల్తానీ

సి. అమీర్ ఖుస్రో

3. ఇన్షా-ఇ-మహ్మూద్

డి. ఫత్రే ముదబ్బీర్

4. తారిఖ్-ఇ-హింద్

కోడ్లు : ఎ

బి

సి

డి

ఎ) 4

3

2

1

బి) 1

3

2

4

సి) 1

2

3

4

డి) 2

1

4

3

సమాధానం: (ఎ)

6. ఢిల్లీ సుల్తానేట్ పరిపాలనకు సంబంధించి కింది వాటిలో సరైనది ఏది ?

1. ఢిల్లీ సుల్తానేట్ ఇస్లాం మతంతో కూడిన ఇస్లామిక్ రాజ్యం.

2. ఈ కాలంలో వారసత్వపు స్పష్టమైన చట్టం లేదు.

3. సైనిక విభాగాన్ని దివానీ అరిజ్ అని పిలిచేవారు.

4. దివానీ ఇన్నా అనేది మతపరమైన వ్యవహారాల శాఖ.

దిగువ ఇవ్వబడిన కోడ్ల నుండి సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి:

- ఎ) 1,3 మరియు 4 బి) 1,2 మరియు 3
సి) 2,3 మరియు 4 డి) 1,2,3 మరియు 4

సమాధానం (బి)

7. వాదన (ఎ): సికందర్ లోడి హిందువులపై జెజి యాను మళ్లీ విధించాడు.

. కారణం (ఆర్): సికందర్ లోడి ఒక సనాతన మరియు మూఢ రాజు.

ఎ) ఎ మరియు ఆర్ రెండూ నిజమే కానీ ఆర్ ఎ ని వివరించలేదు.

బి) ఎ నిజం అయితే ఆర్ తప్పు.

సి) ఎ మరియు ఆర్ రెండూ నిజం మరియు ఆర్ సరిగ్గా ఎ ని వివరిస్తుంది.

డి) ఎ తప్పు అయితే ఆర్ నిజం.

సమాధానం (సి)

8. ఇచ్చిన అధికారిక విత్ రిఫరెన్స్ (డిస్సిప్లన్)ని ఉపయోగించి ఈ క్రింది వాటిని మధ్యయుగ కాలానికి సరిపోల్చండి:

జాబితా I	జాబితా II
ఎ. ఖుత్బ్	1. రాయల్ కోర్ట్ యొక్క బాధ్యత కలిగిన అధికారి
బి. అమీర్-ఇ-అహ్మద్	2. ముస్లింపాలిటీ నిబంధనలను నిర్వహించే అధికారి.
సి. ముహతాసిబ్	3. గుమస్తా
డి. నవీసందాస్	4. గ్రామ అధికారి

కోడ్లు : ఎ బి సి డి

- ఎ) 3 2 1 4
బి) 3 1 2 4
సి) 4 1 2 3
డి) 4 2 1 3

సమాధానం (సి)

9. ఢిల్లీ సుల్తానులు భారతదేశంలో భూ రెవెన్యూ పరిపాలనలో సంస్కరణలను ప్రవేశపెట్టారు. భూములను వర్గీకరించారు.

1. ఇక్తా భూమి 2. ఖలీసా భూమి
3. ఇనాం భూమి

దిగువ ఇవ్వబడిన కోడ్ల నుండి సమాధానాన్ని ఎంచుకోండి.

- ఎ) 1 మరియు 3 బి) 1 మరియు 2
సి) 2 మరియు 3 డి) 1,2 మరియు 3

సమాధానం (డి)

10. మహమ్మద్ బిన్ తుగ్లక్ యొక్క ప్రయోగాలను సరైన కాలక్రమానుసారంగా అమర్చండి.

1. టోకెన్ కరెన్సీ పరిచయం
2. ఢిల్లీ నుండి దౌల్తాబాద్ కు రాజధాని బదిలీ
3. దోయాబ్ ప్రాంతంలో భూ ఆదాయాన్ని 50% కి పెంచడం.

4. కొత్త రెవెన్యూ అధికారుల నియామకం

- ఎ) 4 5 2 3 1
బి) 5 3 2 1 4
సి) 2 1 3 4 5
డి) 2 4 1 3 5

సమాధానం: (సి)

భారత ఆర్థికవ్యవస్థ

(డ్రైక్టర్: టి.ఎన్. బి.సి. స్టడీసర్కిల్ - కరీంనగర్)

ఆర్థిక ప్రణాళికలు

పరిచయం

1. ఒక దేశ ప్రణాళికలను ఆర్థిక ప్రణాళికలు (Economic Plans) మరియు అభివృద్ధి ప్రణాళికలు (%Developmental Plans%) అందురు.

2. 1929 లో ప్రపంచ వ్యాప్తంగా గొప్ప ఆర్థిక మాంద్యం (Great Depression) ఏర్పడి ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థలన్నీ అస్తవ్యస్తం అయ్యాయి. కాని రష్యా (USSR) ప్రణాళికాయుత ఆర్థిక విధానాలను ప్రవేశపెట్టి ఆర్థిక మాంద్యం ప్రభావం నుండి బయటపడటమే కాకుండా కేవలం 20 సంవత్సరాల కాలంలో అమెరికాకు (USA) దాదాపుగా సమానస్థాయి ప్రగతిని సాధించింది. దీనితో ప్రపంచ దేశాల దృష్టి ఆర్థిక ప్రణాళికల వైపు మరలింది. భారత దేశం కూడా రష్యా ప్రణాళికల నుంచి ప్రేరణ పొందింది.

3. 1928లో రష్యా మొదటిసారి జాతీయస్థాయి ప్రణాళికలను ప్రవేశపెట్టి స్టాలిన్ అధ్యక్షతన ప్రణాళికలు అమలు చేసింది. రష్యా ప్రణాళిక సంఘాన్ని/ కమిటీని “The Gosplan” అంటారు. వీటి ద్వారా ప్రపంచంలో అమలవుతున్న ప్రణాళికలను పరిశీలిస్తే రెండు రకాలుగా వుంటాయి.

i. ప్రాంతీయ ప్రణాళికలు (Regional Planning)

ii. జాతీయ ప్రణాళికలు (National Planning)

4. 1916 లో అమెరికాలో మొట్టమొదటి సారిగా పాఠీయ ప్రణాళికలను విజయవంతంగా అమలు చేశారు.

5. భారీ మౌలిక పరిశ్రమలకు ప్రాధాన్యత లభించింది.

6. 1944-45 లో ఫ్రాన్స్ మొదటిసారిగా మిశ్రమ ఆర్థిక వ్యవస్థ విధానం మరియు జాతీయ స్థాయి ప్రణాళికలను ప్రవేశపెట్టింది.

ప్రణాళికలు - నిర్వచనాలు:

ప్రణాళిక సంఘం: “లభ్యమవుతున్న వనరులను ఎంత సామర్థ్యంతో వీలయితే అంత సామర్థ్యంతో ఉపయోగించి కొన్ని స్పష్టమైన లక్ష్యాలను సాధించాలని ఉద్దేశ పూర్వకంగా, జాగ్రత్తగా ఆలోచించిన తరువాత ప్రభుత్వం తీసుకునే ఆర్థిక చొరవే ప్రణాళిక”.

దేశంలో ఆర్థిక వనరులను అంచనా వేసి, లక్ష్యాలను నిర్దేశించి నిర్దిష్ట కాలంలో ఆర్థిక వనరులను ఉపయోగిస్తూ లక్ష్యాలను సాధించుటకు ప్రభుత్వం అనుసరించిన వ్యూహం (లేదా) విధానాలను “ఆర్థిక ప్రణాళిక అంటారు.

ఆర్థిక ప్రణాళికల్లో 3 ముఖ్యాంశాలుంటాయి.

- 1) ఆర్థిక లక్ష్యాలు (Economic goals)
- 2) ఆర్థిక వనరులు (%Resources)
- 3) నియమిత కాల పరిమితి (Period of Time)

ప్రణాళికా సంఘం కంటే ముందు ప్రణాళికల కోసం భారతదేశంలో జరిగిన కృషి:

- 1) 1934 లో మోక్షగుండం విశ్వేశ్వరయ్య దేశంలో మొదటిసారి ప్రణాళికల గూర్చి పేర్కొంటూ “Planned Economy for India” అనే గ్రంథం రచించాడు. ఇందులో

10 సం.ల కాలానికి ప్రణాళికలను రూపొందించారు.

2) 1936 K.N. dHŽ - Economic

Reconstruction of India అను గ్రంథంలో దేశ పునర్ నిర్మాణంనకు ప్రణాళికలు అవసరం అని పేర్కొన్నారు.

3)1938 భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ సమావేశంలో National Planning Committee ని నెహ్రూ అధ్యక్షతన ఏర్పాటు చేశారు.

4) మన దేశానికి ప్రణాళిక సంఘం అవసరమని ప్రస్తావించిన మొట్టమొదటి జాతీయ నాయకుడు “సుభాష్ చంద్రబోస్”.

5) బాంబే ప్రణాళిక 1943 : బొంబాయికి చెందిన “8” మంది పారిశ్రామికవేత్తలు “A Plan for Economic Development” అనే పేరుతో ప్రణాళికను తయారు చేసి 1944 సం.లో ముద్రించెను.

దీనినే బొంబే ప్రణాళిక అందురు. దీనిలో రూ.10,000 కోట్ల వ్యయంతో 15 సం.లలో

పెట్టుబడిగా పెట్టి తలసరి ఆదాయాన్ని రెట్టింపు, జాతీయదాయం 3 రెట్లు చేయవచ్చునని భావించినారు. దీనిలో “మౌలిక పరిశ్రమలకు”అధిక ప్రాధాన్యత ఇచ్చెను.

బొంబాయి ప్లాన్ పరోక్షంగా పెట్టుబడిదారి ఆర్థిక వ్యవస్థను ప్రోత్సహించింది.

6) గాంధీ ప్రణాళిక 1944 : గాంధీజీ సిద్ధాంతాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని శ్రీమన్నారాయణ అగర్వాల్ 3,500 కోట్ల రూ.లు వ్యయంతో గాంధీ ప్రణాళికను రూపొందించెను. దీనిలో వ్యవసాయానికి చిన్న పరిశ్రమలకు అధిక ప్రాధాన్యత ఇచ్చెను.

IMP.POINTS: బాంబే ప్రణాళిక - 1943 : 8 మంది పారిశ్రామిక వేత్తలు గాంధీ ప్రణాళిక - 1944 : ఎం.ఎన్.అగర్వాల్

పజా ప్రణాళిక - 1945 : ఎం.ఎన్.రాయ్ సర్వోదయ ప్రణాళిక - 1950 : జయప్రకాష్ నారాయణ

7) ప్రణాళిక అభివృద్ధి - డిపార్ట్ మెంట్ 1944 : బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం 1944లో Department of Planning and Development ను సర్ అదీషర్ దలాల్ ఆధ్వర్యంలో ఏర్పాటు చేసింది. ఇతను బొంబే ప్రణాళిక నిర్మాతలలో ఒకరు.

8) ప్రజా ప్రణాళిక 1945(Peoples Plan): ఇండియన్ లేబర్ ఫెడరేషన్ కు చెందిన M.N. రాయ్ “ప్రజా ప్రణాళిక” పేరుతో ఒక ప్రణాళికను రూపొందించెను. ఇది రూ. 15,000 కోట్ల వ్యయంతో 10 సంవత్సరాల కాల పరిమితితో రూపొందించబడింది. ఇది వ్యవసాయ, వినియోగ వస్తువుల పరిశ్రమలకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చెను.

9) High Level Advisory Planning Board 1946 : 1946 లో ఏర్పడిన మధ్యతర ప్రభుత్వం ప్రణాళికలు, అభివృద్ధి సమస్యలను అధ్యయనం చేయుటకు %High Level Advisory Planning Board%ను ఏర్పాటు చేసెను. ఈ కమిటీ తన నివేదికలో ఒక “స్థిర ప్రణాళిక సంఘాన్ని” ఏర్పాటు చేయాలని సూచించింది.

10) సర్వోదయ ప్రణాళిక - 1950:జయప్రకాష్ నారాయణ 1950 లో “సర్వోదయ ప్రణాళికను” రూపొందించెను.

ఇది గాంధీజీ సిద్ధాంతాలతో రూపొందించబడిన సర్వోదయ భావనకు అనుగుణంగా రూపొందించబడింది.

1). అత్యధిక నిధులు కేటాయించిన ప్రణాళికలను జతపర్చండి?

1) 10వ ప్రణాళిక	ఎ) శక్తి
2) 5వ ప్రణాళిక	బి) రవాణా, సమాచారం
3) 9వ ప్రణాళిక	సి) సామాజిక సేవలు
4) 6వ ప్రణాళిక	డి) పరిశ్రమలు
- ఎ) 1-ఎ, 2-బి, 3-సి, 4-డి
 బి) 1-సి, 2-డి, 3-బి, 4-ఎ
 సి) 1-సి, 2-డి, 3-బి, 4-ఎ
 డి) 1-సి, 2-బి, 3-బి, 4-డి

జవాబు; బి

వివరణ:

- 1,4: వ్యవసాయం
 2,3,9: రవాణా, సమాచారం
 5 : పరిశ్రమలు
 6,7,8 : శక్తి /విద్యుత్
 10,11,12 : సామాజిక సేవలు

2. ఈ క్రింది వానిలో రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళిక లో స్థాపించని ఇనుము - ఉక్కు పరిశ్రమ ?

- ఎ) రూర్కెలా
 బి) బిలాయ్
 సి) బొకారో
 డి. దుర్గాపూర్

జవాబు; సి

వివరణ:

బొకారో - 1964 లో రష్యా సహాయంతో

స్థాపించారు. భారతదేశంలో ఆతిపెద్ద ఇనుము ఉక్కు పరిశ్రమ బొకారో.

3. ఈ క్రింది వానిలో ఒక సంవత్సరం

ముందుగానే రద్ద అయిన పంచవర్ష ప్రణాళిక ?

- ఎ) 4వ పంచవర్ష ప్రణాళిక
 బి) 5వ పంచవర్ష ప్రణాళిక
 సి) 6వ పంచవర్ష ప్రణాళిక
 డి) 12వ పంచవర్ష ప్రణాళిక

జవాబు : బి

వివరణ:

జనతా ప్రభుత్వం - 1978 లో రద్దు చేసింది ఈ (1974 లో-79 ఉండాలి) కాని 1978 లో రద్దు

4. ఈ క్రింది ఇనుము ఉక్కు పరిశ్రమలను

జతపరచండి?

1) రూర్కెలా	ఎ) పశ్చిమ బెంగాల్
2) బిలాయ్	బి) జార్ఖాండ్
3. దుర్గాపూర్	సి) ఒడిషా
4) బొకారో	డి) ఛత్తీస్ గఢ్

- ఎ) 1-సి, 2-డి, 3-బి, 4-ఎ
 బి) 1-సి, 2-బి, 3-ఎ, 4-డి
 సి) 1-సి, 2-డి, 3-ఎ, 4-బి
 డి) 1-సి, 2-ఎ, 3-బి, 4-డి

జవాబు : సి

వివరణ:

రూర్కెలా - ఒడిషా - పశ్చిమ జర్మనీ
 బిలాయ్ - ఛత్తీస్ గఢ్ - రష్యా
 దుర్గాపూర్ - పశ్చిమ బెంగాల్ - బ్రిటన్
 బొకారో - జార్ఖాండ్ - రష్యా

వివరణ :

(A Planned Economy for India)

గ్రంథంలో మోక్షగుండం విశ్వేశ్వరయ్య - 10

సం. పాటు భారత్ కోసం

ప్రణాళికలు రూపొందించాడు.

మొదటగా-భారత్లో ప్రణాళికలు ఆలోచించాడు.

కాబట్టి ప్రణాళిక పితామహుడు

10). ఈ క్రింది అంశాలను జతపరుచుము?

1) 3వ ప్రణాళిక ఎ) పి.ఎన్. హంస్ఫర్

2) 5వ ప్రణాళిక బి) మాంటెంగ్లింగ్ -
అహూవాలియా

3) 6వ ప్రణాళిక సి) అశోక్ మెహతా

4) 12వ ప్రణాళిక డి) ఎన్.డి.తివారి

ఎ) 1-సి, 2-డి, 3-ఎ, 4-బి

బి) 1-సి, 2-ఎ, 3-డి, 4-బి

సి) 1-డి, 2-ఎ, 3-సి, 4-బి

డి) 1-డి, 2-సి, 3-ఎ, 4-బి

జవాబు : బి

వివరణ: 03 అశోక్ మెహతా,

సి.ఎమ్.త్రివేది (నెహ్రూ కాలంలో

05 - పి.ఎన్. హంస్ఫర్

06 - ఎన్.డి.తివారి,

ఎస్.బి.చవాన్ (రాజీవ్ గాంధీ)

12 - మాంటెంగ్లింగ్ - అహూవా

జవాబులు

1- బి 2-సి 3-బి 4- సి

5-ఎ 6-బి 7- డి 8-బి

9- ఎ 10-బి

జనరల్ సైన్స్

(డైరెక్టర్: టి.ఎన్. బి.సి. స్టడీ సర్కిల్ -
సంగారెడ్డి)

విద్యుత్

ఎలక్ట్రిసిటీ అనువదం క్రి.పూ. 600 సంవత్సరంలో గ్రీక్ శాస్త్రజ్ఞుడైన థేల్స్ ప్రయోగంతో వాడుకలోకి వచ్చింది.

16వ శతాబ్దం ఆరంభంలో డా.గిల్బర్ట్ అనే ఇంగ్లీష్ డాక్టర్ గాజు కడ్డిని సిల్కు గుడ్డతో రుద్దడం వలన దానికి ఆకర్షించే గుణం వస్తుందని నిరూపించాడు. స్వేచ్ఛ ఎలక్ట్రాన్ల ప్రవాహాన్ని విద్యుత్ అంటారు. విద్యుత్ అనునది ఆవేశం వలన ఏర్పడు ఒక శక్తి స్వరూపం ఈ చార్జ్ని 'q' లేదా 'Q' అను అక్షరంతో సూచిస్తారు. యూనిట్ - కులూంబ్ .

ఆవేశాలను ధన (+) మరియు ఋణ (-) అని రెండు రకాలుగా వర్గీకరించిన శాస్త్రవేత్త బెంజిమన్ ఫ్రాంక్లిన్ తటస్థ వస్తువు ధనావేశాన్ని, ఋణావేశాన్ని సమాన పరిమాణంలో కలిగి ఉంటుంది. వీటిలో సజాతి ఆవేశాలు వికర్షించుకోగా, విజాతి ఆవేశాలు ఆకర్షించుకుంటాయి. ఆవేశంను కొలవడానికి ఉపయోగించే ప్రమాణం కులూంబ్. విద్యుత్ ఆవేశాలయొక్క ఉనికిని విద్యుత్ దర్శిని సహాయంతో కనుగొనవచ్చును.

విద్యుత్ దర్శినిలు రెండు రకాలు.

1. స్వర్ణపత్ర విద్యుత్ దర్శిని 2. బెండుబంతి విద్యుత్ దర్శిని.

స్వర్ణవత్ర విద్యుత్ దర్శినిని బెన్నెట్ కనుగొన్నాడు. స్వర్ణవత్రవిద్యుత్ దర్శిని సజాతి ఆవేశాలు వికర్షించుకొంటాయి అనే సూత్రం ఆధారంగా పనిచేస్తుంది.

ఘర్షణ వల్ల ఉష్ణం ఉత్పత్తి అవుతుందని తెలియజేసిన వాడు గిల్బర్ట్.

1. వాహకాలు

ఏ పదార్థాలు అయితే తమగుండా విద్యుత్ ప్రసరింప జేస్తాయో ఆ పదార్థాలను విద్యుత్ వాహకాలు అని అంటారు. వీటిలో స్వేచ్ఛా ఎలక్ట్రాన్ల ప్రవాహస్థాయి అధికంగా ఉంటుంది. ఉదా. వెండి, అల్యూమినియం, రాగి, మలినమైన నీరు, గ్రాఫైట్, ఉక్కు.

2. బంధకాలు

విద్యుత్ను తమ ద్వారా ప్రవహింపజేయని పదార్థాలను బంధకాలు అంటారు. ఈ పదార్థాలు తమ ద్వారా ప్రవహిస్తున్న ఆవేశాల వేగాన్ని ఎప్పుడు వ్యతిరేకిస్తాయి. ఉదా. అత్యుత్తమ విద్యుత్ బంధకం వజ్రం. మామూలు పీడనం వద్ద గాలి, ప్లాస్టిక్ వస్తువులు, రబ్బరు పరిశుద్ధమైన నీరు, రాయి మొదలైనవి విద్యుత్ బంధకాలు.

3. అర్ధవాహకాలు

ఘన పదార్థాలలో నిషిద్ధపట్టి అంతరం సాపేక్షంగా చిన్నదిగా ఉంటే ఆ పదార్థాన్ని అర్ధవాహకం అంటారు. అర్ధవాహకాలు విద్యుత్ ధర్మాలు, విద్యుత్ బంధకాలకు, వాహకాలకు మధ్యగా ఉంటాయి. అర్ధవాహకంలో ఎలక్ట్రాన్లసాంద్రత వాహకాలు, విద్యుత్ బంధకాలకు

మధ్యగా ఉంటుంది. ఉదా. అత్యుత్తమ అర్ధవాహకం సిలికాన్ తర్వాత జర్మేనీయం. వాయువులోని తేమ, కాటన్ వస్త్రం మొదలనవి.

4. స్థిరవిద్యుత్

ఒక వస్తువు ఉపరితలంపైన స్థిరమైన ఆవేశంలవలన ఏర్పడిన విద్యుత్ను స్థిరవిద్యుత్ అని అంటారు. దీనిని జిరాక్స్ చేయుట కొరకు ఉపయోగిస్తారు.

5. ప్రవాహవిద్యుత్

ఒక ఆవేశిత వస్తువును ఇంకో వస్తువునకు వాహకం ద్వారా కలిపినప్పుడు ఆవేశాలు ఒక బిందువు నుంచి ఇంకొక బిందువుకు ప్రవహించడాన్ని ప్రవాహవిద్యుత్ అంటారు. విద్యుత్ను కొలిచే ప్రమాణం ఆంపియర్. ప్రవాహవిద్యుత్ను తిరిగి రెండు రకాలుగా వర్గీకరించవచ్చును. 1. ఏకాంతర

విద్యుత్ 2. ఏకముఖ విద్యుత్.

విద్యుత్ క్షేత్రం

ఒక విద్యుత్ ఆవేశం చుట్టూ దాని ప్రాబల్యం ఎంతవరకు వ్యాపించి ఉంటుందో ఆ ప్రదేశాన్ని అంతటిని విద్యుత్ క్షేత్రం అందురు. ఇది సదిశరాశి. దీని ప్రమాణాలు న్యూటన్/కులుంబ్.

విద్యుత్ పొటెన్షియల్

విద్యుత్ పొటెన్షియల్ అనునది విద్యుత్ వలయంలో ఏదైనా ఒక బిందువు వద్ద ఉన్న ఆవేశంల సంఖ్యను

మరియు వాటి స్థితిని తెలియజేస్తుంది. ఒకవేళ ఆవేశం సంఖ్య పెరిగినట్లయితే ఎలక్ట్రిక్ పొటెన్షియల్ కూడా పెరుగుతుంది. విద్యుత్ పొటెన్షియల్ కొలవడానికి ఉపయోగించే యూనిట్ వాల్ట్.

విద్యుచ్ఛాలక బలం

ఎలక్ట్రాన్లను అధిక పొటెన్షియల్ గల బిందువు వైపుకి తరలించడానికి విద్యుత్ ఘటం చేసే పనిని విద్యుచ్ఛాలకబలం అంటారు. దీనికి ప్రమాణం వాల్ట్. విద్యుచ్ఛాలకబలం అందించు సాధనంను విద్యుచ్ఛాలక పీటం అంటారు.

ఉదా. విద్యుత్ జనరేటర్, సైకిల్ డైనమో.

ఓమ్ నియమం

స్థిర ఉష్ణోగ్రత వద్ద తీగలో ప్రవహిస్తున్న విద్యుత్ దాని పొటెన్షియల్ తేడాకు అనులోమానుపాతంలో ఉంటుంది.

విద్యుత్ నిరోధం

తీగద్వారా విద్యుత్ ప్రవహిస్తున్నప్పుడు ఆ పదార్థాన్ని వ్యతిరేకించే పదార్థ స్వభావాన్ని నిరోధం అంటారు. విద్యుత్ ప్రవాహం నకు కలిగే అవరోధాన్ని ఆ వాహనం యొక్క విద్యుత్ నిరోధం అంటారు. దీని ప్రమాణం ఓమ్. లోహపు తీగల గుండా ప్రవహించే ప్రవాహం ఎలక్ట్రాన్ వల్ల ఏర్పడుతుంది. వాహక నిరోధం పదార్థ స్వభావంపై ఆధారపడును. నిరోధం యొక్క విలోమాన్ని వాహకత అంటారు.

ప్రశ్నలు

1. కులుంబ్ నియమం ప్రకారం క్రింది వాటిలో సరియైనది ఏది?

1. రెండు ఆవేశాల లబ్ధానికి అనులోమానుపాతంలో ఉండును
 2. రెండు ఆవేశాల మధ్య దూరానికి విలోమానుపాతంలో ఉండును.
 3. రెండు ఆవేశాల మధ్య దూరపు వర్గానికి విలోమానుపాతంలో ఉండును.
 4. రెండు ఆవేశాల లబ్ధానికి విలోమానుపాతంలో ఉండును
- ఎ. 1,2 బి. 2,4 సి. 1,3 డి. 1,4

2. క్రింది వాక్యాలను పరిశీలించండి?

1. రెండు పదార్థాలను ఒకదానితో ఒకటి రుద్దినపుడు ఉత్పన్నమయ్యే ధన, ఋణావేశాలు పరిమాణంలో సమానంగా ఉండును.
2. విద్యుత్ ఆవేశం శాశ్వతమైనది, దానిని సృష్టించడం కాని నాశనం చేయడం కాని చేయజాలం
పైవాటిలో సరియైనది ఏది
ఎ. 1,2 రెండు వాస్తవాలు
బి. 1,2 రెండు అవాస్తవాలు
సి. 1 వాస్తవం, 2 అవాస్తవం
డి. 1 అవాస్తవం, 2 వాస్తవం

3. క్రింది వాటిలో వేటిగుండా విద్యుత్ ఆవేశాలు తేలికగా ప్రవేశించును?

- ఎ. రబ్బరు బి. గాజు సి. గ్రాఫైట్ డి. పింగాణి

4.క్రింది వాక్యాలను పరిశీలించండి?

1.ఘర్షణ వలన అత్యంత తేలికగా విద్యుత్ ఆవేశం పొందే పదార్థాలను బంధకాలు అంటారు.

2. విద్యుత్ ఆవేశం ఒక ఇన్సులేటర్ కు బదలాయించి నపుడు అది స్వేచ్ఛగా కదలలేదు.అక్కడే ఉండిపోవును పైవాటిలో సరియైనది ఏది

ఎ.1,2 రెండు వాస్తవాలు

బి.1,2 రెండు అవాస్తవాలు

సి.1వాస్తవం, 2అవాస్తవం

డి.1అవాస్తవం, 2వాస్తవం

5.విద్యుత్ ఆవేశాల ప్రవాహరేటును ఏవిధంగా నిర్వచిస్తారు?

ఎ.ఆంపియర్ బి.విద్యుత్ ప్రవాహం

సి.విద్యుత్ వేగం డి.అవసరవేగం

6.ఎలక్ట్రిసిటీ అనుపదంను వాడుకలలోకి తెచ్చిన శాస్త్రజ్ఞుడు ఎవరు?

ఎ.థేల్స్ బి.గిల్బర్ట్ సి.ప్రాంక్లిన్ డి.పాశ్చర్

7.ఒకతీగ నిరోధం దేనిపై ఆధారపడి ఉండును?

1.తీగ తయారుచేయబడిన పదార్థం

2.తీగ పొడవు

3.తీగ అడ్డుకోత

4.తీగ సాంద్రత

ఎ.1 మరియు 2 బి. 3 మరియు 4

సి.1,2 మరియు 3 డి. అన్ని

8.ఒక విద్యుత్ వాహకపు నిరోధాన్ని ఎలా తెలియజేస్తారు?

1.ఓమ్ 2.వోల్ట్/ఆంపియర్ 3.ఆంపియర్/వోల్ట్

ఎ. 1 మాత్రమే బి. 1 మరియు 2

సి. 1 మరియు 3 డి. 3 మాత్రమే

9.విద్యుచ్ఛక్తి వినిమయం దేనిపై ఆధారపడి ఉండును?

1. విద్యుత్ ప్రవాహం 2. నిరోధం

3. కాలం 4. ఉష్ణోగ్రత

ఎ. 1 మాత్రమే బి. 2 మరియు 3

సి. 1,2 మరియు 3 డి. అన్ని

10.స్వర్ణపత్ర విద్యుత్ దర్శినిని ఎవరు కనుగొన్నారు?

ఎ.థేల్స్ బి.గిల్బర్ట్ సి.ప్రాంక్లిన్ డి.బెన్నెట్

సమాదానాలు

1.సి, 2.డి, 3.సి, 4.ఎ, 5.బి, 6.ఎ,

7.సి, 8.బి, 9.సి 10.డి

వివరణ

1.కులుంబ్ నియమం ప్రకారం రెండుఆవేశాల లబ్ధానికి అనులోమానుపాతంలో ఉండును. రెండు ఆవేశాల మధ్య దూరపు వర్గానికి విలోమానుపాతంలో ఉండును.

2.విద్యుత్ ఆవేశం శాశ్వతమైనది, దానిని సృష్టించడం కాని నాశనం చేయడం కాని చేయజాలం.

3. గ్రాఫైట్ గుండా విద్యుత్ ఆవేశాలు తేలికగా ప్రవేశించును.

4. పైరెండు వాక్యాలు వాస్తవం. ఘర్షణ వలన అత్యంత తేలికగా విద్యుత్ ఆవేశం పొందే పదార్థాలను బంధకాలు అంటారు. విద్యుత్ ఆవేశం ఒక ఇన్సులేటర్ కు బదలాయించి నపుడు అది స్వేచ్ఛగా కదలలేదు. అక్కడే ఉండిపోవును.

5. విద్యుత్ ఆవేశాల ప్రవాహరేటును ప్రవాహరేటును విద్యుత్ ప్రవాహంతో నిర్వచిస్తారు.

6. ఎలక్ట్రసిటి అనుపదం క్రి. పూ. 600 సంవత్సరంలో గ్రీక్ శాస్త్రజ్ఞుడైన థేల్స్ ప్రయోగంతో వాడుకలోకి వచ్చింది.

7. ఒక తీగ నిరోధం తీగతయారు చేయబడిన పదార్థం, తీగ పొడవు, తీగ అడ్డుకోతపై ఆధారపడి ఉండును.

8. ఒక విద్యుత్ వాహకపు నిరోధాన్ని ఓమ్ మరియు వోల్ట్/అంపియర్లలో తెలియజేస్తారు.

9. విద్యుచ్ఛక్తి వినిమయం విద్యుత్ ప్రవాహం, నిరోధం మరియు కాలంపై ఆధారపడి ఉండును.

10. స్వల్పపత్ర విద్యుత్ దర్శినిని కనుగొన్నది బెన్నెట్.

అరిథ్మెటిక్

(డైరెక్టర్: టి.ఎస్. బి.సి. స్టడీ సర్కిల్- ఖమ్మం)

శాతం

పరిచయం మరియు భావనలు

- 'పర్-సెంటేజ్' అంటే ఏదైనా '100 ముక్కలకు' అని అర్థం, పూర్తి యొక్క భిన్నాన్ని పేర్కొనడానికి ఇది ఒక మార్గం మొత్తం.
- ప్రాతినిధ్యం వహించే మార్గం **a** తో భిన్నం 100 యొక్క హారం
- మొత్తంలో కొంత భాగంబీ % $\frac{a}{100}$ భాగం.
- సరళంగా చెప్పాలంటే, శాతం విలువ అనేది భిన్నం ద్వారా గుణించబడుతుంది $\frac{15}{100} = 0.15$ సమానం 15 శాతం కాబట్టి 15% అంటే 100కి 15 (ఈ పెట్టెలో 15% ఆకుపచ్చ రంగులో ఉంది) భావనలు:

1. శాతం భావన:

ఒక నిర్దిష్ట శాతం ద్వారా, మేము అనేక వందల అని అర్థం. అందువలన, **X** శాతం అంటే **X** వందల వంతు, **X%** అని వ్రాయబడింది.

X%ని భిన్నం వలె వ్యక్తీకరించడానికి: మనకు **$X\% = X/100$** ఉంది.

అందువలన, **$20\% = 20/100 = 1/5$** .

ఒక శాతంగా వ్యక్తీకరించడానికి: మేము **a/b**

కలిగి, $a/b = a/x \times 100\%$.

అందువలన, $1/4 = 1/4 \times 100\% = 25\%$.

2. శాతం పెరుగుదల/తగ్గింపు:

వస్తువు ధర $R\%$ పెరిగితే, ఖర్చు పెరగకుండా వినియోగాన్ని తగ్గించడం:

$$(R/(100+R) \times 100)\%$$

ఒక వస్తువు ధర $R\%$ తగ్గితే, ఖర్చు తగ్గకుండా వినియోగంలో పెరుగుదల:

$$(R/(100-R) \times 100)\%$$

3. జనాభాపై ఫలితాలు:

ఒక పట్టణం యొక్క జనాభా ఇప్పుడు P గా ఉండనివ్వండి మరియు అది సంవత్సరానికి $R\%$ చొప్పున పెరిగిందని అనుకుందాం, అప్పుడు:

1. n సంవత్సరాల తర్వాత జనాభా $= P(1+R/100)^n$

2. n సంవత్సరాల క్రితం జనాభా $= P/(1+R/100)^n$

4. తరుగుదల ఫలితాలు:

యంత్రం యొక్క ప్రస్తుత విలువ P అని ఉండనివ్వండి. అది సంవత్సరానికి $R\%$ చొప్పున తరుగుతోందని అనుకుందాం. అప్పుడు:

1. n సంవత్సరాల తర్వాత యంత్రం విలువ $= P(1-R/100)^n$

2. n సంవత్సరాల క్రితం యంత్రం విలువ $= P/(1-R/100)^n$

3. B కంటే $AR\%$ ఎక్కువ అయితే, B అనేది A కంటే $[R/(100+R) \times 100]\%$ కంటే తక్కువగా ఉంటుంది.

4. A కంటే B కంటే $R\%$ తక్కువగా ఉంటే, B, A కంటే $[R/(100-R) \times 100]\%$ కంటే ఎక్కువగా ఉంటుంది

ప్రశ్నలు

1. ఒక పండ్ల అమ్మే వ్యక్తి కొన్ని యాపిల్స్ కలిగి ఉన్నాడు. అతను 40% యాపిల్స్ ను విక్రయిస్తాడు మరియు ఇప్పటికీ 420 యాపిల్స్ ను కలిగి ఉన్నాడు. వాస్తవానికి, అతను కలిగి ఉన్నాడు:
(ఎ) 588 యాపిల్స్ (బి) 600 యాపిల్స్
(సి) 672 యాపిల్స్ (డి) 700 యాపిల్స్

2. ఒక నిర్దిష్ట పాఠశాలలో, 20% మంది విద్యార్థులు 8 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సు గలవారు. 8 సంవత్సరాల కంటే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్న విద్యార్థుల సంఖ్య 8 సంవత్సరాల వయస్సు గల విద్యార్థుల సంఖ్యలో $2/3$, ఇది 48 . పాఠశాలలో మొత్తం విద్యార్థుల సంఖ్య ఎంత?
(ఎ) 72 (బి) 80 (సి) 120
(డి) 150 (ఇ) 100

3. A మరియు B అనే రెండు సంఖ్యలు A యొక్క 5% మరియు B యొక్క 4% మొత్తం A యొక్క 6% మరియు B యొక్క 8% మొత్తంలో మూడింట రెండు వంతులు ఉంటాయి. $A : B$ యొక్క నిష్పత్తిని కనుగొనండి.

(ఎ) $2 : 3$ (బి) $1 : 1$
(సి) $3 : 4$ (డి) $4 : 3$

4. $a = b$ లో 20% అయితే, 20 లో $b\%$ ఇలాగే ఉంటుంది:

(ఎ) 4% (బి) 5% (సి) 20% (డి) ఇవి ఏవి కావు

5. ఒక విద్యార్థి సంఖ్యను $5/3$ కి బదులుగా $3/5$ తో గుణించాడు. గణనలో శాతం లోపం ఎంత?

(ఎ) 34% (బి) 44% (సి) 54% (డి) 64%

6. ఇద్దరు అభ్యర్థుల మధ్య జరిగిన ఎన్నికల్లో, ఒకరికి మొత్తం చెల్లుబాటు అయ్యే ఓట్లలో 55%, 20% ఓట్లు చెల్లవు. మొత్తం ఓట్ల సంఖ్య 7500 అయితే, ఇతర అభ్యర్థికి వచ్చిన చెల్లుబాటు అయ్యే ఓట్ల సంఖ్య:

(ఎ) 2700 (బి) 2900
(సి) 3000 (డి) 3100

7. ఇద్దరు టైలర్లు X మరియు Y లకు మొత్తం రూ. వారి యజమాని వారానికి 550. Y కి చెల్లించిన మొత్తంలో X 120 శాతం చెల్లిస్తే, Y వారానికి ఎంత చెల్లించబడుతుంది?

(ఎ) రూ. 200 (బి) రూ. 250
(సి) రూ. 300 (డి) ఇవి ఏవి కావు

8. గౌరి స్టేషనరీ వద్దకు వెళ్లి రూ. 25, అందులో 30 పైసలు పన్ను పరిధిలోకి వచ్చే కొనుగోళ్లపై అమ్మకపు పన్నుపై పడింది. పన్ను రేటు 6% అయితే, పన్ను రహిత వస్తువుల ధర ఎంత?

(ఎ) రూ. 15 (బి) రూ. 15.70
(సి) రూ. 19.70 (డి) రూ. 20

9. రాజీవ్ రూ. 6650. అతను దానిపై 6% రాయితీని పొందుతాడు. రాయితీ పొందిన తర్వాత, అతను అమ్మకపు పన్ను 10% చెల్లిస్తాడు. అతను వస్తువుల కోసం చెల్లించాల్సిన మొత్తాన్ని కనుగొనండి.

(ఎ) రూ. 6876.10 (బి) రూ. 6999.20
(సి) రూ. 6654 (డి) రూ. 7000

10. ఒక దశాబ్దంలో పట్టణ జనాభా 1,75,000 నుండి 2,62,500కి పెరిగింది. సంవత్సరానికి సగటు జనాభా పెరుగుదల శాతం:

(ఎ) 4.37% (బి) 5%
(సి) 6% (డి) 8.75%

జవాబులు

1	2	3	4	5
డి	ఇ	డి	ఎ	డి
6	7	8	9	10
ఎ	బి	సి	ఎ	బి

వివరణలు

1. వాస్తవానికి అతని వద్ద X యూపిల్స్ ఉన్నాయని అనుకుందాం.

అప్పుడు, $(100 - 40)\% X = 420$.

$$60/100 \times X = 420$$

$$X = (420 \times 100) / 60 = 700$$

2. విద్యార్థుల సంఖ్య X గా ఉండనివ్వండి.

అప్పుడు,

8 సంవత్సరాల కంటే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్న విద్యార్థుల సంఖ్య = $(100 - 20)\% \times 80\% \times X$.

$$X \text{ లో } 80\% = 48 + 48 \text{ లో } 2/3$$

$$80/100 \times X = 80$$

$$X = 100.$$

3. 5% ఆఫ్ A + 4% ఆఫ్ B = 2 (6% ఆఫ్ A+8% ఆఫ్ B)

$$\frac{5}{100}A + \frac{4}{100}B = \frac{2}{3} \left(\frac{6}{100}A + \frac{8}{100}B \right)$$

$$\frac{1}{20}A + \frac{1}{25}B = \frac{1}{25}A + \frac{4}{75}B$$

$$\left(\frac{1}{20} - \frac{1}{25} \right) A = \left(\frac{4}{75} - \frac{1}{25} \right) B$$

$$\frac{1}{100}A = \frac{1}{75}B$$

$$\frac{A}{B} = \frac{100}{75} = \frac{4}{3}$$

అవసరమైన నిష్పత్తి 4 : 3

4. 20% a=b $\frac{20}{100} a=b$.

$$20\% \text{ లో } b\% = \frac{b}{100} \times 20 = 20 \frac{a}{100}$$

$$100 \times \frac{1}{100} \times 20 = 4 \frac{a}{100} \quad a = a \text{ లో}$$

$$4\% a$$

5. సంఖ్య X గా ఉండనివ్వండి.

$$\text{అప్పుడు, లోపం} = \frac{5}{3} \times \frac{3}{5} \times X = \frac{16}{15} X$$

X.

$$\text{లోపం} \% = \frac{16}{15} X \times \frac{3}{5} X \times 100 \% = 64\%$$

6. చెల్లుబాటు అయ్యే ఓట్ల సంఖ్య 7500 = 6000లో 80%.

$$\text{ఇతర అభ్యర్థి పోల్ చేసిన చెల్లుబాటు అయ్యే ఓట్లు} = 6000 \text{లో } 45\%$$

$$= \frac{45}{100} \% \times 6000 = 2700$$

7. వారానికి Y కి చెల్లించే మొత్తం రూ. Z.

అప్పుడు, Z = 550లో Z +120%.

$$Z + \frac{120}{100} Z = 550$$

$$\frac{11}{5} Z = 550$$

$$Z = 550 \times \frac{5}{11} = 250$$

8. పన్ను చెల్లించదగిన కొనుగోళ్ల మొత్తం రూ. X.

అప్పుడు, X = 30/100 లో 6%

$$X = \frac{30}{100} \times \frac{100}{6} = 5$$

పన్ను రహిత వస్తువుల ధర = రూ. [25 - (5+0.30)] = రూ. 19.70

9. రాయితీ = రూ.లో 6%. 6650 = రూ. (6/100 x 6650) = రూ. 399

అమ్మకపు పన్ను = రూ.లో 10% (6650-399)=రూ. (10/100x6251)

$$= \text{రూ. } 625.10$$

చివరి మొత్తం = రూ. (6251 + 625.10) = రూ. 6876.10

10. 10 సంవత్సరాలలో పెరుగుదల = (262500 - 175000) = 87500.

$$\text{పెంపు} \% = \left(\frac{87500}{175000} \times 100 \right) \text{ రూ.} = 50\%$$

అవసరమైన సగటు = (50/100) % = 5%.

రీజనింగ్

(డైరెక్టర్: టి.ఎస్. బి.సి. స్టడీ సర్కిల్- సిద్దిపేట)

సిలోజీజం

సిలోజీజం అనుమతి లేదా తీర్పును సూచిస్తుంది ఇది లాజికల్ రీజనింగ్లో ఒక ముఖ్యమైన విభాగం. సిలోజీజం అంటే ఇవ్వబడిన అన్ని షరతులను సంతృప్తి పరచడం ద్వారా ముగింపును కనుగొనడం సిలోజీజం యొక్క అర్థం కేవలం ఇచ్చిన షరతును అనుసరించడం ద్వారా పరిష్కారం లేదా ముగింపుకు వెళ్లడం ఇది అభ్యర్థుల తార్కిక సామర్థ్యం మరియు తీర్పును తనిఖీ చేస్తుంది దిగువ వ్యాసంలో కూడా ప్రస్తావించబడిన ఒక సాధారణ ఉదాహరణను తీసుకోవడం ద్వారా సిలోజీజం యొక్క అర్థం చేసుకోవచ్చు.

రీజనింగ్ లో సిలోజీజం రకాలు.

రీజనింగ్లో సిలోజీజం ప్రాథమికంగా నాలుగు రకాలుగా ఉంటుంది అవి ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి ఫండమెంటల్ సిలోజీజం - ఈ రకమైన సిలోజీజం రీజనింగ్ లో ముగింపులు ఎల్లప్పుడూ 100% నిజం అయి ఉండాలి 99% నిజం అయిన తీర్మానాలు తప్పుగా పరిగణించబడతాయి.

ఏదైనా లేదా కేస్ సిలోజీజం -

ఈ రకమైన తార్కికంలో ముగింపులు 100% నిజం కానప్పుడు ఇచ్చిన రెండు ముగింపులు 50 శాతం నిజమైనప్పుడు లేదా కేస్ ఏర్పడుతుంది అందులో రెండు స్టేట్మెంట్లు తప్పనిసరిగా ఒకే అంశాలను కలిగి ఉండాలి.

కోడెడ్ సిలోజీజం ఈ రకమైన సిలోజీజం లో స్టేట్మెంట్లు మరియు ముగింపులు కోడెడ్ రూపంలో ఇవ్వబడ్డాయి సమాధానాన్ని కనుగొనడానికి అభ్యర్థులు స్టేట్మెంట్లు మరియు ముగింపులను డి కోడ్ చేయాలి.

రీజనింగ్ లో సిలోజీజం రకాలు

రీజనింగ్ లో సిలోజీజం ప్రాథమికంగా నాలుగు రకాలుగా ఉంటుంది అవి ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి. సీక్వెన్షియల్ సిలోజీజం - సిలోజీజం యొక్క సీక్వెన్స్ యల్ టైప్ లో స్టేట్మెంట్ల తర్వాత ఎంపికలు ఇవ్వబడతాయి అభ్యర్థులు మొదటి రెండు స్టేట్మెంట్ల నుండి మూడో స్టేట్మెంట్ను తార్కికంగా తీసివేయగలిగే సెట్ ను ఎంచుకోవాలి.

సిలోజీజం రీజనింగ్

సిలో జీజం అంటే ఇచ్చిన షరతులు లేదా సూచనల ఆధారంగా ఒక ముగింపును కనుగొనడం సిలోజీజం అనేది లాజికల్ రీజనింగ్ లో ఒక భాగం విద్యార్థుల పరిశీలన తీర్పు మరియు ఆలోచన సామర్థ్యాన్ని తనిఖీ చేయడానికి రీజనింగ్ విభాగం కింద చాలా పరీక్షలలో రీజనింగ్లో సిలోజీజం అడుగుతారు సిలో జీజం రీజనింగ్ అనేది అన్ని షరతులను అనుసరించి ముగించే పద్ధతి తార్కికంలో సిలో జీజం యొక్క అర్థం అన్ని షరతులను సంతృప్తి పరచడానికి మరియు ఒక ముగింపునకు చేరుకోవడానికి ఒక మార్గం.

ప్రశ్నలు

1) ప్రకటనలు:

- (I) హీరోలందరూ విలనే.
- (II) విలన్లందరూ సున్నాలే.
- (III) కొందరు హీరోలు జోకర్లు.

ముగింపు:

- (I) కొంతమంది జోకర్లు హీరోలు
(II) కొంతమంది విలన్లు జోకర్లు
(III) కొన్ని సున్నాలు విలన్లు
ఎ. నేను, (II) మాత్రమే అనుసరిస్తారు
బి. అన్నీ (I), (II), III అనుసరిస్తాయి
సి. I, III మాత్రమే అనుసరిస్తారు
డి. అన్నీ I, II, III అనుసరిస్తాయి
ఇ. I, III మాత్రమే అనుసరిస్తారు
ఎఫ్. I. నేను, II మాత్రమే అనుసరిస్తారు.
జి. వీటిలో ఏవీ లేవు.

2) ప్రకటనలు:

- (I) కొన్ని చిలుకలు గుడ్లగూబలు.
II గుడ్లగూబలన్నీ పావురాలు.
III పావురాలన్నీ పాములు.

ముగింపు:

- (I) కొన్ని చిలుకలు పావురాలు
II కొన్ని పావురాలు చిలుకలు
III గుడ్లగూబలన్నీ పాములు
ఎ. అందరూ అనుసరిస్తారు
బి. నేను, III మాత్రమే అనుసరిస్తారు
సి. II, III మాత్రమే అనుసరిస్తాయి
డి. నేను, II మాత్రమే అనుసరిస్తారు
ఇ. వీటిలో ఏవీ లేవు.

3) ప్రకటనలు:

- I కాకులన్నీ నక్కలే.
II అన్ని పిల్లులు జాగ్వర్లు.
III కొన్ని పిల్లులు కాకులు.

ముగింపు:

- I కొన్ని జాగ్వర్లు కాకులు
II కొన్ని నక్కలు జాగ్వర్లు

- III) కొన్ని కాకులు జాగ్వర్లు
ఎ. నేను, II మాత్రమే అనుసరిస్తారు
బి. అన్నీ I, II, III అనుసరిస్తాయి
సి. I, III మాత్రమే అనుసరిస్తారు
డి. II, III మాత్రమే అనుసరిస్తాయి
ఇ. వీటిలో ఏవీ లేవు.

4) ప్రకటనలు:

- I) అన్ని బాతులు ఎలుకలు
II) కొన్ని ఎలుకలు టోపీలు
III) అన్ని టోపీలు ఆకులు

ముగింపు:

- I) కొన్ని ఆకులు బాతులు
II) కొన్ని టోపీలు బాతులు
III) కొన్ని ఆకులు ఎలుకలు
ఎ. నేను మాత్రమే అనుసరిస్తాను
బి. కేవలం II మాత్రమే అనుసరిస్తుంది
సి. III మాత్రమే అనుసరిస్తుంది
డి. II మరియు III మాత్రమే అనుసరిస్తాయి.

5) ప్రకటనలు:

- I) రాళ్లన్నీ పూలు
II అన్ని పువ్వులు కార్లు
III) కొన్ని కార్లు ట్రక్కులు

ముగింపులు:

- I) కొన్ని ట్రక్కులు రాళ్లు
II కొన్ని కార్లు రాళ్లు
III) కొన్ని ట్రక్కులు పువ్వులు
ఎ. కేవలం II మాత్రమే అనుసరిస్తుంది
బి. II మరియు III మాత్రమే అనుసరిస్తాయి
సి. నేను మాత్రమే అనుసరిస్తాను
డి. III మాత్రమే అనుసరిస్తుంది
ఇ. ఏదీ అనుసరించలేదు.

6) ప్రకటనలు:

- I) కొన్ని కప్పులు స్పూన్లు
- II) కొన్ని ప్లేట్లు స్పూన్లు

ముగింపు:

- I) అన్ని ప్లేట్లు కప్పులు కావచ్చు
- II) కొన్ని స్పూన్లు ప్లేట్లు

68.3%M

1.2K

JDK, JRE మరియు JVM మధ్య వ్యత్యాసం

- ఎ. నేను మాత్రమే అనుసరిస్తాను
- బి. కేవలం II మాత్రమే అనుసరిస్తుంది
- సి. I లేదా II అనుసరించండి
- డి. నేను లేదా II అనుసరించలేదు
- ఇ. I మరియు II రెండూ అనుసరిస్తాయి.

7) ప్రకటనలు:

- I) కొన్ని బెలూన్లు టోపీలు
- II) అన్ని టోపీలు కేకులు

ముగింపు:

- I) అన్ని కేకులు బెలూన్లు
- II) అన్ని బెలూన్లు కేకులు
- ఎ. నేను మాత్రమే అనుసరిస్తాను
- బి. కేవలం II మాత్రమే అనుసరిస్తుంది
- సి. I లేదా II అనుసరించండి
- డి. నేను లేదా II అనుసరించలేదు
- ఇ. I మరియు II రెండూ అనుసరిస్తాయి.

8) ప్రకటనలు:

- I) నో మిఠాయి పిజ్జా కాదు
- II) పిజ్జా బర్గర్ కాదు

ముగింపు:

- I) ఏ మిఠాయి బర్గర్ కాదు
- II) అన్ని బర్గర్లు క్యాండీలు

- ఎ. నేను మాత్రమే అనుసరిస్తాను
- బి. కేవలం II మాత్రమే అనుసరిస్తుంది
- సి. I మరియు II మాత్రమే అనుసరిస్తాయి
- డి. నేను లేదా II అనుసరించలేదు
- ఇ. I మరియు II రెండూ అనుసరిస్తాయి.

9) ప్రకటనలు:

- I) అన్ని కార్లు బస్సులు
- II) అన్ని బస్సులు రైళ్లు

ముగింపులు:

- I) కొన్ని రైళ్లు బస్సులు
- II) కొన్ని రైళ్లు కార్లు
- ఎ. నేను మాత్రమే అనుసరిస్తాను
- బి. కేవలం II మాత్రమే అనుసరిస్తుంది
- సి. I లేదా II అనుసరించండి
- డి. నేను లేదా II అనుసరించలేదు
- ఇ. రెండు ముగింపులు అనుసరిస్తాయి.

10) ప్రకటనలు:

- I) ఏ చతురస్రం త్రిభుజం కాదు
- II) అన్ని త్రిభుజాలు వృత్తాలు
- III) కొన్ని దీర్ఘ చతురస్రాలు చతురస్రాలు

ఎ) కొన్ని వృత్తాలు దీర్ఘ చతురస్రాలు

ముగింపులు:

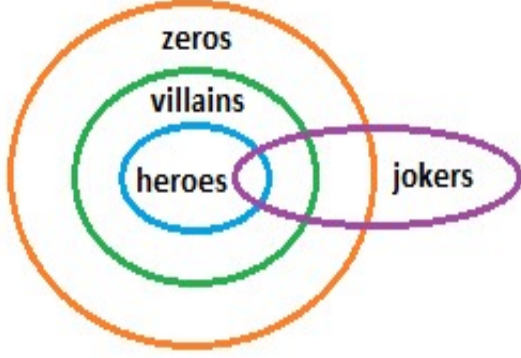
- I) ఏ చతురస్రం వృత్తం కాదు
- II) అన్ని దీర్ఘ చతురస్రాలు త్రిభుజాలుగా ఉండే అవకాశం ఉంది
- III) అన్ని సర్కిల్లు చతురస్రాలుగా ఉండే అవకాశం ఉంది
- ఎ. నేను మాత్రమే అనుసరిస్తాను
- బి. నేను మరియు II మాత్రమే అనుసరిస్తారు
- సి. III మాత్రమే అనుసరిస్తుంది
- డి. అన్ని ముగింపులు అనుసరిస్తాయి

ఇ. ముగింపులు ఏవీ అనుసరించలేదు.

వివరణలు

1 జవాబు: బి

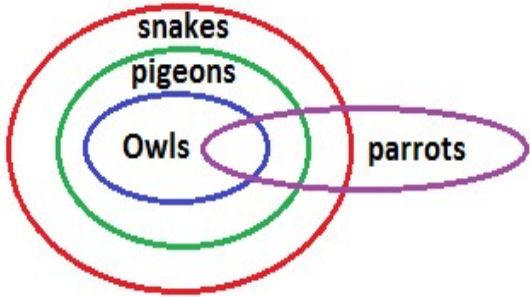
వివరణ:

ఇచ్చిన స్టేట్‌మెంట్ల మరియు పై రేఖాచిత్రం నుండి, ఎంపిక B సరైన సమాధానం అని స్పష్టంగా తెలుస్తుంది.

2 జవాబు: ఎ

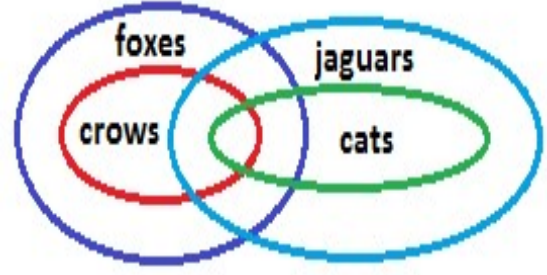
వివరణ:

ఇచ్చిన స్టేట్‌మెంట్ల మరియు పై రేఖాచిత్రం నుండి, ఎంపిక A సరైన సమాధానం అని స్పష్టంగా తెలుస్తుంది.

3 జవాబు: బి

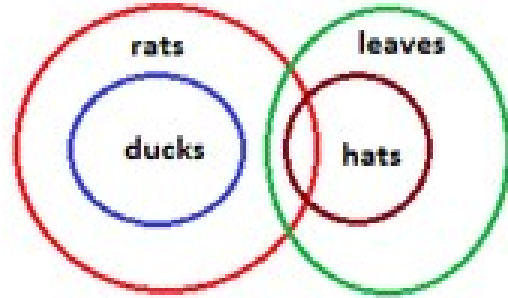
వివరణ:

ఇచ్చిన స్టేట్‌మెంట్లు మరియు పై రేఖాచిత్రం నుండి, అన్ని స్టేట్‌మెంట్లు అనుసరిస్తాయని స్పష్టమవుతుంది.

4 జవాబు: సి

వివరణ:

ఇచ్చిన స్టేట్‌మెంట్లు మరియు పై రేఖాచిత్రం నుండి, III స్టేట్‌మెంట్ మాత్రమే అనుసరిస్తుందని స్పష్టంగా తెలుస్తుంది.

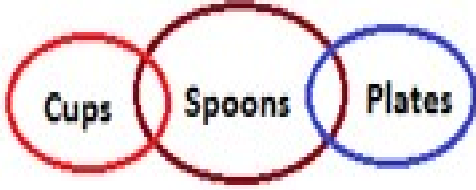
5 జవాబు: ఎ

వివరణ:

గణాంకాలు 3, 4 మరియు 5 క్రింది చిత్రంలో చూపిన విధంగా చతురస్రాన్ని ఏర్పరుస్తాయిబీ ఇచ్చిన స్టేట్‌మెంట్లు మరియు పై రేఖాచిత్రం నుండి, కేవలం II స్టేట్‌మెంట్ మాత్రమే అనుసరిస్తుందని స్పష్టమవుతుంది.

6 సమాధానం: ఇ

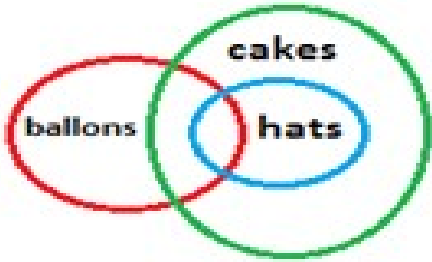
వివరణ:

ఇచ్చిన స్టేట్‌మెంట్‌లు మరియు పై రేఖాచిత్రం నుండి, అన్ని ప్లేట్‌లు కప్పులుగా ఉండే అవకాశం ఉందని స్పష్టమవుతుంది. అలాగే, కొన్ని స్పూన్లు ప్లేట్లు. కాబట్టి, రెండు తీర్మానాలు అనుసరిస్తాయి.

7 జవాబు: డి

వివరణ:

ఇచ్చిన స్టేట్‌మెంట్‌లు మరియు పై రేఖాచిత్రం నుండి, నేను లేదా II అనుసరించలేదని స్పష్టమవుతుంది.

8 జవాబు: డి

వివరణ:

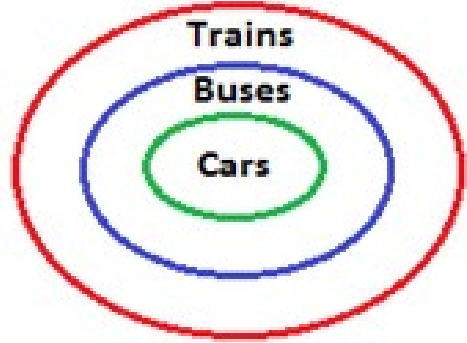

ఇచ్చిన స్టేట్‌మెంట్‌లు మరియు పై రేఖాచిత్రం నుండి, మిఠాయి మరియు బర్గర్ల మధ్య ప్రత్యక్ష

సంబంధం లేదని స్పష్టంగా తెలుస్తుంది, కాబట్టి నేను లేదా II అనుసరించలేదు.

9 సమాధానం: ఇ

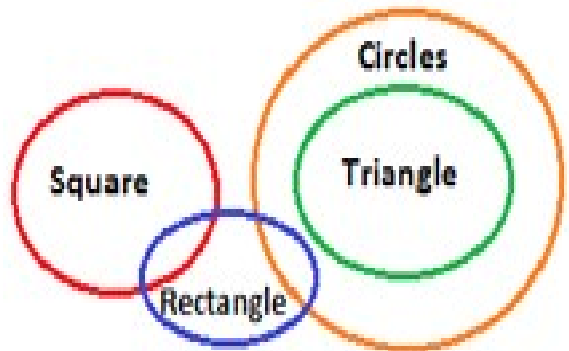
వివరణ:

ఇచ్చిన స్టేట్‌మెంట్‌లు మరియు పై రేఖాచిత్రం నుండి, రెండు తీర్మానాలు అనుసరించినట్లు స్పష్టమవుతుంది.

10 సమాధానం: ఇ

వివరణ:

ఇచ్చిన స్టేట్‌మెంట్‌లు మరియు పై రేఖాచిత్రం నుండి, తీర్మానాలు ఏవీ అనుసరించలేదని స్పష్టమవుతుంది.

సామాజిక శాస్త్రం

(డైరెక్టర్: టి.ఎస్. బి.సి. స్టడీ సర్కిల్- ఆదిలాబాద్)

నీతి ఆయోగ్

కేంద్ర ప్రభుత్వం 2015 జనవరి 1న నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఫర్ ట్రాన్స్ ఫార్మింగ్ ఇండియా (నీతి ఆయోగ్) ఏర్పాటు చేసింది.

◆ ప్రధానమంత్రి అధ్యక్షతలోని ఈ కార్యక్రమం 65 సంవత్సరాలుగా కొనసాగుతున్న ప్రణాళిక సంఘం స్థానాన్ని భర్తీ చేయబోతున్నది.

◆ ఈ పాలకమండలిలో అన్ని రాష్ట్రాల ముఖ్యమంత్రులు మరియు కేంద్ర పాలిత పాఠశాల లెఫ్టినెంట్ జనరల్ సభ్యులుగా ఉంటారు.

◆ నీతి ఆయోగ్ సమగ్ర స్వరూపం

◆ నీతి ఆయోగ్ అధ్యక్షుడు - ప్రధాన మంత్రి

◆ ఉపాధ్యక్షుడు - అరవింద్ పనగారియా

◆ సీఈఓ - సింధు శ్రీ ఖుల్లర్

◆ అన్ని రాష్ట్రాల ముఖ్యమంత్రులు, రాష్ట్ర గవర్నర్లు కేంద్ర పాలితా ప్రాంతాల లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్లు పాలక మండలిలో సభ్యులు గా ఉంటారు.

◆ అయిదుగురు పూర్తికాల సభ్యులుగా ఉంటారు.

◆ ఇద్దరిని ప్రముఖ విశ్వవిద్యాలయాలు, పరిశోధన సంస్థల నుంచి తీసుకుంటారు.

◆ ఎక్స్ అఫీషియో సభ్యులుగా కేంద్ర హోం శాఖ మంత్రి, రైల్వే శాఖ మంత్రి, వ్యవసాయ శాఖా మంత్రులు ఉంటారు.

◆ వీరితో పాటుగా ప్రత్యేక ఆహ్వానితులుగా కేంద్ర రవాణా శాఖ మంత్రి, కేంద్ర సామాజిక న్యాయ సాధికారక శాఖ మంత్రి, కేంద్ర మానవ వనరుల శాఖా మంత్రులు ఉంటారు.

◆ నీతి ఆయోగ్ కింద కొన్ని ప్రాంతీయ మండళ్లు ఏర్పాటువుతాయి.

◆ కొన్ని రాష్ట్రాలకు లేదా ఒక ప్రాంత ముఖ్యమంత్రులు, గవర్నర్లు దీనిలో సభ్యులుగా ఉంటారు.

◆ నీతిఆయోగ్ అధ్యక్షుడు లేదా ప్రధానిచే నియమించబడిన వ్యక్తి గాని ఈ మండళ్లకు అధ్యక్షులుగా వ్యవహరిస్తారు.

నీతి ఆయోగ్లో ఉండే ఇతర సభ్యులు:

◆ ప్రధానమంత్రి చేత నామినేట్ చేయబడే నిపుణులు, స్పెషలిస్టులు మరియు ఇతర సభ్యులు

నిర్ణీత కాల సభ్యులు: ఎక్స్ అఫీషియో హెదాలో విశ్వవిద్యాలయాలు, పరిశోధన సంస్థలు మరియు ఇతర సంస్థలకు చెందిన ఇద్దరు వ్యక్తులు, నిర్ణీత కాల సభ్యులను రోటేషన్ పద్ధతిలో నియమిస్తారు.

ఎక్స్ అఫీషియో సభ్యులు: ప్రధానమంత్రి చేత నామినేట్ చేయబడే, కేంద్ర మంత్రుల మండలి నుండి నలుగురు సభ్యులు.

నేపథ్యం:

◆ నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఫర్ ట్రాన్స్ఫార్మింగ్ ఇండియా (నీతి ఆయోగ్) 15 ఆగస్టు 2014న ప్రధాని నరేంద్రమోడీ చేసిన ప్రకటనకు అనుగుణంగా ఏర్పాటు చేశారు.

◆ ప్రధాని మోడీ క్యాబినెట్ తీర్మాణం ద్వారా 15, మార్చి 1950 న ఏర్పడిన ప్రణాళిక సంఘం స్థానంలో నీతి ఆయోగ్ను ఏర్పాటు చేయనున్నట్లు ప్రకటించారు.

◆ ప్రధాని మోడీ డిసెంబర్ 7, 2014న వివిధ రాష్ట్రాల ముఖ్యమంత్రులు మరియు గవర్నర్లతో సమావేశమై వారి అభిప్రాయాలను తెలుసుకున్నారు.

లక్ష్యాలు:

◆ బలమైన రాష్ట్రాలతోనే బలమైన దేశం అనే విశ్వాసానికి అనుగుణంగా కీలకమైన విధాన నిర్ణయాలలో కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు అవసరమైన వ్యూహాత్మక, సాంకేతిక సలహాలను ఈ సంస్థ సమకూరుస్తుంది.

◆ ఆర్థికాంశాలతో పాటు జాతీయ, అంతర్జాతీయ ప్రాధాన్యం ఉన్న విషయాలపై సూచనలు చేస్తుంది.

◆ జాతీయ లక్ష్యాల సాధన కోసం రాష్ట్రాలకు చురుకైన పాత్రను భాగస్వామ్యాన్ని కల్పిస్తుంది.

◆ గ్రామ స్థాయి నుంచి విశ్వసనీయ ప్రణాళికలను రూపొందింపజేసే యంత్రాంగాన్ని తీర్చిదిద్దుతుంది. వాటి అమలు తీరును పర్యవేక్షిస్తుంది.

◆ ఆర్థిక వ్యూహాలు, విధానాల్లో జాతీయ భద్రత ప్రయోజనాలు ఉండేలా చేస్తుంది.

◆ ఆర్థిక వురోగతి నుంచి తగినంత లబ్ధి పొందలేకపోతున్న సామాజిక వర్గాలపై ప్రత్యేకంగా దృష్టి సారిస్తుంది.

◆ నీతి ఆయోగ్ పాలకమండలి తొలి సమావేశం ఫిబ్రవరి 8, 2015న జరిగింది.

◆ ప్రధానమంత్రి ముఖ్యమంత్రుల ఆధ్వర్యంలో మూడు ఉప సంఘాలను, కేంద్ర ప్రాయోజిత పథకాల హేతుబద్ధీకరణకు వైపుణ్యాభివృద్ధికి మరియు స్వచ్ఛ భారత్ మొదలగు కార్యక్రమాల అమలు కోసం వినియోగించారు.

◆ 2015 బడ్జెట్ సెషన్లో ఆర్థిక మంత్రి అరుణ్ జైట్లీ నీతి ఆయోగ్ పథకం ఆధ్వర్యంలో అటల్ ఇన్నోవేషన్ మిషన్, సెల్ఫ్ ఎంప్లాయిమెంట్ అండ్ టాలెంట్ యుటిలైజేషన్ యూనిఫైడ్ నేషనల్ అగ్రికల్చర్ మార్కెట్టు నెలకొల్పుతున్నట్లు ప్రకటించారు.

ప్రశ్నలు

1. భారతదేశంలోని గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఎలాంటి నిరుద్యోగిత ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది.

1. సాదారణ సిద్ధి నిరుద్యోగిత
2. బహిరంగ నిరుద్యోగిత
3. అల్ప ఉపాధి
4. ప్రచ్ఛన్న నిరుద్యోగిత

2. 2011-12 నాటికి భారతదేశంలో మొత్తం నిరుద్యోగిత రేటు (శాతంలో).

1. 53
2. 5.9
3. 6.6
4. 6.8

3. పట్టణ ప్రాంతాలలో సౌకర్యాలను గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో కూడా సమకూర్చేందుకు ఉద్దేశించిన పథకం ఏది ?

1. పి యు ఆర్ ఎ
2. ఎన్ ఆర్ వై
3. పి యం ఇ జి పి
4. జె ఎన్ ఎన్ యు ఆర్ యం

4. గ్రామీణ నిరుద్యోగుల కోసం 2006 లో ప్రవేశపెట్టిన మహాత్మాగాంధీ జాతీయ ఉపాధి హామీ పథకం ప్రధాన ఉద్దేశం ఏమిటి ?

1. ఆదాయ భద్రత
2. ఉత్పాదక ఆస్తులు
3. సామాజిక భద్రత
4. సంఘటిత ఆదాయం

5. పేదరిక నిర్మూలన కోసం 20 నూత్రాల కార్యక్రమాన్ని ఏ సంవత్సరంలో ప్రవేశపెట్టారు

1. 1972
2. 1975
3. 1979
4. 1980

6.కింది వాటిలో నిరుద్యోగిత కారణం కానిది ఏది?

1. లోపభూయిష్టమైన విద్యా విధానం
2. శ్రామిక శక్తి పెరుగుదల
3. వ్యవసాయ రంగంపై తక్కువ ఆదాయం
4. లోపభూయిష్టమైన ఉద్యోగిత ప్రణాళికలు

7.తెలంగాణ ప్రభుత్వం సామాజిక భద్రత కోసం ఇటీవల ప్రవేశపెట్టిన ఆసరా పథకంలో లబ్ధిదారులు కాని వారు ?

1. గీత కార్మికులు
2. నేత కార్మికులు
3. ఎయిడ్స్ వ్యాధి గ్రస్తులు
4. గ్రామీణ నిరుద్యోగులు

8. ఏ పంచవర్ష ప్రణాళికలో నిరుద్యోగ నిర్మూలకు అత్యంత ప్రాధాన్యం ఇచ్చారు ?

1. 4వ ప్రణాళిక
2. 5వ ప్రణాళిక
3. 6వ ప్రణాళిక
4. 7వ ప్రణాళిక

9. కిందివాటిలో భారత్ నిర్మాణలో పేర్కొన్న అంశం ఏది ?

1. ప్రాథమిక విద్య
2. గ్రామీణ రోడ్లు
3. గ్రామీణ టెలిఫోన్
4. గ్రామీణ విద్యుదీకరణం

10. పేదరిక నిర్మూలన అధిక ప్రాధాన్యం ఇచ్చిన ప్రణాళిక ఏది ?

1. 5వ ప్రణాళిక
2. 6వ ప్రణాళిక
3. 9వ ప్రణాళిక
4. 10వ ప్రణాళిక

సమాధానాలు

1	2	3	4	5
4	1	1	3	2
6	7	8	9	10
3	4	3	1	1

జనరల్ నాలెడ్జి
(టి.ఎస్. బి.సి. స్టడీసర్కిల్ - హైదరాబాద్)

1. నాల్గవ బౌద్ధ మండలి ఎవరి హయాంలో జరిగింది?

- ఎ. అశోక్ బి. కాలశోక
సి. అజాతశత్రు డి. కనిష్క

వివరణ: నాల్గవ బౌద్ధ మండలి కాశ్మీర్లోని కుండల్వానాలో 72 ADలో కుషాను రాజు కనిష్కని పాలనలో జరిగింది. త్రిపిటికాపై వ్యాఖ్యానాలు రచించడానికి వసుమిత్ర అధ్యక్షతన జరిగింది.

2. పశ్చిమ భారతదేశ పునరుజ్జీవన పితామహుడు ఎవరు?

- ఎ. B.M. మలబారి బి. M.G. రనడే
సి. R. G. భండార్కర్ డి. K.T. తెలంగాణ

వివరణ: జస్టిస్ మహదేవ్ గోవింద్ రనడే (1842-1901) ఒక ప్రముఖ భారతీయ పండితుడు, సంఘ సంస్కర్త మరియు రచయిత, కొన్నిసార్లు పశ్చిమ భారతదేశపు పునరుజ్జీవనోద్యమ పితామహుడు. అతను భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ వ్యవస్థాపక సభ్యులలో ఒకరు. అతను 1861లో “వితంతు వివాహ సంఘాన్ని” స్థాపించాడు, దానిని ప్రోత్సహించడానికి మరియు ప్రాచుర్యం పొందేందుకు రనడే 1870లో ప్రజల ఆకాంక్ష అయిన ప్రభుత్వానికి ప్రాతినిధ్యం వహించడానికి పూనా సార్వజనిక్ సభను స్థాపించాడు. ప్రముఖ స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు గోపాల్ కృష్ణ గోఖలే మరియు బాల గంగాధర తిలక్ యొక్క గురువు మరియు రాజకీయ గురువు. అతను

కుల వ్యవస్థ, అంటరానితనానికి వ్యతిరేకంగా ఉన్నాడు మరియు వితంతు వునర్వివాహానికి బలమైన మద్దతుదారు.

3. ద్రవ్య విధాన కమిటీ (MPC)లో సభ్యుల సంఖ్య ఎంత?

- ఎ. 4 బి. 5 సి. 6 డి. 7

వివరణ: మానిటరీ పాలసీ కమిటీ (MPC) కమిటీలో ఆరుగురు సభ్యులు ఉంటారు - రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియాకు చెందిన ముగ్గురు అధికారులు మరియు భారత ప్రభుత్వంచే నామినేట్ చేయబడిన ముగ్గురు బాహ్య సభ్యులు.

4. విన్నిపెగ్ సరస్సు కింది వాటిలో ఏ దేశంలో ఉంది?

- ఎ. బ్రెజిల్ బి. కెనడా సి. రష్యా డి. జపాన్

వివరణ: విన్నిపెగ్ సరస్సు కెనడాలోని మానిటోబా ప్రావిన్స్లో ఉన్న చాలా పెద్ద, కానీ సాపేక్షంగా లోతులేని సరస్సు. ఈ సరస్సు పొడుగుగా ఉంది మరియు ఉత్తరం నుండి దక్షిణానికి 416 కిమీ (258 మైళ్ళు), రిమోట్ ఇసుక బీచ్లు, పెద్ద సున్నపురాయి శిఖరాలు మరియు కొన్ని ప్రాంతాలలో అనేక గబ్బిలాల గుహలు ఉన్నాయి.

5. కింది చిత్రాలలో జింక్ ఆక్సైడ్ మరియు అరబిక్ గమ్మా తయారు చేసిన “గెస్సో పేస్ట్” అనే పేస్ట్ ఉపయోగించబడింది?

- ఎ. తంజోర్ పెయింటింగ్
బి. మధుబని పెయింటింగ్
సి. పట్టచిత్ర
డి. మైసూర్ పెయింటింగ్

వివరణ: మైసూర్ పెయింటింగ్ అనేది కర్ణాటకలోని మైసూర్ పట్టణంలో ఉద్భవించిన శాస్త్రీయ దక్షిణ భారత పెయింటింగ్ యొక్క ముఖ్యమైన రూపం. ఈ పెయింటింగ్లు వాటి గాంభీర్యం, మ్యూట్ చేసిన రంగులు మరియు వివరాలకు శ్రద్ధగా ప్రసిద్ధి చెందాయి.

6. ఇన్ఫ్లా-రెడ్ స్పెక్ట్రమ్ము సంబంధించి కింది స్టేట్మెంట్లను పరిగణించండి:

- ఇన్ఫ్లా-ఎరుపు తరంగాలు సులభంగా చెల్లించేదురుగా ఉండవు మరియు పొగమంచుగుండా వెళతాయి
 - రాక్ సాల్ట్ ప్రిజం ఇన్ఫ్లా-రెడ్ స్పెక్ట్రం కోసం ప్రయోగాలలో ఉపయోగించబడుతుంది బీ క్వార్ట్ ప్రిజం అతినీలలోహిత వికిరణం కోసం ప్రయోగాలలో ఉపయోగించబడుతుంది
- పైన పేర్కొన్న వాటిలో ఏది సరైనది / సరైనది?
- ఎ. కేవలం 1
బి. కేవలం 2
సి. 1 & 2 రెండూ
డి. 1 లేదా 2 కాదు

వివరణ: ఇన్ఫ్లారెడ్ స్పెక్ట్రమ్ము ఉత్పత్తి చేసే ఇన్ఫ్లారెడ్ స్పెక్ట్రోమీటర్లో ఇన్ఫ్లారెడ్ స్పెక్ట్రోస్కోపీ నిర్వహిస్తారు. పరారుణ తరంగం యొక్క తరంగదైర్ఘ్యం కనిపించే కాంతి కంటే పొడవుగా ఉంటుంది మరియు తక్కువ వికీర్ణం మరియు శోషణతో అంతరిక్షంలో దట్టమైన ప్రాంతాల గుండా వెళుతుంది. రాక్ సాల్ట్ ప్రిజం ఇన్ఫ్లా-రెడ్ స్పెక్ట్రం కోసం ప్రయోగాలలో ఉపయోగించబడుతుంది మరియు క్వార్ట్ ప్రిజం అతినీలలోహిత వికిరణం కోసం ప్రయోగాలలో ఉపయోగించబడుతుంది.

7. ఏ రోజును ప్రపంచ వన్యప్రాణి దినోత్సవంగా జరుపుకుంటారు?

- ఎ. 2 మార్చి బి. 3 మార్చి
సి. 10 మార్చి డి. 9 మార్చి

వివరణ: మార్చి 3ని ప్రపంచ వన్యప్రాణి దినోత్సవంగా జరుపుకుంటారు. అంతరించిపోతున్న జాతుల వన్యప్రాణులు మరియు వృక్షజాలం (%జుజు%) అలాగే ప్రపంచ వన్యప్రాణుల అంతర్జాతీయ వాణిజ్యంపై అంతర్జాతీయ వాణిజ్యాన్ని ఆమోదించే అంతర్జాతీయ దినోత్సవంగా మార్చి 3ని ప్రకటించాలని ఐక్యరాజ్యసమితి జనరల్ అసెంబ్లీ చేసిన తీర్మానం ద్వారా ఇది గుర్తించబడింది రోజు.

వివరణ: ఇన్ఫారెడ్ స్పెక్ట్రమ్ను ఉత్పత్తి చేసే ఇన్ఫారెడ్ స్పెక్ట్రోమీటర్లో ఇన్ఫారెడ్ స్పెక్ట్రోస్కోపీ నిర్వహిస్తారు. పరారుణ తరంగం యొక్క తరంగదైర్ఘ్యం కనిపించే కాంతి కంటే పొడవుగా ఉంటుంది మరియు తక్కువ వికీర్ణం మరియు శోషణతో అంతరిక్షంలో దట్టమైన ప్రాంతాల గుండా వెళుతుంది. రాక్ సాల్ట్ ప్రిజం ఇన్ఫ్రా-రెడ్ స్పెక్ట్రం కోసం ప్రయోగాలలో ఉపయోగించబడుతుంది మరియు క్వార్ట్జ్ ప్రిజం అతినీలలోహిత వికిరణం కోసం ప్రయోగాలలో ఉపయోగించబడుతుంది.

8. ఢిల్లీ సుల్తానేట్ యొక్క కింది పాలకులలో ఎవరు ఇక్బాల్ రద్దు చేశారు?

- ఎ. అలావుద్దీన్ ఖిలజీ
బి. మహమ్మద్ తుగ్లక్
సి. ఫిరోజ్ తుగ్లక్
డి. బాల్బన్

వివరణ: అలావుద్దీన్ ఖిలజీ అకస్మాత్తుగా పెన్ స్ట్రోక్తో చిన్న ఇక్బాల్ వ్యవస్థను రద్దు చేసి, వాటిని కేంద్ర ప్రభుత్వం కిందకు తీసుకువచ్చాడు, ఇది అలావుద్దీన్ ఖిలజీ యొక్క అతి ముఖ్యమైన వ్యవసాయ సంస్కరణలలో ఒకటిగా పరిగణించబడుతుంది.

9. భారత రాజ్యాంగంలోని ఏ భాగం సవరణకు సంబంధించింది?

- ఎ. పార్ట్ XX
బి. పార్ట్ VIII
సి. పార్ట్ XIII
డి. XIX భాగం

వివరణ: యభారత రాజ్యాంగంలోని XX భాగంలో రాజ్యాంగ సవరణకు సంబంధించిన ఆర్టికల్ 368 అనే ఒక ఆర్టికల్ మాత్రమే ఉంది.

10. ఆల్మట్టి ఆనకట్ట కింది వాటిలో ఏ నదిపై ఉంది?

- ఎ. కృష్ణ
బి. కావేరి
సి. తుంగభద్ర
డి. మల్ప్రాభ

వివరణ: ఆల్మట్టి ఆనకట్ట భారతదేశంలోని ఉత్తర కర్ణాటకలో కృష్ణా నదిపై నిర్మించిన ఆనకట్ట ప్రాజెక్ట్, ఇది 2005లో పూర్తయింది.

సమాధానాలు

1	2	3	4	5
డి	బి	సి	బి	డి
6	7	8	9	10
సి	బి	ఎ	ఎ	ఎ

జనరల్ స్టడీస్ (తెలంగాణ)

తెలంగాణ భౌగోళిక శాస్త్రం

(డైరెక్టర్: టి.ఎస్. బి.సి. స్టడీసర్కిల్ -
జోగులాంబ గద్వాల)

తెలంగాణ ఉనికి - సైన్సిక స్వరూపం

పరిచయం

తెలంగాణ రాష్ట్రం 2014 జూన్ 2న భారత దేశంలోని ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం నుండి విడిపోయి, 29 వ రాష్ట్రంగా ఆవిర్భవించినది. తెలంగాణ రాష్ట్రం దక్షిణ భారత

ద్వీపకల్పంలో $77^{\circ}14'8''$ నుండి $77^{\circ}14'8''$ తూర్పు రేఖాంశాలు, $15^{\circ}50'10''$ నుండి $19^{\circ}55'4''$ ఉత్తర అక్షాంశాల మధ్య నెలకొని ఉంది. హైదరాబాద్ రాజధానిగా తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడింది. జిల్లాల పునర్వ్యవస్థీకరణకు ముందు తెలంగాణ రాష్ట్రంలో సగటు జిల్లా జనాభా 35 లక్షలు అనగా సగటు జిల్లా జనాభాలో దేశంలో మూడవ స్థానం కలదు. జిల్లాల పునర్వ్యవస్థీకరణ తర్వాత జనాభా పరంగా రాష్ట్రంలో జిల్లాలు మండలాలు అతి చిన్నవిగా మారాయి.

ఒక్కో జిల్లా సగటు జనాభా 11.5 లక్షలు, జాతీయ సగటు అయిన 1.47 లక్షల్లో 60 శాతమే. జిల్లాల పునర్వ్యవస్థీకరణ ముందు తెలంగాణ రాష్ట్రంలో జిల్లా సగటు విస్తీర్ణం 11,208 చ.కి.మీ అనగా దేశంలో 2వ స్థానం, మొదటి స్థానం ఆంధ్రప్రదేశ్, ప్రస్తుత జిల్లా సగటు భౌగోళిక విస్తీర్ణం రీత్యా 3,608 చ.కి.మీ అనగా తెలంగాణ రాష్ట్ర ర్యాంకు 15 కు పడిపోయింది.

1. **విస్తీర్ణం:** తెలంగాణ రాష్ట్ర భౌగోళిక విస్తీర్ణం 1,12,077 చ.కి.మీ. ఇది భారతదేశ భౌగోళిక విస్తీర్ణంలో తెలంగాణ శాతం 3.41% అనగా దేశ భౌగోళిక విస్తీర్ణంలో తెలంగాణ రాష్ట్రం 11 వ స్థానంలో ఉంది. తెలంగాణ మొత్తం జిల్లా సంఖ్య : 33 (పూర్వం 31, అంతకు పూర్వం 10 జిల్లాలతో వుండేది)

తెలంగాణలో విస్తీర్ణం రీత్యా అతిపెద్ద జిల్లాలు:

1. నల్గొండ (7,222.98 చ.కి.మీ).
2. భద్రాద్రి కొత్తగూడెం (7,015.69 చ.కి.మీ),
3. నాగర్ కర్నూల్ (6,395 చ.కి.మీ)
4. రంగారెడ్డి (5,014.08 చ.కి.మీ),
5. కొమరంభీం ఆసిఫాబాద్ (4,491.28 చ.కి.మీ)

తెలంగాణ విస్తీర్ణం రీత్యా అతిచిన్న పట్టణాలు :

1. హైదరాబాద్ (192.51 చ.కి.మీ), 2. మేడ్చల్ మల్కాజ్ గిరి (1,079.02 చ.కి.మీ)
- ❖ రాష్ట్రంలో సగటున జిల్లాల విస్తీర్ణం : 3,615 చ.కి.మీ
 - ❖ తెలంగాణలో అతిపెద్ద పట్టణాలు 2 : (హైదరాబాద్, వరంగల్)

2. సరిహద్దులు :

తెలంగాణ రాష్ట్రానికి వాయువ్య దిశలో మహారాష్ట్ర, ఈశాన్య దిశలో చత్తీస్ గఢ్ రాష్ట్రం, పడమర దిశలో కర్నాటక రాష్ట్రాలు, దక్షిణం మరియు తూర్పు దిశలో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం విస్తరించి ఉంది. రాష్ట్రంలోని 33 జిల్లాల్లో 18 జిల్లాలు ఆంధ్రప్రదేశ్,

మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక, చత్తీస్ గడ్ సరిహద్దులతో విస్తరించి ఉంది.

ప్రశ్నలు

1. ఈ క్రింది వాటిని జతపర్చుము ?

1. తెలంగాణ వృక్షం	ఎ. తంగేడు
2. తెలంగాణ రాష్ట్ర పుష్పం	బి. జమ్మిచెట్టు
3. తెలంగాణ రాష్ట్ర పక్షి	సి. పాలపిట్ట
4. తెలంగాణ రాష్ట్ర జంతువు	డి. మచ్చల జింక
1. 1సి, 2బి, 3ఎ, 4డి
2. 1బి, 2ఎ, 3డి, 4ఇ
3. 1ఎ, 2బి, 3డి, 4సి
4. 1డి, 2సి, 3ఎ, 4బి

2. ఈ క్రింది వానిలో సరికానిది ఏది ?

- ఎ. తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి లోగో రూపకర్తారవి శంకర్
- బి. తెలంగాణ రాష్ట్ర అధికారిక చిహ్నం రూపకర్తా ఏలే లక్ష్మణ్
- సి. తెలంగాణ అమరవీరుల స్తూపం రూపకర్తా బైరోజ్ వెంకటరమణా చారి
- డి. తెలంగాణ తల్లి విగ్రహం రూపకర్తా ఎక్కా యాదగిరి
1. ఎ, సి మాత్రమే	2. బి, సి మాత్రమే
3. సి, డి మాత్రమే	4. బి, డి మాత్రమే

3. భౌగోళికంగా తెలంగాణ ప్రాంతం ఈ క్రింది వాటిలో దేనిలో అంతర్భాగం ?

1. మాల్యా పీఠభూమి
2. దక్కన్ పీఠభూమి
3. బుందేల్ ఖండ్ పీఠభూమి
4. ఏదికాదు

4. ఈ క్రింది వానిని చదవండి ?

ప్రాంతం పేరు

విస్తీర్ణం

1. తెలంగాణ పీఠభూమి అ) 1,12,077 చ.కి.మీ
 2. గోదావరి బేసిన్ ఆ) 59,903 చ.కి.మీ
 3. కృష్ణా బేసిన్ ఇ) 37,934 చ.కి.మీ
 4. తెలంగాణ భౌగోళిక ఈ) 22,000 చ.కి.మీ
- విస్తీర్ణం
- ఉ) 14,240 చ.కి.మీ

పై వాటిని జతపర్చుము ?

1. 1అ, 2ఆ, 3ఇ, 4ఈ	2. 1అ, 2ఉ, 3ఆ, 4ఇ
3. 1అ, 2ఇ, 3ఉ, 4అ	4. 1ఆ, 2అ, 3ఇ, 4ఈ

5. ఈ క్రింది వాటిని చదవండి ?

కొండలు/గుట్టలు

జిల్లా పేరు

1. రాఖీ గుట్టలు	అ) వికారాబాద్
2. యల్లండ్ల పాడు కొండలు	ఆ) మహబూబాబాద్
3. అనంతగిరి కొండలు	ఇ) నిర్మల్
4. కందికల్ గుట్టలు	ఈ) జగిత్యాల
- ఉ) ఖమ్మం

పై వాటిని జతపర్చుము ?

1. 1ఇ, 2ఆ, 3అ, 4ఈ	2. 1ఈ, 2ఉ, 3అ, 4ఆ
3. 1అ, 2ఆ, 3ఈ, 4ఇ	4. 1ఈ, 2ఇ, 3అ, 4ఉ

6. ఈ క్రింది వాటిని చదవండి ?

1. మూసీనది అనంతగిరి కొండలు
 2. డిండినది షాబాద్ కొండలు
 3. మానేరు నది సిరిసిల్లా కొండలు
- పై వాటిలో సరైనవి
1. 1, 2 లు సరైనవి
 2. 1, 2 లు సరికాదు, 3 సరైనది
 3. 1, 2, 3 లు సరియైనవి కాదు
 4. 1, 2, 3 లు సరియైనవి

3. భారతదేశంలో ఉన్న పీఠభూములు రెండు కలవు అవి.

1. మాల్యా పీఠభూమి(సర్మద నదికి ఉత్తరంగా) 2. దక్కన్ పీఠభూమి (సర్మద నదికి దక్షిణంగా), ఐతే మన తెలంగాణ ప్రాంతం దక్కన్ పీఠభూమిలో ఒక భాగంగా ఉంది. ఈ భూ భాగాన్ని తెలంగాణ పీఠభూమిగా అభివర్ణించారు. తెలంగాణ పీఠభూమి సముద్ర మట్టానికి 531 మీ. ఎత్తులో లేదా 1741 అడుగుల ఎత్తులో విస్తరించి వుంది.

4. తెలంగాణ రాష్ట్ర భౌగోళిక విస్తీర్ణం 1,12,077చ.కి.మీ. భారత దేశ వైశాల్యంలో తెలంగాణ రాష్ట్రానికి 11వస్థానం. తెలంగాణ ప్రాంత నిర్మాణం.స్వరూపాన్ని బట్టి తెలంగాణ రాష్ట్రాన్ని 3 ప్రాంతాలుగా విభజించారు. అవి:-

ఎ.తెలంగాణ పీఠభూమి

బి.గోదావరి బేసిన్ ప్రాంతం.

సి.కృష్ణా పర్వత ప్రాంతం.

ఎ.తెలంగాణ పీఠభూమి : తెలంగాణ రాష్ట్రం భౌగోళిక విస్తీర్ణంలో ఇది సమారు 59,903 చ.కి.మీ వ్యాపించి ఉంది.

దీనిని తెలంగాణ రాష్ట్రం యొక్క అతి పెద్ద పీఠభూమి ప్రాంతం.

బి. గోదావరి బేసిన్ ప్రాంతం : ఈ బేసిన్ ముఖ్యంగా భారతదేశ ద్వీపకల్పం ముఖ్య లక్షణంగా వర్ణిస్తారు. ఈ ప్రాంతంలో అతిపెద్ద నది గోదావరి ప్రవహించడం

వల్ల గోదావరి పరివాహక ప్రాంతంగా పిలువబడుతుంది. వైశాల్యపరంగా ఈ ప్రాంతపు విస్తీర్ణం సుమారు 37,934 చ.కి.మీ

సి. కృష్ణా బేసిన్ ప్రాంతం: ఈ ప్రాంతం రాష్ట్రంలో సుమారు గా 14,240 చ.కి.మీ విస్తరించి పై మూడింటిలో చిన్న ప్రాంతంగా అభివర్ణించారు.

5. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో వివిధ కొండలు మరియు గుట్టలు అవి కల్గి ఉన్న జిల్లాలు.

● రాఖీ గుట్టలు జగిత్యాల జిల్లాలో విస్తరించి

ఉన్నాయి.

● యల్లండ్ల పాడు కొండలు ఖమ్మం జిల్లాలో విస్తరించి ఉన్నాయి.

● అనంతగిరి కొండలు వికారాబాద్ జిల్లాలో విస్తరించి ఉన్నాయి.

● కందికల్ గుట్టలూ మహబూబాబాద్ జిల్లాలో విస్తరించి ఉన్నాయి.

6. తెలంగాణలో రాష్ట్రంలో గల వివిధ కొండలు మరియు గుట్టలు అవి కల్గి ఉన్న జిల్లాలు.

● మూసీ నది దీని జన్మ స్థలం వికారాబాద్ జిల్లాలోని శివారెడ్డి పేట వద్ద గల అనంతగిరి కొండలలో దీని పొడవు 256 కి.మీ

● డిండి నది దీని జన్మ స్థలం షాబాద్ కొండలు, దీనికి గల మరోక పేరు మీనాంబరం. దీని పొడవు 153 కి.మీ

● మానేరు నది దీని జన్మ స్థానం సిరిసిల్ల జిల్లాలోని కొండలు. దీని పొడవు 225 కి.మీ

7. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో వివిధ జిల్లాలోని గలవివిధ గుట్టలు/కొండలు. అవి :

1. పెద్దపల్లి జిల్లాలో రామగిరి కొండలు కలవు.
2. ఆదిలాబాద్ జిల్లాలో సత్నాల గుట్టలు కలవు.
3. కుమురంభీం ఆసిఫాబాద్ జిల్లాలో సిర్పూర్ కొండలు కలవు
4. జయశంకర్ భూపాలపల్లి జిల్లాలో పాండవుల గుట్టలు కలవు.

8.

జిల్లాలు సరిహద్దు రాష్ట్రాలు

జోగుళాంబ గద్వాల్ - ఆంధ్రప్రదేశ్, కర్ణాటక
 భద్రాద్రి కోత్తగూడెం - ఆంధ్రప్రదేశ్, చత్తీస్ఘడ్
 జయశంకర్ భూపాలపల్లి చత్తీస్ఘడ్, మహారాష్ట్ర
 కామారెడ్డి మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక

9. తెలంగాణ లో అతి తక్కువ జన సాంద్రత గల జిల్లాలు (ములుగు 2,94,671), జయశంకర్ భూపాలపల్లి (4,16,763) కుమురంభీం ఆసిఫాబాద్ (5,15,812), రాజన్న సిరిసిల్ల (5,52,037), జనగామ (5,66,376)

10. తెలంగాణ ప్రాంతం సముద్ర మట్టానికి 480 నుంచి 600 మీటర్ల ఎత్తులో ఉంది. తెలంగాణ రాష్ట్ర రాజధాని అయిన హైదరాబాద్ 600 మీటర్ల ఎత్తులో కలదు. సి.కృష్ణా తుంగభద్ర నదిలోయల మధ్య ప్రాంతం 300-450 మీ. (హైదరాబాద్, వరంగల్, ఖమ్మం మధ్య ప్రాంతం) 730 మీ ఎత్తులో విస్తరించి వుంది.

తెలంగాణ ఆర్థిక వ్యవస్థ
 (డైరెక్టర్: టి.ఎస్. బి.సి. స్టడీసర్కిల్- కరీంనగర్)

ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ లో
తెలంగాణ ఆర్థిక వ్యవస్థ
(1956-2014)

ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం అప్పటి ఆంధ్రరాష్ట్రము కలయికతో 1956 నవంబర్ 1న హైదరాబాద్ రాజధానిగా ఏర్పాటు చేయబడింది.

- ◆ మొదటి దశ 1956-1970.
- ◆ 1949- జాగీర్దార్ రద్దు చట్టం అమలు
- ◆ 1950- హైదరాబాద్ కౌలుదారు చట్టం
- ◆ 1956- నుండి 12 సంవత్సరాలు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో తెలంగాణ అభివృద్ధి జరిగిన తీరుకి పర్యవసనంగా 1969లో జరిగిన ఉద్యమం అని చెప్పవచ్చు .

1969లో వెలువడిన ప్రాంతీయ కమిటీ నివేదిక ప్రకారం : తెలంగాణలోని అభివృద్ధి స్థాయి భారతదేశ అభివృద్ధి స్థాయి కంటే ఎక్కువగా ఉండని నిర్ధారించింది. వ్యవసాయం, నీటి పారుదల ,విద్య, ప్రసారాలు , రవాణా వంటి రంగాల్లో అభివృద్ధి స్థాయి దేశ ప్రగతి సగటు స్థాయిలో సగం కూడా లేదని ఈ నివేదిక నొక్కి చెప్పింది.

ఈ 1956-68 మధ్య కాలంలో సాగు విస్తీర్ణం, నీటి పారుదల కింద ఉన్న విస్తీర్ణంలో సాధించిన పెరుగుదల నామమాత్రమనే గుర్తించాలి.

ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో తెలంగాణ సాగు కింద ఉన్న భూభాగం 40% కానీ కీలక ఉత్పాదకాల్లో తెలంగాణ వాటా 1967-68 నాటికి 27% -35%

మాత్రమే.

పశుసంపద రెండు ప్రాంతాల్లో సమానంగా ఉన్నప్పటికీ పశు వైద్యశాలలు 1:1.75 నిష్పత్తిలో ఉన్నాయి

కుమార్ లలిత్ నివేదిక ప్రకారం తెలంగాణ ఆంధ్రలో 2:2.5 నిష్పత్తిలో వ్యయం జరగవలసి ఉండగా వాస్తవంలో 1:2.2 నిష్పత్తిలో జరిగింది.

రెండవ ప్రణాళిక కాలంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఆదాయంలో తెలంగాణ వాటా 45% ఉన్నప్పటికీ ఖర్చు పెట్టిన మొత్తం 34% మించలేదు అదేవిధంగా మూడవ ప్రణాళిక కాలంలో 42.6 తెలంగాణ వాటా ఉన్నా 37% మించి ఖర్చులేదు, పర్యవసనంగా వ్యవసాయ, పారిశ్రామిక అభివృద్ధికి కావాల్సిన ప్రోత్సాహకం లభించలేదు.

నీటి పారుదల స్థితి

1956-57 లో తెలంగాణలో స్థూల సాగుకింద ఉన్న భూమిలో 18.5%

1967-68 నాటికి తెలంగాణలో స్థూల సాగుకింద ఉన్న భూమిలో 21.3% పెరిగింది.

జనాభా, భూభాగం, వెనకబాటు అనే '3' అంశాల ఆధారంగా ప్రణాళిక వ్యయాన్ని నిర్ణయించవలసి ఉండగా అన్ని వాతాల్లో కూడా 2:1 నిష్పత్తి పాటించి తెలంగాణకు వ్యయం చేయవలసిన మొత్తాన్ని చేయలేదు.

రెండవ ప్రణాళిక కాలంలో నీటి పారుదల సామర్థ్యం ఆంధ్ర - తెలంగాణ 2:1 లేదు, ఇది ఆంధ్ర-తెలంగాణ 3.6:1 లో ఉంది.

తెలంగాణ పీఠభూమి ఎత్తున ఉండటం వల్ల మైదాన ప్రాంతం ద్వారా నీటిని అందించడం సాద్యపడదనే వాదనలో భారీ నీటి ప్రాజెక్టులను మూలన పెట్టారు.

రాష్ట్రంలో 3 ప్రాంతాల మధ్య కృష్ణా నీటి

కేటాయింపులోనే తెలంగాణ వివక్షతకు గురైయ్యింది. 69% పరీవాహక ఉండగా 35% మాత్రమే నీటి కేటాయింపు జరిగింది. గోదావరి నది తెలంగాణలో 79% పరీవాహక ప్రాంతం ఉన్న అంతకంటే తక్కువ స్థాయిలో కేటాయింపు జరిగింది. గోదావరి నదిపై ప్రతిపాదించిన ప్రాజెక్టులు కూడా చేపట్ట లేదు. నోట్ : పెద్ద మనుషుల ఒప్పందంలో ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో సాధారణ, పరిపాలన రెండు ప్రాంతాలకు ప్రత్యేకంగా లబ్ధి చేకూర్చనీ అంశాలకు సంబంధించిన వ్యయం 2:1 నిష్పత్తి భరించవలసి ఉంటుంది ఆ పై ఏర్పడే వాటాలు తెలంగాణ అభివృద్ధికి ఖర్చు చేయవలసి ఉంటుంది. అయితే ఈ అంశాన్ని వక్రీకరించీ అన్నీ తెలంగాణ 2: 1 నిష్పత్తి వర్తింతుందని నిర్ణయించారు. పరిశ్రమలు తెలంగాణలో పరిశ్రమలు వ్యవసాయాధారిత పరిశ్రమలు కావు.

◆ సహజ వనరుల లభ్యత ప్రకారంగా జిల్లాలు వివిధ పరిశ్రమలు అనుకూలంగా ఉన్నాయి.

◆ పారిశ్రామిక అభివృద్ధికి ఎక్కువగా హైద్రాబాద్ పట్టణానికే పరిమితమయింది

◆ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం పెట్టుబడుల రీత్యా 2/3 వంతు తెలంగాణలో ఉన్నవి.

1974 ఆంధ్రప్రదేశ్ పారిశ్రామిక సామర్థ్యత పై చేపట్టిన సర్వే ప్రకారం రాష్ట్రంలో నెలకొన్న అభివృద్ధిలో ప్రాంతీయ అసమానతలు సంబంధిత రాజకీయాలు కూడా పారిశ్రామిక అభివృద్ధి జరగకుండా నిరోధించాయని నిర్ధారించింది.

ప్రాంతలవారిగా పరిశ్రమల మీద కేంద్రం పెట్టిన పెట్టుబడులు తెలంగాణలో 84.86 కోట్లు ఆంధ్రలో 41.71 కోట్లు అదే విధంగా 1957-66 మధ్య ఫ్యాక్టరీల చట్టంకింద నమోదయిన ఫ్యాక్టరీల సంఖ్య ఆంధ్రలో 12.7% కాగా తెలంగాణలో 2.2% మాత్రమే.

నియమకాలలో అన్యాయం

1961 లో తెలంగాణ ప్రాంతీయ కమిటీ విడుదల చేసిన విడుదల చేసిన మూడవ అనుబంధ నివేదిక ప్రకారం తెలంగాణ ఉద్యోగాల్లో అసంతృప్తి జ్వాలాలు ప్రబలుతున్నాయి .

పెద్ద మనుషుల ఒప్పందంలోని అంశాలను అమలు పరచవలసిన బాధ్యత ప్రాంతీయ మండలి కమిటీకి ఉండగా, కమిటీ బాధ్యతలను తగ్గించిన సంధర్భంలో ఒప్పందంలోని అంశాల అమలు జరిగే అవకాశం లేకపోయింది.

తెలంగాణకు సంబంధించిన మిగులు తెలంగాణ అభివృద్ధి మీద ఖర్చు పెట్టాలనే అంశాలను నిర్వీర్యవరచడం వల్ల దాని ప్రభావం ఆర్థిక వ్యవస్థపై, చివరకు మానవభివృద్ధి మీద ప్రతి కూలంగా పడింది.

1956-1970 మధ్య కాలంలో తెలంగాణలో ఆర్థికాభివృద్ధి జరిగిన దాఖలాలు లేవు. తీవ్ర అసంతృప్తి జ్వాలలే 1969 తెలంగాణ ఉద్యమానికి దారితీశాయి.

శ్రీకృష్ణ కమిటీకి సమర్పించిన నివేదికలో 53 సం.ల పాలనలో ముఖ్యంగా యువత 2.5 లక్షల మేర ఉపాధి కోల్పోయారని వెల్లడించింది.

1956-1968 మధ్య కాలంలో మల్కి నిబంధనలు ఉల్లాఘించి 58,962 మంది తెలంగానేతరులు ఉద్యోగాల్లో చేరారాణి పలు కమిటీలు స్పష్టంగా చేశాయి .

2001 లో నాటి ప్రభుత్వం నియమించిన గిర్ గ్లాసీ ఏకసభ్య కమిషన్ కూడా మొత్తంగా తెలంగాణ ప్రాంతం వారు 2.5లక్షల ఉద్యోగాలు కోల్పోయారని తేల్చింది.

వ్యవసాయరంగం 1980-81 నుండి 1990-1991 మధ్య కాలంలో వ్యవసాయరంగంలోని స్థూల విలువ వృద్ధిరేటు ఉత్తర తెలంగాణ 2.2% కాగా దక్షిణ తెలంగాణలో 2.8% అయితే తెలంగాణలో వ్యవసాయం ఎక్కువగా వర్షాధారం

కావడం వల్ల అస్థిరత్వం ఎక్కువగా ఉండి

అస్థిరత్వాన్ని కొలవడానికి అస్థిరత్వ సూచిని వాడుతారు ఈ సూచీ దక్షిణ తెలంగాణలో 12.8% కాగా ఉత్తర తెలంగాణలో 11.93% ఉంది. దక్షిణ కోస్తాలో ఈ సూచీ కనిష్టంగా 4.93% గా ఉంది. దీని అర్థం ఏమిటంటే రైతుల ఆధీనంలో లేని అంశాలు వ్యవసాయ ఉత్పత్తిని ఒదిదోడుగులకు లోనూ చేశాయి.

సాగు నీటి పారుదల కింద ఉన్న నికర భూమి మొత్తం 1982-83 నుండి 2002-2003 మధ్య 10.37 లక్షల హెక్టార్ల నుండి 14.91 లక్షల హెక్టార్లకు 2011-12 నాటికి 18.2 లక్షల హెక్టార్లకు పెరిగింది.

నీటి పారుదల క్రింద ఉన్న నికర్ భూమిలో దాదాపు 75% బోరుబావులు ఇతర బావుల కిందనే ఉంది .కాలక్రమేణ చెరువుల క్రింద సేద్యం పడిపోగా కాలువల కింద యథా స్థానంలో ఉండగా బావుల కింద సేద్యం పెరిగిపోయింది.

సాగు నీటి ప్రాజెక్టులపై పెట్టుబడి పెట్టక పోవడం వల్ల రాష్ట్రం ఏర్పడే నాటికి ఉన్న చెరువులు క్షీనీంచిపోయాయి.

2012-13 '70'వ నివేదిక ప్రకారం తెలంగాణ రైతుల రుణగ్రహీతతో ఉన్న వ్యవసాయ కుటుంబాల సంఖ్య 89%.

విద్యుత్ ఉత్పత్తి ,వినియోగం

విద్యుత్ ప్రాజెక్టుల విషయంలో కూడా తెలంగాణకు న్యాయం జరుగలేదు .1973లో నాటి ఖమ్మం జిల్లా మణుగూరులో పెట్టవలసిన విద్యుత్తు ప్రాజెక్టును విజయవాడకు మార్చి వేశారు. బొగ్గు లభించిన చోటనే విద్యుత్ ప్రాజెక్టు నిర్మాణం జరగవలసి ఉన్నప్పటికీ ,అది ఆర్థికంగా సహేతుకం అయినప్పటికీ ప్రాజెక్టులను వేరే చోట స్థాపించి మొత్తం మీద 1760 పైగా వాల్ల విద్యుత్ సామర్థ్యాన్ని తెలంగాణ కోల్పోయింది .ఆండ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర విద్యుత్

బోర్డు అధ్యక్షుడయిన నార్ల తాతారావు ఆధ్వర్యంలోనే విద్యుత్ ప్రాజెక్టులను తెలంగాణ నుంచి తరలించి ఆంధ్ర , రాయలసీమ నెలకొల్పారు.

అలాగే 1966-67 నుంచి 2004-05 వరకు జల విద్యుత్ ప్రాజెక్టులు రెండు గ్యాస్ ఆధారిత ప్రాజెక్టులు చేపట్టే ప్రతిపాదన ఉండగా వాటిని పూర్తిగా నిర్లక్ష్యపరచారు. పైన చెప్పిన అన్నీ విద్యుత్ ప్రాజెక్టుల ద్వారా దాదాపు 4617 మోగవాట్ల విద్యుతును తెలంగాణ కోల్పోవలసి ఉంటుంది.

తెలంగాణలో నిర్మించ తలపెట్టిన ఎత్తిపోతల పథకాలకు కావలసిన అదనపు వోల్టేజి గల ట్రాన్స్ ఫార్మర్ విషయంలో కూడా వివక్ష ఎదురయ్యింది. మహబూబ్ నగర్ జిల్లాలో చేపట్టిన రాజీవ్ బీమా ఎత్తిపోతల ప్రాజెక్టు కల్వకుర్తిలోని మహాత్మాగాంధీ పథకం నెట్టెంపాడు ,కోయల్ సాగర్ లాంటి ప్రాజెక్టులకు కావలసిన సబ్ స్టేషన్ల కేటాయింపులు తగిన రీతిలో చేయలేదు.కాలువలతో పాఠే సాగునీటి కింద ఉన్న విస్తీర్ణం ఏ మాత్రం పెరుగలేదు రైతులు తమ సాగునీరు ఏర్పాటు తామే చేసుకొన్నారు.

ఆ ప్రయత్నంలో బోరు బావులు, వ్యవసాయ బావులు ఆధారపడ్డారు. ఈ ప్రక్రియ 1995 నుంచి బాగా పెరిగింది.బోరుబావుల సంఖ్య దాదాపు 20 లక్షలకు చేరింది. వీటి కోసం విద్యుత్ అవసరం ఎక్కువ కాగా లభించే విద్యుత్తు తక్కువ సామర్థ్యం గల ట్రాన్స్ ఫార్మర్ల నుంచి తీసుకోవడం వల్ల విద్యుత్ నాణ్యత తక్కువగా ఉండటం వల్ల మోటార్లు కాలిపోవడం ,అందుకు అధిక వ్యయం కావడం నిరంతర ప్రక్రియగా మారింది. అధిక వోల్టేజి గల ట్రాన్స్ ఫార్మర్లను మార్చాలనే ప్రతిపాదనకు కూడా తగిన ద్రవ్య కేటాయింపులు చేయలేదు.

ప్రశ్నలు

1. ఈ క్రింది వాటిలో సరి కాని దానిని గుర్తించండి?

ఎ. జి. ఓ.36. -1969, జనవరి 22

బి.8 సూత్రాల పథకం -1969,ఏప్రిల్ 12

సి.5 సూత్రాల పథకం -1972, నవంబర్ 27

డి.6 సూత్రాల సూత్రాల పథకం -1973, సెప్టెంబర్ 21

2. జయ భారతి రెడ్డి కమిటీకి సంబంధించి ఈ క్రింది వాటిలో సరికానిది?

ఎ. దీనిని 1984లో ఎన్ టీ రామారావు

నియమించారు.

బి. దీనినే ఆఫీసర్స్ కమిటీ అని కూడా పిలుస్తారు

సి. సుందరేశన్ కమిటీ సిఫారసులను పరిశీలించడానికి నియమించారు

డి. ఇందులోని సభ్యులు -కమలనాథన్, ఉమాపతి.

3. ఈ క్రింది వాటిని కాలాను క్రమంలో అమర్చండి. ?

ఎ. గిర్ గ్లాని కమిటీ

బి. సుందరేశన్ కమిటీ

సి. జయభారత్ రెడ్డి కమిటీ.

డి. 610 జి. ఓ

1. డి , బి సి ఎ 2. ఏ బి సి డి

3. సి బి డి ఎ. 4. బి సి డి ఎ

4. గిర్ గిలానీ కమిషన్కు సంబంధించి సరైన వాటిని గుర్తించండి ?

ఎ. చంద్రబాబు నాయుడు నియమించారు

బి. జీవో 610 అమలు తీరును పరిశీలించడం కోసం.

సి. 35వ పరిష్కార మార్గాలు సూచించింది.

డి. రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వులను ఉద్యోగాల నియామకంలో ఉల్లంఘించారని తెలిపింది.

1. ఏ బి సి 2) బి సి డి
3) ఏ బి డి 4) ఏ బి సి డి

5. పెద్ద మనుషుల ఒప్పందానికి సంబంధించి సరైన వాటిని గుర్తించండి?

- ఎ. 1956 ఫిబ్రవరి 20న ఢిల్లీలోని ఆంధ్ర భవన్లో సమావేశం జరిగింది.
బి. 1956 ఆగస్టు 14నా ఇరు ప్రాంతాల నాయకులు సంతకాలు చేశారు.
సి. 1956 ఆగస్టు 30న రాష్ట్రపతి ఆమోదం.
డి. దీనికి మధ్యవర్తిగా వ్యవహరించింది జీ.వి. పంత్
1. ఏ బి సి 2. బి సి డి
3. ఏ సి డి 4. ఏ బి సి డి

6. క్రింది వాటిని జతపరచండి?

- ఎ ఘనపూర్ అనకట్ట 1) మూసి నది పై
బి. పోచారం రిజర్వాయర్ 2) మంజీర నది పై
సి హిమాయత్ సాగర్ 3) ఈసా నది పై
డి. అసిప్ నగర్ అనకట్ట 4) అలేరు ఉపనదిపై
1. ఏ -1, బి-3, సి-2, డి-4
2. ఏ -2, బి-4, సి-3 డి -1
3. ఏ -2, బి -1, సి-4, డి -3
4. ఏ -3, బి-1, సి-2, డి -4

7. బ్రిజేష్ కుమార్ ట్రిబ్యునల్ కి సంబంధించిన అంశాలలో సరైనది?

- ఎ. 2004 ఏప్రిల్ 2 న నియమించబడింది
బి. ఈ ట్రిబ్యునల్ గుర్తించిన మొత్తం జలాలు 2582 టీఎంసీలు
సి. ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ కు కేటాయించిన వాటా 1005 టి. ఎంసీలు
డి. దీనిలో నీ సభ్యులు డాక్టర్ బండారి, డాక్టర్ సేన్
- 1) ఏ బి సి 2) ఏ బి డి 3) బి సి డి 4) ఏ సి డి

8. ఈ క్రింది వాటిని జతపరచండి?

- ఎ నిజాంసాగర్ ప్రాజెక్ట్. 1.58 టీఎంసీలు
బి. శ్రీరామ్ సాగర్ ప్రాజెక్ట్. 2.38 టి ఎంసిలు
సి దేవుని ఊరు ప్రాజెక్ట్. 3.7 టీఎంసీలు
డి. కడెం ప్రాజెక్టు. 4.330 టీఎంసీలు
1. ఏ -1, బి -4, సి -2, డి -3
2. ఏ -3, బి -1, సి -2, డి -4
3. ఏ -1, బి -2, సి -3, డి -4
4. ఏ -2, బి -1, సి -3 , డి -4

9. 1956 -2014 మధ్య తెలంగాణకు సంబంధించిన ఈ క్రింది అంశాలు పరిశీలించండి?

- ఎ. చెరువుల క్రింద సాగయ్యే విస్తీర్ణం 7% నికి పడిపోయింది.
బి. బావుల క్రింద సాగు విస్తీర్ణం పెరిగింది
సి. కలువల క్రింద సాగు విస్తీర్ణం తగ్గింది
డి. కలువల క్రింద సాగు విస్తీర్ణం పెద్దగా మార్పులేదు.

10. ఈ క్రింద ఇవ్వబడిన శాఖలు మరియు సంబంధిత శాఖల తొలి మంత్రులను జతపరుచుము?

- ఎ. ప్రజపనుల శాఖ 1. బషీరుద్దుల బహదూర్
బి. రెవిన్యూ శాఖ 2. ముఖరం ఉద్దుల్ల
సి. న్యాయ శాఖ 3. సంషేర్ షేర్ జుంగ్ భాహూదూర్
డి. పోలీస్ శకబ్ 4. శాహెబ్ జంగ్ బహదూర్
1. ఏ -4, బి-2, సి-1, డి-3
2. ఏ -1, బి-2, సి-4, డి -3
3. ఏ -1, బి -2, సి-3, డి -4
4. ఏ -2, బి-1, సి-3, డి -4

జబాబులు

- 1-4 2-2 3-1 4-2 5-4
6-1 7-1 8-4 9-1 10-1

తెలంగాణ

స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం

(డైరెక్టర్: టి.ఎస్. బి.సి. స్టడీసర్కిల్ -
మహబూబ్ నగర్)

1969 తెలంగాణ ఉద్యమం

ఒక్కసారిగా ఎగసి....
రాజధానిలో రగిలి!!

తెలంగాణ ఉద్యమ చరిత్రలో 1969లో ప్రత్యేకస్థానం ఉంది. ఆ సంవత్సరం ఉద్యమం ఉవ్వెత్తున్న ఎగిసింది. తెలంగాణ ప్రాంతమంతా విస్తరించింది. విద్యార్థులు పెద్ద ఎత్తున పాల్గొన్నారు. నాటి పాలకులు మొదట నిర్లక్ష్యం ప్రదర్శించారు. ఆ తర్వాత తీవ్రతను గమనించి చర్యలు చేపట్టినప్పటికీ పరిస్థితులు అదుపులోకి రాలేదు. చివరకు రాజకీయ ఉద్యమం ముగిసింది.

జై తెలంగాణ ఉద్యమానికి (1969) పెద్దమనుషుల ఒప్పందం(1956)లోని రక్షణల ఉల్లంఘనలు ప్రాంతీయ వివక్షలు ప్రధాన కారణాలు. అగ్నికి ఆద్యంపోసినట్టుగా నాటి పాలకులు, ముఖ్యంగా ముఖ్య మంత్రుల నిర్లక్ష్య ధోరణులు వాటికి తోడయ్యాయి . 1968, జూలై 10న “తెలంగాణ హక్కుల పరిరక్షణ దినం” నిర్వహణ సంధర్భంగా సోషలిస్ట్ పార్టీకి చెందిన ప్రముఖ కార్మిక నాయకుడు మహదేవ్ సింగ్ తెలంగాణ ప్రజలకు

న్యాయం జరగకపోతే ప్రత్యేక తెలంగాణ ఉద్యమం ప్రారంభిస్తామని హెచ్చరించారు. 1968నవంబర్ 19 న పాల్వంచలోని కొత్తగూడెం ధర్మల్ పవర్ స్టేషన్ లో నాటి తెలంగాణ ప్రాంతీయ స్థాయి సంఘం అధ్యక్షులు జె.చొక్కారావు ఉద్యోగులను ఉద్దేశించి ప్రసంగిస్తున్న సమయంలో తెలంగాణ రక్షణల ను వరిరక్షించాలని డిమాండ్ ను ముందుకు తీసుకరావడంతో అవి అమలయ్యేలా చేస్తానని ఆయన హామీ ఇచ్చారు. 1969, జనవరి 5న కె.టి.పి.ఎస్.లోని నాన్ ముల్కీ ఉద్యోగులందరిని తొలగించి వారి స్థానం లో స్థానిక ముల్కీలను నియమించాలని ఉద్యమం జరిగింది. ఆదేరోజు కార్మిక నాయకు డైన కఅష్ట నీరాహారదీక్షా చేశారు. ఆ తర్వాత ఖమ్మం ప్రభుత్వ కళాశాలవిద్యార్థి నాయకుడు ఎ.రవీంద్ర నాథ్ 1969, జనవరి 8న తెలంగాణ రక్షణల సాధన కోసం ఆమరణ నీరాహార దీక్షా ప్రారంభించారు.

జనవరి 22 నాటి ముఖ్యమంత్రి కాసు బ్రహ్మానంద రెడ్డి చర్యల ఫలితంగా ఈ దీక్షా విరమించ వలసి వచ్చింది. 1969 జనవరి 12 న ఉస్మానియా విశ్వ విద్యార్థులంతా కలిసి ఒక సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేసుకున్నాయి. విద్యార్థి సంఘం నాయకుడు ఎన్.వెంకట్రాంరెడ్డి అధ్యక్షత వహించి కొన్ని తీర్మానాలను చేశారు. 1969 జనవరి 19 న అఖిలవక్ష సమావేశాన్ని ఏర్పాటు చేశారు. అన్నీ రాజకీయ పార్టీల నాయకులతో ఉద్యమ సమస్యను చర్చించి ఒక ఒప్పందానికి వచ్చారు. దాని ప్రకారం

6. క్రింది వానిలో సరైన వాఖ్యాలను గుర్తించండి.

ఎ) అంధ్రప్రాంత వ్యక్తి కొర్రపాటి పట్టాబి సీతారామయ్య

“తెలంగాణ రాష్ట్రం ఎందుకొరకు” అనే

కరపత్రాన్ని విడుదల చేశాడు

బి) కొర్రపాటి పట్టాబి సీతారామయ్య నవశక్తి పత్రిక

సంపాదకునిగా పనిచేశాడు

1) ఎ మాత్రమే

2) బి మాత్రమే

3) ఎ, బి

4) పైవేవి కావు

జవాబు:: 3

7. 25-7-1961న గవర్నర్ ప్రనంగానికి

ధన్యవాదాలు తెలిపే తీర్మానంపై చర్చలో పాల్గొంటూ

తెలంగాణకు జరుగుతున్నా అన్యాయాలపై అసెంబ్లీ

లో నిలదీసిన ప్రతిపక్షనేత ఎవరు?

1) రావి నారాయణరెడ్డి

2) పి.వి.నరసింహారావు

3) పుచ్చలపల్లి సుందరయ్య

4) బద్దం ఎల్లారెడ్డి

జవాబు:: 3

8. పి.వి.నరసింహారావు గురించి క్రింది వానిలో

సరైనవి గుర్తించండి?

ఎ) పి.వి.నరసింహారావు(మంధని)చర్చలో

పాల్గొంటూ ఎంత ఖర్చు చేసిన తెలంగాణకు అది

తక్కువే.

బి) తెలంగాణ వెనుకబడిన ప్రాంతం కనుక ఇతర

ప్రాంతాలలో సమానమైన స్థితికి వచ్చే వరకు మనం

చేస్తూనే ఉండాల్సిందేనని సుందరయ్య గారు

చెప్పిందిచాలా ప్రశంసనియ్యమైన సెంటిమెంటు.

సి) తెలంగాణ ప్రాంతంలోని తెలంగాణ ప్రజానీకం
ఎంతో కాలం నుంచి ఆశిస్తున్న పోచంపాడు
ప్రాజెక్టుకు ఇప్పటికి మంజూరు వస్తుందని
ఆశిస్తున్నాను.

1) ఎ మాత్రమే

2) బి, సి మాత్రమే

3) ఎ, బి, సి

4) పైవేవి సరైనవి కావు

జవాబు:: 3

9. ఎం.హిదయతుల్లా నేతఅత్వంలోని సుప్రీంకోర్టు

పుల్ బెంచ్ ఏ రోజున ముఖ్య నిబంధనలు రాజ్యాంగ

విరుద్ధమని పేర్కొంటూ జివో నెం.36 ను

కొట్టివేసింది?

1) 1969 జనవరి 3

2) 1969 ఫిబ్రవరి 20

3) 1969 మార్చి 18

4) 1969 మార్చి 28

జవాబు:: 4

10. క్రింది వానిలో సరైన వాఖ్యాలను గుర్తించండి.

ఎ) 1969 మార్చి 28 న సుప్రీంకోర్టు తీర్పుకు

ఆగ్రహించి విద్యార్థులు జామై ఉస్మానియా రైల్వేస్టేషన్

కు నిప్పుపెట్టారు.

బి) పొరపాటున ఆ మంటలలో చిక్కుకొని ప్రకాష్

కుమార్ జైన్, పి.సర్వారెడ్డి లు మరణించారు.

సి) పై ఘటనలలో మెడికల్ కాలేజి విద్యార్థి నాగం

జనార్ధన్ రెడ్డి కూడా పాల్గొన్నాడు

1) ఎ, బి

2) బి, సి

3) ఎ, సి

4) ఎ, బి, సి

తెలంగాణ చరిత్ర,

సంస్కృతి, కళలు

(డైరెక్టర్: టి.ఎస్. బి.సి. స్టడీసర్కిల్ -
నిజామాబాదు)

వెలమ రాజులు

కాకతీయుల అనంతరం తెలంగాణను పాలించిన వంశాలలో 'రెచర్ల పద్మనాయక వంశం' ఒకటి. వెలుగోటి వారి వంశావళి వీరి వంశ చరిత్రను వివరించే గ్రంథం. వీరి మూలపురుషుడు విష్ణుపాదపద్మంనుండి జన్మించారని, పల్నాటి బ్రహ్మనాయుడి తోనే చతుర్థవర్ణం నుండి ఈపద్మనాయక కులం ఆవిర్భవించిందని వీరినె వెలుమలు అని అంటారు.

వెలమలను 17వ శతాబ్దం నుండి ఆ పేరుతో వర్ణించారు మరియు తరువాతి శతాబ్దంలో కొందరు గోల్కండ రాజుల క్రింద జమీందారీ పదవులను నిర్వహించారు, ఇది తెలంగాణలోని చిన్న ప్రాంతాల పై వారికి గణనీయమైన అధికారులను ఇచ్చింది. ర్యాంకుల వ్యవస్థను అనుసరించడం ద్వారా రాజులు ఈ వివిధ వెలమ సమాహాల మధ్య తేడాను ఎంచుకున్నారు. ఇది వెలమ సమాజాల హోదా మరియు ఉచ్చులపై పోలితత్వ ప్రాముఖ్యతను కలిగించింది, దీని ఫలితంగా చారిత్రాత్మక మంజూరు చేయబడిన సంపద మరియు గౌరవల గుర్తింపు ఆధారంగా పోటీలు ఏర్పడ్డాయి. ఆధిపత్యం చెలాయించిన వారిలో కోస్తా నెల్లూరు జిల్లా వెంకటగిరికి చెందిన వెలుగోటిలు, నూజివీడు అప్పారావులు ఉన్నారు. ఈ

రెండు రాజవంశీయులుగా గుర్తించబడుతున్నాయని పేర్కొన్నాయి, ఇతర ముఖ్యమైన సముహాలలో పిటాపురం రావులు మరియు రంగారావులు ఉన్నారు. వెలుగోటిలు తమ చరిత్రను 12వ శతాబ్దానికి చెందినవారు మరియు 1695లో నెల్లూరు జిల్లాలో స్థిరపడక ముందు వివిధవారసులుగా స్వీకరించారు, వారి స్వంత వంశం వంధ్యత్వం లేదా మగ పిల్లల అకాల మరణంకారణంగా అంతరించపోతుంది. ఇటువంటి ఏర్పాట్లదత్తత తీసుకునేవారి స్థితిని మరియు వెలుగోటిల ప్రభావాన్ని పెంచాయి. పద్మనాయక వెలుమతో సంబంధం.

సింధియా టాలోఫీట్ ప్రకారం, బ్రిటిష్ రాజ్ యుగంలో చరిత్రకారుల సిద్ధాంతాలను ఖండించారు, వెలమ మరియు పద్మనాయక వెలమ అనే పదాలు పర్యాయపదాలు కావు మరియు పద్మనాయక అనేది విభిన్న నేపథ్యాల తెలంగాణ యోధులచే క్లెయిమ్ చేయగల హోదా. భీమేశ్వర పురాణములో వెలమ మరియు పద్మనాయకులు వేరు వేరు సంఘాలుగా పేర్కొనబడ్డారు.

ప్రశ్నలు

1. వెలమలు రెడ్డి రాజ్యం పై దండెత్తి వద్ద కొండవీటి అన వేమారెడ్డిని జయించి అనే బిరుదును, శ్రీ శైల ప్రాంతాన్ని ఆక్రమించారని వెలుగోటి వంశావళి చెబుతుంది.

1) ధరణి కోట	2) జగనబ్బ కొండ
3) రాజ కొండ	4) హిందు రామ సూత్రా
ఎ) 1,3 మాత్రమే	బి) 1,2 మాత్రమే
సి) 2,4 మాత్రమే	డి) 2,3 మాత్రమే

సమాధానం: బి

వివరణ: మొదటి అనపోతనాయుడు రాజధానిని “అమనగల్లు” నుండి “ రాచకొండ ” కు మార్చి, రాచకొండను అచ్చేదంగా చేయడానికి ఒక రాతికోటను, అనపోత సముద్రం జలశయాన్ని, బావులను నిర్మించి భవిష్యత్తులో శత్రువుల దాడి నుండి రక్షించుకొనేందుకు దుర్భేద్యమైన దుర్గంగా మార్చినట్లు రాచ కొండలో వేయించిన శాసనాల వలన తెలుస్తుంది. ఇతను “రాచకొండ రాజ్యనిర్మాత.” ఇతని కాలంలోనే రెడ్లకు, వెలమల సంఘర్షణ ప్రారంభమయి, రెడ్డి రాజ్యవతనం వరకు కొనసాగింది.

2. పరిపాలన సౌలభ్యం కోసం రాజ్యాన్ని తమ్ముడైన మాదనాయకున్ని ఏ ప్రాంత ప్రభువుగా నియమించారు. అలా వెలమరాజ్యం ఎన్ని రాజ్యాలుగా విభజించబడ్డాయి.

- 1) రాచ కొండ, 3 రాజ్యాలు
- 2) అమన గళ్ళు, 2 రాజ్యాలు
- 3) దేవరకొండ, 2 రాజ్యాలు
- 4) రాచ కొండ, 2 రాజ్యాలు.

సమాధానం: 3

వివరణ: పరిపాలన సౌలభ్యం కోసం రాజ్యాన్ని రెండుగా విభజించి తమ్ముడైన మాధానాయకున్ని “దేవరకొండ ” ప్రభువుగా నియమించాడు. ఇలా మ రాజ రెండుగా రాచకొండ రాజ్యాలుగా విభజింపబడ్డాయి. మొదటి మదానాయుడు దేవరకొండ వద్ద తన పేరు మాధవనగరాన్ని నిర్మించాడు. అప్పటినుండి రాచకొండను అనపోతనాయకుని వారసులు, దేవరకొండను మాధవ నాయకుని వారసులు పరిపాలించినట్లు శాసనాల వలన తెలుస్తుంది.

3. ఏ యుద్ధంలో వెలమలకు మధ్య సంఘర్షణ తీవ్రతరమయి, దేవరకొండ పాలకుడైన పెనవేదనాయుడు అట్టి యుద్ధం జరుగుతుండగానే ధరణి కోటపై దండెత్తి పెదకోమటి వేముని తమ్ముడైన మచరెడ్డిని చంపాడు.

- 1) కొత్త కోట యుద్ధం
- 2) భీమవరం యుద్ధం
- 3) ధరణి యుద్ధం
- 4) పానగల్లు యుద్ధం

సమాధానం: 4

వివరణ : పానుగల్లు యుద్ధంతో వెలమలకు రెడ్లకు మధ్య సంఘర్షణ తీవ్ర తరమయింది. దేవరకొండ పాలకుడైన పినవేదనాయుడు పానగల్లు ముట్టడి జరుగుతుండగానే ధరణికోటపై దండెత్తి పెదకోమటి వేముని తమ్ముడైన మచరెడ్డిని చంపాడు. దీనికి ప్రతీకారంగా పెదకోమటి వేముడు దేవరకొండపై దాడిచేసి పినవేదగిరిని వధించాడు. తదుపరి రెండవ అనపోతనాయుడు, పినవేదగిరి సోదరుడైన లింగమనీడుతో కలిసి కొండవీడుపై దండెత్తి పెదకోమటి వేముని వధించి, అతని శిరస్సును “ తమ్మాపడగలో ” భూస్థాపితం చేశారు.

4. ఓరుగల్లునే కాక మెలమల రాజ్యంలోని కొన్ని మార్గాలను సైతం ఆక్రమించి అనేక హిందూ దేవాలయాలను ద్వంసం చేసి వెలమలకు అపారనష్టం కలిగించాడు. ఇటువంటి సమయంలో గత్యంతరం లేక మాదనాయుడు లేదా మాదవనాయుడు తో క్రీ.శ. 1425లో సంధి చేసుకున్నాడు.

- 1) దియనాత్థాన్, 1424
- 2) అహ్మద్ అలి, 1421
- 3) మహ్మద్ షా, 1426
- 4) అజిమ్ ఖాన్, అహ్మద్ షా

సమాధానం : 4

వివరణ : దేవరాయలతో సంధి చేసుకున్న తర్వాత వెలమ నాయకులను శిక్షించే ఉద్దేశ్యంతో సుల్తాన్ ఓరుగల్లుపై “ అజిమాన్ ” అనే సేనాని నేతృత్వంలో సైన్యాన్ని పంపాడు. అజీమాన్ ఓరుగల్లునే కాక వెలమల రాజ్యంలోని కొన్ని దుర్గాలను సైతం ఆక్రమించి అనేకహిందూ దేవాలయాలను ధ్వంసం చేసి వెలమలకు అపార నష్టం కలిగించాడు. గత్యంతరం లేక ఇతను అహ్మదాతో క్రీ.శ. 1425లో సంధి చేసుకున్నాడు. ఈ సంఘర్షణలో రాచకోండ వద్దనాయక రాజ్యం విచ్ఛిన్నం ప్రారంభమై తెలంగాణలో అధిక భాగంలో బహమనీ రాజ్యంలో కలిసిపోయింది.

5. దాడిలో మొదటి సింగమ నాయుడిని సోమ వంశీయులు మోసం చేసి, వారిచే హత్య చేయించినవారు. దానికి ప్రతీకారంగా సింగమనాయుడి పెద్ద కుమారుడైన అనపోతనాయుడు తన తండ్రి మరణానికి కారకులైన సోమ వంశస్థులపై తన సోదరుడు మాదానాయుడుతో కలిసి అదే దాడిజరిగిన ప్రాంతం పై దండెత్తి వారిని హతమార్చాడు.

1) అనుముల	ఎ) తంబలిజయ్య
2) జల్లిపల్లి	బి) ఉరువేన్
3) ఉరుకొండ	సి) కురువేత్తరాన్
4) ఆమనగల్లు	డి) వేలంగాన్
ఎ) 2, బి మాత్రమే	బి) 3, సి మాత్రమే
సి) 4, డి మాత్రమే	డి) 2, ఎ మాత్రమే

సమాధానం : డి

వివరణ: “ జల్లిపల్లి ” దాడిలో మొదటి సింగమనాయుడుని సోమవంశీయులు మోసం చేసి “తంబళజియ్య” చే హత్య చేయించినారు. సింగమనాయుడి పెద్ద కుమారుడైన అనపోతనాయుడు

తన తండ్రి మరణానికి కారకులైన సోమ వంశస్థులపై తన సోదరుడు మాదానాయకుడితో “జల్లిపల్లి” పై దండెత్తి వారిని హతమార్చినారు.

6. వెలమ నాయకులు పరిపాలన సౌలభ్యం కోసం రాజ్యాన్ని విభజించిన వరుస క్రమం ఏ విధంగా ఉండేది.

- 1) నాయంకరాలు, సీమలు, రాజ్యం, మండలాలు, గ్రామం
 - 2) రాజ్యం, సీమలు, నాయంకరాలు, మండలాలు, గ్రామం
 - 3) రాజ్యం, నాయంకరాలు, సీమలు, మండలాలు, గ్రామం
 - 4) రాజ్యం, సీమలు, మండలాలు, నాయంకరాలు, గ్రామం
ఎ) బి, సి మాత్రమే	బి) సి మాత్రమే
సి) డి మాత్రమే	డి) ఏదికాదు.

సమాధానం: సి

వివరణ: వెలమ నాయకులు పరిపాలనా సౌలభ్యంకోసం రాజ్యాన్ని “ సీమలుగా ” విభజించారు. ప్రతి సీమకు ఒక దుర్గం, ఒక పట్టణం ఉండేది. సీమలను మండలాలుగా విభజించారు.

“రాజ్యరాసీమలూ మండలాలూ నాయంకరాలు” గ్రామం

రాజ్యం	అధిపతి
రాజ్యం	రాజు
సీమ	కుమారమాత్యుడు
నాయంకరాలు	నాయంకరులు
గ్రామం	పన్నిద్దరాయగాండ్రు

7. కొత్తకోట యుద్ధం ప్రతీకారంతో పెదవేగిరి కుమారుడు రామ చంద్రుడుపై హరిహరరాయలు కుమారుడు బుక్కరాయలు దండెత్తి, ఓరుగల్లు పైకి, మెదక్ వరకు దండెత్తినట్లు బుక్కరాయల ఆస్థానకవి లక్ష్మణాచార్యుని ఏ గ్రంథం వర్ణిస్తున్నది.

- 1) రస వర్ణ సుధాకరం
- 2) వైద్యరాజ వల్లభం
- 3) రత్న పాంచాలిక
- 4) కందర్ప సంభవం

సమాధానం : 2

వివరణ : బెండపూడి మొదలైన దుర్గాలను పెదవేగిరి నాయకుడు జయించినట్లు “ వెలుగోటి వారి వంశావళి ” వర్ణిస్తుంది. కొత్తకోట యుద్ధ ప్రతీకారంతో పెదవేగిరి కుమారుడు రామచంద్రుడుపై హరిహరరాయల కుమారుడు బుక్కరాయలు దండెత్తి, ఓరుగల్లు పైకి, మెదక్ వరకు దండెత్తినట్లు తెలుస్తుంది. ఈ ఓరుగల్లు దండయాత్రను గురించి బుక్కరాయలు ఆస్థానకవి లక్ష్మణ చార్యుని గ్రంథం “ వైద్యరాజ వల్లభం ” వర్ణిస్తుంది. విజయనగర సేనాని ఎర్రకృష్ణనా యుడు దేవరకొండపై దాడిచేసి చివరకు “పానగల్లు దుర్గం” ను ఆక్రమించినట్లు 1397లో వెయించిన శాసనం తెలియజేస్తుంది.

8. బహమని సుల్తాన్లు గుజరాత్, మాళవ ప్రాంతాలపై దాడి చేసినపుడు వెలమలు అజీంఖాన్ ను ఓడించి ఓరుగల్లు తో సహా తెలంగాణా లోని అన్ని దుర్గాలను ఆక్రమించుకున్నారు. కానీ క్రీ.శ. 1433 లో అహ్మద్ షా ఓరుగల్లు, రామగిరి దుర్గాలను ఆక్రమించి దేనిని కేంద్రంగా ఒక ఏర్పాటు చేసి సంజర్ఖాన్ ను పాలకునిగా నియమించారు.

- 1) రాయదుర్గం
- 2) భువనగిరి
- 3) గోల్కండ
- 4) రాచకొండ

సమాధానం : 2

వివరణ: ఈ నేపథ్యంలో సర్వజ్ఞ సింగమనాయకుడు “కపిలేశ్వర గణపతి ” సహాయంతో తాము పోగొట్టుకున్న రాజ్యాలను తిరిగి జయించాలని ప్రయత్నించినారు ఈ తిరుగుబాటును అణిచివేయడానికి బహమనిసుల్తాన్ హుమాయున్ ఖాజాజహాన్, నిజాం ఉల్ ముల్క్ అనే సేనాధిపతులను పంపగా, కపిలేశ్వర గణపతి కుమారుడు హంవీరుడు బహమని సేనాధి పతులను ఓడించినట్లు క్రీ.శ. 1461 నాటి హంవీరదేవుని శాసనం (ఓరుగల్లులో) ఉంది.

9. వెలమ నాయకుల రణముకూడు/రణముకుడుపు అనే అమానుష కాండాన్ని అమలు చేసినట్లు ఏది వర్ణిస్తుంది.

- 1) వెలుగోటి వారి వంశవాళి
- 2) సింహాచల శాసనం
- 3) రణము కూడు
- 4) రహస్య సందేశం

సమాధానం : 1

వివరణ: వెలమనాయకులు “ రణము కూడు/ రణముకుడుపు ” అనే అమానుష కాండాన్ని అమలు చేసినట్లు “వెలుగోటి వారి వంశావళి” వర్ణిస్తుంది. యుద్ధంలో చిక్కిన శత్రువులను చంపి వారి రక్తాన్ని భూతప్రేత పిశాచాలకు వెదజల్లేవారు. కొన్ని సార్లు శత్రువులను పట్టుకొని వారి తలలు నరికి వారి పుర్రెల్లోనిరక్తం పట్టి అందులో బియ్యం పోసి అన్నం వండే వారు. దీనేనే “ రణముకూడు ” అనేవారు. ఆర్ధరాత్రివేళ దిగంబరులై శరీరమంతా విభూతి పూసుకొని, జుట్టు విరబూసుకొని రణము కూడు పాత్రను తలపై పెట్టుకొని బలిభూత ప్రేత మంత్రాలు చదువుతూ ఊరి పొలిమేరల చుట్టూ తిరుగుతూ

భూత ప్రేత, పిశాచ, శాకిని, ధాకినీలకు రణము కూడును వెదజల్లెవారు.

10. వెలమల సమాజంలో స్త్రీ, పురుషులు అలంకరణకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇచ్చేవారు. అయితే స్త్రీలు పైటలు వేసే విషయంలో చిన్న కులాలకు చెందిన స్త్రీలు, పెద్ద కులాలకు చెందిన స్త్రీలు ఎటువైపు పైటలు వేసేవారు.

<u>చిన్నకులం స్త్రీలు</u>	<u>పెద్దకులం స్త్రీలు</u>
<u>పైట వేసే వైపు</u>	<u>పైట వేసే వైపు</u>
ఎ) ఎడమవైపు	ఎడమవైపు
బి) కుడివైపు	కుడివైపు
సి) కుడివైపు	ఎడమవైపు
డి) ఎడమవైపు	కుడివైపు

- ఎ) సి మాత్రమే
- బి) బి, సి మాత్రమే
- సి) డి మాత్రమే
- డి) బి మాత్రమే

సమాధానం: సి

వివరణ: సాధారణంగా ఈ యుగంలో స్త్రీ, పురుషులు అలంకరణకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇచ్చారు. ధన వంతులు పట్టు, సిల్కు వస్త్రాలు ధరిస్తే, పేదవారు మామూలు వస్త్రాలు ధరించేవారు. చెంగావి, నీలం, ఎరుపు, పచ్చ రంగులకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇచ్చారు. కవులు, పండితులు కోకవట్టి, కుళ్ళాయి నెత్తికి చుట్టుకునేవారు. కట్టు, వేషధారణ కులానికి ఒక రకంగా ఉండేది. చిన్న కులాలకు చెందిన స్త్రీలు ఎడమపైట వేసుకునేవారు. పెద్ద కులాలకు చెందిన స్త్రీలు కుడిపైట వేసుకునేవారు. రాజులు, రాణులు ఖరీదైన పాదక్షలు ధరించేవారు.

తెలంగాణ ప్రభుత్వ పథకాలు

(డ్రైరెక్టర్: టి.ఎన్. బి.సి. స్టడీసర్కిల్- నల్లగొండ)

ఉపోద్ఘాతం

తెలంగాణ ప్రభుత్వం ప్రభుత్వ పథకాలు ప్రవేశపెట్టడం వెనుక ఉన్న ప్రధాన ఉద్దేశ్యం బలహీన వర్గాలను అభివృద్ధి పథంలోకి తీసుకరావడం రాష్ట్రంలోని బలహీనవర్గాలు అయిన బిసిలు, యస్సీలు, మైనార్టీల కోసం అనేక కొత్త పథకాలు ప్రవేశపెట్టారు.

- ◆ దళితులకోసం(యస్సీ) దళితబంధు, టీపైడ్.
- ◆ వెనుకబడిన తరగతులు (బిసి)
- ◆ యాదవులకు గౌరెల పంపిణీ
- ◆ చేనేతకార్మికులకు పావలా వడ్డి పథకం
- ◆ నేతన్నకు చేయూత (2017 జూన్, 24)
- ◆ బిసి కమీషన్ ఏర్పాటు అక్టోబర్ 10, 2016న
- ◆ గీతాకార్మికులకు నీరాపాలనీ
- ◆ మైనార్టీలకు షాదీముభారక్ పథకం
- ◆ వయోవృద్ధులకూ ఆసరా పెన్షన్ పథకం
- ◆ మహిళల కోసరా ఆరోగ్యలక్ష్మి (2015 జనవరి1)
- ◆ చదువుకునే బాలికలూ ఆరోగ్యరక్ష

మేడ్ ఇన్ తెలంగాణ ట్రాండ్ ఇమేజ్ లక్ష్యంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కొత్త పారిశ్రామిక విధానాన్ని తెచ్చింది. దాని పేరే టీయస్ షాపాస్ (తెలంగాణ స్టేట్ ఇండీస్ట్రీరియల్ ప్రాజెక్ట్ అపుర్వూల్ మరియు సెల్ఫ్ సర్దిఫికెట్ సిస్టమ్)

ప్రశ్నలు

1. స్వంత దృవీకరణ ద్వారా పెట్టుబడిదారుల అనుమతి పత్రాలను పరిశీలించి అనుమతించే పెట్టుబడిదారుల అనుకూల విదానాన్ని తెలంగాణ ప్రభుత్వం అమలుపరుస్తున్న పథకం ఏది?

- ఎ) ఎలక్ట్రానిక మరియు మూన్యూప్యాక్టరింగ్
- బి) టీయస్ ఐపాస్
- సి) టీ హాబ్
- డి) టీ స్కాన్

2. పథకం ప్రవేశపెట్టిన తేదీ

- ఎ) టీయస్ ఐపాస్ 1) 2015 జనవరి 1
- బి) పీటీఐ 2) 2014 అక్టోబర్ 2
- సి) ఆరోగ్యలక్ష్మి 3) 2014 డిసెంబర్ 4
- డి) హరితహారం 4) 2015 జూన్ 2
- ఇ) షాదీముబారక 5) 2014 అక్టోబర్ 24
- 6) 2015 జూలై 3

- ఎ) ఎ4, బి3, సి1, డి5, ఇ2
- బి) ఎ2, బి5, సి3, డి6, ఇ1
- సి) ఎ4, బి5, సి2, డి6, ఇ3
- డి) ఎ3, బి5, సి1, డి6, ఇ2

3. యస్యచ్ఛి అనగా

- ఎ) స్వయం మానవ బృందం
- బి) తగినంత తేమ పెరుగుదల
- సి) స్వయం సహాయకబృందం
- డి) స్వయం మానవ పెరుగుదల

4. ఆసరా పెన్నెన్లు పొందడానికి అవసరమైన వయస్సుకు సంబంధించి ఈ క్రింది వాటిలో ఒకటి సరిగ్గా జతపర్చలేదు.

- ఎ) కల్లుగీత కార్మికులు - 50 ఏండ్లుపైన
- బి) నేతకార్లు - 50 ఏండ్లు, ఆపైన

- సి) వృద్ధాప్య - 60 ఏండ్లు, ఆపైన
- డి) వితంతు - ఏండ్లు, ఆపైన

5. టీఫ్రైడ్ పథకం ఉద్దేశ్యం

- ఎ) యువ పట్టభద్రుల్లో పారిశ్రామిక వ్యవస్థాపతను ప్రోత్సహించడం.
- బి) విదేశాల్లో చదవడానికి యస్సి/యస్టి/ఓబిసి మైనారిటీలకు ఫెలోషిప్పులు ఇవ్వడం.
- సి) యస్సి/యస్టి లలో వ్యవస్థాపతకతను, ప్రోత్సహించడం
- డి) మహిళలలో వ్యవస్థాపకతను ప్రోత్సహించడం.

6. ఉత్తర తెలంగాణ వ్యవస్థాపక వాతావరణ మండలం యొక్క ప్రధాన కార్యాలయం ఎక్కడ స్థాపించబడింది.

- ఎ) వరంగల్
- బి) చింతపల్లి
- సి) జగిత్యాల
- డి) పాలెం

7. అన్నపూర్ణ భోజన పథకం ఎన్ని రూపాయలకు నాణ్యమైన భోజనం అందిస్తుంది మరియు ప్రస్తుతం ఎన్ని కేంద్రాలకు విస్తరించింది

- ఎ) 10 రూ॥ 200 కేంద్రాలు
- బి) 5 రూ॥ 150 కేంద్రాలు
- సి) 5 రూ॥ 100 కేంద్రాలు
- డి) 20 రూ॥ 200 కేంద్రాలు

8. రాష్ట్ర అధికార పత్రిక ఏది

- ఎ) యోజన
- బి) కురుక్షేత్ర
- సి) తెలంగాణ
- డి) జై తెలంగాణ

9. తెలంగాణలోని పేద దళితుల కోసం భూమి కొనుగోలు పథకం కింద జిల్లాలో వేటికి వర్తించదు.

ఎ) భద్రాద్రి కొత్తగూడం

బి) హైదరాబాద్

సి) యదాద్రి భువనగిరి

డి) రంగారెడ్డి

ఇ) మేడ్చల్ మల్కాజ్ గిరి

సరియైన సమాధానాన్ని ఎంపిక చేయండి.

ఎ) సి, డి మరియు ఇ మాత్రమే

బి) ఎ, బి మరియు ఇ మాత్రమే

సి) ఎ, బి, డి మరియు ఇ మాత్రమే

డి) బి, సి మరియు డి మాత్రమే

10. స్వచ్ఛ తెలంగాణ స్వచ్ఛ హైదరాబాద్ ఎప్పుడు ప్రారంభించారు.

ఎ) 16.05.2015 బి) 26.06.2016

సి) 21.08.2017 డి) 05.08.2019

జవాబులు

1	2	3	4	5
(బి)	(డి)	(సి)	(సి)	(సి)
6	7	8	9	10
(సి)	(బి)	(సి)	(బి)	(ఎ)

వివరణలు

1. ఈ పథకం 2014 డిసెంబర్ 4న అమలులోకి వచ్చింది.

2. షీటీం, ఆరోగ్యలక్ష్మీ మహిళల కోసం, మైనార్టీ కమ్యూనిటీకి చెందిన వారి కోసం షాదీముబారక్ ప్రవేశపెట్టారు. దీని క్రింద 1,00,116 రూ॥ ఇస్తున్నారు.

3. మహిళ సాదికారతను ప్రోత్సహించడానికి ఈ పథకం ప్రవేశపెట్టారు.

4. వృద్ధాప్య పెంచు 57 సం॥ లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ వయస్సు ఉన్న వారు అర్హులు.

5. యస్సి, యస్టి వర్గాలకు చెందిన అవుస్థాయిక ప్రాతిశ్రామిక వేతలను ప్రోత్సహించడానికి తెచ్చిన పథకం

6. ఉత్తర తెలంగాణ వ్యవస్థాపక వాతారణం మండలం జగిత్యాలలో కలదు. దీని కింద కరీంనగర్, పెద్దపల్లి, నిజామాబాద్, అదిలాబాద్, నిర్మల్ జిల్లాలో కలవు.

7. 2014 లో ప్రారంభం దేశంలోనే అతిపెద్ద రాష్ట్రస్థాయి ఆహార భద్రతను, ప్రజలకు తెలంగాణ ప్రభుత్వం అందిస్తుంది.

8. తెలంగాణ పేరుతో అధికారిక మాస పత్రికను 2014 డిసెంబర్ మాసం నుండి ప్రచురిస్తోంది. సంక్షేమ పథకాల అమలు తీరును వివరిస్తుంది. ప్రతిక వెల 20 రూ॥

9. భూమి కొనుగోలు పథకం 2014 ఆగస్ట్ 15న ప్రారంభించారు. దళితులకు 3 ఎకరాల పంపిణీ చేయడం.

10. ఈ పథకం యొక్క ఉద్దేశ్యం స్థానికంగా ఉండే ప్రజల సహకారంతో నగరాన్ని శుభ్రంగా ఉంచడం (ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేట్ ఉద్యోగల సహకారంతో).

విజయ గాథలు

బీసీ స్టడీసర్కిల్ కు రుణపడి ఉంటా - జ. విజయలక్ష్మి, ఆదిలాబాద్

మాది నిరుపేద కుటుంబం. బీసీ స్టడీసర్కిల్ గత రెండేళ్లుగా ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలకు ఉచిత శిక్షణ పొందాను. నిష్ణాతులైన అధ్యాపకులు సులువైన పద్ధతిలో బోధించడంతో నైపుణ్యం పెంపొందింది. గృహిణిగా ఇంటి పనులు చేస్తూనే సమయాన్ని సద్వినియోగం చేసుకుంటూ కఠోర సాధన చేయడం వల్లే ఏకంగా అయిదు ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలకు ఎంపికవడం సంతోషాన్నిస్తోంది. 42 సంవత్సరాల వయసులో టీజీటీ, పీజీటీ, హెచ్ డబ్ల్యూ ఓ , టీఆర్డీ, పంచాయతీ కార్యదర్శి ఉద్యోగాలకు ఎంపికవడం అదృష్టంగా భావిస్తున్నా. ప్రస్తుతం ఆర్మూర్ లో మైనార్టీ గురుకుల పాఠశాలలో పీజీటీగా సాంఘిక శాస్త్రం బోధిస్తున్నా. ఉద్యోగాలు అందించి జీవితంలో వెలుగులు నింపిన బీసీ స్టడీ సర్కిల్ కు రుణపడి ఉంటాను.

26 ఏండ్లకే డిప్యూటీ తహసీల్దార్ - ఎ.రాకేష్, మంచుర్యాల

నిరుపేద గ్రామీణ కుటుంబ నేపథ్యం నుంచి వచ్చిన నేను టీఎస్పీఎస్సీ విడుదల చేసిన ఫలితాల్లో డిప్యూటీ తహసీల్దార్ (డీటీ)గా ఎంపికయ్యాను. బీటెక్ పూర్తి చేసిన తర్వాత ఆదిలాబాద్ జిల్లా కేంద్రంలోని బీసీ స్టడీ కేంద్రంలో గ్రూప్ కోచింగ్ లో చేరాను. అక్కడ ఉన్న ద్యోగాలకు నోటిఫికేషన్లు విడుదల చేయడంతో జూనియర్ పంచాయతీ సెక్రెటరీ (జేపీఎస్)గా ఉద్యోగం లభించింది. అయినా గ్రూప్ ఇంటర్వ్యూకి సంబంధించిన ప్రిపరేషను కొనసాగించాను. ఇటీవల విడుదలైన ఇంటర్వ్యూ ఫలితాల్లో డీటీగా ఎంపికయ్యాను. రామ్మోహన్ రెడ్డి నేతృత్వంలోని బోర్డు నన్ను ఇంటర్వ్యూ చేసింది. నేను జేపీఎస్ గా పనిచేస్తున్నందువల్ల గ్రామాల్లో వ్యక్తిగతంగా ఎలాంటి పరిణామాలు ఎదురైతాయి, ప్రభుత్వం ముందున్న ప్రత్యామ్నాయాలు ఏంటివి అనే ప్రశ్నలు అడిగారు.

ఎంతగానో ఉపయోగపడింది - నిషాంత్ బన్ని, ఆంధ్రవెల్లి, జూనియర్ కమాండో

బీసీ స్టడీ సర్కిల్ నిరుద్యోగులకు వరంగా ఉంది. 2018లో రెండు నెలల పాటు పోలీసు శిక్షణ ఎంతో ఉపకరించింది. పోలీసు శాఖలో 2019లో జూనియర్ కమాండోగా ఉద్యోగం సాధించాను. నిష్ణాతులైన విషయ నిపుణుల ద్వారా శిక్షణ అందించడంతో ప్రభుత్వ ఉద్యోగం దక్కింది. ప్రతిరోజు పరీక్షలు నిర్వహించేవారు. ప్రస్తుతం విధులు నిర్వహిస్తున్నాను. స్టడీ సర్కిల్ కు రుణపడి ఉంటా.

పట్టుదలతో సాధించాను - గౌతమి, ఆంధ్రవెల్లి, సివిల్ కానిస్టేబుల్

వివాహమైన తర్వాత పట్టుదలతో కూడా చదివి 2017లో సివిల్ కానిస్టేబుల్ ఉద్యోగం సాధించాను. అంతటితో ఆగిపోకుండా మరో కొలువు కూడా సాధించాను. 2018లో ఎక్సైజ్ కానిస్టేబుల్ గా ఉద్యోగం వచ్చింది. బీసీ స్టడీ సర్కిల్లో 2016లో రెండు నెలల పాటు పోలీసు ఉచిత శిక్షణ తీసుకున్నాను. ఇటు ఇంటి బాధ్యతలు నిర్వహిస్తూనే కొలువు సాధించాను. బీసీ స్టడీ సర్కిల్ లో నిష్ణాతులైన అధ్యాపక బృందంతో శిక్షణ ఇవ్వడమే ముఖ్య కారణం. ప్రస్తుతం మంచీర్యాలలో విధులు నిర్వహిస్తున్నాను.

పతిరోజు కనరత్తులు తప్పనిసరి - ఉమాభారతి, సివిల్ కానిస్టేబుల్

బీసీ స్టడీ సర్కిల్లో అందించిన పుస్తకాలు ఎంతగానో ఉపయోగపడ్డాయి. 2019 లో పోలీసు ఉచిత శిక్షణ మొదటి బ్యాచ్ లో చేరాను. 2020లో సివిల్ కానిస్టేబుల్ సాధించాను. ఇటీవల నిర్వహించిన ఎస్ఐ ప్రిలిమినరీ పరీక్షలో ఉత్తీర్ణత సాధించాను. అభ్యర్థులు తెలంగాణ చరిత్ర, గణితం, జనరల్ స్టడీసైపై దృష్టి సారించాలి. ఈవెంట్స్ పై ప్రతిరోజు సాధన చేయాలి. యువతులకు గతంలో వంద మీటర్ల పరుగుపందెం ఉండేది. ప్రస్తుతం 800 మీటర్లు అయింది. ఆరోగ్యంపై శ్రద్ధ వహిస్తు నిత్యం కనరత్తు చేయాలి.

బి.సి.స్టడీ సర్కిల్ తోడ్పాటుతో ఒకేసారి మూడు ఉద్యోగాలకు ఎంపిక - గీతాంజలి

సంగారెడ్డి జిల్లా చింతలచెరువు గ్రామానికి చెందిన వ్యవసాయ కూలీలైన తలారి ఈశ్వరయ్య, యాదమ్మల మూడవ సంతానమైన తలారి గీతాంజలి ఎం.ఎస్.సి. బి. ఈడి చదివి 2018లో బిసి స్టడీ సర్కిల్లో కోచింగ్ తీసుకొని, కోచింగ్ అనంతరం స్టడీసర్కిల్ గ్రంథాలయంలో సంవత్సరంపాటు సన్నద్ధమయి ఫారెస్ట్ బీచ్ఆఫీసర్, హాస్టల్ వెల్ఫేర్ ఆఫీసర్ మరియు జూనియర్ పంచాయితీ కార్యదర్శి మూడు ఉద్యోగాలకు ఎంపికై ప్రస్తుతం బాలికల వసతిగృహంమెడక్ లో హాస్టల్ వెల్ఫేర్ ఆఫీసర్ గా పనిచేస్తున్నారు స్టడీ సర్కిల్లో తీసుకున్న శిక్షణ, అధ్యాపకుల మార్గదర్శకత్వం, ప్రామాణిక పుస్తకాలతో కూడిన గ్రంథాలయం తన విజయానికి కారణం అని గీతాంజలి తెలిపారు. తన విజయానికి కారణమైన బిసి స్టడీ సర్కిల్ కు కఅతజ్ఞతలు

బి.సి.స్టడీ సర్కిల్ సహకారంతో లక్ష్యాన్ని చేరుకున్న - సాయికుమాం

మెదక్ జిల్లా కొల్చారం గ్రామానికి చెందిన వ్యవసాయ కుటుంబమైన సత్వెల్లి అంజయ్య శంకరమ్మ కుమారుడు చిన్నప్పటి నుండి యన్.ఐ కావాలని కోరికతో డిగ్రీ పూర్తి చేసి సంగారెడ్డి లోని బి.సి. స్టడీసర్కిల్లో 2016లో శిక్షణ పొంది మొదటిప్రయత్నంలోనే ఎస్.ఐ ఉద్యోగాన్ని కైవసం చేసుకొని ప్రస్తుతం జగదేవపూర్లో సబ్ ఇన్స్పెక్టర్ ఆఫ్ పోలీస్ విధులు నిర్వహిస్తున్నాడు. తన విజయానికి బిసి స్టడీ సర్కిల్లో అనుభవించిన అధ్యాపకులు అందించిన మార్గదర్శకత్వం మరియు నిర్వహించిన పరీక్షలు ఎంతగానో తోడ్పడినాయి అని తెలిపారు.

రాబోయే పోటీ పరీక్షల నోటిఫికేషన్

1. TSPSC అసిస్ట్ ప్రొఫెసర్, ఫిజికల్ డైరెక్టర్ & లైబ్రేరియన్ రిక్రూట్మెంట్ 2023 - 544 పోస్టుల కోసం ఆన్లైన్లో దరఖాస్తు చేసుకోండి.

సంక్షిప్త సమాచారం: తెలంగాణ స్టేట్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ (TSPSC) జనరల్ రిక్రూట్మెంట్ ఆధారంగా అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్ (లెక్చరర్లు), ఫిజికల్ డైరెక్టర్ & లైబ్రేరియన్ రిక్రూట్మెంట్ కోసం నోటిఫికేషన్ ఇచ్చింది. ఖాళీ వివరాలపై ఆసక్తి ఉన్న అభ్యర్థులు మరియు అన్ని అర్హత ప్రమాణాలను పూర్తి చేసిన అభ్యర్థులు నోటిఫికేషన్ను చదివి ఆన్లైన్లో దరఖాస్తు చేసుకోవచ్చు.

- ఆన్లైన్లో దరఖాస్తు & ఫీజు చెల్లింపు ప్రారంభ తేదీ: 20-03-2023.
- ఆన్లైన్లో దరఖాస్తు చేసుకోవడానికి & ఫీజు చెల్లింపుకు చివరి తేదీ: 09-04-2023.

2. TSSPDCL Asst Engineer & Jr Lineman 2023 - 1601 పోస్టుల కోసం ఆన్లైన్లో దరఖాస్తు చేసుకోండి.

సంక్షిప్త సమాచారం: సదరన్ పవర్ డిస్ట్రిబ్యూషన్ కంపెనీ ఆఫ్ తెలంగాణ లిమిటెడ్ (TSSPDCL) అసిస్టెంట్ ఇంజనీర్/ ఎలక్ట్రికల్, జూనియర్ లైన్మెన్ ఖాళీల భర్తీకి నోటిఫికేషన్ ఇచ్చింది. ఖాళీ వివరాలపై ఆసక్తి ఉన్న అభ్యర్థులు మరియు అన్ని అర్హత ప్రమాణాలను పూర్తి చేసిన అభ్యర్థులు నోటిఫికేషన్ను చదివి ఆన్లైన్లో దరఖాస్తు చేసుకోవచ్చు.

- ఆన్లైన్లో దరఖాస్తు & ఫీజు చెల్లింపు ప్రారంభ తేదీ: 23-02-2023.
- ఆన్లైన్లో దరఖాస్తు & ఫీజు చెల్లింపుకు చివరి తేదీ: 15-03-2023 సాయంత్రం 05:00 వరకు.

3. Bank of Baroda Various Vacancy 2023 - 546 పోస్టుల కోసం ఆన్లైన్లో దరఖాస్తు చేసుకోండి.

సంక్షిప్త సమాచారం: బ్యాంక్ ఆఫ్ బరోడా (BOB) అక్విజిషన్ ఆఫీసర్, రీజినల్ అక్విజిషన్ మేనేజర్, ప్రొడక్ట్ మేనేజర్ & ఇతర ఖాళీల భర్తీకి నోటిఫికేషన్ విడుదల చేసింది. ఖాళీ వివరాలపై ఆసక్తి ఉన్న అభ్యర్థులు మరియు అన్ని అర్హత ప్రమాణాలను పూర్తి చేసిన అభ్యర్థులు నోటిఫికేషన్ను చదివి ఆన్లైన్లో దరఖాస్తు చేసుకోవచ్చు.

- ఆన్లైన్లో దరఖాస్తు & ఫీజు చెల్లింపు ప్రారంభ తేదీ: 22-02-2023.
- ఆన్లైన్లో దరఖాస్తు చేసుకోవడానికి & ఫీజు చెల్లింపుకు చివరి తేదీ: 14-03-2023.

4. IDBI Bank Specialist Cadre Officer 2023: 114 Posts

సంక్షిప్త సమాచారం: ఇండస్ట్రియల్ డెవలప్మెంట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (IDBI) స్పెషలిస్ట్ క్యాడర్ ఆఫీసర్ ఖాళీల భర్తీకి నోటిఫికేషన్ విడుదల చేసింది. ఖాళీ వివరాలపై ఆసక్తి ఉన్న అభ్యర్థులు మరియు అన్ని అర్హత ప్రమాణాలను పూర్తి చేసిన అభ్యర్థులు నోటిఫికేషన్ను చదివి ఆన్లైన్లో దరఖాస్తు చేసుకోవచ్చు.

- ఆన్లైన్లో దరఖాస్తు & ఫీజు చెల్లింపు ప్రారంభ తేదీ: 21-02-2023
- ఆన్లైన్లో దరఖాస్తు & ఫీజు చెల్లింపుకు చివరి తేదీ: 03-03-2023

తెలంగాణ రాష్ట్ర బి.సి. స్టడీ సర్కిల్స్

పోటీ పరీక్షలలో విజయం కోసం 20 సూత్రాలు - 2022

1. ప్రతి సబ్జెక్టులోని మైక్రో టాపిక్ల సెలక్షన్ను అర్థం చేసుకోండి.
2. సివిల్స్, గ్రూప్ I, II మరియు SI మొదలైన మునుపటి సంవత్సరం పోటీ పరీక్ష పత్రాలను పరిష్కరించండి.
3. ప్రతి సబ్జెక్టు కోసం ప్రచురణలు/రచయిత ఎవరి నుండి అయినా పుస్తకాలను ఎంచుకుని చదవండి.
4. షెడ్యూల్ ప్రకారం అన్ని పుస్తకాలను చదవండి మరియు ముఖ్యమైన పాయింట్లను అండరైన్ చేయండి.
5. 40 రోజులలో ప్రతి సబ్జెక్టు మరియు సబ్ సబ్జెక్టు కంప్లీట్ సెలక్షన్ విడిగా నోట్ బుక్ని తయారు చేయండి.
6. వార్తాపత్రికలను ప్రతిరోజూ ఒక గంట పాటు చదవండి మరియు ముఖ్యమైన కరెంట్ ఎఫైర్స్ వార్తలను నోట్ చేసుకోండి.
7. ముగ్గురు లేదా నలుగురు విభిన్న విషయ నిపుణులతో / ఇప్పటికే స్నేహితుల సమూహాలను రూపొందించండి.
8. తరగతిలోని నోట్లు, నోట్ చేసుకోండి మరియు బ్యాలెన్స్ సబ్జెక్టుల కోసం టైమ్ టేబుల్ని సిద్ధం చేయండి.
9. నోట్స్ తయారు చేసేటప్పుడు పాయింట్లను గుర్తుంచుకోండి.
10. మీ గ్రూప్లో మీరు సిద్ధం చేసిన ప్రశ్నలను చర్చించండి.
11. అభ్యర్థుల బృందాలను తయారు చేయండి మరియు వారికి సబ్జెక్టులను కేటాయించండి.
12. ధ్యానం యొక్క ప్రాముఖ్యత మరియు దాని లాభాలను తెలుసుకోండి.
13. ఒత్తిడి, ఆందోళన మరియు పరీక్ష పోల్లో కూర్చుంటే ఎలా ఉండాలి క్లుప్తంగా తెలుసుకోండి.
14. పరీక్ష పోల్లో నెగేటివ్ మార్కులు మరియు చిన్న చిన్న తప్పులను ఎలా నివారించాలి మెలకువలను తెలుసుకోండి.
15. SWOT విశ్లేషణ ఎలా చేయాలి నేర్చుకోండి అంటే విజయం, బలహీనత మొదలైనవి.
16. లైబ్రరీలోని తాజా పుస్తకాలను చదవండి మరియు YOUTUBEలో ఆన్లైన్ తరగతులను కూడా చూడండి.
17. పరీక్షల్లో అడిగే ప్రశ్నల ట్రెండ్స్ ఎలా క్యాచ్ చేయాలి తెలుసుకోండి.
18. ఎగ్జామ్ పోల్లో అర్థమేటిక్ మరియు రీజనింగ్ ప్రశ్నల చిక్కముడులను ఎలా పరిష్కరించాలి తెలుసుకోండి.
19. చరిత్ర, అర్థమేటిక్ మొదలైన ప్రశ్నలను గుర్తుంచుకోవడానికి ఫార్ములా పద్ధతులను నేర్చుకోండి.
20. నిపుణులైన వ్యక్తుల మరియు సివిల్ సర్వీసెస్ అధికారుల ప్రేరణ తరగతులకు పోజరవ్వండి.

కె. అలశక్ కుమార్

డైరెక్టర్,

బి.ఎస్.బి.సి. స్టడీ సర్కిల్స్, హైదరాబాద్.

టి. ఎస్. బి. సి. స్టడీ సర్కిల్స్
స్టడీ మెటీరియల్ & MCQS కాసం
సోషల్ మీడియా లింక్ లు

Website link

tsbcstudycircles.cgg.gov.in (Study Material)

YouTube Link

<https://www.youtube.com/channel/tsbcstudycircle>
(Online Video Classes Live & Recorded)

Facebook Link

<https://www.facebook.com/TS-BC-Study-Circles>
(Follow for latest news about TS BC Study Circles)

